

301
METAPHYSICA²⁾
I N

TRES LIBROS DIVISA.
IN QVIBVS METAPHISICALES
QVÆ AD INTEGRITATEM

Philosophici Carmelit. Excalceatorum Complutens. Cursus
desiderabantur Quæstiones disputantur.

*IVXTA EXIMIAM ANGELICI DOCTORIS
D. Thomæ, & scholæ eius Doctrinam.*

AVTHORE · R. P. F. BLASIO A CONCEPTIONE,
Carmelita Excalceato.

EDITIO SECVNDA.

LVGDVNI,

Sumptibus IOANNIS · AMATI CANDY.
Typographij Regij.

M. DC. LI.

TABVLA DISPVATIONVM ET QVÆSTIONVM, qua in hac Metaphysica continentur.

DISPVATIO I. Præliminaris	1
QVÆST. I. De nomine & essentialibus Metaphysicæ	1
QVÆST. 2. Verum an universalius sit generis præmissis alteri Metaphysicæ	4
QVÆST. 3. Verum Metaph. deservat ad cognitionem totum ut patet aliter	6
QVÆST. 4. Verum an sit illud quod petro cognoscitur ab intellectu cognitione simplici & apprehensiva	13
QVÆST. 5. Verum Metaphysicæ sit si sit una	15
QVÆST. 6. Verum Metaphysicæ superet in dignitate & perfectione non solum ceteras scientias naturales, sed etiam ipsum habitum principiorum principiorum	21
DE I. II. De quibusdam complexibus Metaphysicæ principiorum	23
QVÆST. 1. Verum inter principia Metaphysicæ primus sit illud impossibile & impossibile esse de non esse, ibid.	23
QVÆST. 2. Verum opposita contradictoria inter species oppositorum sit prima & maxima	28
QVÆST. 3. Verum illud exoner primum in quolibet genere est cause cæterorum, sit utrum, & in quo sensu	31
L I B E R P R I M V S.	
DE I. III. De principio individuationis in substantiis materialibus	34
QVÆST. 1. Verum forma substantialis sit primum & radicale principium individuationis in compositis, et mater & forme	38
QVÆST. 2. Verum mater ut signat quantitatem sit principium individuationis	38
QVÆST. 3. Verum mater ut signat quantitatem sit principium individuationis, sit eadem individuationis	41
QVÆST. 4. Verum mater sit radix individuationis per aliquam modum substantiæ materis superadditam, an per hoc quod radicaliter hanc ponit quam aliam quantitatem in præcognitione	44
DE I. IV. De principio individuationis in actibus	46
QVÆST. 1. Verum sicut deum sit prima radix individuationis accidentibus	48
QVÆST. 2. Verum quantitas habeat et sit, quod sit sub aliquo ratione principii radicalis suæ individuationis	48
QVÆST. 3. Verum substantia sit principium individuationis accidentibus, ut ceperit duo attenditur sola materia distincta in eodem instanti	50
DE I. V. De principio individuationis in Angelis	51
QVÆST. 1. Verum Angelus sit principium individuationis	51
QVÆST. 2. Verum Angelus individuetur ut sit ipsa, ut simpliciter dicitur plures angelos existere species infusæ de solo numero inter se differentes	57
DE I. VI. De essentialibus creatis consideratis per compositionem ad effectum creatum	61
QVÆST. 1. Verum essentia distinguitur realiter ab effectu	61
QVÆST. 2. Verum essentia substantiæ sit accidentis respectu effectus	63
QVÆST. 3. Verum essentia substantiæ sit effectus accidentis existentis, sit ut accidentis sit essentia existentiam non habeat, præter substantiam substantiam	66
QVÆST. 4. Verum essentia sit per se esse essentia	69
DE I. VII. De essentialibus creatis consideratis per compositionem ad effectum creatum	71
QVÆST. 1. Verum possit esse absolute quod causa secunda sit esse effectus suo per modum cause principalis, ib.	71
QVÆST. 2. Verum causa secunda producat per modum cause principalis substantiam esse eius sui	71
QVÆST. 3. Verum causa secunda sit, causa substantiæ producat substantiam	73

QVÆST. 4. Verum esse sit effectus essentia sui forme in genere cause formalis, & verum ab ea actu dimittit	76
DE I. VIII. De compositis essentialibus ex essentia substantiæ et individua existentibus	79
QVÆST. 1. An persona, seu hypostasis creatæ designatur solum ex modo significandi à natura individui, ibid.	79
QVÆST. 2. Verum hypostasis seu persona creatæ dicat solum aliquid negativum super naturam individuum	81
QVÆST. 3. Verum ex mente D. Thomæ essentia per se quæ non individua, sit quævis gradum individua sit in natura substantialis respicit & cum ea ut sic constituitur, sit ratio suppositi et ei constituitur an vero substantia Cæteris	84
QVÆST. 4. Verum secundum rei veritatem & essentia substantia quævis individua, seu quævis autem naturam individuum terminat & constituit, sit virtus ratio constitutus suppositi, an vero sit substantia Cæteris	84
QVÆST. 5. Verum essentia substantialis quam tunc suppositum super naturam individuum substantiam, per se sit solum ex intellectu, an vero intrinsece ad rationem eius constituitur	85
QVÆST. 6. Verum aliquis sit suppositorum taliter quod ratio constituitur suppositi virtutem autem in ea	89
L I B E R S E C U N D V S.	
DE I. IX. De essentialibus Dei	91
QVÆST. 1. Verum Deus esse sit per se notum, ibid.	91
QVÆST. 2. Verum possit Deus igitur in eum sit notum, ibid.	91
QVÆST. 3. Verum de monstratur quod Deus sit, & quibus demonstrationibus	93
DE I. X. De simplicibus Dei	98
QVÆST. 1. An Deus sit compositus ex materiæ & forme, ib.	98
QVÆST. 2. Verum Deus habeat compositionem in esse & essentia	104
QVÆST. 3. Verum Deus sit compositus ex genere & differentia	108
QVÆST. 4. Verum simpliciter sit perfectio simpliciter, ibid.	108
DE I. XI. De perfectiis Dei	111
QVÆST. 1. Verum in Deo sint perfecti omnia in se cum formali, vel solum essentia, ibid.	111
DE I. XII. De attributis Dei in generali	114
QVÆST. 1. Verum attributa Dei distinguantur ex natura rei, cum inter se, cum ab effectu divini, ibid.	114
QVÆST. 2. Verum attributa Dei ita ratione distinguantur, cum inter se, cum ab effectu Dei se inter cum mutuo formaliter includunt	117
DE I. XIII. De infinitate Dei	119
QVÆST. 1. Verum Deus sit infinitus, ibid.	119
DE I. XIV. De essentialibus Dei in speciali	121
QVÆST. 1. Verum Deus existat in se, & verum id oportet probetur ex operibus suis transiens, ib.	121
QVÆST. 2. Verum Deus sit in rebus rationis, seu operibus suis formaliter, an ponatur in rebus suis substantiæ & immutabilitatis	123
QVÆST. 3. Verum Deus sit in locis seu spatiis imaginariis	125
DE I. XV. De immutabilitate Dei	128
QVÆST. 1. Verum Deus sit omnino immutabilis, ibid.	128
DE I. XVI. De eternitate Dei	131
QVÆST. 1. Verum definitio Act eternitatis crucialis à Boetio, quod sit eternitabilis vice tota simul perfectaque possessio, sit legitima, ibid.	131
QVÆST. 2. Verum eternalitas includat in sua ratione formalem & rationem materiam	133

Tabula Disputationum & Questionum.

Quæst. 3. Vtrum Deus sic accedat, & vtrum attendat sic
formaliter dicitur.	179
Quæst. 4. Vtrum Angeli mensurantur accedentibus tan-
quam duratione propriè, an illa duratione & quan-
titate illi sit.	179
Quæst. 5. Vtrum visio beatifica mensuretur per totitatem
participatæ.	184
Quæst. 6. Vtrum eternitatem participatæ sit mensura for-
maliter eis sit realiter per eam sit etiam distincta.	186
De i. r. XXVII. De Deo et creatura.	190
Quæst. 1. Vtrum possit ratione naturali demonstrari
Deum posuisse aliquid creare, aut de se aliquid creasse
sibi.	191
Quæst. 2. Vtrum Deus possit communicare aliqui crea-
turæ virtutem creando per modum causæ principalis.	196
Quæst. 3. Vtrum Deus possit alimere creaturam ve-
l inuenire eam ad creaturam.	199
De i. r. XVIII. De Deo et gubernatore.	202
Quæst. unica. Vtrum Deus omnia rebus dicit gubernet.	203
De i. r. XI-X. De Deo et creatura.	204
Quæst. 1. Vtrum Deus rebus creaturæ esse consideretur
sibi consideretur.	205
Quæst. 2. Vtrum Deus consideretur eis rebus, immédiate
solum, an mediis etiam creaturis.	207
- ### LIBER TERTIUS.
De i. r. XX. De Propositionibus Entis in communi.	208
Quæst. 1. Vtrum Entis habeat aliquam propriam realem, & quo-
modo ab Entis distinguatur.	209
Quæst. 2. Vtrum præter vnam, vel eam & bonum possit
aliter prospicere Entis, & simul obiectis omnibus
in contrarium factis respondere.	211
De i. r. XXI. De propositionibus Entis in particulari,
& primo de vniuersali.	214
Quæst. 1. Vtrum vniuersal de formalis solum induktionem
seu negationem distinctionis importet.	216
Quæst. 2. Vtrum negatio distinctionis, quæ sit formaliter
significat vniuersal, habeat rationem negationis, vel pos-
sitionis.	217
Quæst. 3. Vtrum vniuersal opponatur multitudini, conside-
retur an prius.	218
Quæst. 4. Vtrum illud positum quod dicit vniuersal
aliquid realiter vel etiam causæ sit Entis distinctum.	219
De i. r. XXII. De vniuersali transcendente ali.	221
Quæst. 1. In quo consistat ratio vel itaque transcendendi realis.	222
Quæst. 2. Vtrum ratio vel et transcendentalis sit forma
obiectum intellectus creati.	225
Quæst. 3. Vtrum vniuersal transcendendi realis sit passio Entis.	227
De i. r. XXIII. De vniuersali formalis.	227
Quæst. 1. Vtrum vniuersal formalis representet eorum
compositionem & distinctionem intellectum, an sit simpli-
ter etiam apprehensio ipsius.	228
Quæst. 2. Vtrum propositionis mentalis seu compositæ vel
distinctionis quæ dicit vniuersal formaliter representet
sit qualitas simplex vel composita.	233
Quæst. 3. Vtrum vniuersal formalis sit sibi sibi sit forma
vel sit consideretur sit obiectum quod habet respectum
inductum ad ipsum vel sit sit consideretur.	235
Quæst. 4. Vtrum vniuersal formalis consideretur formaliter in
actu rebus vniuersal compositum cum aliis, in con-
ceptu formalis prædictum actum terminant an sit ter-
minatione intellectus ad vniuersalitatem.	239
Quæst. 5. Vtrum factus in solo intellectu, an etiam in
rebus rebus.	241
De i. r. XXIV. De Rebus.	241
Quæst. 1. Vtrum bonum addit supra ens sit rationem com-
mune, ut vel prædicta ratio sit ratio eius con-
sistentia.	241
Quæst. 2. Vtrum bonum sit passio Entis.	246
Quæst. 3. Vtrum Entis contrarium sit bonum.	247
Quæst. 4. Vtrum eorum possit dici bona per se
sibi.	249
Quæst. 5. Vtrum creatura possit analogari cum Deo
conducentem bonum, & quæ analogi.	250
Quæst. 6. Vtrum bonum adequatè distinctum sit bonu-
m, vnde & de diabolo, & quomodo sit illa di-
stinctio.	251
Quæst. 7. Vtrum bonum sit prius quam vniuersal.	253
Quæst. 8. In quo consistat malum, & quomodo appo-
natur bono.	255

PERMISSIO ORDINIS.

RAYNA. Philippus a Sancto Iacobo Praepositus Generalis Astrum Carthe litarum Defalcatorum, Congregatorum Sancti Eliae, Ordinis Beati Iosephi Virgini Mariae de Monte Carmelo ac iussu in sancti Montis Prae-
fatus in concedenda quantum ad nos et nos, Petri Franci Bileto a Consequunt, Congregatorum nuper ab eodem Sacerdoti
professio, ut Metaphysicum a se componenda, de se possit in lucem adducendo prout a petiti Ordinis nostri Theologi
examinata et approbati fuerit. Romae in Conventu nostro sanctae Mariae de Sale, Die vigesima octava Junij, anno
Domini millesimo sexcentesimo trigesimo nono.

F. Phalopus à Saint-Jacques, Proposant Général.

A P P R O B A T I O.

F RATES IOHANNES EVANGELISTA à SAUCLINUS SACRAMENTO, PROVINCE IN FRATRUM CARMELITARUM DILIGENTIORUM PROVINCE GALICA, sub titulo OMNINO SANCTORUM, FIDEM FACIUNT METAPHYSICAM à R. P. FRATE ILIASO à CONCEPÇÃO, CONGREGATIONIS NOTIUS SACERDOTE PROFECTO COMPOSITAM, à PERITO ORDINIS NOTI THEOLOGO, IUXTA CONCILII MONTE CASSINI P. NOTII GENE à ILLAM VIRGINIS OCTAVO IANUARIO 1799, per lectam fuisse à APPROBATAM. DUCAM à COMENDAM NOTIO S. IOH. PH. PAULI A. DIE DOMI ODOBERTI, AUCTO DORUM MILLE SIMO FRATERCENSIO SUPERIORI NOTIO.

E. Ingers, Escondido & South Lake Sacramento, Prunaville.

APPROBATIO DOCTORUM FACULTATIS PARISIENSIS.

Nos lobisignis Doctores in Facultate Theologiae Patiensis, per huiusmodi opus de Metaphysica, composuimus à Reuerendo P. F. Blasio Conceptione inaugurato, Capelino Escalzano, ac in res illas diffundimus, ut sit nobis maior utilitudo, ac immota veritas Philosophiae Aristotelicae sit eam doctrinam cupientes, ac scilicet modo fieri orthodoxae coram eis. Ita testamur. Deo fit animus. Amen.

CL 4582197.

C. PATE

METAPHY

DISPUTATIO I. PRO OECUMIALIS METAPHYSICÆ

N T E Q U A M de natura obiecti Metaphysicæ & proprietatibusque ipsius diffinitiones aggrediamur præmittenda erunt duo præmissales, quarum altera in explicanda quiddam & nobilitate ipsius Metaphysicæ, altera vero in delineatione quorundam generalium & communium principiorum fructum tantum verfabitur, præteritæ namque apponamus.

Q U Æ S T I O P R I M A.

DE NOMINE ET EXISTENTIA METAPHYSICÆ.

§. I.

Satisfit prima parti questionis.

Q U I A nomen sicut rebus imponitur, ita et eum tantum significat, ita quoque quibus quid nominis quascunque rebus quælibet prout nunc de bet, ut scilicet in viuum quædam ignotum præteritæ per nomen quædam. A quælibet re quid nominis existens sicut nunc Metaphysica, ut requiritur significatio nominis ipsius de existenti utaturque ut significatio per tale nomen, potest inveni in.

1. Ergo per istud nomen Metaphysica nihil aliud intelligitur, quam aliquid fortiter, quæ veritate circa aliquid obiectum in se utitur Physica, sicut et quæ in se utitur in Physica, & propterea dicuntur Metaphysica, quæ scilicet consideratio eius præteritæ per se præteritæ, utitur in naturæ, quæ Philosophicæ naturæ considerationi subiacentibus Metaph. eorum rebus materiæ immensæ ut sit nomen, sed potius de rebus separatis in se utitur, vel secundum se, ut sunt Deus & Angeli, vel secundum rationem, ut sunt rationes illæ, quæ sunt gradu corporis speciei, quæ licet sicut dum esse quod habet a parte rei, possint et de materiale, et ut tamen præteritæ sunt in conceptione, materiam non dicunt, sed et ea præteritæ, & obiectum, & propterea etiam non minus in rebus immensæ, quam corporis possunt reperiri, sicut sunt, verbi gratia gradus substantiæ & entis, quos certum est in rebus a materiæ separatis reperiri, quod tamen fieri non posset, si a materiæ secundum se dependere, ut optime hic dicit D. Thom. in præmio.

2. Ex hac autem dignitate, quæ Metaphysicæ, colligitur, *Collig. Compl. Metaphysicæ, Tom. 2.*

4. scilicet naturalibus præteritæ, præteritæ, quod pluribus alii, & quidam egregie nominibus fuerit insignita, in quantum cum cæteris fortiter naturalibus seque, quæ per Aristoteli in Philosophia nominatur 4. libro Metaphysicæ, text. 5. text. 10. 4. & 6. per Philosophum, item separata e. Metaph. cap. 1. quæ scilicet et separata est dicitur (ut hic annotat D. Thom. in præmio) unde comitæ rade in S. Doct. ibidem Metaphysicæ cæteris scientiis dicitur, non immensæ spiritus nomen et tributum, licet & Dominus Regnareque clarum sicut cum, quæ quælo de coram, tam Arist. 6. Met. cap. 1. & lib. 11. et p. 6.

3. In quantum vero consideratio Metaph. ad res substantiales delectatissimæ sit et secundo, primo Metaphysica vocatur, quæ scilicet abstractis ad se utitur, sicut sunt res corporales & materiæ immensæ, non occurrunt, sed substantiis de res longe excedentibus. Secundo, Separatur nuncupatur, quæ causas altissimæ, ipsumque Deum quantum in se utitur, sunt utingitum est, cum ratione, & propter res quæ Thom. naturæ passim ab Aristotele nominatur ut 6. Met. ph. cap. 6. de lib. 11. p. 6. & 4. Thom. in locis, maxime in p. quædam ad a tempo contra Ge ut in cap. 15. de op. 70. q. 5. et 11. Et hæc de prima parte bonæ questionis.

§. II.

Satisfit secunda parti questionis, & ostenditur Metaphysicæ præteritæ.

Q U O D autem attinet ad secundam partem, resolutio facilis, ut nunc supposito intelligentiæ nominis Metaph. & significatissimæ ipsius, quæ sunt abunde declarata in prima parte huius quæstionis nullus culm it qui nos videt huius scientiæ & necessitatem & potissimum, quam

ordinati est omnino necessaria ad perfectionem & completum cognitionem obiectorum aliarum scientiarum, quia cum conet per se cum sit de ratione conclusumque recte, non poterit obiecta aliarum scientiarum completè cognosci, nisi de ratione eorum et eis inclusis cognoscantur: ergo cum non possit unum cognitum deente in conueniri in aliqua scientia particulari, cum quis eorum obiecta non tribuatur illa perfecte et maxime, si ut eas, tum que non esset maior ratio, cuius vult potius quam in illorum scientiis de eorum obiectis, cum ad obiecta eorum scientiarum pervenire debet intelligendi dari aliquæ scientiarum gentiles, quæ tunc per se videntur de consequenter possibilia est Metaph. cuius est tale munus.

eo. Tercio probatur principium illi ratione petente ex eodem D. Thom. hic ita facit quæ istas dirigit, est possibile illi est Metaph. ergo. Maior probatur: quoniam cumque plura ad unum ordinantur, tunc debet de illis in illis inter illa aliquid unum dirigere, ex Arist. in polit. libro 1. lect. 3. apud D. Th. plura enim ut plura unum eorum sunt in respectu non possunt, quæ quolibet suum proprium finem et respectum de eorumque plura plura sunt in respectu ergo ut aliqua plura in unum finem conuertunt, hoc debet fieri in directione unius, sed omnes scientiæ ordinantur ad perfectiendum hominis, de id bestitutum ut in comprehendat: ergo debet esse tunc et ea aliqua, quæ et illas ad id finem dirigat: sed ad id est illi scientia, est Metaph. et probatur, quod illi est dirigere et conuenire vult ita vult maxime, et ita maxime intelligibile, quæ ut Arist. in polit. libro 1. lect. 3. apud D. Th. *homo est et illi illi vult et ratione, naturaliter sunt aliorum vult et gubernantes, vult et vero corpore et non intellectus, naturaliter sunt et ergo cum Metaph. vult et ita vult maxime, de maxime obiectis et maxime, tum secundum illi, tum secundum rationem: illi ut et ita vult et dirigere et moderari in ordine ad perfectionem hominis.*

§. VLTIMVS.

Proposuit et soluitur dubium.

III. **O**bit, primū quæ est ratio, quæ daretur, quæ possibilia est Metaph. maxime propter primum rationem in illam, quæ in hoc axioma: *homo dicitur, quod bene naturaliter sunt desiderat* sed illud axioma vult non falsum: et ergo.

Probatur minus daretur in vobis appetitus naturalis ad scientiam non de beatæ daretur virtutis applicatæ voluntatem ad perfectionem in scientia namque daretur virtutis studiorum in voluntate ad hoc daretur, quæ secundum D. Th. 1. 2. q. 102. art. 1. *et 2. sunt similes circa pericula virtutis per se tendit, et temperantia circa desideriorum solutio, ut studiorum circa cognitionem ergo.*

Secundo ratio probatur, quia illud ad quod si liquid est et natura daretur, non indiget habere ut ad illud daretur, ita ergo si homo naturaliter et si daretur ad perfectionem cognitionis et scientiæ, non requiritur illa virtus et ut illi habetur in eo, ut ad eum daretur.

Respondeo de virtutem studiorum ad inclinandam simpliciter voluntatem in cognitionem, sed id representandi appetitus namque emodet etiam cognitionem et scientiam, ut etiam ad inclinandam hominis voluntatem ad studium forme et appetitus de de scientia scientiæ et tunc non per passionem et alia difficultate, quæ solent in perfectionem scientiarum inclinare.

Collig. Compl. Metaphysic. Tom. 1.

II. Sed dicitur appetitus naturalis, similis de immoderate et illi non possit, et unum daretur de impotenti Dei sequitur: ergo si daretur appetitus naturalis circa scientiam, moderatus illi non poterit.

Resp. quod virtus studiorum daretur ad representandam appetitum illam voluntatem, qui quidem non cognitionem Dei de et duracionem, sed cognitionem hominis si quæ, et quæ ex consequenti excedit potest.

Secundo potest responderi, quod appetitus scientiarum, qui quærent ad naturam deperit ab omni potest in se habere peccati originalis, non esset immoderate tunc de ordinem: sed illi qui sequitur ex natura originalis peccati in se habet, virtutem de ordinem quædam constant, et propter non in unum quod et illam deordinem et originem virtutis studiorum requirunt, quæ et representant illi ut virtutem et, de non in se habet naturam naturalem.

III. Obiit, secundum si homo haberet naturalem appetitum cognitionem, non indiget per se scientiam, per quæ ad eam daretur: et ergo.

Resp. quod species determinant illam ex parte obiecti, et per se determinantem, alia ex parte poterit et quæque sit per habitum naturalem.

Obiit, non daretur inclinare et appetitus naturalis ad scientiam, si possit et tunc odij respectu scientiæ et tunc pari appetitum multos habere, et odio habere scientiam: ergo non daretur in homine appetitus naturalem et de ea.

IV. Resp. quod voluntas est solum determinata ad desiderium scientiæ quod specificationem, quando proponitur scientia sub ratione boni: sed quando proponitur seu natura sub ratione mali, sicut si quando proponitur contra specificationem, ut minimum difficultate, ut tunc quædam in se habet aliquid boni vel in se, vel in se habet obiectum, tunc de se habet scientiam, non est necessarium quæ ad specificationem, quod tamen non odij, quod desiderium scientiæ non sit absolute necessarium de naturalis in homine, sicut et in homo absolute inclinat in se habet naturalem ex membro et oppositum inclinationem naturalem, licet aliquando desideret de studiorum aliquorum ex eis, quando scilicet illi sunt toti corpori nociva, ut maxime boni impediunt, ut scilicet absolute inclinat in se habet naturalem in desiderium scientiam, quoniam per accidens (quando scilicet et proponitur scientiam, ut nociva vel impediunt in boni boni) ab eis et impletur, et propter rationem recedat, et hoc est quod intendit D. Th. quando 1. 2. q. 102. art. 1. dicit appetitus virtutis, sicut naturæ integritatis corporis, et similitudinis illi solum necessarium de naturalis, ut frequenter, non ut si impletur, ex eo quod scilicet possunt prædicta aliquando proponunt, non sub ratione boni, sed potius sub ratione maliciæ, de impletur maxime boni (in dicitur) de consuetudine non tunc tunc semper quod specificationem et necessitatem. Noscitur ex D. Th. hic et 1. et 1. contra Gentes cap. 4. quod penitus ab humana naturæ degenerat, qui licet et in illi daretur non affectat, ut libenter voluptatibus indulget.

Obiit, ideo dant Metaphysic. in illa dirigantur telia, et alia scientiam, sed hoc est Logice monuit, cum tunc sit dirigere operationes in se.

Resp. Quod Logica solum dirigat intellectum circa prædicta rationem, non autem circa prædicta et alia, sed hoc ad Metaphysicam pertinet ex Aristot. 4. Metaph.

cap. 1. et D. Th. lect. 4.

idem.

S. Thom. dicit cum Philosopho, Deum pertinere ad Metaphysic. sub aliqua consideratione sub qua non pertinet ad Physicam; utque Physica considerat de Deo ut est principium obiecti sui, de proprio est Physic. 122. Comment. 4. l. 2. q. 2. epus S. Thom. arguit de Deo iureo consideratione de Deo pertinere ad Metaphysic. sub alia ratione, quam sub ratione principii obiecti Metaphysic. accipit Doct. Angelus verba: *Hic autem in tractatu sequitur qd obiectum est mobile de quo considerat naturalis, & quod ad istam scientiam pertinet considerat in communi, ad quam pertinet consideratio entis primi, id est ad istam scientiam, quoniam ad naturalem pertinet consideratio entis communi, & ita in uno non considerat de his quod pertinet in commune: Physic. entis est quodam pars Philosophus, sed non prius quam considerat in communi, & ex quo fieri entis inquirunt huiusmodi.*

Deinde Opusculo 70. quest. 3. etiam dicit, dicit principium cognitivum ad Metaphysic. esse Deum, & proprie Metaphysic. vocat Theologiam, id est doctrinam scientiam idem docet paulo ante istam quaest. de compositione aliquorum verborum Boetii, & quibus semper occasione, quibus hanc quaest. faciendi, accipit eius verba. *Primum ostendit de quibus est doctrina scientia, id est Theologia est, & pars scientiarum, quae dicitur divina, non Metaphysic. etc. de paulo antea dicit de doctrina non fieri consideratione separabilem a materia, sed scientia esse essentiali, uti vero Metaphysic. est composita, & hoc probat per Dei substantiam, de qua divina scientia per Metaphysic. (ut ante dixi) principatim considerat. unde et memoratur modo, de etiam ad eundem quaest. 3. dicit eadem ratione agi in Metaphysic. de causa 1. & de Angelis, et multum dubitat quod in Metaphysic. non agatur de Angelis, tanquam de obiecto ipsius: ergo iugum entium de Deo, tanquam de eius obiecto, & quidem magis proprium, ut item ex Dico Thomae clarum est, vide eundem S. Doctorem cum Philosopho in Metaph. l. 2. q. 2. paulo ante finem, & 3. Metaphysic. l. 2. q. 4.*

20. Sed dices item Deum non posse pertinere ad obiectum Metaphysic. quoniam Angelus ad illud pertinet, quia obiectum Metaphysic. abstractum est omni materiae solum, non autem a potentialitate, sed potius eas includit, ut etiam insinuat Compliment. nostri in Logice disp. 19. quest. 4. §. 4. resp. 4. ad §. ergo Angelus, qui abstractum ab omni materia solum de non est potentialitate, & adeo sub oblatione Metaphysic. non erant Deum, qui est admi. possit abstractum ab omni potius potentialitate.

Respond. ex D. Thom. opuscul. illo 70. quest. articulo 1. tantum entis paulo ante responsum est ad argumenta, quod abstractum communis obiecto specificum Metaphysic. est abstractum ab omni potius materiae, siue ille abstractus sit per separationem ab omni potentialitate, sicut accidit in Deo; siue sit per separationem solum a materia corporali, tunc ostendit tamen potentialitatem, sicut accidit in Angelis; siue sit per solum perfectionem intellectum, per accidentem aliquam entium a materia, sicut sunt rationis substantiae de entis, & alia huiusmodi. Accipit S. Doct. verba. *Quoniam vero sunt simpliciter, quae non dependunt a materia simpliciter, quae sunt materiae esse potius, siue utrumque sit in materia, sicut Deum & Angelus, siue ut quibusdam sunt in materia & in quibusdam non, ut simpliciter, quales, aliter, ut in materia, & aliter, ut in materia de quibus ista Theologia, ad ista, anima simpliciter, quae praecipue non copiamur in ea ista Deum. Causa est entis simpliciter. Per hunc sensum anno 1634. fidei, in qua loco huiusmodi, per hunc sensum est principium.*

Colleg. Angel. Metaphysic. Tom. 2.

Vnde ad illud quod obiectum PP. N. Compliment. Respond. 1. eos non solum in prima ista solutione, ut videtur est; pulchre sed in secundam magis inclinat.

21. Respond. 2. ab eis non efficit Metaphysic. abstractum solum a materia, & non a potentialitate; sed solum dicitur Metaphysic. obiectum non esse materialium, ut & secundum omnem potius potentialitatem, sicut fieri obiectum Theologiae supernaturalis, quod est Deum, & ita dicitur obiectum Metaphysic. excludere solum de necessitate materiam corporalem adducendo (inquit) compositionem ex actu & potentia, quod non etiam libenter admittimus, quia certum est, quod obiectum specificum Metaphysic. non sit abstractum ab omni materia, ut excludat & de omnino potius potentialitatem, sed potius solum se habet ad hoc ut includat idem potentialitatem, vel ad hoc ut ab ille abstractat, & propterea licet obiectum inaequantia Metaphysic. deus aliquod, (Deum scilicet) quod ab omni potius potentialitate abstractat, licet ceteris & non abstractat, sed solum ab omni materia; omnia tamen illa comprehenduntur sub abstractione Metaphysic. quia omnia abstractantur secundum entium cum ab omni potius materia.

22. Ex si dicitur quod obiectum est a materiae solum particulari Physicam specificat, sicut abstractum materiae solum sensibili Mathematicam, & consequenter quod abstractum est omni materiae solum, non erant ab omni potentialitate specificat Metaphysicam.

Respond. neg. confic. si enim Metaphysic. taliter dicitur abstractum ab omni materia, quod non admittit in ille abstractione abstractionem ab omni potentialitate, sed illam & quocumque solum obiectum excluderet, sequitur quod Aristoteles non distinxit aliquas scientias reales, quod praeter hic genus scientiarum ab illo assignat, & quae in oblatione tanquam, deberet dari alia scientia, cuius obiectum abstractat ab omni potius potentialitate; cum certum sit de quodlibet sensibili naturali debere dari scientiam universalem ergo cum Deum sit per se solum monitum, & possit multum fieri de eo demonstrationes, deberet dari alique scientia naturalis de Deo, ut auctoritate noster, consistens ad Metaphysic. quod habemus est in nostra. Vide D. Thom. Opuscul. 70. quest. 3. articulo.

§. III.

Ostendendum rationibus in quibus abstractat a creato, & materia, ista doctrina Metaphysic.

23. Illud de quo per se passim & proprie dicitur in Metaphysic. demonstratur, est obiectum Metaphysic. sed era vi abstractat a creato de incerto, est id de quo per se passim & proprie demonstratur in Metaphysic. ergo. Minor est certa, quia obiectum est subiectum demonstrationis scientificae; ergo debet esse id de quo per se passim & proprie demonstratur in scientia demonstratur, & propterea etiam obiectum scientiae vocatur subiectum.

Minor etiam probatur, quia vnum, verum, bonum, aliud, & alia proprietates quae sub distinctione entis communis conveniunt, (ut ratio contingit vel necessarii, & actus vel potentiae, & alia huiusmodi) sunt ex quibus demonstratur de eae per totum Metaphysicam, ut videtur est apud Aristotelem 4. libro Metaphysic. & deinceps, ergo cum hoc omnia sunt proprietates communes entis cum, &

A 13

se demonstrabile de Deo ergo Deus debet sibi vendicare aliquam firmitatem, ad quam per se persistat non solum tanquam principium obiecti, sed tanquam obiectum saltem inadequatum illius, in quales proprietates de eo per se demonstrantur.

Ad illud autem quod obicitur de qualitate sensibilibus. Respondetur, quod qualiter sensibilis est passio & proprietates obiecti Physicæ, quod est ens mobile sensibile, & conueniunt non ponit in numero rum esse mobile, sed ut cum eo fiat unum obiectum adequatum Physicis obiectis emittentibus completè consideratum non specificat firmitatem, sed completè consideratum & ut uiuunt in conclusionem cum proprietate que de eo demonstratur, & sic præfiones qualitates sensibiles, sunt etiam præfiones entis Physicissimi, per se sunt præfiones & proprietates illius entis, quæ qualitates, quæ licet qualitates inueniuntur conueniunt, per prius tamen & tanquam prima radices, esse mobile conueniunt per proprias res que de Deo demonstrantur, Deo conueniunt tanquam prius radices illarum, & consequenter requirunt illius quod est prius & per se sensibile, & quod prius & per se vendicat sibi aliquam firmitatem à qua consideratur.

Dices tales proprietates demonstrari de Deo in Theologia.

Conteritur demonstrantur solum in Theologia de Deo, ut cadit sub termino revelationis ergo cum sit natura aliter de Deo demonstrabilis, & subtilia quædam revelationis supernaturalis debet dari aliqua scientia naturalis in que per se demonstratur.

S. IV.

Proprietates & substantia obiecti.

30. **O**biectis. ex D. Thom. opus 70. super Boet. de Trinitate, quæst. 4. ubi habetur verbi: *Ignor Theologia sua scientia divina est duplex, una est qua consideratur res divina non tanquam substantiam scientiam, sed tanquam principium subiecti. Certe est Theologia quam Philosophi præcipuum, qua alio autem Metaphysicæ dicitur alia vero qua ipsa res diuina consideratur propter se ipsam sub substantia scientiæ, & hoc est Theologia, qua sacra Scriptura dicitur.* Et in principio Metaphysicæ idem dicit, quod ita dicit Deus non consideratur in Metaphysicæ, ut subiectum, sed ut principium subiecti ipsius, quod est ens commune: ex quibus rursus apparet, quod Deus non est intra obiectum per se Metaph. secundum memem D. Thomæ.

Respond. quod ipsiusmet aliter sentit, ut uult esse auctoritatem Sanctissimi Doct. respondere, illud enim quod dicit de Deo, illud idem uult de Angelis, quod illi scilicet pertinent ad considerationem Metaphysicæ, ut non subiectum, sed ut principium subiecti. Legatur S. Doctus in principio Metaphysicæ. Dicant ergo quando D. Thom. sic intelligendum, quando loquitur de Angelis, & solummodo quando assignant, eandem de nobis daturus quando loquitur de Deo.

31. Respond. ergo cum Sanctus. lib. 4. Metaphysicæ. quæstio. ad 1. Sanctum Doctorem uult solum, quod Deus & Angelus possunt considerari duobus modis, primo quidditative, & secundum quod sunt in seipsis, secundum ut sunt principia horum inferiorum. Si primo modo considerentur, subiectum Metaphysicæ esse non possunt, quia à nobis quidditative, & secundum quod sunt in seipsis cognosci uenerunt non possunt. At si secundo modo considerentur, tam sub ista ratione potest esse subie-

ctum Metaphysicæ, uult ergo solus D. Thom. quod ex parte modi nostri cognoscendi. Metaphysicæ. Solum consideret Deum & Angelos per modum principij effectiue sensibilium, non quod totum quod cognoscimus de illis, in solum, quod sunt principia illorum effectiue, sed quia quodcumque prædictum quod cognoscimus & conuenit, cognoscimus per effectus eorum, & tanquam per media & specula quædam, per que interiorum cognitionem ascendimus, quia non possumus hic in via de naturaliter eos in seipsis immediate cognoscere, sed solum per effectus sensibiles & ut uideatur esse legitimus & gratus omnino D. Thomæ sensus. Ex ista solutione potest rursus colligere de quo subiecto D. Thomæ rursus intelligendum, quando dicit Deum & Angelos esse principia subiecti Metaphysicæ, sicut enim apparuit ante illud idem esse de principio subiecti inæquati Metaphysicæ. non autem de principio subiecti adequati ipsius.

Obicitur secundo. Illud est subiectum scientiæ, cuius principia de causa quædam in tali scientia, ut non possunt quæ in Metaph. principia de causa entis, propter obiectum in creatis & in eternis, quia tale ens non habet principium & causam, alioquin Deus, qui est sub tali ente, deberet habere principia & causas sui ipsius. ergo.

32. Respond. Ad hoc ut aliquid possit esse obiectum alius scientiæ non esse necessarium absolute, quod illud proprie dictæ causis sui ipsius habent, alioquin Deus non posset esse obiectum Theologiæ. Quando ergo dicitur, quod scientia considerat causam sui obiecti, primo non debet se intelligi ista propo- sitione, quod principia obiecti demonstrantur inquirantur à se ipsis, tamen Aristot. lib. 4. poster. lect. 2. apud D. Thom. à scientia supponitur, secundo dicit quod per illas causas intelliguntur rationes formales, ut obiecti obiecti constituantur. Tercio dico quod per illas causas obiecti, possumus intelligi causas obiecti non incomplexæ, sed complexæ considerari: quoniam scilicet obiectum est id, de quo in conclusione aliqua proprietates demonstrantur: tales eorum causas nihil aliud sunt, quam proprie subiecti definitio, & quædamque, que modi rationem habet in præmissis, ex quo in conclusione uult proprietatem cum subiecto inferre: tam ergo Deus, quam eternitatem in creatis & in eternis rationes formales habent proprietates quidditatis constitutas, ex quibus potest uero, quam habent cum suis proprietatibus, eruducunt non potest ex defectibus conditionis Deo, aut nec, obiectum à creatis & in eternis ratio obiecti Metaphysicæ. denegat. uult Sanctus. lib. 4. Metaphysicæ.

Obicitur tertio. Habitus intellectus non potest æque se extendere ac se extendit intellectus: ut si Metaphysicæ haberet pro obiecto sui specificationis ens commune creatis & in eternis, Metaphysicæ æque se extendit et intellectus: ergo. Maior est certa, quia habere comparatur ad potentiam, uelut causa particularis ad uniuersalem, quia sicut causæ particulariter determinat uniuersalem ad aliquem effectum particularem: ita & habere potentiam ad aliquod obiectum particulare, contentum sub obiecto uolunt sibi potestate specificationis. Minor autem est euidens, quia intellectus non potest in plus se extendere, quam in eis obiectis, ut & certo & in eternis ens se considerat incomplexæ, & ambie omne entia.

33. Respond. conc. ant. & neg. inn. Ad prob. assertum respondetur quod licet utrumque creatis & in eternis, consideratum sub quacumque abstractione, omnia entia que sunt obiectum intellectus complexæ, non tamen si considerentur sub

non est talis ratio constituitur, esse diversum negatum a proprio obiecto, seu non est idem cum obiecto proprio, quod sicut affirmatio est causa rationis, ita negatio est causa negationis. Metaphys. ergo cognoscit quodam diversitatem positum quam habere obiecta in se ab obiecto in se utrum sit utrum, si id diversitatem positum quam habere alio obiecta in se non cognoscit, si id diversitatem solum ut gaudium. Et ad illud quod obducitur, quod dicitur licet si passio ratio de consequenti ratio a Metaphysica cognoscit.

Respon. quod dicitur licet illa quae conveniunt et non in, ut sic, est quodam passio ratio, ut sic, & licet omnes do cognoscit Metaphys. sed illa diversitas quae conveniunt ratio non est talis, materiale licet, non est passio ratio ut sic, sed est ratio huius immaterialis, & hanc negat Metaphys. & cognoscit.

47. Quod si quatuor vnum positum dicitur, quod est in parte duorum extremorum sequatur ab uno de eisdem situm vno modo cognoscit.

Respon. agnoscit abstractionem, si enim illa quae sunt diversitas, sit in sub vno de eisdem abstractione, & sub eodem obiecto in esse subiecti, tunc poterunt, & ut sunt in materia de diversitate, ita vult de eisdem in materia cognoscit, & hoc modo cognoscitur a Physica seu de eoque ut sunt diversitas, quia secundum diversitatem ita positum quam habent inter se, constituitur sicut licet sub eodem modo, et quando quod sunt inter se diversitas, non sunt sub eodem obiecto subiecti, si id potius sub diversitate abstractione, sicut sunt res materiales de Angelis, tunc non possunt diversitas ab uno de eisdem scientia cognoscit, quia vna de eadem scientia formaliter diversitas in esse subiecti, per se de diversitate attendere non potest de propter si illa cognoscit, vnum diversitas cognoscit, alterum vero inspicit, & hoc modo potest dicitur a Metaphysica diversitas cognoscit Angelos, diversitatemque positum, quam habent de rebus materialibus, res vero materiales inspicit, in quantum insunt ad perfectam cognitionem rationis immaterialium, similes quoque a Physice res materiales cognoscit diversitas, inspicit vero res immateriales, quatenus ad plenam etiam immaterialium cognitionem conducunt. Sed quoniam haec videantur habere aliquid probabilitatis, tanto ut verum futuris, salus ex hoc modo, videtur tamen potius dicitur non quodam indistincte vnum scientiam (de maxime si illa sit inspicit) obiectum alterius scientia possit contingere, ita ut etiam cognitionem circa tale obiectum, sed concomitantem solum cognoscere de contingere illud, & quoniam scilicet intellectus vult illa scientia, ad hoc ut altera possit perfectam habere propriam obiecti cognitionem, quam tamen non habet, nisi altera etiam in se et actionem circa suum obiectum, & quo perfectam licet obiectum cognoscit deperdit. Exemplum enim declarabit, vult ut ibi gaudium quod cognoscit diversitatem quam habet & quod vel licet ab Angelis, vnum quidem Physica ad cognitionem eorum equi vel leonum, sed quod cognoscit perfectam diversitatem quam habet equus vel leo a rebus immaterialibus, pendet ab ipse cognitione etiam immaterialium, quae sunt obiectum Metaphysica. Ideo intellectus vult Metaphysica ad cognitionem immaterialium, ut cognoscit et immateriali, perfectam Physica diversitatem quam habet equus ab eo possit discernere. Ratio igitur quae ad id dicitur non conducit, haec est, quia licet intellectus non consideret etiam abstractionem in particulari, sed possit vnum tantum quocumque obiectum de sub quocumque abito dicitur, per diversitas

scientias attingere, tanta hoc illis scientia in particulari tribuit non potest, cum quilibet sit determinata ad vnam abstractionem, & ad vnum obiectum in esse subiecti, vnde sicut quilibet ponit ratio est determinata ad suum obiectum, ita de scientia quilibet ad suam particularem abstractionem, ita ut etiam non possit se extendere. Et propterea quando Metaphysica vult se extendere et ad cognitionem aliquam rationem, quae sunt etiam abstractionem propriam, et dicitur prius illas ad propriam abstractionem, ut possit circa illas virtutes verba gratia si vult veluti circa interiora secundum aliquid proprium ipsius, considerabit etiam secundum rationem potentiam, quae rationem inter se non expungit, similiter si scientiam corporum vel cognoscit, considerabit illam secundum rationem actus, quae ratio a materia de corpore obducitur, & sic de ceteris, ideo vnum est quod nullo scientia potest se extendere extra terminum propriam abstractionem, quod quidem nec hoc sub potest ut dicitur regni immaterialium Metaphysica.

48. Quod si quatuor quatuor tantum specialiter Metaphysica cognoscit diversitatem quae est inter aliqua.

Respond. hoc tribui Metaphysica, quia Metaphysica tradit regulam generalem et dignoscit idem diversitatem, tendendo ipsamque definitionem diversitatem in communem, unde cum illa definitio ponitur per modum modum in praemissis et dicitur notum diversitatem inter aliqua, hinc fit quod ad Metaphysica dicitur per se tantum cognoscit eandem diversitatem.

Sed dicitur et hoc videretur inferri quod Metaphysica elicit conclusionem, in qua cognoscitur diversitas aliquorum, quod tamen videtur esse contra et quod a nobis statim dicta sunt. Sequitur illa probatur, quia ut in Logica disputat. 4. §. ostendunt PP. N. Complut. deo Logica ut in eam conclusionem probabilis quocumque materia, quae per modum Logica procedit potest ad probabilem et discernendum in quocumque materia ergo quando medium per quod probantur aliqua esse inter se diversitas Metaphysica, ad Metaphysicam pertinet etiam conclusionem, per quam talis diversitas cognoscitur.

49. Respond. quod si in conclusione ostenditur solum aliquot et diversitas inter se in ratione rationis, non est debita quoad Metaphysica, prout et cognoscere talem diversitatem, quod diversitas quae in conclusione de monstrabitur esse inter aliqua, manebit in ea eandem abstractionem cum Metaphysica, sed si diversitas quae ostenditur esse inter aliqua, pertinet ad et abstractionem diversitas, ad abstractionem Metaphysica, ut si ostenditur quod equus est diversitas diversitas materiali et se spirituali, tunc conclusio illa pertinet ad Physicam, quae medium non pertinet ad scientiam, nec specialiter aut quocumque modo consideratur ut est sub tali abstractione, ut egregie ostendunt PP. N. Complut. in Logica disputat. 4. §. num. 60. & ratio huius est, quia diversitas inter se diversitas vel est sub genere, vnde cum et abstractione a materia constituitur aut scientia, medium non specialiter scientiam, nisi vel est sub tali, vel talis et abstractione, seu vel est ratio licet ad conclusionem in tali vel tali abstractione. Licet ergo Metaphysica elicitur illam praemissam in qua definitio diversitas de diversitate praedicatur, & propter hanc rationem dicitur et ad Metaphysica, pertinet et, diversitas, quae est inter aliqua cognoscere, quia tamen attendendo deum rationem alia dicitur in ratione et diversitas in abstractionem, & ad ostendendum de subiecto conclusionem aliquod praedicatum, quod est extra propriam abstractionem Metaphysica, quae quod

modum gentis singularis, ab ipso prodori speciem intelligibilem singularem in se habet. Respondetur quod phantasia concurrens solum ad productionem speciei intelligibilis per modum instrumenti; instrumentum autem concurrens ad productionem effectus secundum naturam virtutis participat egentis, & secundum determinacionem quam recipit ab illo; ut intellectus agens qui concurrens participat ad productionem speciei intelligibilis, determinat phantasiam per clarem lumen, quod in ipsam diffundit, adhibet productum speciem intelligibilem, quod fit representatio obiecti universalis, non vero singularis, quia universalis, est obiectum proprium de proportionem intellectus, non eorum singularium. Item dicimus, quod etiam si daretur phantasia concurrens per modum causae principalis ad productionem speciei intelligibilis, tamen non determinaret eam ad hoc, ut esset representatio directe de immobili singulari, quia cum egentis obiectis, igitur secundum egentis de dispositionem naturalem subiecti, circa quod agit, & intellectus, secundum ingenium de dispositionem suam in totalem, per se potest existit in se ut sit, (ut pte sibi magis proportionata) quoniam elata singularis, phantasia per consequens determinaret speciem quam producit, eadem et effectus potius immediate de de eadem sententia voluntaria, quam singulari, & per se potest existit in se ut sit, quod non determinacionem representacionis quae est in specie, quoniam est phantasia, tamen eadem eadem potest existit in se ut sit, phantasia concurrens solum ad eam secundum quod phantasia continet naturam communem, non eadem secundum quod est eadem eadem representat hoc singulari.

§. III.

In qua sententia, quod species atomi non est id quod prius cognoscitur ab intellectu nostro, si dicitur,

64. **V**t elat procedamus in probatione huius conclusionis, exponendum prius est, quod sit id, in quo oculus difficultate consistit. Quod ergo est, cum illud quod est, quoniam utique prius cognoscitur in prima intellectione quae exteri, in conceptus est, in conceptus speciei atomi. Demum exemplum, primum obiectum, quod se efficit infanti, quod debet eadem primum suam intellectiorem, si Petrus. Quoniam, cum aliter quod primo in illa intellectione appetitibus infanti intelligi de Petro, fit conceptus est, an conceptus hominis, an conceptus talis hominis, Petrus scilicet. In §. proce, determinacionem est, illud quod in illa intellectione primo cognoscitur ab infante, non est hunc hominem, id est, Petrum, in passionem enim quoniam, utrum quod primo contingit ab ea de Petro, si conceptus hominis, an conceptus est. Secus tunc est hominem ut non determinacionem eam virtutis Thomae. Schola contra sententiam esse conceptum estis; & meminit nulli oportet, quod quoniam semper procedit de expositione causae de imperfectis, quod certum est esse primum illam rationem intellectiorem. Quo posito.

65. Probatur conclusio ratione, omni potentia, utique debet prius fieri in intellectu lumen formale adequatum, quoniam in eadem quae sub eodem sunt contenta; sed obiectum formale adequatum intellectus nostri, ab eis; ergo illud quod primo fit obiectum cognoscendum intellectui, est conceptus

estis, & non conceptus speciei atomi. Maior patet inductione in omnibus potentis de habitibus; nam illud quod primum obiectum cognoscendum visui, est color; quia color est obiectum adequatum potentis visui. Illud quod primo fit obiectum cognoscendum Physice, est ens mobile ut sic, quia ens predictum, est obiectum adequatum Phisicis, & ita de ceteris tum habitibus, tum potentis. Et ratio huius rei est, quia obiectum formale adequatum, est obiectum specificationis formalis, & consequenter debet esse id, quod primum contingit in potentie est habens, cum sit id, ratione eadem ceteris assignantur (et dictum est §. proce). Minus autem est coactum omnium Philosophorum sententia, & propterea inuoluit esse tam probare. Consultare PP. N. Compas, in lib. de eadem disp. 7. q. 1. & c.

Confirmatur. Respondeo communes sunt rationes eadem originis, quoniam aliter Arist. 3. Phys. cap. 7. & 9. Metaph. cap. 9. ergo cum gradus est in omnium eadem ordinem prius in esse intelligibilis intellectum informis, & consequenter prius cognoscitur quam quocumque est gradus.

Confirmatur secundo. Illud quod est notum quod nos, prius cognoscitur: atque conceptus estis est notum quod nos: ergo id est prius cognoscitur. Maior tamen contra probatur minor, quia illud quod est communis, & ut quo plus communis est notum quod nos, quia sapienter occurrunt; ergo cum conceptus estis in eadem simpliciter, & occurrunt in omnibus obiectis, omnia etiam in illo conceptus, patet aliter quod nos.

Deinde potest eadem minor alia ratione sic probari. Ille conceptus de quo potest intellectus nostri debet, est notum quod nos: sed intellectus potest talis dubitare de conceptu estis, quoniam de quocumque alio conceptu. Et probatur prius, quia conceptus estis est specificationis intellectus; si quidam quod paulo requiritur ad ens notum, cum ad hoc ut aliquid cognoscatur sub conceptu estis, requiritur solum, quod cognoscitur non esse, non eam, cui nihil, ubi est conceptus inferioris quoniam idem assignandum debet de ea cognosci, quae ad superiorum cognitionem requiritur, tum superiorum est de eadem inferiorum, & inferiorum, quoniam ratione eadem quoniam ex proprio addunt super superiores: ergo.

66. Probatur ultimacione quae videtur D. Thomae. 1. p. quest. 87. art. 3. cap. 1. de eadem de esse. Nam solum initium & lectum in cap. 1. lib. 1. Phys. illud quod per eadem de dimisio adus, quoniam alia non sunt clarem productum, proce est eadem requiritur suae perfectiouis, prius est in eadem in per se quoniam in eadem perfectum: sed intellectus nostri procedit per vnum de quibus eadem quoniam eadem non sunt in eadem productum, ad eadem perfectionem suae perfectiouis ergo intellectus nostri in eadem perfectionem suae prius in eadem adus imperfectum, quoniam in eadem perfectum: sed cognoscitur causa estis, est cognoscitur imperfectissime, quae potest esse in intellectu, quae nihil minus potest conceptu conceptu consilium estis, & ita in dictum est; id est conceptus inferioris cognoscitur aliquid non esse est, & quo solo, conceptus eorum distinguitur; ergo illud quod primo est originis intellectus nostri cognoscitur, est conceptus consilium estis.

Subsequenter de prime consequentia sunt eadem, minus etiam primum quoniam peti, quae est eadem est experientiam, quod notus intellectus non fit perfectus cum adus, & eadem instanti, sed de necessitate indiget longo de diuturno tempore, variis de diuturnis cognoscitur, ut perfectatur in cognitione agni.

Ex his soluta manet questio, in qua quæritur hic aliquid, et tunc Metaphysica. Inspeculatione, cum tunc fuerint speculatio, cum enim scientia speculativa dicatur taliter eo quod sit proprium sit, seu proprium suum cognoscere, eo ipso quod Metaph. sit scientia, sui, debet de necessitate fieri quod sit speculativa: non videtur in hoc et magis immoandum esse, superius enim, quod de pace de speculatione, à P. N. Comptentibus Logica disputat. i. proem. quest. 8. per totum de cetero §. 1. deditur elucidare. Si ut videtur placet consilia Flandria libro primo Metaph. quest. 8. art. 3. de lib. 6. quest. 3. art. 1. ubi et professio hanc agitur quest.

QUESTIO VI.

Prima Metaphysica superius in dignitate et perfectione non solum rationis scientia naturalis, sed etiam ipsam habentem principium principiorum

Resolvitur quæstiones.

§. I.

Prima pars huius quest. inter exhorta non committitur: et omnes enim uno est contentio, Metaphysicam ceteris scientiis naturalibus esse aut potius edere. Et ratio est prima quod tunc cognoscitur quæ et naturaliter habet obiectum, et perfectio, et proprietas scientia communis præstare sententiam et rationem, phantasia sensus communis, et intellectus et utique et sensus uti utrumque, quam et tunc etiam cum Metaph. videtur in hoc obiectum et quæstionem et abstractum quam sit obiectum scientia sit naturalis, Metaphysica et ut alia quibusvisque sententia naturalibus perfectio.

Secundò potest aliquid videri corroborari ex eo quod Metaph. demonstrat per se causa clares et sublimior, et quæ consequitur nec ceteris, quam alia sententia: ergo nullum potest esse dubium, quia Metaph. ceteris scientiis naturalibus dignatur superari. Quam veritatem longius perhibere iustitiam potest apud Philosophum 1. Metaphysic. quest. 8. art. 3. apud Souciassem 4. Metaph. quest. 14. et apud Avicennam lib. 1. Metaph. quest. 3. art. 3. cum ut omnibus alia Metaph. subiungitur hoc Dicitur Thomas lect. 1. de 3. necnon apost. 70. super doct. quest. 3. an. 1. in corp. ubi dicitur ergo cum sit verum Metaphysic. non solum sententia naturalis, sed etiam ipsam habentem principium principiorum excedat.

Pro causa intelligenda notandum est et D. Thomæ 1. p. quæ. 1. art. 3. de cetero lect. 1. t. 1. q. 68. art. 3. ad quod perfectio et nobilitas tribuitur habentem intellectus speculativa sumitur et duebit, et nobilitas solutio obiecti, seu materia, ceteris quam veritatem, et ex cetero dicitur ipsam.

Hæc passio prima sententia Metaphysicam superius in dignitate habentem principium principiorum. Ita dicitur Avicenna lib. 1. Metaphysic. quest. 3. art. 3. ceteris sententiis inferioribus debet esse illi, qui tenet sententiam habentem principium principiorum perfectiorem esse, etiam Metaphysic. sit sententia, propter sententiam etiam in Aristotele lib. 1. Metaphysic. quest. 3. art. 1. Som. lib. 1. postea, quest. 1. Hæc ut quod lib. 3. quest. 3. Cuius 1. t. 1. q. 37. art. 3. Flandria 1. Metaph. quest. 8. art. 1. et quæstionem.

Secundò si veritas et si Metaphysicam non excedit, ne simpliciter in nobilitate et perfectione habentem principium principiorum, sed potius et connectit, ita

debent tenere quatenus docent sapientiam esse sub genere scientia inquam speciem eius perfectissimam. In quo sententiam conspiciunt Gonzalez disput. 6. t. 1. p. 2. art. 1. p. 2. art. 6. quest. 1. Ceteris, et postea cap. 10. §. 1. sumo. Sum in sua Metaphysic. disput. 1. sect. 3. §. 1. sumo. Fontana 1. Metaphysic. cap. 1. et Corripit. notat in Logica disput. 20. quest. 3. Flandria quest. 1. t. 1. Metaphysic. art. 1. ad 1. ubi D. Thomas dicit quod opus 70. quest. 3. art. 1. t. 1. hanc sententiam operum terminat sequens, et manifestat quest. 1. articulo 1. ad 1. et 2. 3. quest. 3. art. 1.

31. Conclusio ergo nostra sit, Licet Metaphysic. secundum quod sit intellectus, sit a habentem principium principiorum perfectior, simpliciter tamen in perfectione cum ceteris ceteris.

Probat ut D. Thom. 1. t. 1. quest. 31. art. 1. in corp. et ad 1. ubi dicit habentem principium principiorum esse perfectiorem habentem, qui est uti conclusionem: Ergo cum Metaph. tribuitur uti conclusionem, et ceteris simpliciter in perfectione ad habentem principium principiorum.

32. Probat ut tunc, Metaph. est producta ad habentem principium principiorum: ergo Metaph. non potest esse simpliciter et absolute perfectior habentem principium principiorum, sed potius et connectit. Consequentem est eandem, qui impossibile est quod tribuitur uti conclusionem uti causa, cum quicquid habet effectum, tunc emittit et a sua causa. Anteced. tunc probatur. omnis habentem per demonstrationem acquiritur, procedit uti habentem principium principiorum: Metaphysica est talis: Ergo. Maior patet et D. Thom. locum hanc iterum, et potest addere probatur, quod eodem in modo dicitur comparari habentem uti, quo comparatur tunc sit eorum etiam: atque aliter habentem principium principiorum comparatur ad effectum scientiarum, qui per demonstrationem generatur, etiam causa ad effectum: ergo habentem principium principiorum comparatur et habentem scientiarum et per demonstrationem acquiritur, sit et causa et effectum. Deinde potest etiam eadem ratio sic tribuitur, quia quod est causa etiam, et formaliter est etiam causa etiam habentem principium principiorum etiam formaliter per effectum suum principium principiorum autem causam conclusionem, quatenus talis effectus est etiam habentem scientiarum, et per demonstrationem acquiritur: ergo habentem principium principiorum et causa habentem scientiarum, et per demonstrationem acquiritur.

Quod autem Metaphysic. sit habentem per demonstrationem acquiritur, probatur, quia Metaphysic. non sit tunc, aliquo omni honoris et sit uti nobilitas Metaphysic. et sit pientia: ergo cum Metaphysic. sit habentem etiam uti, et ceteris, et ceteris, debet de necessitate esse acquiritur per demonstrationem: qui omni habentem et acquiritur, acquiritur immediate et etiam simpliciter uti, in quo includitur, et consequenter si Metaphysic. sit demonstrationem, et demonstrationem debet immediate generari, et meretur habentem principium principiorum, etiam causa quidem acquiritur, et quodammodo nobilitas.

33. Probat ut secundò, habentem principium principiorum perfectior inquam sententiam angelicam, sit undum quam intelligitur etiam D. Angelus etiam simpliciter, cum perficitur cum secundum quod et in Modicatione sit definita. Ergo cum habentem etiam sit etiam sit perfectior, quatenus magis modo cognoscitur dicitur et Angelicam nobilitatem et simpliciter habentem principium principiorum et absolute et simpliciter Metaph. perfectior.

Probat ut

§. II.

Proposuitur & solvitur obiectio.

Obiectio prima, Metaphysica est simpliciter seque-
ntia de uno solo in aliquo genere determinato,
voluntarium est quod, præcedit, sed sequens est perfe-
ctio & intellectus seu habitus principiorum, & seque-
ntia quod probatur ex Arist. 6. Ethic. cap. 7. dicitur hæc sunt
verba: *Sapientiam vero non solum ad finem qui est principium
cognoscitur, sed etiam circa principia ducuntur per
ita: quare supra omnia & intellectus & scientia* ergo
cum certum sit quod Aristoteles per illa verba uno
intellectu sapientiam esse agnoscitur ex intellectu
de scientia, debet per se fieri intellectus esse ha-
bitum quendam & motum & consuetudinem, & rationem
legem, & de ratione intellectus, & consequen-
ter eam esse utroque uno habere perfectiorem.

98. Constat utrum, quia Arist. eodem loco assignat
quinq; virtutes intellectuales, & inter eas legitur
nam & scientiam, quæ si dicitur speciem certam habere
debet, ergo et inter Arist. septem utrumque est forma-
lis scientia, sed aliquid superius scientia.

Respond. sententia veriorum Aristotelem esse so-
lum, quod simpliciter principia quædam modum
intellectus, seu habitus principiorum principiorum,
inquantum scilicet intellectus inquit ea, modo si voluit
scire & legem & utrumque uno certum quod sit habitus in-
tellectus & intellectus & sequebantur omnes & utro-
que tunc cognoscitur.

Ad conclusionem tamen respond. quod in ille
quidam virtutes intellectuales, Aristoteles non
sunt scientiam, præter illam quædam virtutem in-
tellectus & de scientia, sed per se motum
intellectus scientiam inquantum quæ non procedunt
per aliquid certum, sicut scilicet scientia: con-
sistentem est enim ex diversis communis, quod om-
nia genera virtutum spectat relinquunt, sicut
dicitur Thomæ opus 70. quæst. 1. nam, 90. ca-
pitulum, illius nominis scientia videtur esse seorsum
intellectus.

Obiectio secunda, ex D. Thom. 1. 2. quæst. 57.
art. 1. et 2. ubi habetur illud verbum, *si autem præcedat
aliquid scientia principia, & utroque præcedat
sapientia sicut principia, quæ sicut se sequuntur
& intellectus & scientiam*. Ergo cum Metaphysica sit in-
tellectus, ut perfectior intellectus.

Respondet quod iste authoritas D. Thomæ
sunt communis scientiam, non certissima pro-
babilius in Secunda D. Thomæ, tamen cum ille
verbum sicut principia, dicitur enim est cum uno
sententia: illa verba, quod intellectus & scientia,
sapientia de intellectu præcedunt, sed solum
secundum quod, & quod aliquid modum, in quan-
tum scilicet principia principia scientia com-
paratur ea, quod est intellectus sicut non potest
de ratione talis modus perfectior principiorum à D.
Thomæ intellectus & sine illa in ratione tot resolu-
tione quod sapientia sit intellectus seu habitus in-
tellectus principiorum perfectior, quoniam simplici-
ter excedit ab eo in perfectione sicut à parte dicitur
et per se habet illa illa resoluere aut intellectus
non tantum corpus intellectus est ratione solum modo
in principiorum habet intellectus perfectior,
quoniam intellectus debent aliqua, ut sunt vi-
dentur, quæ simpliciter & absolute excedunt intellectus
in perfectione.

Et si dicit D. Thomam dicere, quod sapientia
completur ad intellectus & scientiam, sicut certum
quodam potentiam, & quod potentia completur

illa duo: & consequenter D. Thomam sentire si pæn-
tem esse simpliciter intellectus perfectiorem.

Respond. quod D. Thom. non dicit intellectus sa-
pientiam habere rationem totius potentia respectu
scientia & intellectus inquantum enim ut et plures mo-
dum illam perfectiorem secundum quod, quæ habet
superior intellectus & scientiam, ut ex
pluribus potentiam, tamen non vult absolute quod
in potentia habere rationem totius potentia respectu
intellectus & scientia: & inter imperfectiones illius
ille duo habet in intellectu, in quo est scientia,
ut in scientia superiorem in nobis certum veritatem
& scientia, ubi est enim intellectus, quæ potentia
duas dicit certam continet. Vnde ergo solum D. Thom.
quod scientia quædam est aliquid totum potentia
tamen continet ut comparatur ad illud habitum
inquantum certum utrumque habitus utroque modo
participat: inquantum enim veritas est et certum
habitu, habet rationem scientia: inquantum vero
est scientia super principia quæ cognoscitur, habet
verum modum intellectus, & quoniam ad aliquid
videtur eo esse perfectior, quæ non solum solum per
principia cognoscitur, sed cum certum & propugnet
et, nec aliquid magis dicitur Thomæ inquantum.

Obiectio tertia, ille habet qui habet Deum sicut
obiectum suum, præter illud eo, quod non sit Deum non
certum etiam Metaphysica, non sit per se de per
cepta & magis præcepta Deum: ergo, Metaphysica ex
D. Thom. quæst. 1. art. 5. Metaphysica cognoscitur ex
eo, quæ de intellectu est, quæst. habet disput. & sic tan-
tum arguuntur videtur esse verum.

Respon. dicitur generaliter motum, est per-
fectior et per se obiectum, concedo: est perfectior & ab-
solute simpliciter, nego: & maxime si habet
habitu sapientia in certitudine & certitudine ab alio,
videtur.

Potest respondet secundum distinguendo et ad
motum, sic, si ille habet principia certum & illud, à
quo in certitudine & certitudine pendet, nego
quod sit simpliciter eo perfectior, sicut certum com-
paratur ad aliquid à quo in certitudine & certitudine
pendet, concedo. Vnde cum Metaphysica sit in
certitudine & certitudine, quæ habet de Deo, pendet
à primis principia & ubi habet certum, non potest
dici perfectior eo.

Et si dicitur quod scientia indicat, de primis prin-
cipia sicut à intellectu.

Respondet quod non videtur de eo, nisi per defini-
tionem & per inquantum certum habet principia
principiorum: non tamen immediate & per se im-
mediate terminorum certum certum, sicut scilicet in-
tellectus.

Tertio respond. Si ille habet qui habet Deum
per obiectum, certitudine ad motum, ut si se, con-
cedo quod talis habet sit aliter perfectior. Si tamen
solum inquantum certum quod eo est, & secundum
quod habet in certum, sicut scilicet Metaphysica, ergo
quod sit perfectior intellectus, ten habet prin-
cipia principiorum: quæ ut in quod dicit scilicet
cognoscitur, oportet necessarium, quod cognoscitur
habet de eo pendet, vel motum vel immediate
ab habet principia principiorum, & consequen-
ter cum efficiat non possit inquantum certum certum
habere illa quæ circa Deum fuerit, non potest
quod intellectus & certitudine certum certum,
est perfectior intellectus seu habet principia prin-
cipiorum.

Et si dicitur quod habet intellectus inquantum
certum intellectus in obiectum, tamen cognoscitur
et videtur: ergo habet qui habet Deum per ob-
iectum, inquantum certum in Deum, & consequenter magis
intellectus

intelle dum per seiet, quam ille qui Deum non habet per obiecto.

Resp. quilibet Anteced. si habemus ille sit cognoscitivus obiecti, immediate; secundum quod est in se, & per propriam & quod dicituram eius speciem, concedatur si autem ille habuit in solum cognoscitivus obiecti per alienam speciem, & secundum quod reloce in alio,

negotio antecedit. Unde cum Metaphysica non sit habitus cognoscitivus Dei, immediate, secundum quod est in se, sed per propriam & quod dicituram eius speciem, sed per speciem creaturam, & secundum quod imaginatur & veritate reloce in eis, non transformabitur intellectum in Deum formaliter, sed in illam creaturam in qua Deus cognoscitur.

DISPUTATIO II.

DE QVIBVSDAM COMPLEXIS

Metaphysicae principis.

RECURRAMUS considerationi nostrae ferunt circa obiectum Metaphysicæ, partesque illud intrinsece componentet, inspicimusque etiam veteres quosdam complexiones principiorum, quæ vulgo ab omnibus Philosophis recipiuntur, intelligimusque de qua questione sunt principia Metaphysicæ, primum idem obinet & elocuturum illud ex 4. Metaphysicæ. desumptum: Impossibile est idem simul esse & non esse, & eo sit.

QVÆSTIO PRIMA.

PRIMUM INTER PRINCIPIA METAPHYSICÆ PRIMUM

sit illud, Impossibile est idem simul esse & non esse.

S. I.

Aliaque supponuntur ad quaestiones intelligendum.

VERUM quæstio ista non vobis dedit Aristoteles, quæ 4. Metaph. c. 3. lect. 6. apud D. Th. esset prædictum principium esse primum, & illud in quod omnes huius sententia demonstrationes asoluntur. Sed accessit ad illud examinandum venarum.

c. Notandum est t. quod præfatum axioma sub alio committit, æqualeque tamen, potest explicari. Dicitur enim quod quodlibet est vel non est, necesse est quodlibet esse vel non esse; impossibile est vnum & idem simul esse vel non esse, ille omnia sunt æquale nec vnum & idem, ut videtur est quod sententia 4. Metaph. q. 3. apud Soncinæm & 4. Metaph. q. 3. ad 1. & apud Alendram eodem lib. q. 3. ad 1. c. 1. de ratione huius rei est. Quod necessarium dicitur ex Arist. 4. Metaph. c. 3. quod aliter se habere non possit. Vel ut ait D. Th. Phys. lect. 8. quod in se natura habet quod non possit non esse ergo dicitur quod necesse est aliquid esse vel non esse, est dicere, impossibile est quod illud quod est, clare sit, id est, non sit (quod est intelligendum quodam est); & quod illud quod non est, clare sit, id est, sit, quodammodo scilicet sub non esse; similiter quando dicitur quodlibet esse vel non esse, scilicet huius propositionis est, quod quodlibet res quodam est, est ad idem decem vera, taliter, quod quodam est non possit esse sub non esse; & quodammodo sit sub non esse, pro eodem instanti, & simul & patet rei esse non possit. Quod autem quando efformatur hæc propositio, non nisi prædicta se offerant intelligendi cognoscende; probatur subiectum illud, quando enim intellectus aliter de aliquo quod sit, aliter de eo quod sit cur; ergo intelligendo quod illud sit ens, intelligit quod illud idem habet constitutionem & distinctum esse; ergo cum constitutum & distinctum esse distinguat eas & non eas

ut & inter se atque destruat in constitutione eorum non ens, intelligendo aliud esse ens, de necessitate intelligit illud non esse sub non esse, seu non esse non ens, quando intelligit stare sub esse & similiter cum negato eorum non esse, destruat & contrariatur esse, quodammodo intelligit aliud esse non ens, seu non esse, quando intelligit inter se non ens, ens in quo & non esse ens, seu non esse. Pater ergo quod hæc tres propositiones, quodlibet est vel non est, necesse est quodlibet esse vel non esse, impossibile est idem simul esse & non esse, in re significant vnum & idem formaliter, sub diversis significatibus.

2. Et ex illud quod obicit in contrarium Suarez disp. 3. in Metaph. q. 3. quod scilicet in eorum in potestati oppositis, aliud est, quod non potest simul vni & eodem convenire aliud verum quod alterum eorum necessario debet alicui convenire, ita similiter quod prædicta propositiones in contrarietate oppositas formaliter & in rigore locutionis sunt, quia per illud axioma, impossibile est idem simul esse & non esse, significatur formaliter repugnantis, quam habent contradietorie opposita concuient vni & eodem respectu illud verum, quodlibet est vel non est, significatur immediate, & necessaria contrarietate, quam habet esse vel non esse cum quodlibet re.

Respond. a quod conceptus contradietorie oppositi se invicem formaliter & coarctate inter se de destruant, ita ut recipiamus illam, & totalem destructionem in huius rationibus formaliter dicant (ut statim & nobis dictum est) & consequenter illi vni ex illis affirmantibus formaliter de alioque statim affirmant etiam formaliter destructionis & interitus aliorum de eodem, & ratio huius recedit, quia contradietio est summa oppositio, quæ in huius extremis nullam profectus admittit convenientiam, vel in genere, vel in subiecto, vel in quacunque alia vel lectione casum, ut quæsi frequenter ostendimus ex Duobus Thomæ Opusc. 37. cap. 2. de seq. quod autem de aliis oppositis non est ad hoc. Unde licet

daretur quod in illis oppositiōibus, quando vnum ex duobus affirmatur de aliquo, non alterum illud fore debet incompatabiliū & repugnans, quomodo habet cum altero, cum non oporteat alterutrum eū in eodem modo dicere oppositū. Et sic quando dicitur, quod est vel non est necessarium habet contrarietatem in tali quæ libet, & simul etiam exprimitur, quod illa duo (est & non est) simul eodem conuenire non possint, & consequenter illæ duæ propositiones, quodlibet est vel non est, impossibiles est idem simul esse & non esse, sunt æquales et vniuersales & idem.

Respondetur secundò, quod non solum in contradictione oppositū, sed etiam in quædam priuatiue oppositiōe illa differentia habet habet exprimitur, & ostenditur non vniuersales & priuatiue oppositiōes aliter formaliter de aliquo, illam de eodem formaliter & libere negare.

Respondetur tenid, quod oppositiō fundatur formaliter natura rerum: nam cum oppositiō dicat fore habere de eadem natura quatuor, aliquorum quæ sunt repugnantes, debet illi repugnantiæ formaliter per terminos naturæ dictorum terminorum exprimeretur significari: ergo quales terminus oppositiōis habebunt inter se repugnare, italem debeat resonare terminus eorum oppositiōis significandi et priuatiue repugnantiæ. Vnde etiam illi quæ contradiçtionē & priuatiue oppositiōem, incompatabilitatem habent, omnimodum in eodem subiecto: quoniam utrumque vnum ex illis extremis affirmat de aliquo, illam formaliter de eodem aliud negabit: si ergo sit aliqua differentia inter predictas propositiones à nobis aliter, illa soluitur, quod propositio Aristotelis à impossibile est & c. clarior & distinctior nobis exprimit illud quod etiam formaliter aliud significat.

3. Secundò notandum est, quod duplex est demonstratio: altera quæ vocatur ostensiuæ directæ, alia verò à impossibilem redi: ceteri prædicti sunt talis quæ directè procedit à propria & in effectum ipsius ostendit principia ad pulchritudinem de demonstratione, ut quando per rationalitatem probatur deus creator, & cetera huiusmodi, ut per diffinitionem admittere aut tribuere. Secundo verò dicitur talis, quæ non probat directè per propriam, & in effectum principia conclusionem, sed cogit & inducit eam, uti videtur in ostendere aliquid impossibile de necessitate admiendum. Talis autem est inter predictas de demonstratione ostendit, ut patet secundum præsuppositum in ratione resolutiue, non tamen de contrariis, & cetera huiusmodi est, quia nulle sunt primæ principia in demonstratione directæ, quæ non possint per se demonstrare ad impossibiles probem, sic quoque ex protuberantia arguitur ex quo fit, eadem quæcumque hoc de primo principio, quod in aliis non potest absolute resolui, tale principium non possit esse aliud, & c. ut in directæ de ostendit demonstratione ponitur.

4. Tertiò notandum est ex Aristotele loco citato 4. Metaph. & ex D. Thoma lecto in 6. ibidem, ad hoc ut aliquid sit absolute priuatiue omnino principium, nec requiritur conditiō, prima est, quod eorum illud non possit aliud trahi: cum enim homines in deprecatur, nisi eorum ad quæ peruenit, illud trahi quod cum per se illud decepti erant iungimus. Secunda conditiō est, ut sit non contradiçtorium, & c. non propter suppositum habere, sed illa quæ ex quodam conditiōe peruenit, & ratio est, quia illud quod necessarium est, habere intelligitur quæcumque ratio, hoc autem est contradiçtorium, id est, non est suppositum: sed quæ per se est ratio: & hoc ad quæ est per ipsum

in necessarium ad ostendendum quodcumque, quæritur quod quilibet, qui illud est cognoscens, ipsum cognoscens. Tercia conditiō est, ut non accipiat per demonstratiōem, vel alio simili modo, sed aduocet, quæ per naturam habent ipsum, ut quæ naturaliter cognoscuntur, & non per cognoscuntur: exemplum non tam naturale intellectus agens prima principia sunt cognita, nec accipiuntur per rationem naturam, sed sunt per hoc quod ratio terminat manifestum, quod quilibet per hoc quod a se habet in seipso membra, & cetera. Quarta est peruenit, & est superueniens illi rationi terminatam cogniti, quod si ratio si fuerit, huiusmodi de propositione conuenit, quæ si in ratione & fuerit, ratio principia. Ad arguendum illi ergo, quod contradiçtorium propter quod sit impossibile, tunc de hoc est, ut dicitur id non potest trahi, & quod non sit impossibile, & quod aduocet non habet. Hæc laudat Doctor.

5. II. v.

Quæ sit resolutio.

His positis prima sententia est Aristoteles. Ad hoc Metaph. quærit, si affert non, non prædictum propositionem in se habet, & cetera in eadem, est primum omnium principium. Sed ista sententia communiter ab omnibus expellitur. Secundo autem fit de primo principio, quod sit doctrinale, & quod id tenet syllogisticum potest de se trahi per propositionem illam in modo est doctrinale, sed omnino arguitur de doctrina, & consequenter eadem omnino arguitur ergo.

Sententia ergo communis inter omnes Philosophos est, quod ista propositio impossibilis est & c. est primum omnium principium.

3. Probatur ratione. Illud cui conueniunt tres prædictæ, i. principia: conditiōes: 1. Aristoteles, & D. Thoma à nobis relictæ, est absolute primum principium: inquit huius propositionem, impossibile est idem simul esse de non esse, conueniunt tunc illæ proprietates: ergo maior est Aristoteles & D. Th. & sufficeret probare de ostendit suppositum recte.

Minor probatur. Et ex quidem quod illi conueniunt prima quod scilicet, quæ illi in non possit quæ trahi, probatur, quæ error peruenit & ignorantiæ eorum circa quæ & trahi nullus potest circa hoc principium habere ignorantiam: & ergo nullus potest in hoc non reduci tunc dicimus de hoc scilicet, quod circa ipsum eorum, daretur idem posse simul esse de non esse, & cetera in modo illi de potest, quod habet in se, & si hoc dicitur (inquit Aristoteles) aliud non dicimus, aliud mente tenemus. Sed probatur minor illa & eadem Aristoteles ibidem in seipso illam, demonstrat. Inquit autem quod qui possit simul, & si in tali duci opinione contradiçtoris de omnino repugnantiæ habet: ut si quis dicitur circa hoc principium, & aliter est in impossibile simul esse de non esse, duci opiniones omnino contradiçtorias & repugnantes habet, ut & in quæ daretur illud, quod per eam est in, quæ oppositiōem contradiçtoris hoc facit, ut ostendit in se impossibilem palam ergo.

Et sic dicitur contra istam Aristoteles, probationem maiorem: conuenit, quod contradiçtoris ab eodem affirmatur, & consequenter probationem istam Aristoteles nullam esse.

Resp. ex Aristoteles. peruenit, & hoc ideo est, quia in contradiçtoris oppositiōe ignoratur aliquando in quæ conuenit in sub illi, quod tantum ab ipso affirmatur, vel negatur, ut si quis v. g. diceret omni hominem

que, ut æquivalenter sit affirmativa, seu exprimat nobis aliquid affirmativum, negat: si autem per terminos negativas propositiones non exprimitur formaliter aliquid positivum de affirmativum, concedo; ut si dictum est quodlibet propositio æquivalens illi, quolibet est vel non est, seu necesse est aliquid esse vel non esse, quæ sunt propositiones affirmativæ: unde si declaratur sub terminis negativis hoc axioma Aristotelis, hoc est, quia sub terminis negativis magis dilucide nobis exprimit rem significativam, quam sub affirmativis sepositivis, quod sapienter in alia etiam meretur intrinsece.

Obicit. Omnis propositio modalis supponit futurum de se esse: sed hæc propositio est propositio modalis ergo.

Respondet, quod licet hæc propositio supponat aliam, in ratione propositionis, vel quantum ad simpliciter remotionem, & veluti gratitudinisamen non præsupponit aliam in ratione præsuppositi formaliter, seu quantum ad vim demonstrandi de probandi quia omnes eius propositiones quantum ad hanc rationem, dependunt ab illa, & in eam tandem resolvuntur.

QVÆSTIO II.

*Primum oppositum contradictorium inter species oppositorum
separatum & mixtum.*

§. I.

Resolvitur quæstiones.

10. Notandum est primum, quod oppositio, alie est propositionum, de qua Aristoteli. 1. petihermetes lect. 11. epnd D. Th. & Compl. notetur in Logica lib. 4. Summarum art. 5. & Hæretos q. 9. Summarum art. unico. claretur eorum de qua Aristoteli. 1. post prædicamentis c. 10. & 3. Metaph. lect. 12. epnd D. Th. Non exprimat hæc de oppositione primo modo considerata, quia consideratio illius ad Logicum spectat, sed de oppositione secundo modo considerata, quam ponitur cum Compl. notetur in cap. 10. post prædicamentorum Aristoteli. sic definitur, quod sit determinata quædam aliquorum repugnantia, ut que enim ad oppositionem sedicit quæcumque distinctio, uti repugnantie alicuius respectu quoniamcumque entibilescentes à quibus per eandem distinctionem sed oportet ad hoc aliquid de canni oppositum, quod determinatur de specialiter sub utraque ex natura sua aliquid extremum, cui repugnet, & cui à regione veluti determinatur eorum opponitur.

Secundo notandum est ex Aristoteli. 1. citatis & ex D. Thom. opus. 37. quod oppositio illa rerum in quibus dividuntur in contradiCTORIUM scilicet, positivum & contrarium, & relativum. Cum divisionis substantia possit sic poni. Vel enim repugnantia, quam importat oppositio, est inter eas de non ens vel inter eas de eis si primum, vel illa repugnantia est inter eas de non ens simpliciter & absolute, & hæc est oppositio contradiCTORIUM: vel inter eas de non ens quodammodo & determinatum subiecto, & hæc est oppositio præterita, que præmetto est carere fortis in subiecto apud ad eius receptionem. Si vero secundum, vel ens & non ens modo est expellunt ab eodem subiecto subiecto, in quo possunt ambo recipi, tunc quod est vel positivum & non ens in uno subiecto, non ponitur eius extremum in altero subiecto, & hæc est oppositio contraria.

quæ contraria nra sunt in eodem subiecto esse, & ab eodem se expellere, non accedunt magis in unum subiectum prout vel se inveniunt expellunt ab eodem subiecto in quo non sunt ambo nata recipi, taliter tamen, quod formaliter ex vi positivum nra extremum in uno subiecto, ponatur de aliquid extremum in altero, & hæc oppositio est relativum: nam licet relativum ei pellat ab eodem subiecto, in quo est, eamque sibi est opposita, tamen eo ipso quod ponitur formaliter in aliquo subiecto, in ipso subiecto in altero subiecto ponitur formaliter de altera cui opponitur: relativum enim magis se ponitur & intrinsece. Penlo aliter hæc oppositio dictionem explicet D. Thom. 5. Metaph. lect. 12. verbum eundem. Illud enim, inquit, quod opponitur alteri, vel opponitur ex natura de precedentia, quia dependet ab ipso, & sic fieri opposita relativum: vel ratione remotionis, quia sicuti remotionem alteri quod quidem contrarium triphaser aut enim taliter remotionem, vel reliquum, & sic est contradiCTORIUM: aut reliquum subiectum solum, & sic sit primum: aut reliquum subiectum genus sit est contrarium, nam contrarium non sunt solum in eodem subiecto, sed etiam in eodem genere. Hæc D. Thomas.

11. Hæc positis dictionibus 10. Metaphysic. q. 11. refert sententiam quendam que alteri oppositio nem contrarium, primum est & maximum quoniam oppositum, sed conclusio contrarietate receperit inter omnes ea, quod contradiCTORIUM supremum & primum inter eas locum obtinet. Ita Aristoteli. 10. Metaph. cap. 7. & D. Th. ad longum explicat epnd. 1. & 3. Summarum loca cit. Fland. 5. Metaph. qn. ut art. 1. Probatur ratione perita D. Th. locum cit. Oppositio quæ inter extremum suum nullum præterit medium, est maxime de prime inter oppositiones: æqui contradiCTORIUM nullum præterit medium inter extremum contradiCTORIUM est oppositio ergo.

Major probatur, quæ ille oppositio que nullam præterit inter extremum suum admetit convenientiam, est maxime de prime inter omnes oppositiones: æqui illa que nullam præterit inter extremum admetit convenientiam, que medium ostendo dictorum convenientiam, cum medium de utroque extremum participet ex Aristoteli. 10. Metaph. text. 11. & 12. lect. 9. epnd D. Thom. ergo quædam extremum comprehendit eandem, ut nullum inter se medium admittit, iudicium erat manifestum, quod illa extrema nullam inter se admittit convenientiam.

12. Minor eodem prout argumenti probatur, de primo quidem ex Aristoteli. 1. posteriori lect. 5. epnd D. Thom. & 4. Metaph. lect. 16. vel Philosophus probet in septem modis. sed probatur ratione 3. Dicitur, quæ ad secundum Aristoteli. 1. præterit medium si est aliquid medium inter extrema contradiCTORIUM, vel illud est medium eandem genere, vel diversum, vel sicut eam esse medium subiecto subiectum eam quod præterit extrema oppositio nem recipere, medium est inter extrema de illa velut principia, quia illud quod est in potentia ad aliquid, est quodammodo illud ad quod est in potentia, cum potentialiter illud sit, inquit D. Thom. opus. 110. 37. cap. 5. post medium: sed extrema contradiCTORIUM nullo ex illis modis convenientem, primo etiam non convenientem in aliquo modo eiusdem generis habet fecerunt contrarium, quia ens & non ens, que sunt extreme oppositio contradiCTORIUM, non sunt sibi aliquo genere. Deinde non convenientem tamen in alio modo diversigenit, nihil enim præterit singi potest, in quod ens & non ens convenientem, cum ex primo conceptis dividuntur, tandem non convenientem ens in aliquo subiecto, sicut contrarium præterit opposita.

posita, quæ actus sunt recipi in subiecto, quæ non erant
non determinata sibi subiectum, cum possit indiffe-
renter dici de de ente de de non entis indifferentes
eum prædicatur non homo, verbi gratia de e quo ad
de non equo, quia indifferenter verum est quod
equi, vel non equi, est non homo.

12. Consideramus ex eodem socrus. Dicitur opus-
culo cap. 1. sub finem ubi habet ista verba. Sicut
omnis res quæ sit in genere, est reducere est ens, quod
non est in genere, ut in uno oppositum rerum in genere
resistentium, est resistentia in oppositum illam, cuius
omnis non sit in genere, et sit in tantis per-
fectum sunt, quæ magis participat de ente, sicut
substantia perfecti accidentis, quæ ex se reperitur
perfecta tantum cum ista oppositum rerum tanto
perfectior sit in genere oppositum, ut, quæ magis
accidentis ad participandum oppositum, ut cum
carentia est ens. Hæc D. Thomas.

Consideramus etiam, quia illa oppositio, cu-
m extrema in alio per se vel commensurata,
vel commensurata possunt, maiore est illa oppositio-
nis, quantum extrema in aliquo conveniunt
et: quæ extrema contradictionis in nullo possum
commensurari, vel commensurari possunt, bene enim
extrema aliterum oppositum, ergo maiore est
extrema, de potest sic probari, quæ oppositio est
determinata aliquorum et in se recipiuntur
ergo illa quæ maiorem habebant in se re-
pugnantiam, maiorem habebant determinatam oppo-
sitionem: et illa quæ minorem possunt habere
inter se commensurata, magis inter se re-
pugnant: ergo illa quæ minus potum commensurari,
maiorem habebant oppositum inter se.

Minor enim probatur, quæ contenti de ge-
neris opposita, de in eodem subiecto nec sunt
recipi: & ad idem enim genus potestatem item
licet primario, quantum est ei se, ad genus ali-
quod propriè nec potestatem, quæ potestatem istam
cuius aliquod quam ens, tamen ratione forme co-
mune est carentia, ad genus illud reducitur, ad
quod potestatem forme, enim est potestatem, & quan-
tæ relatione opposita minus se eo eodem subie-
cto excludit & separant, tamen sic minus in
determinatis subiectis potum, & sub eodem conceptu
de ente & relatione existunt in contradictione
oppositæ nec in subiecto, nec in villo possum
conceptu commensurari, sed secundum omnem om-
nium rationem, videri debent & in se recipi eludi
ergo oppositio contradictionis est prime & maxima
inter omnes oppositioes.

14. Probatur secundum, quia oppositio contradi-
ctoria dicitur summa de primo oppositum, quæ
potest esse de eorum in aliquo extrema, de deter-
minata quomodo impossibile sit quod est quid situm sit,
& non ita ergo debet contradictionis esse summa
omnis oppositum ad quem extrema contradi-
ctoria.

Probatur tertio, quia oppositio dicitur repugnan-
tiam & distantiam veluti vixit extrema de eorum
extrema, equi in oppositio contradictionis, vixit
extremum habet veluti distantiam infinitam ab al-
tero extremo, cum inter ens sit distantia infinita, ut
docet D. Thom. q. 3. de potentia, art. 4. ad 1. & alius
loquitur infra & nobis art. 11. c. 1. c. 1.

Et si dicat hoc argumentum probat quidem, quod
contradictio est oppositio maior, quam sit oppositio
contrarie ut relata, quæ extrema illorum
oppositum omni potum, & consequenter deter-
minat veluti distantiam, nequam, quod sit minor
quam oppositio privativa, quæ vixit ex extremis
illius oppositum est enim non ens.

15. Respondetur quod licet primario dicit carentia in
Causa, Causa, Metaphysica, Tom. 1.

de privationem alius ens in genere determinata,
non tunc ens vixit veluti summa, per se de
ex proprie ratione, sed hoc per se convenit non en-
ti, quod est extremum oppositum contradi-
ctoria deinde licet oppositum privativum habet pro vixit ex
suis extremis aliquod non ens, hoc est quæ includit
oppositum contradictionis de quæ magis parti-
cipat, quæ quæqueque est extrema oppositum (inquit D.
Thomas cap. 1. de 2. opus. 35.) Ex eis potest facile
elici qualem ordinem habent inter se contrarie op-
positioes: cum talis contradictio sit prima opposi-
tionum, quæ magis oppositum de contradi-
ctione participat, eo magis participat de ratio-
ne oppositum de proprie potest oppositum con-
tradictionis sequitur oppositum privativum, quæ pec-
catur extremum quod est vixit in se, extremum etiam vi-
lium oppositum contradictionis non ens scilicet
quodammodo abnegat: & adeo privativum, quæ est
extremum oppositum privativum, nullo habet
quantum est de se amicum eadem generis, sed
solum ratione habitus seu forme cuius privatio est
generalis de determinata potest oppositum quæ
tem privativum sequitur contrarie, quæ contrarie
magis de privatio de contradictione participat, quæ
relativa, quæ relativa se mutuo includunt de po-
tentiâ non autem contrarie, quæ vixit se po-
tentiâ singularem in se recipi de determinata alius, quæ
parte est potest, sicut est ista etiam in privativum de
contradictione oppositum vixit cum illa quæ sit
minus necesse, minus oppositum, minor inter omnes op-
positioes est relativa. Vide D. Thomam opus. illo
57. maxime cap. 1. de 2. c. 3.

Propositiis & solutionibus obiectis.

§. 11.

16. Obicitur: ille oppositio quæ magis elongat
vixit extremum a participante alterum
extremum, est maior: aique oppositum privativum vixit
magis elongat vixit extremum a participante
alterum extremum, quæ contradictionis, quæ pri-
mario tollit omnino potentiam ad acceptationem for-
mæ quæ plus, cum a privatione ad habitum non
deus regit, ergo.

Respondetur ex D. Thom. illo 17. cap. 1. paulo
ante finem, quod privatio non tollit potentiam ad
eum quæ plus, destruendo ipsam potentiam
potentiam ad eorum in se recipi, impedire enim inde-
bitibile in potentia, ut in eum non reducatur: ubi
contradictum per negationem ens quæ includit,
destruit omnino potentiam ad eum, nihil potest
entis potentia ad ipsum et linguendo de contrarie
nec contradictio magis opponit de elongat extremum
inter se, quæ privativum.

Obicitur, illa oppositio quæ magis elongat &
removet extrema ab invicem, est maior oppositum
oppositum contrarie magis elongat & removet
extrema ab invicem, quæ contradictionis: & probatur,
quia illa oppositio quæ opponit plura media inter
extrema, magis elongat & removet extrema
inter se, ut patet in corporibus, quæ tanto magis
distant ab invicem, quanto plura sunt media de for-
gatione spiritus pertranscuntia: sed in oppositio con-
trarie plura sunt media, quæ in oppositio con-
tradictionis: ergo.

17. Respondetur, quod licet in hoc, quæ distant
distantia locali & dimensura, contradictionis sit ma-
ior, quanto plura sunt media de quæ longioribus
spiritus extrema ab invicem distant sunt, loquendo ra-
tione de distantia formalis, quæ est in eorum inter
C 11

extremis oppositioribus, tanto maior est distantia, maiorque et longior in ordine rationis, quanto, propiora sunt, tanto sunt extremis oppositioribus, quia, eo ipso, quod propiora sunt, tantummodo, eo ipso entitatem admittunt inter se convenientiam, quam per modum participationis videntur extremum aliquod alterius, de his oppositis, ita quod nullum intermedium inter extrema, sicut fit in oppositioribus contradiCTORIIS, illa debet esse maxima omnium oppositiorum.

Obijciunt ex D. Thoma 4. 1. q. 79. art. 4. In corp. 1. bi fieri in Contrariis ordinem rationis, ut dicitur 2o Metaph. l. 1. c. 6. apud D. Thomam. vnde dicitur Contrariarum magis distat a reliquis quam simpliciter eas negant: 1. si veritas magis distat ab alio quam simpliciter sua falsitas: quia magis negatur est non albus, non tamen est tenebra: Ergo cum non albus sit contradiCTORIO oppositus, minus distabit a tenebra, tamen est tenebra contradiCTORIO oppositus, quam tenebra a suo contrario: & sic maior est in oppositis contrariarum, quam contradiCTORIIS. Quod potest confirmari ex eodem D. Thoma ibid. ad 1. ubi habet ista verba. Ad secundam discedendum quod et quod est bonum facere, oppositum est non facere bonum, quod est malum, et facere malum, quod est transgredi, sed primo contradiCTORIO, secundum contrariarum, quod importat maiorem distantiam, et alio transgredi est gravis peccatum.

Ad Respondendum ex eodem sanctissimo. Præterea et 1. p. 1. opus 37. statim sub contrariis sic loquitur: 1. Primum est habitus faciens contrariarum, ut dicitur primo Phys. c. 1. ubi dicitur et contrariarum rationem esse in habitum et prout non tantum in primo oppositiorum quatuor in genere: sed in oppositiorum tantum ad illam rationem, cum contrariarum ut in primo oppositiorum simpliciter. Ex quibus patet quomodo D. Thomas debet intelligi, quando dicit contrariarum magis distat quam contradiCTORIO: dicitur enim contrariarum esse de distantia positionis et parte virtutis, et tamen de tunc idem genus, vnde virtus de distantia simpliciter et absolute contrariarum: nam de istis 1. 5. dicitur de tunc quod 1. 7. de virtute 1. 1. 3. ad 9. de 4. d. 3. quæst. 3. ad 3. inter et de tunc 1. 2. ubi distantiam ostendunt. Et quod illud solutio sit ad virtutem 5. 1. acceptio quæ est in, quæ sunt ordinis loco in ad hoc probatur vult et non probet peccatum est obliquus genus et esse, quæ peccatum omnium, & probatur hoc, et eo quod per se obliquum magis quæ in ingreditur et aliter a virtute, quam per peccatum omnium: quod est probatur magis quæ non peccatum contradiCTORIO magis a virtute distat, quam peccatum omnium, quamvis simpliciter de ordine enim peccatum omnium longius de magis distat a bono de virtute, quam peccatum transgressio (si scilicet verum est quod peccatum omnium sit per simplicem negationem aliam quæ est sub principio) quia negatio entis minus convenit contrariis positioni, quam alius tunc positioni cum alio tunc positioni, quæ cum saltem in ratione entis convenit.

19. Possumus secundum respondere quod aliud est loqui de oppositioribus simpliciter et absolute inter se contrariis, aliud autem de eisdem per contrarietatem ad aliquod subiectum. Sicut enim intelligitur per contrarietatem ad plures formas, est quod per se dicitur respectu hominis, quam intelligitur per contrarietatem ad plures formas, ut expresse D. Thomas 1. p. quæst. 89. art. 1. in corp. & Complut. 1. disp. 5. Phys. nota. 12. de propietate animæ melius homo intelligitur per contrarietatem ad ea, quam sine tali contrarietate de natura melius est de pri-

ncipio simpliciter inter tali contrarietate, quam cum ea contrarietate: ita similiter dicit absolute et simpliciter oppositioribus contradiCTORIIS inter, magis quæ distat inter se extremis contradiCTORIIS, quam contrarietate, tamen in comparatione ad hominem contradiCTORIIS in genere moris, magis opponitur de distantia inter se contrariis, quam contradiCTORIIS: quia potest fieri aliquando quod etiam contradiCTORIO oppositioribus, et tunc contrarietate in viliam per se et per contrarietatem ipsam, considerantur tunc ut contrarietate, possit fieri quod contrarietate non opponitur inter se in alio genere: ut si accideret quod quæ non extraxerit aliter, quæ eadem sub contrarietate proprie et quod simpliciter legitimum, negatio quæ aliter non est, peccatum, & consequenter non extraxit viliam oppositiorum in genere moris cum talis est principio, quomodo simpliciter et absolute in ordine enim oppositiorum contradiCTORIIS cum illa actu exceptis, quæ simpliciter et absolute est simpliciter inter, quæ oppositioribus contrariis, quæ dicitur peccatum et transgressio cum virtute in genere moris: quia licet in aliquo genere determinato esset, aliter ab omni prolixo genere absolute, & de igne in ordine inter.

20. Obijciunt, illud et in eo quod plus distat de tuo opposito, debet magis gaudere oppositioribus sed propositione veritatis vultur plus deijctum de propositione veritatis se affirmatur, cum contrariis opponitur, quæ propositionis particularis negatur, quæ et contradiCTORIO opponitur: ergo oppositioribus contrariis maior est quæ in contradiCTORIO. Minor veritas vultur, quæ oppositioribus distat sub oppositioribus, & eorum quæ tunc maior est oppositioribus inter aliquæ tenebra, eo magis si minus distat de peccatum. Minor autem parte, quæ propositionis negatius vultur sit distat distans omnium, quæ in propositione vultur sit distans paucioribus de affirmatur, ut patet in hac propositione, nullus homo est rationalis, per quam tollitur ab omnibus propter hominibus ratio rationalis, quæ per propositionem affirmativam aliter et veritas in ubi per propositionem contradiCTORIO est oppositioribus, ubi ratio per hanc et hanc hominem est rationalis, non tollitur nisi et aliquæ hominem ratio rationalis.

Respondetur primo, quod licet non teneat de oppositioribus, quæ et tunc inter propositionem et inter tenebra, si de de oppositioribus, quæ et tunc inter res: sed quæ contrariis et in ista sententia Arist. de D. Th. contradiCTORIO oppositioribus etiam in oppositioribus quæ et tunc inter propositionem, et tunc inter tenebra, ut patet ex locis prædictis, & et tunc eorum, quæ licet sit inter res, quæ contradiCTORIO opponitur secundum, non datur medium, ita ut inter propositionem contradiCTORIO oppositioribus, ut si per in omnibus ostendit Arist. 4. Metaph. l. 1. c. 12. apud S. Thom. ibi.

Secundo resp. quod destructio quæ in importat oppositioribus in propositionibus oppositioribus, est destructio veritatis aut falsitatis ergo propositionis quæ magis per se destructio veritatis vel falsitatis propositionis sub oppositioribus, magis est oppositioribus. Vnde cum contradiCTORIO propositionis per se magis distat veritatem vel falsitatem propositionis sub oppositioribus, quam contrariis aliter, quæ sub contrariis opponitur, quæ et contrariis distat oppositioribus, semper de in quacunque materia, una est determinate veritas, & aliter falsa, ita ut aliter esse non possit, ubi in contrariis oppositioribus, veritas potest esse falsa, ut patet in istis duabus propositionibus, annus homo est rubus, nullus homo est albus, & consequenter oppositioribus contradiCTORIO est per se et simpliciter maior quam contrariis.

GENERALIS TOTIVS METAPHYSICÆ HVLVS DIVISIO.

Vt in hoc opere Comensuratorum Aristotelis agere non precendimus, sed aliquos soluti Metaphysicis disquisitis questionibus, quæ solent in Scholis præsentari, et viæ ad maiores sacre Theologice disputationes Scholasticas aperiri; ideo omnia ista Aristotelica in duodum libros Metaphysicæ diuisi, eorumque in tres partem diuisimus. In primo de transcendentibus tractat principia, essentia scilicet & existentia, nec uou de deo composito et essentia substantie in diuersis existentia que ipsius subsistunt, supposito scilicet tractabunt. In secundo de ente incipit, hoc est de Deo & attributis eius, tum si eundem quod est in se ipsum secundum quod est ad extra operaturus. In tertio tandem de proprietatibus entis considerati in generali.

LIBER I. METAPHYSICÆ.

DE ENTE CREATO PRINCIPIISQUE IPSIUS INTRINSECIS.

LIBRI PRÆSENTIS DIVISIO.

INDICAT VARIETAS modo peculiaris, ut autem considerentur et ita est, quod est pars solius subiecti, cuius uisus est sumpt. adequati obis Metaphysicæ, prout de ente et de transcendentibus; sed quoniam hæc tractatus interius, et per præfatus opus Complutensi Curia, quæ de subiectis integritas atque complementum dicitur, & prædictis P.N. Complutensibus, difficultates, & quæ et ita sunt digniores de ente quædam, in Logica disputat. ubi egerunt de Analogia utis respectu suorum inferiorum, distinctum modo esse uterunt; ita prætermissa disputatione de ente communi, aggredimur disputationem in tres creati præterquamque tum in illa id disputationem de ente in se ipsum, tum in nobis, qui non nisi per creaturam ad Deum cognoscimus ualorem ascendere, de qua ad perfectam ratiocinationem compositionem requiritur perfectum primum, seu principium eius transfectionem cognoscimus, ideo prout de ente & de essentia creatæ, quæ sunt partes in creaturam componentes, de primo quidem de essentia, tanquam de potentiâ eius potentiali, deinde de existentia, quæ ad se iam componentem, tanquam actum in eis componentem, agendum entium posita, non quidem de compositione resultantem ex essentia, & existentia creatæ, ut sit sed de compositione resultantem ex essentia substantiali et accidentali, existentiaque ipsius; tum quia speculatio non occurrunt de prout eis compositio difficultates; tum etiam quia quæ de seculo dicuntur, potuerunt creaturam panthei potiori applicari.

Quantum autem attinet ad primam in se creaturam præter, essentiam scilicet, præter posse de ea considerari, nisi à Complutensi. N. præter huiusmodi, in essentia tum in aliquidque erit, est genus, et de differentia specifica, et de numerica. Quantum ad duo præter, posse et quæ igitur sit illud, unde facitur præter de differentia, tum in substantia, quæ in accidentibus, sed hæc quæstio pœssum ab eis

in Logica disputatio. 5. quæ. 6. Item posse quæstionem genus de differentia distinguantur inter se et aliter, sed hæc quæstio sufficiens adhuc soluitur, cum et ita quæ docuerunt ibid. disputatio. 5. per totum de maxime quæstio. 4. ubi ostenditur contra Scotum inter uarietatem formalem, & numerica non posse dari distinctionem et naturam rei; cum etiam ex his quæ docuerunt in Physic. disputatio. 4. quæ. 6. ubi præter in simpliciter duas formas substantiales posse fieri simul in eadem materia reperiri; tamen si hoc repugnat, et quæstio etiam illos gradus ita inter distinguunt; quæ cum gradus sunt ubi et aliter cum ipsa formis, quæ communicantur huiusmodi gradum, si genus & differentia et ubi gradus et aliter inter se distincti, debet in necessitate inter à diuersa formis in eodem compositum simul existentibus; ergo sicut implicat duas formas essentielles et aliter inter se distinctas in eodem compositum simul reperiri, ita implicat plures gradus eundem compositum et aliter inter se distinguuntur; et præter nos ita ab illa quæstione fieri & ab aliis quibuscunque quæ possunt de genere, & de differentia fieri; hæc ita omnes passim per totam disputationem 5. & 7. Logica præter dicuntur; unde sit, illud quod in ista considerandum de essentia, ubi solam distinctum numerica et de individuali ipsius.

Sic ergo.

DISPUTATIO III. DE PRINCIPIO INDIVIDUATIONIS IN substantiis materialibus.

DISPUTATIO hæc disputationem de principio individuationis in substantiis de substantiis separatis præcedere debet, quia ratio quæ de causa fuit de per se ipso individuationis in compositis ex materia de forma, plena aequè perficitur etiam principij individuationis, cum in actibus, cum in substantiis separatis de per se, & de ideo fit.

QVÆSTIO PRIMA.

**UTRUM FORMA SUBSTANTIALIS SIT PRIMUM ET
radicale principium individuationis in compositis, ex materia et forma.**

§. I.

Aliqua supponitur ad intelligendam questionem præfatis, et categoriam quæ est de principio individuationis.

1. **S**upponendum est primo, quod differentie individualiter additæ in rebus materialibus aliquid recte super naturam specificam, & ratio id indemonstrat, quia Petrus & Paulus habent aliquid recte in quo differunt, & aliud in quo differunt, si id aliud in quo conueniunt, sit natura specifica, illud verò in quo differunt de distinctione ad totum, est differentia individualiter debet aliquid recte additæ supra naturam specificam, quod Petrus & Paulus recte differunt ad totum.

Confirmatur, quia si natura individualiter non additæ ex gradu individuali aliquid recte super naturam specificam, ab eis talis in ratione distinctum, sequitur quod sicut natura ut individualiter dicitur formæ incommunicabilitatem (naturæ enim ut individualiter, formatur & de intellectu repugnet fieri communicabilem) ut similiter natura, ut specifica ob intellectus incommunicabilitatem dicitur, & tamen non ab intellectu repugnetur naturam, ut specificam, fieri communicabilem & universalem per se ipsum, quia ut possit fieri talis, debet ex suo intellectu, & essentiali conceptu præstare ut incommunicabilem, sicut intellectus tribuitur in rationem in via saltem de communicabilibus, tribuitur etiam aliquid præteritum, cum quo ab intellectu repugnetur in habere, ergo non consistit apud omnes naturam specificam possit fieri communicabilem & universalem, gradus individualiter (tu per se, & ab intellectu incommunicabilis in repugnet), addit aliquid reale super se.

Deinde si natura specifica & individua saltem ratione in Petro & Paulo non distinguuntur: sicut Petrus & Paulus differunt inter se formaliter in natura individuali, ut in & in natura specifica formaliter distinguuntur: ergo natura specifica hominis non conuenit formaliter vel ex illis ut ergo non conuenit aliter ex alio & de formaliter hominem: debet igitur illi omnino rationem de individuationem, gradum individualiter in quo recte additæ super naturam specificam, per quod, quæ ut specij ratione conueniunt, adduntur rationi de distinctione.

2. Sed unde notandum est, quod illud recte, quod addit differentia individualiter super naturam specificam, non est aliquid recte, sed solum ratio distinctum ab ea, recte Dico Thomæ ex præmissis de secundo de ratione de essentia, ubi dicitur, ratio individualiter comparatur ad speciem, sicut differentia specifica comparatur ad genus. Unde sicut gradus generis ad speciem recte distinguitur, sed solum ratione, ut ibidem dicitur, ita de specij ad rationem individuali solum ratione distinguitur. Et ratio huius recte est una: quia si ab gradus recte distinguitur, oportet, quod dicitur esse essentia super in composito de recte sit de distinctum, ut quæ ratio illi gradus Metaphysici sunt quod dicitur, præter naturam formam completam Metaphysicam considerant (ut possunt in distinctione huius præteritum dicitur est). Igitur ergo simpliciter dicitur plures formas recte distinctas in suo de essentia composito, quod plures formas non possunt facere unum per se, sed unum solum per actum, ut ostendit Dico Thomas secundo Metaphysicæ, lectione duodecima & loca huius, prima parte, questione de præteritum formam, in ratione in corpore, & secundo Metaphysicæ lectione quæritur, quæstio. Vnde de specij, recte, ut in ratione in corpore, quodlibet, primo, quodlibet, quæritur, recte, contra Genesim, 1. 2. 3. ita recte quod gradus Metaphysici, sunt inter se recte distincti.

3. Tamen notandum est, quod quando eadem species contrahitur per gradum individualiter, non contrahitur per se, tamquam potentia per actum, sicut accidit in ratione generica, quando per differentiam specij formam conueniunt, sed potius contrahitur sicut ratio per suam potentiam: de prospectu quando dicitur specificiter ad gradum individualiter de distinctum, tantum ab illi quod per se dicitur, quia potius imperitium de limitatur ab eo. Ratio huius recte est, quia si natura specifica descendit ad gradum individualiter per modum potentie ab eo perfectibilis, natura specifica non dicitur rationem omnino completam aequè perfectam: neque enim ab alia ratione genus dicitur essentia incompleta, nisi quæ descendit ad species per modum potentie perfectibilis: ita: ergo si natura specifica descendit ad gradum individualiter per modum potentie, ab eo perfectibilis, natura specifica non esset essentia perfectibilis aequè completa.

Confirmatur, quia species atque dicitur, alia, quæ

in vicino actus formaliter et sic constituta: et ergo si natura specifica dicitur esse et id gradum individualem per modum potentie et hoc eo ratione perfectibilis, natura specifica non esset actus, præcedi à gradu individuali, si id per eam formaliter an esse speciei ultimæ de actum constitueretur: debet ergo natura specifica descendere ad individuum per modum actus, de non per modum potentie ipsius.

Quod si dicat ex multorum Thomistarum sententia quod extra de sequitur: Bænetium primum parte questionis 83. dubio vltimo in articulo septimo illius questionis, vnam naturam et sic substantialiter altera perfectiorem, et consequenter gradum individualem addere perfectiorem et hanc supra naturam specificam, vnde eadem perfectiorem individualem vna natura alteram dicitur excedere, cum in perfectione speciem exsuperant et sic.

Respondio primum contrarium esse non parum, vtrum vna anima substantialiter sit altera perfectior: alii qui cum etiam et Thome, et quod potest et per Bænetium loco citato, videtur, dicunt vnam naturam esse altera perfectiorem, non substantialiter, sed accide[n]tialiter solum, de ratione dispositionum perfectiorum, que sunt in corpore: si id quia omnes differentie perfectiorum accidentalis erunt in eis et sic aliquam differentiam perfectionis substantialis, et propterea si vtrum contrarium est longe etiam in Schola D. Thome probabilior, ut et per ostendit Bænetius, idcirco.

Respondio secundò, quod licet vna anima sit eandem gradum individualem altera perfectior, ratio u gradus ille individualis non est gradus specicus perfectior, sed potius imperfectior est et imperfectior, si etiam vna anima dicitur et sic secundum gradum individualem altera perfectior, non est, quia gradus individualis specicus simpliciter perfectior, et supra cum maiori et altiori absolute adiciat, sed quia gradus individualis, per quem determinat gradum specificum, non est ita potentior, nec ita imperfectior de iustis et omnes gradus individualis alterius animæ implet et excedit, et quia gradus individualis magis imperfectior est magisque potentior. Vnde vna anima dicitur solum individualiter altera perfectior, quia soluit substantiam et eius speciem: modum potentie de iustis præcipit, quam altera et nota imperfectior, et quia gradus eius individualis non est ita perfectior, modo magis imperfectior et magis potentior substantia eius in actus specifiis participat: Quia etiam recipit aliquem modum ex his, in quo recipitur, et consequenter et subiecto perfectionis perfectioris modum recipit, cuiusque potentiam, cum quodque et capite, ad modum recipit ut recipiam.

Quærit notandum si cum Nazario l. p. q. 3. articulo octavo, videtur, cum Gonzales, quæst. 13. n. 1. et cum Paribus nostris Salamanicensibus tractatu de princip. individualium disp. 4. dub. 1. quod illud est loqui de primo et immediato principio, seu fundamento, ex quo sunt individua, aliud vtrò loqui de primo et radicale trans fundente utroque et eorum si inquirat in se ipso prout, et ita et sic tam formam quam materiam quævis localiter videntur, ad primum individualium principium conuenire, cum et et materiam pariter sunt vnde individualium formationis et constituti: si in hoc casu difficultas non procedat sed in se ipso potestatem, vnde scilicet sicut diffinitio et natura specifica sunt in forma, de quibus à materia præcipit à principio primo et radicale, ut constituitur à Philosophis dicitur, et à Commentariis notatur in Logica dicitur, quæst. 6. et scilicet et et natura tantum gradus individualis formatur à forma

(de de huiusmodi principio radicali, de primo non solum procedit præter questionem si omnes que natura que de princip. individualium agitur bene.

§. II.

Resoluitur quæstio.

Primum si intrinsece alii sit à forma tamquam à principio primo, et radicale per gradum individualium de forma, etiam dicitur in Metaphysic. disp. 3. et 4. Nihilus 3. Metaphysic. disp. 3. et alii citati à Salamanicensibus tractatu de princip. individualium notis dub. 6. 1.

Secundò tamen sententia contrarietur in Schola D. Thome recepta, et sit natura, quam si quæritur omnes Thomistæ cum Salamanicensibus notis item rectus.

Probatum illa si sit natura ex Aristotele 3. Metaphysic. cap. 6. ubi dicit distinctionem individualium inter eandem speciem provenire ex materia distinctibilis, et lib. 2. cap. 1. alii quod illi que sunt motus usque, habet materiam, et et hoc conclusio primum motum et sit vnum numero, qui materiam non habet, et lib. 2. vltimo etiam vigesimo quarto dicit formam principium et sit vnum spirituale; materiam vtrò numerice et individualis. Videtur etiam D. Thomas ibidem deinde vultum l. 2. cum. Genet capite non genito etiam prout parte questionis quinquagesime, et articulo quarto, de ente et essentia capite fixo, in 4. quæst. 1. art. 4. et Opus capite tertio, ubi duobus posterius locis sit et, adeo Angelos multiplices et non posse capere natura et eandem speciem, sed omnem eorum multiplicacionem, et sit spirituales, que eorum multiplicacione à forma procedit, et autem à materia ipsa carere.

Probatum etiam illud sit subiectum primum et radicale individualium et substantiam materiam, quod sit prout radix individualium et contrahit, quia diffinitio individualis semper et contrahit naturam spiritalem in eis; atque forma non est huiusmodi radix: ergo.

Mayor est et ut, quod sicut diffinitio et natura specifica constituit formam in hoc, quod contrahit gradum, et facit natura illud diffinitio. Speciemque constituit, ab et per speciem et radice gradum et ita differentes individualis constituit formam in hoc, quod contrahit et limitat naturam speciem, et facit natura etiam diffinitio numero illud individualium quod constituit, et ab alio individuali et radice speciem: ergo illud quod est radix contrahit et limitat, quia diffinitio et individualis constituit et limitat naturam speciem. Deinde potest ad materiam sic et ut ut probatur, quia est natura et constituit potentia potest formaliter per interpretationem ad actum suum: ergo cum differentia individualis ex et natura dispositionum comparatur ad naturam speciem tamquam potentia ad et cum quæ sit natura et natura, debet esse in natura formaliter et constituit in natura limitatur et constituit naturam speciem: et sic illud quod est radix talis limitatio et contrahit, ex natura diffinitio individualis, atque natura.

Minor autem probatur, quod scilicet talis limitatio non potest radicaliter de primo à forma potentie, quia omnis limitatio potentia que est in compositione, debet provenire tamquam à prima radice ab et quod habet rationem primæ potentie in contrahit forma non est illud quod constituit in compositione rationem primæ potentie, cum potest et rationem actus prout habet: ergo limitatio quæ est per modum

ducunt potentia in compositis, non potest in forma tamquam in prima cadere pullulare; ergo cum humanis que differentia individuantur limitat differere etiam species dicuntur, fit humanis ad modum quo potentia limitat etiam finem, (et dicitur in 2° supradictae tertio). Quoniam potest talis limitatio, nec e converso et dicitur una individuantur si individuantur ad aliter in forma tamquam in prima cadere pullulare.

4. **Communicatioque** implicat quod est ratio communicabilitatis per modum actus et per modum forme per se utque a prima radice et huiusmodi per se primo est communicabile per modum actus et per modum forme utque compositum habet ex ratione huiusmodi duali et generationem et reprobationem communicabilitatis per modum forme et per modum actus utque implicat quod mutatur hanc communicabilitatem tamquam a prima radice ab eis, quod per se primo et radicaliter est tali modo communicabile; ergo cum forma sit hoc modo communicabilis, implicat eam per modum prime radice etiam in compositum generationis communicabilitatis per modum actus et per modum forme quomodo etiam potest fieri, quod ipsa ratio est. Unde forte fit per aliquam causam, quod est modus concordantiae naturalis inter inclinationes. Unde cum sitis uterque ad se communicabilis per modum forme et per modum actus utque preponderant, tunc fit quod si illa communicatione compositum arietur et tunc remaneat, tribuendo et reprobando et uterque communicationis per modum actus, quod potius quantum est ex opposito omnino an eis efficitur causaliter.

o. Confrontum, quia cause intellectuales causant per se ipsas propriam intellectus communicationem: et ergo sunt in forma naturaliter intellectus ad hoc, ut foris per modum alius communicent, in communicando foris composito, et sic in ipse intellectus in se ipso et ergo implicat quod repugnat, quia quod habet contrarium ad se communicandum per modum et quod, proinde intellectus est forma.

Consequenter, quod si forma et essentia deus sit ciuitas
quodam respectu ad illud, quod secundum concensus ad
constituendum inquitur in ordine Physico, non habet
alio modo rationem potestatis Physicæ sed potius
rationem ad aliam Physicam, illud enim cum quo concen-
sus est maxime per se, respectu cuius ratio potestatis in habet
aliam infirmitatem de illo modo ratione in potestate
erga tempus: quod illud quod est potentia latius in
intellectu habet est ratio individualis formaliter semper
3. transcendit rationem in principium rationis
Physicæ formæ: unde fuit illud quod fuit ratio
in forma et actualitatis in tempore, non po-
tuit reformari rationem in primam rationem in mate-
ria rationis maxime per se potestatis rationem in habet et
illud quod est potentia latius in rationem potestatis
in forma, quia motus deus ratio latius de ratio-
nem individuali forma concensus est illud motus qui
motus fuit, et alius et si consideret etiam formaliter in
ordine Physico.

Probatum secundo contra hunc agitur et illius cuius negatio est causa, cum tota causa in specie sit in eodem non deest multiplicatio hominum in unum, et sic multiplicatio eorum intra illam speciem, contra quam multiplicatio annorum et sequi negatio metemur in Angella, et causa, cum inter eandem speciem in eodem Anglicum non possint dari plura individua: ergo manifeste est causam non inducendam plures eorum intra illam speciem generatam, contra quam de facto plures individua: et igitur substat in materialibus, in quibus plures multiplicatam, nulla multiplicatio eorum eorum et est nostra.

Major est ratio, quia licet negatio illi causa urgentissima affirmatio et causa et igitur, quod est, quod est.

7. Secundo potest respondere, quod forma substantialia non potest habere materiam in qua recipitur, inter pretationem recipiendi aliam formam eiusdem speciei etque rationis esse et ratione sua individuandam, et solutione precedenti respondemus; non sicut duas formas substantiales conuenient in eadem ratione specificam, ut potius habet et alii ratione, de ex illo genere viro de appetitu communis in eadem materia, quoniam non communicandi et, de consequenter et gradu specifico viro loco spiritus, materia, in qua substantiam, et dicitur, nec enim ipsi incommutabiles reddunt, ergo si forma si habuerit reddere materiam in qua recipitur, incommunicabiles altere forme eiusdem locum rationis neque speciei, hoc non est diff. et alii individui et de consequenter ex hoc materia radicaliter et originarie, etiam forma sua habet differentiationem individui etiam in materia hac tamquam a radice et forme quoniam non est individui, si non inquantum reddat per modum forme incommunicabilis: per diff. nam tamen individui etiam reddunt illa via quam habebat et ratione per spiritum ad se communicandum per modum forme pluribus substantiis, et de terminantur solum ad unum in individuum; ergo hoc reddendum de limitatione fiet per materiam, tamquam per oppositam formam communem et radicantem eam tamen illi limitatio fiet opposita et restrictiva, quoniam habet et ratio per spiritum, debet consequenter tamen limitationem promittit et radicaliter et suo opposito, et potius emittit restrictionem, et non illa limitatio est quedam velut potius potius: nec sicut materia est per modum forme incommunicabilis; ut limitatio forme reddat formam quam individui, eandemque aliam materiam incommunicabilem: cum ergo materia per illa prius quo formam individui, et possunt huius, de sigillatim quantitate, tunc conuenit aut potius per praedictam sigillatim et incommunicabilem etiam forme reddat, quoniam per formam individui etiam in qua recipitur: de hoc licet dicitur quod forma formaliter de actio redderet materiam etiam forme eiusdem speciei incommunicabilem, debet tamen hoc dicitur etiam huiusmodi sigillatim etiam, cum prestare illud non videtur, nisi et ratione sua individuali, quoniam formaliter habet ab hac materia, ut ostendimus est.

Deinde possumus addere, quod licet Compositum sit in logica, dicitur 5. quaest. 6. nam, 77. dicitur, diff. et tamen spiritus hominis magis principatus, et veluti in recto per se forma, de cuius principatus, de veluti in obliquo, et ratione, et illam amaretur, (quod illud quod magis relictur in differentia speciei et rationis) ita limitatur, quod dicitur non individui magis principatus, et in alio et materia potius, et minus principatus, et ratione, et tamen in obliquo, et veluti dicitur de forme: quia illud quod magis relictur in differentia individui, et potius relictur de incommunicabiliter per modum rationis, cum per modum potius etiam principatus et rationis specificam, sicut differentia spiritus per modum actus comparatur ad rationem et rationem.

Confirmamus. Idea generis sumitur et materiam, quia id quod magis relictur in eo, est principatus et ergo cum maior ad hoc principatus respiciatur in differentia individui (quod differentia individualis materialis et dicitur abique ratione actualitatem, quod est in genere, sicut et illud quod semper gradus) debet materiam individualis per materiam relictur magis cum in materia precise considerationem non potest relictur et rationem est et debet ex ratione.

quoniam in materia et signatur quantitate et ratione, quia nihil aliud relictur, est potius illa ratio actualis et de maxime, quia et ratione Salomonem rationis ostendit, per quantitate, quod dicitur signatur materiam potius, intellectus quoniam non Mathematicè, sed Physicè consideratur, et et habet materiam rationis accidentis Physica.

Proposuit et soluitur diffinitio.

6. 11.

Obedit. D. Thomas Opus. de principio individuali, et plures alii in locis afferunt materiam esse principium individuationis, ubique quoque illam sicut mentionem de sigillatim ad quantitate, tamen Opus. citat dicit solum materiam esse huiusmodi principium.

Respondetur primo, quod D. Thomas non loquitur et ratione, sed et comparando precise inter se viamque prout completum, et in et comparationem, dicit solum materiam esse principium et duali individuationis, et et ratione solum per hoc et ratione, et individuationis formam ad sigillatim et ad quantitate, cum et et solum et et et rationem, ut videtur et in locis per rationem et rationem.

Vel secundum respondetur, quod per illam propositionem et rationem D. Thomas solum et rationem quodcumque et rationem et materia distindum: unde cum sigillatim ad quantitate, non est quod relictur et ratione distindum (cum sit ipsi quantitas et et ratione de praecedente in materia potius, quatenus conuenit huiusmodi, per quoniam forme inter se conueniunt) non et rationem conueniunt per se quantitas, quatenus conuenit ad principium individuationis, quoniam cum hoc, quod quantitas et rationem in materia, radicaliter et et individuationis et rationem, et rationem, et potius vel dicit, quod solum materiam et principium individuationis, licet hoc habet, et et sigillatim ad quantitate, quod hoc sigillatim et rationem materiam distindum: de hoc solum licet et rationem potius et rationem et rationem et rationem D. Thomas quod potius et rationem conueniunt, et quoniam potius et rationem, quod per viamque huiusmodi et rationem et rationem et rationem.

Obiicit, eo modo dicitur compositum esse individuum, quod dicitur et: si dicitur et, primo et rationem per materiam potius, quia materia potius est potius per et rationem: ergo per materiam potius dicitur individuum et rationem per materiam radicaliter individuationis.

Respondetur, quod ad hoc praedictum de intentione forme est per materiam compositum, cum de materia praedictum: sed ostendit quod rationem, in quo ostendit debet et rationem principium et duali individuationis (cum individuationis sit quod materiale de individuationis), materia sit potius per compositum et rationem, sed quia per materiam et rationem, non est potius, licet quoniam materia individuationis potius, licet et quod rationem et rationem quod praedictum et rationem sigillatim, sit solum et rationem per rationem individuationis, et rationem vero, secundum quod aliam individuationis.

Obiicit, sicut si in hoc fuerit ad rationem specificam, ita materia potius ad rationem individuationis, sed forme secundum se prout et rationem, et si principium et duali rationis per rationem: ergo materia potius praedictum et rationem, sine illa sigillatim et et rationem, et et principium et duali individuationis.

Respondetur concedendo materiam et rationem potius.

bus, eadem autem non sunt præci, quia forma secundum se est determinata ad hoc, ut sit solum talis quales in talis speciebus et totum, de non alterius, vel materiam prout quatenus est ex se est indifferens ad hoc, ut sit talis forma, vel elicitur individuationis, de consequenter licet forma præ se considerari possit et sit talis speciebus et totum, materiam non elicitur hoc individuationis determinatæ, ut si inquantum et si significat ad hoc quatenus et per quod significat determinatæ ad hoc, ut sit talis forma, de non sit talis individuum.

Obicitur. Quod si necesse non potestur à materia ut determinatæ de significat per quantitatē et ergo nec individuum: quod videtur analogice esse per rationem, nam utique gradus sit potentie, de propter in materia tamquam à ratione determinatæ.

Respondetur negando consequentiam, dispartitur enim hoc conclusum, quod gradus generis non est vltimus gradus vltimo determinatus, tamen sit vltimus determinabilis per determinatam speciem, de consequenter, non minus, quod non potestur à materia determinatæ, de ut sit propter hunc solum, de non aliter, vel speciem, vel individuum, cum de principibus, tam individuum et totum speciebus per duo generis prædicatur: ac tunc individuum et totum vltimo de determinatæ, de non vltimus ab eis determinatæ determinabilis: tunc non ita ratio sit determinatæ vltima, de potest ita determinatæ à quibusdamque vltimis rem deinde ita determinatæ, debet consequenter per à materia, ut vltimus determinatæ, de ut potest ita determinatæ individuum per significatorem et quantitatē.

Obicitur. Hic ita prima si eundem se præterit et considerat sit totum communis bilis, et modo, quo individuum prima, cum non possit et tamen necesse sit in subiecto, ut potest primo subiecto: ergo ab ea præciat consideratur, per ita ratio in individuationem.

Respondetur, quod substantia prima non solum habet quod non sit in subiecto, et tamen quod a subiecto non possit predicari: licet ergo in materia per primum possit in subiecto et tamen, secundum quod dicitur rationem non sit in subiecto, tamen cum materia prima secundum, se sit individuum et ad hoc, et potest sit, ut sit hoc, vel in alio compo- situm, de consequenter possit de hoc et alio compo- situm se predicari, sed et quod a materia præciat consideratur non possit per ad quod individuationem, sed secundum quod dicitur ut rationem prædicatur de alio, debet necesse per à materia de significat et signat quantitatē, per quam significatorem materiam solum communis bilis in quam habet ad hoc et potest communis bilis in compo- situm, de per quam sit in propela huius, ut alij sit communis materiam bilis.

Vel a. et ip. quod materia prima habet qualem ex se ut prout, non solum in subiecto, sed habet potest hoc, per significatorem ad quantitatē, de consequenter à materia, ut signat quantitatē, debet per rationem

potest individuationem,
notia,
* *

QVÆSTIO III.

Prout materia versus a, et eff. de formalis quantitatē sit rationem in determinatæ.

Responso quæstionis.

q. i.

Primum sententia, quod est Ferrandus q. cōtra Gentes, et p. i. Sōmetitū 7. Metaphysic. q. 84. Nizany p. par. quod. 3. a. i. continuo, vltima, est determinatæ. Ut autem auctoritas prædicta sit ita rationem in et prout, supponitur duo ita in individuum, primum, quod sit totum in se vltima determinatæ, seu quod sit individuum, et in modo et tamen determinatæ, quo supradictum inferius commentatur secundum, quod sit eodem modo determinatæ quod sit ita. primum dicitur à materia prout alit, secundum verò à quantitatē formali: addit tamen Ferrandus in primo consistit ita rationem efficiam totum individui, de sit rationem, esse solum eius proprietatem.

Si contra sit sententia, de vera, de qua communis est licet Thomae, et ip. et, quod quatenus formali non concurret ad principium radicale individuationem in Saltem: licet non sit ita de dictum, individuum. dicitur. vlt. 5. i. plures ita Thomae huius sententia in fine generis et rationem.

Probat et D. Thomas. Opus. 78. q. 4. a. 1. et si vlti dicit, determinatæ, cum sit determinatæ, non possit esse principium individuationem, sed materiam primum. Et Opus. 13. dicit materiam totam esse individuationem principium de Opus. 31. c. 3. in fine, dicit determinatæ formali esse solum signat determinatæ individui, non solum principium in se. Si vlti dicit plures ita Thomae de Thomae, legi Saltem necesse sit non hoc loco generaliter generis.

Probat et conclusionem rationem: in substantia prima, si individuum, ita sit per se, potest dicitur in traditum nec individuum: ergo non debet dicitur tamen in principium, in aliquo et ergo generis per accidens, cum principium materiam individuationem, de quo sit qualem, concurret materiam et constitutionem individui: sed materia ut signat quantitatē formali, et sit per accidens, constituitur ex duobus entibus: quod sit dicitur per determinatæ ponere: ergo non potest dicitur in individuationem, tamen impetuum et dicitur, in materiam, ut signat quantitatē formali.

Dicit per materiam quantitatē formali significat, in quam rationem individuationem, non intelligit compo- situm rationem et materia de quantitatē formali, sed materiam ut sit et sit formali quantitatē.

et m. Contra, quod quando dicitur, quod materiam sit ita individuationem ut subiectum quantitatē, et sit rationem ly a. ut, tripliciter, de ut tripliciter rationem formalem quantitatē, ut significat sit tripliciter quantitatē formalem, de in recto, ita ad rationem prout in individuationem concurret, de consequenter individuum concurret: materiam ex aliquo concurret, substantiam prædicamentali determinatæ: de per consequenter non potest facere vltimam per se cum materia prima, si tamen supponit significatorem, cum materiam sit ita ratio individuationem, de non quantitatē formali: vel si quantitatē formali concurret, concurret solum in obliquo, concurret, de expresse, quod non facit ad rem: cum inquantum hic principium

D. 27

33. Obiectum. si fiat etia de eodem individuo etia
ut est figura quantitas, vel etia utia hoc, quod
ut fiat figura quantitas utrumque, etia hoc quod ut
figura quantitas terminata: non ex hoc quod ut
figura quantitas terminata, apparet aliter D.
Thomas apud jo. q. 4. a. 1. ergo ex hoc quod ut
figura quantitas terminata: etiam non potest aliter
utrumque hoc modo consistere alia ratione indi-
viduationis: ergo alia modo etia ratio illius, ut
quod ut fiat figura. probatur habemus in quo ut
diffinitur, quia si in eodem et eodem individuo utia
ut quantitas figurata, debet alia ratio illius, ut
figura aliqua quantitas determinata: ergo cum
quantitas non possit alia determinari alicuius
ut determinata, quia nihil alit aliquid quod utia
determinata, quia quantitas habere suum deter-
minatum, necesse non potest alia ratio individuationis,
utia et alia figura alia quantitas terminata.

Rasp. quod quatuor, que pte intelligitur in materia, et sic formam est, cuius figura, figura enim est, et rationem suam habet. unde cum quatuor non sit, si

inaccessi secundum suam esse formale, nec consequen-
ter secundum aliquod esse figuratum, sed secundum
secundum esse naturale, & modo substantiæ sui, non ergo
inaccessi ut terminant, sed ut inaccessibiles, & conse-
quenter materiam esse figuratam quædam inaccessibilem esse
ad id idem quod est, & ad aliud quod obicitur, quod
quantitatem esse determinatam, & quædam esse
terminatam sunt enim de eadem, respondet hoc aliis
fallit, vi sunt quantitates in formaliter terminant, de-
bitur quæ habet locum alla formale, secundum quod
habet figuratam, & habet determinatam, ubi ut in de-
terminatam, non igitur habet formam esse formale, & non
tamen soli in seipso, sed etiam in suo principio pos-
sit habere esse determinatam, & de sua quantitate habet
esse determinatam in materia, in quantum in suo prin-
cipio, & in suo radice, in quantum habet materiam
et igitur, & ut dicitur, & ipsa suntque prædicta
tunc, hanc potius quantitatem quod aliam in eam
tunc habet in seipso, ubi quantitas determinatam
conuenit in materia, & in suo principio radice
in de quod suntque conuenit.

DISPUTATIO IV.

DE PRINCIPIO INDIVIDVATIONIS IN
accidentibus

Oll differentiarum de principio individuationis in corpore substantiali, agendum est de principio individuationis in accidentibus: in quantum differat, praedicti differentia sunt foris de principis individuationis in comparatione ad compositionem materiae, in per se tamen, secundum de accidentibus habito illi compositionis commutabiles, sed etiam de aliis quibuscunque fieri possunt, & sic de qua de accidentibus materialibus in particulari hic dicatur, accidentibus spiritualibus poterunt etiam proprie nominari accidentia.

QVÆSTIO PRIMA.

Metram subiectum sit Prima radix individuationis accidentium

5. 1

Reflexia quadrifida.

Rima sententia est negum, in Socris dicitur. Metaph. 1. 7. & alij quos affert Salomonicus nostris 1281, de peccis. Indulgentia, dicitur. 1. dub. 1.

Secundo fentientia communis (inter Thomistas) est
affirmativa, probatur ex Antiq. & Modis, eorum 1. 1. ubi
dicitur D. Thomae 1. 2. q. 1. 9. 1. 1. ubi dicitur, *accidentia
inducuntur per substantiam*. Accidit enim nobis
impugnatio 1. 1. ubi dicitur 1. 2. q. 1. 9. 1. 1. *Accidentia
sunt 1. 1. habent in substantia, haec substantia sequitur
matrem & materiam*. & arguit. 1. 2. q. 1. 9. 1. 1. *Sub
accidentibus est, inquit, quod accidentia non inducantur
per materiam, sed per substantiam propriam, quod est in
esse, hinc forma substantialis per materiam primam, quod
est verum substantiam*.

Propter hoc autem, Diffusio Individualem & numerica est materialis & non formalis, et ideo dandum est diff. precedenti ut ego debui accidere per accidens, quia est prima ratio, ab eo, quod ipsum manifestatur, ergo cum subiectum accidentis enumerat ipsum, addendum illud incommutabile per modum formalis.

val utitur, cum quoque sicuti fabosum, debet et eo potius
radix in soliditate tenet.

Conferuntur, quia causa aditus limitatur formaliter in ratione aditus per potentiam, in qua recipiens ergo non potuit in propria aditu, vel forme accidentali correspondere, sed subiectum, in quo realiter, illud aditus accidenti limitatur de aditus per se ratione aditus, de forme, esse subiectum in quo apparet, de aditus per se id, unde potest, ratio aditus aditus aditus aditus.

Possunt enim fieri, si ipsa causa accidentis debet
desinere in accidentem ab ipsa forma accidentali, et si
subiectum quo subiacet, et si non potest dari
illa forma ab ipsa forma accidentali, ergo si subiectum
in quo consistit. Minor et consequens conflat.
Probat enim, quia de rationalitate et finalitate
est, quod nec fit in subiecto, nec de subiecto aliqua
predicatio: si illa ratio non potest per se forma acci-
dentali, quia forma accidentalis potest ab ipso fi,
pari est in subiecto de de in predicari: ergo debet
eius ratio per se consistere in potest dari ab ipso subie-
cto, per quod accidentia cadunt incommuniabile
incommuniabile subiecto, tum in essendo, tum in
nominando.

a. Dices primo idcirco, inquam, utrum sit sol-
quar individua accidentia, non esse lubricum
solventium.

Inhibitionis, in qua recipitur, sed et alterius primam et
quantitatem signatur: licet enim possint et in qua
residens sit, in qua recipitur in tali fabrico de in-
hibitionis, tamen quia recipitur, quod fabricum est hoc,
est quod sit in tali et hoc habet materiam, tali quod sit
et signatur, perperet prout de indicat etiam in di-
visione accidentis, et in hoc et in alterius primam
et quantitatem signatur.

Respondendo, quod prima Scythialis ratio non qua-
retur (dum non loquimur) illustratur et hincem adde-
re, esse propriam et distinctam partem collectivae actionis, et prius
videtur et non plures, sed et quaeque potenter forme acci-
dentales esse prius, non hoc inaequale in prima nota (qua
et a totis non est prima, alia motus prima prius et
complet esse secundum quid, quoniam esse simpliciter) sed
non recte sit nota, si est mixta et informata forma
simpliciter, alia secundum materiam prius, ut sit in qua
quodammodo, et recte inde quae individuationis et videtur
aliquid, ad quod vero et completum, totum et inpositum,
non modo individuationis et videtur et completum.

Et si dicatur, et hoc materia tali quantitate signata infertur, quod debeat transire in talis et compositio talis, & non aliter accidentis, & quodlibet nec alia quantitas dicitur inordinata nec est accidentalis esse, si materia prima, ut siue in tali quantitate potest dari.

Religio dei quodam licet et materia prima rei quanti-
tate lignee, infertur alia eccedens de brece in illo
composito, quod et componit, et capi, tamen hoc infertur
infertur, et et tamen quod et caritur in illa quod, non
imponitur et tamen digne. Confute 5. in mente
notum ut de pro, induit, dicit et, dicit, 1. 4. 3.
et, 1. 0.

Secundo respondetur, siue ratio referatur ad-
quatenus principium quoddam dicitur in forma sub-
iecta, siue in supposito, inquantum in principium
quoddam, ita videtur accidere remediis in materia pri-
maria quatenus signantur, inquantum in principium
quoddam est: in prima ratio simpliciter, inquantum
in principium quoddam.

Tertio potest fieri quod dicitur, nec necesse est primum
tali quatenus sit in potentia, nec compositionem quod con-
sistat, prout est in hoc accidenti, scilicet radice in de-
terminatione accidentis, si de compositione considera-
tur formaliter, ut est in tali specie, & ut formaliter
tali essentia habet formam accidentis per productionem
subiecti, et quod habundantia compositionis enim hoc
paulatim modo consideramus, & si habetur formaliter
accidentis, & principium radicale individuationis
ipsius, non potest si prout modo sit esse: nec prin-
cipium radicale abstrahit formam, debet non solum de-
ducere formam incommensurabilem per modum forme
alteri subiecto, sed insuper debet esse principium
ipsius forme quod debet esse distinctum illius
et distinctum quidem speciei etque tenore, & con-
sequenter debet esse incommensurabile cum for-
ma eiusdem speciei, ergo cum compositione hoc, si
quatenus & figuratus, in utroque modo hoc debet
principium forme eiusdem speciei, ut representamus
quod potest hoc modo prout est unum cum esse in-
dividuum formale accidentis, nec principium radice
habundantia compositionis, ut radice illius formae
quod subiecti formaliter tribuit tempore existenti-
am illi, talique ratione huius accidentis productione,
quod est causa dicitur in individuatione, & si subiecto
formale accidentis, non utem abundantiam illius.

secundum quatuor soluta est (absolutam ma-
teriam). Sed de his rebus dicenda

first quart. 3, better dispute.

5. Whitman, sec 3

82. 82

1997

§. 11.

Problems of Semantic Analysis

4. **O**biliter, Principium radicale indidit non debet esse quod intrinsece non indidit, ut dicitur, et hoc est principium; sed quod extrinsece non indidit, non est quod intrinsece non accidit, ut patet. Soli enim non est principium radicale indidit, ut dicitur, et hoc est, quod extrinsece.

Respondere quod licet in compositione substantiarum
principium radicale ipsius, debet esse quod est essen-
tialiter, tamen in forme et cetera nichil non est necesse
quod eadem individuatione ipsius sit et homogeneitas
sufficit quod penitus ab aliquo, et quod ceteris
dictis interiectis habitudine, ut quibus ab aliquo
recipiantur ipsius: & de his habetur etiam quod ceteris
sit etiam, & de his in hoc, & per consequens non
est, nec est aliquo alio ratione debet individua-
tionem, si de proprio recipio: quod per illud re-
cedit habet recipiuntur illud in alio. Sed
seu communiatur de aliis subiectis, & de hoc pon-
dus, cognoscitur per id, est Physice, & patet legi-
tatione: in hoc enim est in subiecto.

Et si dixerit, et illi solenniter sequi, postea petro-
dam illi radice[m] inducutionis et occidendum, à di-
versis et importis circumstantiis, et à aliis eade[m]
re productione, quoniam à subiecto, quoniam iniectionem per
ta radice[m] propriam hinc accipitur, et aliis ac-
ciderit in illis periculis circumstantiis.

Respondeo, quod illud quod est in qua propositum in infinitivum formae, est incommensurabile per modum formae vel ad idem vel quod alteri subiecto, quod quod est in commensurabile, non habet actum de se subiectum in quo recipitur, tamquam et hoc, cui per se ipsum Phylis respondet, vel quod, in alio recipi, quoniam necesse est aliam conditionem, quod in principio conditionationis recipitur, quod locum est si quod propositum forma quoniam infinitum. Respondet verum est quod subiectum habet hanc conditionem, inquantum subiectum habet etiam, accedens conditionem, et vellem recipere et recipitur subiectum et hoc locum sequitur, quod subiectum constituit hanc conditionem et hoc, tamquam a conditione et recipitur, et per consequens semper recipitur subiectum esse propositum, et per se principium infiniti et infinitum recipitur et recipitur; hoc est in quodam modo infinitum conditionis ipsum, et recipitur vero forma ipsam infinitum conditionis et recipitur, quod subiectum est formae etiam per se accedens, et est infinitum recipitur et recipitur gradum, tam et gradus, quod particulae recipitur.

Sed in illis, iustis & dicis, & confitens fortis, & suum
spectaculum non perit, & non subit, & non
quiescit ab eo non possit perire vellet in individuatione
is ipse, cum ab eodem perire non possit, & in indi-
viduatione, & ratione, & fortis.

[illegible]

habet similes, ratiocinatio enim abstrahit ab materia specifica, imaginatur hanc luteam, & hanc croceam, de p. quæst. 77. tit. 1. ubi postquam dicit rationem diversitatis ab aliis, quæ conueniunt individuis prout aliter se quantitate, statim subiungit, Unde & ipsa quantitas diversitas secundum se habet quodam individuationem; ut quædam possunt intelligi plures lineas eiusdem speciei differentes positionem, quæ videtur in ratione hanc quantitate et rationem enim diversam, quod sit quantitas positionem habens, de quodlibet se prima et ita, quædam non individuantur secundum se subiecta, sicut alia accidentia, sed tamen ex se, quæ est de ratione quantitatis diversitatis, quæ est quantitas positionem habens, & ideo possit etiam diversitas lineæ dicere separari eiusdem speciei ratione diversis secundum diversam positionem, ab aliis non est dissimilis, ut ratione sui generis, non autem dividitur supra se ipsam, plures autem adhibere in ratione speciei, sunt subiecta, hoc est alia vel epistatime, imaginatur non est possibile, & sic patet quod alia non individuantur nisi ex subiecto &c. contra Genes. c. 12. habet autem & hoc propriam quantitatem inter alia accidentia, quod ipsa secundum se individuantur, quod est, quia possit quæ est ratio partium in non in eorum ratione includitur; est tamen quantitas positionem habens, ut utique autem intelligitur diversitas partium eiusdem speciei, necesse est intelligi individuationem, quæ sunt eiusdem speciei, non multiplicationem, nisi secundum individuationem; & unde est quod non possit apprehendi multa aliter dicitur, nisi secundum quod sunt ex diversis subiectis, necesse est non apprehendi, possent autem apprehendi multa lineas eiusdem secundum se, considerantur. Non potest ergo dubitari quin sit respectus ad Thom. quantitatem à seipsa individuat.

8. Probatum ratione de semper & ex omnibus illis authoritatibus; illud quod ex se dividitur in plures partes talesdem speciei atque rationis, habet et si est sub aliqua ratione speciali prout prout sunt individuationis; et tunc quantitas dividitur et si, & per se in plures partes entitativas, quæ sunt talesdem speciei atque rationis; ergo, nec est si certe, quæ differunt individuat sit formaliter per divisionem inter et necesse speciem: ergo illud quod habet à se, & ratione sui dividit in diversis partibus etiam in rationis atque speciei, habet à se principium individuationis de multiplicationis luteæ etiam speciem: ratio autem probatur: quæ linea v. g. dividitur in plures partes, quarum quilibet est talesdem speciei, cum quilibet sit linea: & ita partes de aliis speciebus quantitas; ergo quantitas habet à se dividit in plures, & diversis partibus etiam in ratione rationis: de consequenter quantitas habet à se principium multiplicationis individualis.

Et si dicatur quod divisio illa quantitatis in diversis partes talesdem rationis, non regit, quod sit diversis individua intra eandem speciem quantitate; quia illæ partes non dividuntur actu inter se.

Respondetur. Quod quantum partes illæ non sunt actus, sed sunt divisiones, & dividuntur sunt ab invicem ex tunc illa oppositio de divisione quam habent, cum inter se, tum in ordine ad totum quod componunt de consequenter quantitas habet à se, videtur potest intra eandem speciem multiplicari, licet ergo diversis partes talesdem in modum quantitatis v. g. et talesdem lineæ, non habent in seipsis multiplicationem speciem in se, atque in ratione talesdem speciei alio diversis, atque diversis (cum omnes illæ partes videntur actus ad considerandum rationem totam quantitativam) et tamen multiplicans illam speciem, tanquam divisio quædam individua potentia, & quæ possint sit

Colleg. Compl. Adversus. Tom. 2.

etiam divisi & diversis ab invicem, per diatam significationem & positionem.

9. Probatum secundum contrarium. Illud quod potest concepti multiplicari tunc propter speciem independentem, quodammodo à subiecto, non potest individuari secundum omnes suas rationes à subiecto sed eadem quantitatis species, v. g. lineæ potest et concepti multiplicari secundum rationem lineæ independentem uter à subiecto: ergo.

Maur. est ita, quia illud quod pendet se eundem omni in sui rationem à subiecto tanquam à principio individuationis, non potest concepti per individuationem, ut ut multiplicatur secundum rationem individualis, inde pendens à subiecto: ergo illud quod potest concepti individuari, & intra propriam speciem individuat multiplicari independentem à subiecto, non pendet secundum omni in sui rationem à subiecto tanquam à principio individuationis.

Maur. tamen (quod potest concepti multiplicari lineæ inde pendens quodammodo à subiecto) videtur eundem; quia possit concepti dicitur lineæ non solum à subiecto, sed etiam ab ordine ad subiectum adhibere, & solum individuat quantitativam, seu positionem partium diversis; ergo multiplicatio de diversis individuat illam lineam non prout sit secundum omni in sui rationem à subiecto, tanquam à principio individuationis, sed tamen à divisi, si ratione de positione partium, causæ ut tunc quantitas sit eundem sit, quantum ergo verum sit quod dicitur illæ lineæ de se sunt talesdem diversitas de multiplicatione sunt individuat à subiecto si considerat ut sit eundem quod sunt talesdem, foris subiecto et tunc ratione, tamen si considerat ut sit eundem quod sunt talesdem in ordine ad se (si eundem quam rationem non considerat, ut exponitur conceptum sunt rationem inferunt, sed potest quantum præsumit à tali conceptu, de quantum veluti in garru subiecto) habent à seipsa, sed à diversis partibus de se sunt prout sunt rationem quantitativam multiplicari individuat, & per consequens quæ ratione eundem illam considerat rationem à seipsa individuat.

§. 111.

Proposuit & soluitur obiectio.

Obicitur illud quod conuenit quantitas secundum rationem in eis speciebus, non potest esse ratio cur à seipsa individuat, sed dividit in partes talesdem speciei atque rationis, conuenit quantitas secundum rationem cum specificis et igitur communemque malis intelligitur, quod quantitas sit secundum individuat in eo quod secundum se in partibus talesdem rationis dividatur.

Respondeo debemus ad maiorem, non potest esse ratio cur à seipsa individuat individuat secundum rationem specificam concedo: non potest esse ratio, tunc à seipsa individuat individuat, considerat secundum quod est hæc, & secundum formalem rationem et tunc individuat, ut ergo. Sicut ergo ex hoc quod materia secundum rationem tunc specificam, sit prima potest esse de prima subiectum non receptibile in alio, optime colligitur quod considerat secundum quod est hæc, debet esse principium radicale individuationis sui ipsius, unde de compassione formæ substantialis, tunc ut eis per modum primæ et dicuntur non esse ad in alio, quæ competit tunc, ut sunt hæc, & quod singulari, ut individuat, in similitudine colligitur, quod quantitas sit per seipsa, ut est hæc, adde propter rationem rationem seu multiplicat quantitativam intra propriam speciem, & ita

E

simul duo accide utri eiusdem specie & solo numero diversis : & ego non posset simul illi recipere , nisi aliquid addiderit , per quod hoc potius ad ille simul recipiendū : & quod nihil potest ei addi etiam de potentia trisolationis , per quod reddatur potius ad illa simul recipere utri : ego autem subiectum de potentia etiam trisolationis duo accide nisi solo numero diversis recipere non potuit . Maior est manifestum et ipsa terminus .

Minor item, quod idem subiectum & se sit impossibile ad recipere utri simul duo accide nisi solo numero diversis , per aliquam aliam subiectum potest contrarietate ille recipere et aliquo agente naturali : quare si inque et aliquid in ordine autem potentia passiva , que & se nem et recipere aliquem etiam , totum debet et ei potius ad illa potius reddere talen potentiam id ad illa , & modo quod si potentia passiva ad eius receptionem : alia natura non sit nisi sufficit os in suo ordine , ergo cum ex per utrius ostendit , quod idem subiectum non habet potius utrius , quare si ne sit recipere simul duo accide nisi solo numero diversis , non habet et se de ex proprie virtute vni ad ille simul recipiendū , ut quod nihil possit natura reddere , per quod reddent potius ad illam receptionem probatur , quia non potest ille recipere , nisi per naturam de proprie in contrarietate virtutem , neque etiam aliter recipere accide utrius , quare per trisolationem proprie contrarietate : & ego idem subiectum est et se infusibilem de impotenti ad receptionem duorum accidentium solo numero diversorum , manifestum semper in illa infusibilitate , & in illa impotenti .

Confirmatio , quia si potius , quare si in subiecto ad receptionem accidentium solo numero diversorum , non est determinata & limitata ad receptionem in solo vni simul , & pro eodem instanti , non est potius determinata ad et recipiendū duorum , quatuor , sex , viginti , etiam mille , infinitarum : & si subiectum habet et se potentiam ad recipiendū simul infinita accidentia solo numero diversis , & ego potius receptionem subiectum est infinita in actuque licet potentia actus Dei : dicitur esse infinita in actuque quantum est et potius si et infinitum et si dicitur et in deo , & sicut immensitas eius dicitur esse infinita actus , quare potius quantum est et se extendere et infinitum loca simul et recipiendū illa essent simul possibilis : ita similitudo si , quantum est et se , subiectum habet vni ad recipiendū simul infinita accidentia solo numero diversis , ex hypothesi quod illa essent simul possibilis de possibilis et preterea , potius eius receptionem de debet esse actu infinitarum cum non sit maior ratio , quod habet potius vni ad recipiendū simul duo accide utrius , quam etiam vni illi , vel etiam infinita (si semel veniat) et quod potius etiam et recipiendū non sit limitata ad receptionem solo vni potius non sit instanti instanti) de debet esse potius vni esse ad recipiendū .

14. Probatur si eandem , si duo accide sola numero diversis recipiuntur simul in eodem subiecto , si quare quod et sit duo , de non duo , sed vnum : ergo amplius quod possit simul in eodem subiecto recipi , consequentia est apte . probatur ante deus , de primo quod in quod est duo , hoc supponit . quod etiam non sit duo , probatur , quia illa que habent vnum de idem principium virtutis contrarietate , non sunt duo , sed vnum numero : sed illa duo accidentia habent idem principium virtutis contrarietate , idem scilicet subiectum , & quoniam vnum attenduntur primum : ergo illa duo essent duo , sed vnum numero . maior et consequentia constat . Minor ante probatur , quia licet plures effectus .

Colleg. Metaphysic. Tom. 1.

deus vnum in possit simul procedi : et ab vna de eadem causa effluente , quia & eadem essent ut non per tota virtutis contrarietate , vnum ab vno de eodem in dimiduatione principii duo possit simul per plures virtutis : numerum plurimum accidentium quod sit eandem specie in numero , quia principium virtutis contrarietate non casus ad modum casus et sit vnum , per virtutis contrarietate scilicet sui ipsius contrarietate et sit vnum , & modum casus contrarietate , & per et trisolationem naturalem sui ipsius in et sit duo et ego sicut vnum numero : & ibi vni virtutis numerica dimiduat : ita per ipsum tali virtutis debet ab alio dimiduo modum quo contrarietate sit vnum , & vni est principium : & ego cum subiectum sit principium virtutis numerice in attendit , & trisolationis accidenti per modum potius utri recipere illam , debet et ab alio virtutis numerice et sit vnum attendit dimiduat per modum potius utri recipere illam , hoc et secludit et secludit in et potius et recipi vnum accide utrius , tanquam in potius et recipi et secludit et sit vnum solo numero diversis .

§. II.

Proposuit & soluitur difficultas.

Obiter species et personarum duo alba solo numero diversis , sunt solum numero distincta , & tamen possunt simul in eodem oculo , & in eadem phantasia esse , tamen possunt simul cognoscere ego , &c.

Respondetur cum Caisano §. 3. part. quest. 11. et 12. & cum salmetsensibus nostris duobus supra citatis §. 3. ad 1. quod illa species , distinguantur non solum numero sed etiam specie : quia qualibet et illa habet et extrinsecus sua specificis et recipiunt non solum obiectum secundum rationem et sui specificam , sed etiam secundum rationem et sui individualem , quod quidem ratio individualis , licet et dividit solum obiectum in ratione totum , specificat tamen ipsum in et recipiendū , & itaque illud duorum specie et recipiendū et secludit et recipiendū .

Obiter , possunt duo ignes applicari et in eadem lignum : ergo potius duo coloris solo numero distincta recipi in eodem subiecto .

Respondetur quod illi duo ignes agent etia diversas partes ligni que applicantur : ex quo fit , quod si illi duo ignes essent equaliter distincti et eadem parte ligni , non esset agere in eodem modo et sit equalis intentioni : neque sit necessitas sit tamen impedirent : si vtro vni alterum in intentione excederet , illa solus ageret qui excederet , & non ille qui excederet . Videtur Complutensis autem in Physica disp. 3. §. 3. 4. non. 42. et 43.

Obiter , idem habet etiam potius simul in duobus et plura accide utrius specie distincta : ergo idem subiectum , potest etiam simul recipiendū plura et attendit solo numero distincta .

Respondetur cum salmetsensibus nosse dubia supra citata §. 3. ad vltimum , quod respectu et de numeris specie distinctarum , dicitur simul in vni subiecto plures potius virtutis scilicet saltem distincta : et tamen quas illa recipiunt : unde non minus , quod possit idem subiectum illa simul recipiendū , cum subiectum sit principium trisolationis in accide utrius , in quod illa recipi per potius eorum et recipiendū : ac in vno eodemque subiecto , non datur simul nisi vni virtutis et recipiendū respectu accidentium eundem specie et recipiendū eo ipso quod subiectum sit vni accidenti contrarietate , eo ipso et datur aliter eandem specie et recipiendū .

E. h.

formaliter entitatem temporis præsentis (quia scilicet illam entitatem non habet albedinem individuali) sed per se committit entitatem temporis præteriti: de sic licet subiectum quod est ipsum albedinem habet contrarium commune præteriti temporis; tamen illa committit mentis haberi materialiter ad individuationem illius albedinis, quæntum quia habet albedo, de præteriti possidet subiectum, et quia habet, de facto excludit ab eo illi in albedinem, quæ debet pro ratione contrarii haberi in illi in seipso.

19. Obiicit contra eandem doctrinam posse fieri, quod duo calores unumquodque subiectum respectu sui proprii caloris eandem temporis entitatem, nam eadem mensuræ v. g. potest quatuor unum ex se calere et per se temporis et præteriti, vel ab alio igne, vel ab alio et ergo tunc calor qui procedit ab alio igne, sic distinctus

numero ab eo, qui procedit ab alio igne, quæ vnaque ignis non potest producere eandem entitatem effectus, quia ab alio igne producentur, et ostenduntur Comprehensivi unum in seipso diff. 19. q. 4. s. potest duo calores unumquodque distincti, et scilicet idem subiectum per eandem instanti temporis.

Resp. quod subiectum non habet solum individuationem diversam accidentis eandem speciem per contrarietatem ad duos ipsius calores, sed etiam per contrarietatem ad duos summe generis, quæ sunt additiones, de vna ex prædictis contrarietatibus sufficit in subiecto, ut numerice de individuali et accidentis distinguat. Vnde non mirum quod illa duo calores de quibus fit mentio in compositione unum de distinguatur, quia licet et tunc eandem idem ignis, in quo possumus produci, committit unum duos ipsius ignis, duos calores, additiones per quæ possumus fieri.

DISPUTATIO V. DE PRINCIPIO INDIVIDUATIONIS Angelorum.

¶ Vnde ad cognitionem individualium separatarum ascendimus per cognitionem totum in seipso, utloque prius de individuatione totum materialium, accidentium terminus, ut expeditur de planis fieret nobis via ad dispositionem de cognitionem individuationis Angelorum. Vnde ergo quod sit illud vnde res materialiter individuantur, indagandum restat, quid sit illud vnde Angeli individuantur accipiant.

QVÆSTIO PRIMA.

UTRUM ANGELI A SEIPSIS INDIVIDVENTUR.

S. I.

Resolvitur quæstio.

1. **¶** Nemo enim ad resolutionem præsentis diffinitionis veniamus, siue ad idem est primum, tamen eorum de individuatione apud omnes Theologos, quod Angeli sint omnino incorporei, et materialiter consistuntque ei per se, et proprietate post Concilium Lateranense sub Innocentio 3. celebratum, sententiam contra non afferentem, ut ait alij remanet in eis, et tunc, eo quod in prædicto Concilio distingueretur expresse ecclesia spiritualiter contra corporalem, quoque videmus commentarios D. Thom. 1. 2. q. 5. de hæc veritas non solum ratione Theologicæ, sed etiam sanam naturæ innotuit, quia Aristoteles egregie præcipue in Metaphysica 1. 2. de vii. lib. de Caelo, de mundo lectis. epist. 5. Thom. dicitur: dicitur illi quæ substantias, quæ nec loco, nec tempore sunt subiectæ, de consequenter et nec in ipsum debent esse tales substantiæ à materia separate.

Notandum est tamen, quod non queritur hæc veritas Angelis individuantur à seipsis, ad illam sententiam, quæ quæstionem est diff. prædictæ quæst. etiam quæritur individuantur à seipsis, et supponitur eorum in illa quæstione, quod in illis individualibus quantitatibus, distinguatur formaliter et ratione specificæ, de difficultate istæ solvitur: utrum possit aliquis modo dicta, quod ratio formalis, quæ formaliter quæritur individuum constituitur, illa eadem esset, si dicta hæc individuationem secundum aliquam rationem, at ut præsentis quæstione, nullo modo supponatur.

Colleg. Compl. Metaphysicæ. Tom. 2.

rationem formaliter individuationis Angelorum distingui à ratione specificæ eorum, sed potius per seipsum distinctas de contrarietate præsentis huius quæstionis fundi tunc in examine illius distinctionis, verum scilicet ratio, quæ constituit formaliter Angelum in specie, tunc, distinguatur ratione rationis, et tunc, quæ constituit ipsum in esse individui. Nam cum secundum omnes, Angeli sint formæ quædam complete, non possunt consequenter ab aliquo alio realiter de se distincti individui, sicut individuantur forme incomplete, de quæ sunt partes aliquæ compositi materialis, sed debent à seipsis individuari in eorum sententia. Illud ergo quod verum in dubium est, utrum ita sit in ipsum individuum, ut ratio eorum specificæ, sit ratio eorum individuali formaliter, et vna ab alia, tunc ratione rationis non distinguatur.

Hic posita prima sententia est, Angelos à seipsis non individuari, de hæc sententia debet esse, tam tunc, quæ sententia Angelos esse eundem speciem atomæ, de numero solum inter se distinguat (quæ sententia tribuitur D. Bonaventuræ in 1. diff. q. 2. art. 2. de Alberto 1. 2. q. 2. 3.) quæ eorum qui dicunt Angelos eundem vel ordinem, vel Hierarchiam, ad tandem speciem eorum peritior quæ sententia reboatur à Salustiano libro 1. 2. de Angelis diff. 1. dub. 1. 2. Gregorio de Valentia, diff. 4. q. 4. puncto 1. Alent. ap. q. 10. membro 6. art. 2. de his.

II. Sententia de vera (quam communiter tenent omnes Thomæ, de maxime illi qui tenent impli- cas contradictionem, quod dicunt plures Angelos eundem speciem atomæ,) est Angelos individuari à seipsis. Ita Gaite, cap. 5. de ente et essentia quæst. 10.

E. 10

à materia, oportet quod Angeli habeant negare, & excludere & se capacitatem receptionis in materia præ actualitatem: ergo Angeli habebunt negare, & excludere & se quocunque rationem efficiendi in alio, tanquam in subiecto, per summam actualitatem suam, quæ necesse habet simpliciter ad simpliciter, ut magis ad magis; ergo sicut negatio efficiendi in alio, quæ convenit Angelis, fundatur in eorum actualitate, ita conveniens negatio efficiendi in alio, quæ convenit eis, ut sunt individua quodam, debet eis convenire secundum perfectissimam eorum actualitatem: sicut etiam negatio efficiendi in alio, quæ competit individuis materialibus, convenit eis ex materia, quæ est prima potentia, quæ negatio illæ quæ convenit compositis materialibus, convenit eis ratione potentialitatis suæ, præ quem habet incapacitatem efficiendi aliquid subiectum: ita quæ negatio efficiendi in subiecto, quæ convenit individuis spiritualibus, convenit eis per hoc quod est aliqua eorum perfectio, ut negatio receptionis in subiecto, oportet quod negatio casualitatis quæ receptionibus in alio tanquam in subiecto convenit eis per perfectissimam actualitatem, quam possit dicere, & consequenter per differentiam specificam.

5. Confirmatur, quæ quocunque gradus individualis distinguuntur ratione rationem & specificam, debet individualis determinari specificam, sicut potentia actus: et qui non potest dici, quod gradus individualis in Angelis limitet & determinet actualitatem gradus eius specificæ, quæ loquendo intra ordinem efficientem, & non inter ordinem efficientem, nulla est potentia realis in efficiente Angelicæ, cum sit pure forme subsistens, & si secundum actualitatem essentia, quam dicit, in quocunque subiecto sit potentia irreceptibilis: ergo cum omnis limitatio actus sit per potentiam, tanquam per oppositum, & nulla sit potentia realis in Angelis, ita quæ compleret formam Angelicam, & de qua possit limitari, gradus individualis non erit distinctus in eo à gradu specifico, ratione rationem, sed solum per rationem & rationem, & per modum causam formalitatem inodignæ eisdem conceptus obsequi.

Confirmatur, quæ qualibet forma recedit ad suam perfectionem: ergo qualibet forma recedit materialitatem à limitatione, & restrictione propriæ perfectionis: ergo cum gradus individualis distinctus à gradu specifico, recedat à limitatione, debet necesse ille restrictio seu limitatio aliunde provenire quam à forma: ergo cum Angelis sui forme simpliciter (si consideremus præter secundum suam efficientiam) non poterunt aliunde limitari, & consequenter, gradus individualis non distinguetur in eis à specifico.

Dices posse dari in Angelis potentiam genericam ratione rationem distinctam à gradu specifico illorum, & consequenter posse in eis dari potentiam individualem limitatam specificam, abique eo quod datur in eis potentia realis, unde petatur talis limitatio.

Respondetur negando consequenter in ratio negatur est quæ potentia generica non limitat rationem specificam, sed relinquit eamque esse empiricam suæ, & consequenter necesse non est, quod fundetur in aliquas potentia reali, distincte à forma: unde per hanc rationem specificam, ut differentia individualis est formaliter materialitatem (specificæ, & consequenter debet illa limitatio potentia realis fundari formaliter in aliqua potentia realitatis distincta ab actu, unde petatur ratio specificæ.

Dices non magis equari distinctionem actus à potentia, ad hoc ut actus limitet potentiam, quæ ad

hoc ut actus limitetur à potentia: ut potest actus limitare aliquam potentiam, abique distinctione actus ab illa, ut patet in Angelis, in quibus differentia specificæ limitatur per modum actus rationem eorum genericam, ut quid potentie à ratio.

6. Respondetur, quod cum cum limitet potentiam perficiendo de actuando eam, & de ratione actus perfectiendi vni et potius quam dividere (& proprietate) vi supra disquisitis, videmus (quod sunt sui perfectiores, eo plura in se videntur, quæ in inferioribus sunt diuisa.) Ideo non requiritur simpliciter realis distinctio actus à potentia, ut perficiat & limitet eam, licet talis distinctio ob solam requiratur, ut actus subsistentia limitet in ratione actus, quæ talis limitatio fit per hoc quod imperfectus actus simpliciter in suo genere, & quodammodo, & de modo propriæ perfectionis ab eo colligitur, & consequenter debet talis limitatio fieri per rationem distinctam, & non per seculum, per potentiam simpliciter actus ab actu distinctam, & quæ caliter non includat perfectionem talis actus.

Respondetur secundo, quod quando actus limitat, & petunt aliquam potentiam, quæ non est pura potentia in illo genere seu ordine, ut quæ petuntur de actu; sed quæ potius includuntur aliquam actualitatem illius generis & ordinis, tunc non est necesse, quod actus actus & limitans distinguatur realiter à potente quam limitat, quæ idem consideratur in subiecto incompleta, potest habere rationem perfectibilem à seipso, considerato secundum rationem completam, unde cum genus includat iam aliquid essentialis actus, in qua completum per distinctionem specificam non est necesse quod distinguatur realiter à differentia specificæ, quantum debet vni cum ipsa facere potentiam aliquam adequatam respectu efficientiæ, à qua realiter distinguatur, tanquam ab actu distincto omnino generis ab actu essentialis.

Ex quo potest dici tertio responsus, quando enim actus limitat aliquam potentiam limitat eam ad hoc, ut fiat vni cum et potentiam adequatam aliquam actualitatem actus realiter distinctam, tunc non est necesse quod formalis illa ratio adequata potentiam distinguatur ab alio ratione in adequata potentia quam limitat; sed potius videtur contra illam rationem exigere, quod sicut fiat vni potentiam limitat adequatam, receptam in actu actus, à quo realiter distinguatur in actu etiam quid vni, & inter se caliter identificantur. Vnde cum differentia specificæ limitet ei & petat genus ad hoc, ut fiat vni cum et potentiam adequatam existentem receptam, potius potest realiter in se identificantur, quam realiter distinguatur.

§. II.

Proposuitur, & soluitur obiectum.

Obiectum, si Angeli inducerentur à seipsis secundum gradum specificum, taliter quod gradus individualis eorum non distingueretur etiam ratione & specifico, sequeretur quod omnes Angeli distinguantur per speciem atomi, quæ si gradus individualis est idem & in specifico, abique distinctione & ratione rationem, cum gradus specificus distinguat speciem, oportet quod gradus individualis, quæ esset in Angelis cum specifico omnino identificantur, distinguendo eam individualiter, distinguendo etiam eam specificam: ut hoc videtur esse contra SS. PP. quæ Angelos solum inter se numero distinguunt taliter eandem speciem esse asserunt, ergo. Maior est certa. Probatur

semo, seu per modum forme, ætisque tam non potest esse, nisi virtus, & sic, cum in Angelis modus individualis habendi formam Anglicam sit formalis & actualis, ut pote potest ab ipsa forma secundum virtutem esse actualis, non potest esse, nisi virtus, & consi quædam virtus in se speciem totam non possit esse plures Angeli, sola virtutem distendi.

16. Consideratur, quæ quædam modus participandi formam potest ab aliqua potestate, tunc forma recipitur secundum totam capacitatem & modum potestatis potestatis: ergo quando modus habendi formam potest ab ipsa forma, tunc forma habetur secundum totam capacitatem formæ: ergo si quis habuerit totam vim communicandi se, quando se fecit communicabile, quæ cum communicet se modo naturali, seu per modum nature, & virtutis causæ secundum virtutem suam forma nullam supponit potentiam, ex qua modus cum recipiendi limitatur, & contrahitur, communicatioque se alius, secundum omnem modum, ex quo se habet sub possibili le communicabitur, & consequenter non potest in se contrahi re alium modum, si quidem quædam alius individualis communicat virtutem.

Et si dicat et hac consideratione probari quidem non potest naturaliter dari in Angelis plura individualia, ut ut de m. spectum, non autem quod de potentia & virtute, & supernaturaliter dari non possit.

Contra, quia omnia argum. ita habet ut si ea essentia ostendit in hoc esse implicatam.

Consentimus quia, si repugnet naturaliter formæ Anglicæ multiplicari tam eadem speciem stomachi, ut ens in repugnabit, & supernaturaliter, quæ nulli potest communicare formæ illi, per quod possit modus directio se communicare, cum proprium sit causæ interficere, & utitur per proprium modum formæ, & non per aliquod aliud superadditum: unde sicut implicat quod Deus possit aliquid & dare gradum generis, per quod ordinetur ad spiritus illius, ad quæ propria virtute non ordinatur, quia quidquid deditur generi, illud sit etiam effectum generis, aliquid accidentale, & per consequens non possit generi per illud habere vim communicandi se per modum generis talis spiritus, ad quem ex vi illius superaddit ordinatur, quæ generis virtutem sit infirmitas, & per modum facit virtutem per se causam specificam, ut quomodo se communicat per modum generis, ita similiter, quæ quæquid potest dedit formæ subsistit, per quod illa forma respiciat aliquid individualis, ad quod ex natura sua, & ex propria virtute non ordinatur, illud debet esse accidentale formæ, & extra sit virtutem, adeo implicat quodcumque illud superadditum, tribuere ei vim communicandi se individuali, licet per modum virtutis sit infirmitas, & per modum facit virtutem per se causam, uno autem medium, & maxime si tale medium sit ex accidentale, & realiter ab ipsa distinctum.

Consentimus, quia realitas illæ quæ superadditur tali formæ, debet esse aliqua realitas ordinis naturalis, non quia implicat quod aliquid substantiale naturale, facit virtutem per se aliquid creato super naturalis, cum naturale & super naturale sit directio ordinis: tum et tunc quod se rectius ille esset ordinis super naturalis, cum talis realitas esset ratio formalis, per quam forma illa constitueret, licet in esse individuali, oportet quod tale individualis per eam constituitur, & est substantia quædam super naturalis: ex-

go cum implicet de ei substantiam creatam super naturalis, ut magis communiter ait tunc Theologi, & tunc ille Salmanticensis N. tomæ, tract. de visione Dei disp. dub. implicabit realitatem illam esse naturalem, & per consequens illæ per se constituitur aliter individualis ordinis naturalis. ergo, cum quilibet formæ Anglicæ ordinetur per se, & ex propria virtute naturalis, & de omni sua individuali ordinis naturalis debet illud individualis, cum per se sit rectus illi constituitur, esse individualis in sui per se sit rectus distinctus, & cum implicet aliquem ordinem spiritus naturalis, & virtutem per se tunc individualis aliter tunc tunc spiritus, implicabit consequenter illam posse realitatem superaddita formæ Anglicæ, per quam ordinetur & aliquid ordinem individualis, ad quem per se, & ex propria virtute non ordinatur: ergo eam potestatem fuit formam Anglicam ordinari ex propria virtute ad virtutem tantum individualis, implicabit etiam de potentia absoluta, tunc ad plura ordinari.

§. 11.

Proposuit & soluitur obiectum.

17. Obiicit autem D. Thom. apud 1.65. etiam si uterque virtus habet. *Dum quod non est de natura intellectus, qui d. multiplicaretur, non tamen proprii & sui operetur, quod intellectus multiplicaretur, accidit virtutem, unde in eo prohibet aliquid in sua natura non habere, & causam aliam, quod tamen habet illud, ex altera causa: ergo similiter, licet Augustinus in sui natura non habet multiplicari numero intra eandem speciem, tamen uno sequitur iude, quod non possit multiplicari per diuersam potentiam.*

Respondetur, quando D. Thom. dicit non implere contradictionem, quod licet multiplicetur, si tamen hoc non habet in se natura sua. Si Doctor tamen esse solum, negat huiusmodi consequentiam, hoc non conuenit calere & naturæ sui: ergo non potest hoc ei conuenire de potentia tamen absoluta, illa enim consequentia est per omnia nulla, quæ tamen illi fieri potest supernaturaliter: hoc ergo (ait S. Thom.) intellectus non habet, & si sit naturæ, id est, non exigit consequenter multiplicari, sicut dicitur Aristoteli, sed intellectus omnium hominum est unus tantum, tamen uno sequitur cum multiplicari non possit, etiam de potentia absoluta, quæ licet sol potest de potentia absoluta multiplicari, licet non habeat in sua natura, si non exigit consequenter multiplicari, quia non debet possititas principii intellectus, ad multiplicationem ipsius requiritur, sed sola esset entitativa, Deus scilicet, qui et sui spiritus indicat duas solas non esse in mundo necessitas, ita licet intellectus in sui natura, & consequenter non exigeret multiplicari in hominibus, sed virtutem in se fuit rectus, sicut dicitur Aristoteli, hoc tamen admittit (inquit S. Thom.) non sequitur implicare quod possit multiplicari, cum non de sit principium intellectus multiplicandi ipsius, diuersa scilicet anime, solo numero distinctæ, per ordinem ad quas possit intellectus multiplicari, & suppositione quod hoc velle Deus præstaret quod Angelus non haberet in sua natura multiplicari in se ut in se per se totum, hoc non est solus, & ex quo secundum ordinem naturæ id est, sed ens ex eo quod non natura Angelorum incapax de repugnanti ad principium tantum, & requiritur ad eam multiplicationem numerationem intra eandem speciem tantum, & sic debet negari consequentia argum. facti, & dissolvitur tamen illa inter naturam Anglicam,

gelicum, & inter intellectum humanum, & intellectus appetit multiplicem naturam Angelicam inter eandem speciem admodum subiectum inter eandem speciem humanam.

Dicitur Averrotes inter intellectum fuisse substantie remque consequenter non habuisse in se principium multiplicationis in substantia eorum, sicut Angeli non habent in nobis. Respondetur, quod ille intellectus non erat forme inter complete substantie, sicut sunt Angeli; dicebat enim ordinem id homines quoniam dicebatur forma intellectus dicitur: unde sic non repugnat quod nature rationales multiplicentur, quia non sunt inter perfectiores in seipsis, ut contra neque ordinem ad materiam, per quam possint multiplicari: inter quo ille Averrotes inter intellectus non erat in se ipsis substantie, ut neque inter ordinem ad diversitas hominum, quoniam inter forme inter substantie, propter se poterit per comparationem ad diversitas hominum animas multiplicari. Vel potest dici quod licet illi inter Averrotes inter intellectus dicitur intellectus non potest per se substantie speciei fieri, sed intellectus in hominibus, qui fuerit participatione ipsius, de usu illius D. Th. loco citato videtur.

Obicitur ab Averrotes Prædictis & ab Episcopo illius videri esse hereticum, cum 139. sequentes inter articulos erroris damnetur fuisse, & rationum rationes subit Deus fuisse eos qui illos interpretarentur, prout est, qui intellectus non habet materiam, ideo Deus non potest per se substantie speciei fieri, secundum Deum non potest multiplicari in substantia subiecti per se materiam, necesse, forme non recipiant diversitatem, nisi secundum participationem.

Ad. Respondetur, quoniam tres prædicti articuli poterit vel esse, vel intelligi contra doctrinam D. Thom. et, ad Striptum Episcopo Parisiensi in anno Domini 1371, fuisse revocatos in Bulla que incipit Magistro, ubi hæc habentur: *Supradictam articulum condemnationem, & excommunicationem sententiam, quatenus tangunt vel tangere possint doctrinam S. Thom. Doctoris nostri, & contra sententiam, itaque præfatum intellectus materialis, deinde Vienne 6. Pontificatus max. in Extravag. Laudabilis, præcipit doctrinam D. Thom. tanquam catholicam ab omnibus recipi, & consequenter non est vitandus error in sequendo doctrinam S. Thom. ultra quod (et aduertitur Casterus & Ferrus etc.) per prædictos articulos non tenet motus doctrinam D. Thom. si dicitur Averrotes, qui dicitur intellectus communis humanum esse unum, & in eis non multiplicari, qui non est materia, & ut componitur, nec in suo esse dependet a materia. Et ostendit ergo prædicti articuli, eos qui dicunt formas, que prædictis modis sunt a materia independentes, per diuina potentiam multiplicari non posse, non autem doctrinam D. Thom. quia, ad hoc et forme aliquæ multiplicari non possunt, non solum requirit illam independentem a materia, que est in intellectu nostro, sed longe maiorem; quia licet intellectus noster, nec componatur ex materia, nec in suo esse a materia tanquam a causa, & ex educatur, & dependat, dependat tamen a materia, ad est in diuina anima, ubi ea, tanquam a termino habitudinis sue, & tanquam a potentia, in qui debet terminari & a materia recipi: et vel aliquæ forme immutabiles sunt in doctrinam S. Thom. immultiplicabiles inter & in natura speciem, & requirit non solum, quod licet hoc modo a materia independentem, & dicitur quod prout rationales materiam, dicantur etiam in se ipsis & essentialibus principibus repugnantem de incapacitate & repugnante in ea, tanquam in potentia quam possunt rationales.*

Obicitur ex D. Augustino lib. 3. de libero arbitrio cap. 12. ubi est, si Deus multiplicaret omnes Angelos, quod posset sine dubio multiplex esset speciei & terre.

Ad. Respondetur D. Augustino illi intelligendum de creatione plurium Angelorum eiusdem speciei habere, non autem inter speciei animæ: unde si Deus vult aliquos inter speciei rationales producere, oportet quod eandem producamus, & non alios.

Et si dicitur non posse etiam, quia semel est & immutabilis, reproduci, & propter ea D. Thom. in 4. dist. 44. quæst. prima, inter alios primos quæstiones, ad 3. adducit, quod idem homo numero resurgit non possit, si anima non remanet incorrupta.

Respondetur opinio, cum Nazario 1. part. quæst. 10. in titulo 4. communis, quod si resurrectio est ad distincta & reproduciuntur, ad resurrectionem enim requiritur, quod præcipue eius partes continentur, et quæ prius habuit obiecta saltem, quod tamen non est tantum ad reproduciuntur, & licet hoc in illo casu quo augur in & requiritur, non dicitur idem homo numero resurgit, diceretur tamen idem homo ad reproduciuntur.

Respondetur secundum, & melius (quod hæc subiecto videtur ad iuramentum omnino D. Thom.) quod 5. Doctores non loquuntur de anima rationali, sed de anima sensitiua, & est, quod si vera esset sententia: illorum, qui dicunt dari duplicem animam in homine, alteram sensitiuam, & licet in rationalem, si in intellectualem; sensitiua deberet in morte corripitur, & per consequens ne quando anima rationalis & inuestitur corpori, non retineat idem homo numero, quia non est amplius sit eandem sicut & terra, sed solum rationalis, quæque qui solum animam rationalem, non autem sit inuestitur habent; & resurrexerunt cum sola forma quæ post mortem persistit, & consequenter non est in illo casu corripitur & est.

Obicitur etiam haec ubi supra, sicut Deus potest periculis, & augere lumen soluturum de facto habet omnem perfectionem sibi debitam in ratione humani; ita licet Gabriel verbi gratia, si beat omnes perfectiones sibi substantialiter debitas, possit etiam Deus augere eas perfectiones substantialiter de consequenti facere, quod noster Gabriel est in hoc & illud individuum, perfectius & perfectione modis, ergo possit multiplicare naturam Gabrielis inter eandem speciem admodum.

Ad. Respondetur quod natura specifica non est distincta ab individuali in Angelis (ut ostensum est disput. præced.) & consequenter non potest per se substantialem naturam Gabrielis habere numerum inter speciem.

Et si dicitur posse fieri de potentia absoluta, quod natura Gabrielis ponatur ad aliquod individuum, in qua sit perfectior accidentia, quæ sit illa quæ de facto sunt in Gabrielis: ergo & inter perfectiores accidentia, augens tamen perfectiores substantiam, qui conueniunt, poterit Deus producere naturam Gabrielis in aliquo individuo substantialiter magis perfectiorum quam prædictis individuum Gabrielis ergo & multiplicare individuum illius nature.

Respondetur, quod illa accidentia perfectiora, quæ Deus producit, vel competere in individuo Gabrielis ex potentia vel obedientia vel ex communitate, per quam vel communitate ea diuina natura vel saltem ab aliquo transmissio communitate et recipere si primum, tunc accidentia illa non inferent aliquod individuum Gabrielis, distinctum substantialiter ab eo, quod noster est: quia certum est, quod idem Gabrielis, qui est noster, potest longi perfectiora accidentia secundum potentiam obedientialem recipere, quæ

quoniam sunt ea quae iam ipsi conueniunt et uolunt cunctis dicantur, fuerit, quod in eo resu accidentis alia argueretur indurandum aliquid Gabrielis substantia- liter dante iam ab eo, quod nunc est, sed ergo casum illum esse possibilem, speram transmutatur in complacitum, quod deus aliquid indurandum Gabrielis, quod in dicitur et perfectioris accidentis natura- lit, quoniam sunt et ad quae ordinatur iam Gabrielis secundum potestatem suam naturalem, ut dicitur in eo, ut inceptum, quoniam individualitas Gabrie- lis et haurit per suam intercepit uiam, de et ad di- cendum substantiam, omnino indurandum illius naturae, de consequenti non in hoc locum dicitur indurandum per se dicitur, quoniam naturam uiam habet

ad perfectioris et accidentis conaturaliter recipiendae. Ad id autem, quod obicitur in argumento de lumine solis, et respondeo, quod sicut Deus potest pro- ducere aliam solem et innumerabiles perfectiores, quam sit ille, quoniam nunc est in potestatem perfec- tionis illi soli naturaliter et non minus producere, quod qualem iam sit individualiter perfectioris, et quod iam conaturaliter sol noster ordinatur: ac Angelus non potest comparari ad eorum naturam, ut ad aliquid aliud substantiam, à quo perfectioris ut impetioris modo recipiatur, et consequenter eos individualiter. Item eadem species etiam multiplicata omnino et paginabit.

DISPUTATIO VI.

DE EXISTENTIA CREATA CONSIDERATA per comparationem ad essentiam creatam.

QUAE ET SITUS EST LOCUS PARS COMPOSITUS VBI COMPOSITUS, cuius est proprius et dicitur, ens creatum Meta- physica, et ideo post dispositionem de essentia creatam individualiter considerata, de existentia creatae et agendum, de qua potest exist. nra creat. considerari, ut secundum quod comparatur ad essentiam creatam, et ad quodam scilicet vel secundum quod comparatur ad suas causas, de rebus nris secundum pro- priam considerationem in hac disputatione prius tractabimus, ad id in sequenti de ea secundum potestatem considerationem.

QVÆSTIO PRIMA

UTRUM EXISTENTIA DISTINGVATUR REALITER ab essentia.

§. I.

Resolvit questionem.

NTEQVAM ad resolutionem ques- tionis, et ad id, videndum est prius, quod sit existentia ergo desinitur ab ali- quibus, quod sit id, quo est vltima de compositis potest et in suas causas, extra nihil, ut (ut in ipso vltima) vltima de existentia desinitur, quoniam non solum est existentia et certum, sed etiam ad incertum se exten- dit, quoniam nihil à causis dependentem agnoscit potest se dicitur, quod sit complementum de vltima cuilibet vel certum, quo et in seipso ponitur. Ut hanc distinc- tionem et placemus et sit nra creat. scilicet et illa, quod quilibet vltima potest duplicem habere modum esse, etiam in seipso, alius sua causa. Quo posita dicitur, quando dicitur, quod existentia sit vltima certum et hoc sicut ligendum esse de in confidit, non secundum modum esse, quoniam habet in sua causa, sed secundum modum esse, quoniam habet in seipso, de potest et in causa, de potest et existentia (ut iam dicitur) desinitur, ab aliquibus esse ad, quo res vltima potest extra nihil, seu in causa.

Notandum est secundum, quando queritur vtrum existentia creatae distinguitur realiter ab essentia, querendum non potest de quacunque essentia, etiam incompleta; certum est enim, quod essentia

ipsius existentiae, non est distincta ab existentia, sed, etiam si daretur existentia existentiae, daretur procedens in infinitum totum essentia, illius et existentiae, quoniam existentia existentiae, debet dici alia existentia, et sic in infinitum: unde sicut illud non est aliter, ut quo per aliquid aliud, quoniam albedo est ad quo et liquid est albus; ita quoniam existentia est id, quo aliquid est existentia, non debet reddi talis per aliam existentiam, sed constituendo totum ex- istentiam in esse existentia, existit enim ut quo, per se ipsam. Quoniam ergo procedit de essentia completa cuiuslibet rei, vtrum v. g. essentia hominis, ut equi, distinguatur realiter à propria existentia, per quam existit.

I. His positis, prima si queritur et existentiam non distinguitur realiter ab essentia, sed etiam essentiam per seipsum formaliter, de per propriam et naturam in alio exercitio consideratur existit. In Suarez dispu. p. Metaphys. lect. i. Valenna prima parte in quest. i. D. Thomae primo quoniam, qui Dnaodum, Alexandrum, Alenem, Hieronymum, Gabrielem, et alios pro sua sententia adducit.

II. Sententia est quod existentia distinguitur realiter modaliter ab essentia, ita quoniam sententia. Physi. quest. i. et in 4. distictio. 10. quest. i. Molina prima parte quest. 3. art. 4. disp. 2.

III. Sententia communiter recepta inter Thomis- tas et vltima, et quod existentia non solum moda- liter, sed etiam in seipso ab essentia distinguitur, ita sententia Thomae prima parte quest. 3. art. 4. Suarez, Zundel, Nansen, Nansen,

debetur fieri, si per modum potentie generata in diuersa speciebus multiplicaretur. Si uero potest et aliter multiplicari, numero scilicet, per receptionem forme in diuersa partibus materiae, sicut multiplicatur natura speciei in diuersis individuis, & hoc etiam modo, si multiplicetur de necessitate non tunc multiplicabitur, quia nihil sic multiplicatur, nisi id, quod in alio necesse est tanquam esse in potentia, (ut q. n. disp. praed. si res fuit essentialiter est;) ergo esse interceptum in istis tanquam in propria portione, nullo modo est multiplicabile, sed vacuum eorum.

Probatu tercio arguitur ut Theologus, si essentia esset non distinguatur requiritur ab existentia, sequeretur, quod hoc conueniret habere naturam certamque unum per se conueniret rationi superiori, eorum uero de inferiori, ergo si per se conuenit essentiae creatae, quod identitatem sibi suam esse, & ab eo terminari non distinguatur, hoc etiam conueniret quilibet creaturae creatae particulari: cuius non potest hoc tribui essentiae particulari conuenire, quia hoc non competit humanitati Christi, alio uero posita a verbo diuino terminata, quod probatur. Quia illa natura, quae est omniuis completa, & uoluntate terminata, non potest, uoluntate aliquo termino completa de se terminari; aliaque sequitur, quod illa uoluntas esset uoluntate completa, & non uoluntate completa, uoluntate terminata, & non uoluntate terminata. Auique et supponitur quod humanitas Christi identitatem sibi suam esse. Natura illi esset uoluntate completa itaque terminata, quia et essentia est uoluntate completa rei terminata, quia quilibet res terminatur ad id, in se esse quiescit; ergo.

Confirmatur et illa sententia sequitur Christum esse aggregatum per accidens, aliud cum quod conuenit et duobus quibus per se complete, & uoluntate terminata, et si uer per accidens: ergo Christus esset talis, quod conueniret etiam materiae, quae esset terminata uoluntate sua indeterminate creatae, et essentia esset talis, & de uerbo diuino, quod, et esset completissimum, & uoluntate terminatum uoluntatem dubitari potest, ergo Christus esset et per accidens. Videtur Thomam 3. p. q. 17. a. 2.

§. Conclusio secunda. Existens distinguatur ab essentia creaturae, & tanquam res sit, sit De. Th. expressit uerbo Opus. 28. quod est de deum praedicatum, et c. 2. a. 2. potest etiam ubi habet illa uerba, *esse existentia, et esse essentia, sensu differunt uoluntate, ut duo res diuersae.*

Probatu ratione. Existens substantia distinguatur et licet conueniat ab essentia substantiae, ergo et illud et creatura distinguatur uoluntate terminata a propria essentia.

Consequenter patet, quia etiam uoluntate essentia de omnibus existentibus; ergo si essentia substantiae distinguatur uoluntate terminata eius, idem iudicatur et de totidem de omnibus existentibus. Et tamen essentia quatenus sunt existentia, sunt sic esse perfectae, & non imperfectae, quia sunt et essentia modales, quod aut in substantia substantiae distinguatur existantiae ab esse essentiae, probatur, quia illud quod est esse simpliciter, non potest esse solum modum aliquem, aut et essentia subiecti dicitur esse simpliciter substantiae; ergo non potest solum esse esse modum, ergo non debet solum modum esse, sed tanquam tota et ab essentia substantiae distinguatur. Minor est certa, quia substantia definitur, quod sit ens, et debet esse per se, quod quidem habetur et per existentiam eius. Minor etiam patet, quia modalitas est solum aduersus secundum quod de imperfecta, ergo non potest in deum et esse simpliciter.

Colly. Compl. Metaphys. Tom. 2.

Probatu secundo, quia ut q. 4. videbitur, et definitur et determinatur perfectissimum, ergo non potest esse solum modum aliquem, sed debet esse essentia perfectissima, uoluntate terminata ab essentia distincta.

Probatu tercio, si et essentia distinguatur solum modaliter et determinatur, non posset esse utile humanitati Christi suppleri a verbo diuino, quod tamen est contra communem Thomam non solum in se, sed etiam probatur, quia modum modum in suo conceptu in se habet et terminatur in se esse modum; ergo cum terminatur, cum et illud est modum, sit illi uer, non potest suppleri et essentia essentiae, nisi etiam simpliciter et simpliciter essentiae; & sic non posset et essentia humanitati Christi suppleri a Verbo diuino, uer etiam suppleuisset etiam humanitati, quod tamen implicat.

§. II.

Proposuit et soluitur obiectum.

Obicitur, illud quod ponitur res etiam nihil de se et sua causa, est essentia; sed res ponitur per suam essentiam aduersus etiam nihil, & extra hoc tantum; ergo essentia essentiae conuenit res, est existentia essentiae, & conuenit etiam existentia non distinguatur ab essentia essentiae.

§. Respondeo, quod existentia non est id, per quod quocumque modo ponitur res etiam uoluntate id quod tanquam uoluntate terminata, uoluntate completa, ponitur res et etiam modum completum, & perfecta in uoluntate; modo licet res ponatur etiam nihil secundum gradus essentiae per et essentiae essentiae, quatenus non ponatur res per et etiam nihil secundum illud gradum, tanquam per uoluntate terminatum, uoluntate completa, sed tanquam per aliquid terminabile ab uoluntate terminata uoluntate completa, in ordine creati; idcirco si, quod essentia essentiae non ponit illa res, res licet etiam et essentia essentiae, sed et tamen res ponitur et res licet distinguatur tanquam terminabile a suo termino, & tanquam potentia a suo actu; sicut etiam et quod forma tribuit compositionem rationem specificam per modum forme, per modum essentiae, non sicut quod aliquid aliud realiter a forme distinctum, non debet uer et concurrere ad conuenientiam in specie, si et potest conueniret etiam non inferatur, quia to ipso quod conuenit solum per modum forme, eo ipso de necessitate exigit aliam comparationem, quae per modum potentiae ipsius recipitur ad totam compositionem uia sicut conuenit, ita similes et de quod et essentia ponatur etiam nihil per modum uoluntate terminata, uoluntate terminata non sicut quod esse conuenit etiam etiam nihil, sed ponitur quod ad situm essentiae et essentiae sicut, & etiam etiam comparationem, in qua tanquam actu in superiorem, & tanquam terminum terminatur in suo terminabili inter se recipitur; uoluntate sicut implicat in res uoluntate terminatur et in uoluntate terminatur in se situm etiam, ubi forma conuenit et illud per modum forme vel actu, & materia per modum potentiae in qua etiam forma recipitur in quod etiam rem et etiam etiam, de et etiam compositionem et esse tanquam etiam, & et essentia tanquam ex potentia, implicat etiam etiam potest existere, in uoluntate essentiae etiam, in qua existentia recipitur, tanquam actu in potentia, quoniam facit existentia, & sic essentia etiam distinguatur ab existentia, tanquam potentia a substantia.

modo ad formam, quo consistit ad id incensum, quantum ad separationem et immutabilitatem in vniuerso ab altero, de qua loquitur ibi D. Thom. quoniam tamen, quantum ad rationem distinctionis, (de qua S. Doctor nullatenus si simonem facit, hoc enim non est ad proprium) non est eodem modo, sed valde diverso ad rationem comparationis. Dicit etiam, quoniam et lege rationis comparatur, comparationem Dm Thom. valde quia quoniam de potentia rationis absolutae, rationis hanc, et hoc rationis rationis non possit, eorum est naturale quod rationis huius formae potest et si seipsum, non quidem secundum legem ordinis, sed de potentia absolutae, ut patet in humanitate Christi, a qua se naturale separationem est, et est verba diuina et rationis rationis: verum est ratio, quod comparatio D. Thom. patet adhuc et si legimus, loquendo et ratio de potentia absolutae, ad istum tamen rationem, quod sicut non potest rationis separari a ratione, ita nec est a forma, quoniamque illud sit, sicut sit est naturale, sicut operum naturale et diuina.

QUESTIO II.

Verum existens substantia sit Accidenti et si illa ipsa.

§. I.

Responsum quaestioni.

9. **A**d intelligentiam huius quaestiones, supponitur solum est verum, quod accidit et si duplex, aliud predicamentale, aliud predicabile, predicamentale est illud, quod contra substantiam distinguitur, et ad hoc quod in rationem predicamentalem pertinet, predicabile utrum sit illud, quod de essentia rei non est, sicut illud sit quod substantiale, sicut quod accidentale.

Hoc supposito, primo sentitur quam Flaudia 4. Metaphysicae quaestio. 3. articulo 7. et Bonnet 1. per. quaestio. 3. articulo 4. dubio 1. sicut auctoritate testatur, et affirmatur.

Secunda sententia communiter inter Thomistas recepta est, quod existens substantia, est quidem accidentale predicabile, non tamen accidentale predicamentale; ita sentitur Bonnet 1. et Flaudia locus cit. Ultima de periculis diuina. quaestio. 12. articulo 1. Nazareth contra. 14. l. p. 5. 1. Nazareth t. p. quaestio. 3. art. 4. contra. 1. conclusio 9. et alij Thomistae ibidem.

Probatur ex D. Thom. 4. Metaph. lect. 3. ubi habet illa verba. *Esse non rei quoniam sit aliud ab esse essentia, non tamen est intelligendum quod sit aliquid superadditum ad rationem accidentis.* Et int. dist. 1. qu. 4. art. 1. ad 2. *essentia ipsa anima est principium operandi, sed mediatur virtuti, principium autem essentiae est intelligere, quia esse non est accidentis.* Videtur est etiam quodlibet. 2. quaestio. 1. articulo 3. ad 1. opus. 48. tract. 2. caput 2. quodlibet. 12. quaestio. 1. art. 5.

Probatur ratione, et primo quoniam quod existens sit accidentale predicabile et ens, quod existens est extra essentiam rei: ergo sicut differentia haec sit aliquid substantiale, ita et aliquid esse naturale respectu speciei, tamen dicitur esse accidentale predicabile respectu generis, ut licet existens substantia sit et quod substantiale, tamen potest esse accidentale predicabile respectu substantiae, quod est extra essentiam speciem ipsam.

Collig. Compl. Metaphysicae. Tome.

Quod solum existens substantia sit aliquid substantiale, non non accidere predicamentale, quod est secunda pars conclusionis, probatur, quia ex De Thom. 1. q. 9. lect. 77. articulo primo in corp. de int. 2. si sit loco huius cunctis et 12. Philosopho in 5. Physic. lect. prima apud S. Thom. et idem ratio pertinet potentia de 2. et 3. sed et eodem S. Thom. quaestio. 7. de potentia articulo secundo, et alibi patet, ut quaestio. patet. videtur, esse comparatur et existens tantum etiam et potentiam, ergo existens substantia non est accidentale respectu speciei, si sit non sit de accidentis pertinet accidenti.

10. Probatur secundo. Implicat quod substantia habeat esse simpliciter ab esse accidentali; sed si existens substantia esset accidentis, substantia haberet esse simpliciter ab esse accidentali: ergo implicat quod existens substantia sit accidentis. Minor est certa, quia esse accidentale est solum esse secundum quod, ergo implicat quod substantia habeat esse simpliciter ab esse accidentali. Minor tamen est certa, quia substantia habet de per se esse existentiam de per se esse: ergo cum substantia habeat esse simpliciter, si existens substantia sit accidentis, substantia haberet esse simpliciter ab accidentali, seu ab esse secundum quod, et accidentali, quod esse eminet simpliciter.

Consequenter. Si esse substantia esset accidentis, sequeretur quod substantia non esset amplius ens simpliciter, sed ens secundum quod, quod potest de nominari talis per comparationem ad alium suum, si ergo existens substantia sit accidentis, cum substantia comparatur ad ens, sicut potest ad alium suum, substantia non denominatur ab accidenti, et cum accidentis sit ens solum secundum quod, substantia denominabitur ens secundum quod, et non ens simpliciter; debet ergo necessario aliter, existens substantia non est accidentis predicamentale, sed potius quod substantiale; licet enim verum sit quod existens sit, abstractum et substantia substantia, vel ab existens accidentis, non pertinet potius ad predicamentum substantia, quam ad aliquod predicamentum accidentis; (non licet ens sit accidentis communis, tunc per se correspondet existens ut sit tanquam alius ipsius, non dicit rationem substantia vel accidentis, sed abstractum ab utroque; ita de existens ut sit:) tamen sicut in determinatione per modum cuius sit pertinet ad predicamentum substantia, et determinationem per alium modum, ut sit in alio, respicitur ad aliquid et predicamentum et idem, ita existens respicitur determinationem illam modum et sit sit tanquam proprius ipsius actus, respicitur ad predicamentum substantia, et quoniam respicitur modum alium in speciem in ens in illo, determinationem ad aliquid predicamentum non accidentis: de hoc licet et existens accidentis sit accidentis, tamen existens substantia, et substantia, facitque cum et compositionem substantialem, non vero accidentalem.

Ad verum compositio illa sit compositio et sit, vel compositio cum illa, videtur probabiliter sententia illa, quae tenet esse compositionem cum ens, quoniam quidem talis esse et sit ratione Nazareth loco supra citato. Lessem de perfect. diuina. quaestio. 1. articulo 1. pag. 799. Contrarium, et alij, de ratio huius est illa, quia ad compositionem et sit, in aliquo loco asseritur, oportet quod per se sit quibus componitur, debeant in rigor rationem partium, et alia et eis habeat propriam rationem totius, unde cum essentia non habeat in rigor

E. 11.]

tiam aliquam quæ habet existere per se & simpliciter: ergo si accidens respiciat eandem existentiam tanquam propriam adiectum, habebit per eam existere per se: ergo accidens erit substantia, & non accidens.

11. Probatur item, sicut se habet materia prima ad formam substantialem quam recipit, sic etiam quodlibet habet substantiam propriam suam existentiam: sed mater se primo recipit in forma substantialem limitatam, id est quæ cum incommuniabilitatem cum quocunque alio portione maritatur, & proprietate sui recipit, si materiam addidit in capacem substantiæ aliam materiam, de potentia enim substantiæ, ut dicitur infra d. 4. q. 2. non. 47. ergo essentia recipit propriam existentiam limitatam, redduque cum in capacem educta per modum actus intrinsecus effectum essentiam.

Mater est ens, quæ licet mater se primo comparatur ad formam substantialem tanquam potentia receptiva ad suam actum propriam, ne essentia est existentiam: ergo videtur esse omnimoda paritas inter existentiam comparatam ad propriam existentiam, de existentiam paritatem comparatam ad formam substantialem.

Mater est ens existens, non omnino potente receptiva limitatam suam actum, in obediendo ei suam limitationem de incommuniabilitatem: ergo cum materia sit omnino per modum actus cum quocunque alio incommuniabilitatem, recipiendo formam substantialem, tribuit ei illam incommuniabilitatem, id est quæ cum successum aduand, seu in formam, quæcumque aliam portione maritatur: ergo similiter essentia recipiendo propriam existentiam limitatam eandem reddet eam in capacem eductam quocunque aliam existentiam per modum actus ipsius intrinsecus, de se existentia quæ dat existere substantiam, non potest dare existere accidenti, tanquam actus proprius ipsius.

Quod si dicatur ex communis Thomistarum sententia (ut patet ex Banneio in p. art. illo 4. dub. 3. paulo ante responsionem ad argumentum, de dub. 2. a.) existentiam substantialem non solum aduere substantiam, sed etiam accidenti, & proprietati accidenti non posse existere substantiam constitutivam, sicut existentia substantiæ, & consequenter existentiam non reddere existentiam in capacem aduand quocunque alio.

Respondetur quod licet essentia substantiæ non reddat existentiam propriam inceptum aduand per modum actus immediati & termini extrinsecus quocunque alio, tamen eam in capacem aduand quocunque alio per modum actus immediati & termini intrinsecus, facientis nam per se existentie cum eo, in modo, quo facti cum propria illentia, quam intrinsece terminat, nam sicut quantitas mensuratur in intrinsece substantiam in quo recipitur, non ita limitatur ab eo, ut non possit extrinsece mensurare alio substantiam quantitativam, sed solum ex se receptione limitatur ad hoc, quod non possit alio intrinsece mensurare: ita existentia substantiam intrinsece terminatur, non ita limitatur ab eo, quod non possit alio aduand de terminare per modum actus immediati & termini intrinsecus, facientis nam per se cum eo, sicut facti cum propria essentia substantiæ.

12. Constat nam, quia due essentie vniuntur in eadem existentia, non factum nam per accidentem, sed nam per se, & proprietate videtur, quod natura diuina, & natura humana vniuntur in Christo in eadem Verbi diuina existentia, non factum nam per accidentem

sed nam per se, (non quidem in tantum essentia quia sunt due essentie de diuinitate, sed in ordine existentia & substantialem): ergo si accidens constituitur cum substantia in eadem existentia, non faceret nam per accidentem, sed nam per se cum cap vniuntur cum per se de his principibus per ab vniuntur aduand, & ex vniuntur in tantum intrinsece per in obediendo a potentia substantiæ, & consequenter cum existentia in vniuntur terminatur in tantum, quoniam per se potentia constituitur essentia respicitur in accidentem substantiam constituitur in eodem modo, cum illi esset sit eadem simpliciter, vniuntur illa simpliciter, faceret quod illi esset nam per se, & non nam per co-codens.

Constat nam, si existentia substantiæ esset etiam essentia le accidenti, si quoniam etiam quod transiente esset actus quidem intrinsecus, quia illi actus qui potest, quoniam est & substantia educti & potentia, est actus intrinsecus: et essentia illi substantiam potest intrinsecus educti & potentia essentia in tantum, non solum successum sed etiam simul, si potest sonal recipi in eadem substantiam quoniam actus, quia quoniam est ea si intrinsecus esset ad quocunque accidentem terminando de aduand, quoniam potest in tali substantiam recipi, nec potest dari materia vniuntur cum terminatur, terminatur in tantum accidentem, quoniam potest ab illo terminatur: ergo cum vniuntur, aut non potest imponi terminatur, si vniuntur substantiam, existentia substantiam habet terminatur in tantum, non solum potentialem de existentiam habet materia prima secundum se, de secundum suam existentiam constitutur, sed existentiam potest, & in genere actus.

13. Probatur quod transiente Theologico, accidentem per, quod terminatur in Augustinum Eucharistiam Secundo, habet etiam existentiam existentiam, substantiam ab existentia substantiam: ergo existentia existentiam per transiente substantiam ab existentia substantiam. Consequenter nunc videtur eandem. Probatur antecedentem. Si existentia Eucharistiam non habent existentiam substantiam ab existentia substantiam, sed existentiam per existentiam substantiam, vel illa existentia erit existentia pars, quæ sunt conuersa in corpus Christi, vel existentia aliorum substantiam creatur, quia etiam est quod non existentiam per existentiam existentiam, nam per non possunt existentiam sine existentia aliorum existentiam per existentiam substantiam, vel illa existentiam existentiam conuersi, vel existentiam aliorum substantiam.

Quod nam non possunt existentiam per existentiam aliorum substantiam creatur, aut existentiam, probatur quia dato quod existentia substantiam potest dare existentiam existentiam, tamen implicat quod illa existentia substantiam facti existentiam, si illa existentia quæ possunt existentiam, tanquam in substantiam, in illa substantiam quoniam terminatur, & cum illi existentia, aliorum existentiam substantiam potest dare existentiam existentiam, quodlibetque accidentem, si illa potest recipi in substantiam quoniam actus, siue non, existentiam illa esset substantiam & illa existentiam in genere existentiam, & consequenter actus pantheismos de Deo: ut

à causa materiali, & sui receptivæ, debet necessario aliquid potentialiter cum participare: ergo cum non principet potentialiter illam in ordine ad receptionem elementum adu vltimoque, qui sit in genere existentie, quam adu (cum existentia sit vltima adu illius generis) debet illam participare in ordine ad receptionem accidentalem. Sed quoniam hanc potentiam in eis essentia adu, non tenent proprie in se, sed est hanc ex se, per se, non tenent, val aliter, vel accidentem supra existentiam: non potest, quia essentia est eorum existentiam receptivam esse facit, quia cum iustitia, potest eorum elegere receptionem accidentalem, nec etiam secundum, quia coincident non in eorum in supposito, resumptio, sed solum, ut secundum quod illud perfectum, & ut ab eo simpliciter perfectum, itaque cum respectu ipsam tantum potentiam per se receptivam, cui esse communem, sicut facit forma substantielle, quando materia se committit, cum supposito habeat esse simpliciter, antequam ad eum adueniat: sed respectu ipsam esse existentiam, tantum actum tantumque, per quem firmatur, & subsistit existentia eorum, & sine quo non possit considerari à parte rei participantis.

§. 11.

Preparatur & soluitur obiectum.

Obiectum, quod conuenit alicui per se primum per se, dicitur illud, quod conuenit solum contingentem: ergo cum essentia conuenit ei per se primum, essentia per se contingens, & essentia est perfectior, quam existentia.

Respondetur, nuncupari esse obiectum solum, si intelligitur de eo, cuius quod contingens conuenit gratia contingentem conuenit nobis, & tamen gratia est simpliciter perfectior nobis, cum sit ordinis superioris naturalis.

22. Respondetur distinguendo antecedenti illud quod contingens conuenit, in accidentem predicamentale, etiam si. Si verò illud quod contingens conuenit, in actum vltimum, in se, in se, & tamen omnia predicamenta essentialia aduenit est essentialis, ergo.

Respondetur secundum, quod licet existentia sit accidentem predicabile respectu essentia, tamen respectu supposito non est accidentem predicabile, si existentia conuenit ei in eum signum, & non in eum exercitio, quia (vi dist. 4. quæst. 4. de claritate) existentia si conuenit illam considerationem, est conuenientia supposito, & consequenter licet accidentem de essentia, præcisè in supposito predicatur ad modum, quod quicquid est extrinsecum essentia dicitur de ea accidentem predicatur per se primum predicatur de supposito secundum prædictam considerationem.

Obiectum, Petrus existens magis excedit in perfectione eorum existentem, quam Petrus existens Paulum non existentem: sed illud per se quod Petrus existens excedit in perfectione eorum existentem, est sola essentia, quia cum conuenit in existentia, cum arbo supposito existentem, & illud per se quod Petrus existens differt à Paulo non existentem, est sola existentia, cum in essentia conuenit, ergo Petrus per essentiam magis excedit in perfectione eorum existentem, quam per existentiam, Paulum non existentem, sed illud quod est ratio & quia negat ex se in perfectione, est per se, quia licet illud quod est cum materia existentem, ergo essentia est perfectior existentia.

23. Respondetur, quod in eo Petrus existentem à Paulo rei, & Paulus non existentem, est distantia veluti infinita, quia Paulus non est illius à parte rei est nihil obiectum, si consideretur vi actus in se, & consequenter Petrus existens magis excedit in perfectione Paulum non existentem, quam aqua existentem, quia aqua et illius habet eorum perfectionem positam, & excedit in supposito, ubi Paulus non existentem habet eorum perfectionem in supposito. Et ad illud quod obicitur Paulum, non existentem conuenit cum Petrus in essentia. Respondetur, quod conuenit solum cum Petrus in essentia in genere, seu per aliquem non eorum, non enim per aliquem positum, unde cum negat illi conuenit non ex se, Paulum non existentem extra nihil, Paulus consequenter minus perfectior in se continetur, quam aqua existentem in ea quod sit, quod vel in se, cum existentia, est perfectior, quoniam est in se, quam in se, quia hanc vltima absolute nihil est in se, quam in a parte rei non est.

Obiectum illud secundum quod magis assimilatur Deo, est illud quod est perfectior: et magis assimilatur Deo secundum gradum est naturalis, quam secundum existentem, neque enim debet esse facta ad imaginem Dei secundum existentem (aliqui enim conuenit existentem obiectum ad imaginem Dei conditum) sed secundum gradum intellectum, quia est nobis est in se, quod in se, & sic essentia est perfectior existentia.

Respondetur cum Necessitate contra 14. §. 2. & cum Damasceno dub. cit. in resp. ad 3. quod quando dicitur ad imaginem Dei conditum solum gradum intellectum, non debet fieri gradum intellectum, prout præfinit ab existentem, sed secundum quod in se existentem, cum enim esse per existentem, seu esse subsistens, sit essentia & ratio conuenit Dei, ut prædicti auctores asserunt, magis consequenter assimilatur Deo per existentem, quam per quoniam gradum intellectum ab ea præfinitur.

Vnde ad id quod obicitur in eorum, quod alia conuenit que non sunt intellectuales existentem, & quod tamen non dicitur ad imaginem Dei conditum.

24. Respondetur, eadem non dici ad imaginem Dei conditum, quia non existentem per existentem in aliquem, que sunt forma per quas essentialiter conuenit, existentem modo dicitur, hoc est, modo subsistit seu materialiter, & independentem à materia, & quia existentia forma spiritualium rebus hoc est, adeo ex se, quoniam forma sunt sunt conuenit, dicitur esse facta ad imaginem Dei, etiam in re, ut ad imaginem substantialem Dei, non solum quod illa assimilatur Deo in se, sed etiam in modo essendi ipsius, & quia de ratione forme dicuntur est existentem, de non solum hoc est eorum quod existit tanquam forma subsistens, & independentem omnino à materia in suo esse, adeo debet integre in se habere, non quoniamque existentem: sed existentem, quia in se, quia existentem modo subsistens, & independentem à materia.

Obiectum illa forma, que plures requirit dispositiones ad sui receptionem, est simpliciter & absolute perfectior: sed forma substantialis, plures ad sui receptionem requirit dispositiones, quem esse, quia ex D. Thoma. 2. part. quæst. 76. articulo, esse ouis ad sui receptionem requirit dispositiones, ergo.

Respondetur primum, quod quando S. Th. dicit esse alia ad sui receptionem per requirit dispositiones, ergo.

non loquatur de ista existentia, sed de illa prout est in
primo gradum entis, secundum quem gradum for-
ma nullas sequitur dispositiones in liberatione sui re-
ceptionis.

Ita proinde secundum quod sic forma nullas suppo-
nit dispositiones secundum quod dicitur subreptionem
gradum entis, existit nullas supponit dispositio-
nem in subreptione, si secundum quod dicitur illud, si con-
sidemus primum illam gradum, sed sic forma supponit
dispositiones ad aliorum graduum videtur esse per D. Do-
minum loco citato, & apud Complut. No. 10. ibi. de

generat. disp. 2. quest. 2. §. 5. Ita similiter & existentia
quasi non terminat fortiter secundum prædictam gra-
dum, cum existentia non possit in numero quo ad hanc
etiam forma.

Potestatem addit etiam Dominus terra, quod licet et ex-
istentia non supponit in materia dispositionem et liquet
accidentales, vi in et recipitur, supponit tamen for-
mam substantialem, nisi quia uouquam potest esse in
et. Si vero videtur alias solutionem lege Ledebur, de
generat. disp. 2. quest. 2. §. 5. ubi et prædictum de hac re
sunt questionem.

DISPUTATIO VII.

DE EXISTENTIA COMPARATA ad suas causas.

CONSIDERAVIMUS existentiam prædictam disputantem per respectum ad causam, quæ
est et comparat ipsam, utrumque considerat et secundum dependentiam quam habet a causa, à qua
bus producit.

QUESTIO PRIMA.

UTRUM POSSIT DICÍ ABSOLVTE, QUOD CAUSA SECUNDA dei esse effectum suo per modum cause principalis.

§. I.

Respondeo quædam.

SUPPONITUR ad intelligentiam questionis,
non esse hic sermo de utraque causa secunda
producat principibus existentie creatæ entitatem
huius entis difficultatis rationem in questionem se-
quentem et mutatur, si dicitur (sicut existens creatæ en-
titatis producat a causa secunda prout ipse sit (sicut
non) quæstio in vi utrum possit absolute dici & conve-
di, quod creatura se creatæ producens effectum suum
dei sit esse.

Ab hac questione breviter nos et expediremus, nulli
enim sunt (quos saltem legimus) erant eorumque re-
tinet quod creatura nequit in instrumentum produ-
cere et existentiam suam, sicut etiam Bonaventura qui as-
seruit non esse quædam. Unde sit

Conclusio prima. Causæ particulare causæ ef-
fectum de determinatam existentiam. In hac con-
clusionem consentiunt omnes Thomistæ, etiam ipsi
Bonaventuræ.

Probatur ratione, quæ de causâ particulari dicitur
enim prædicto modo causæ effectum de determinatam
enim et existentiam suam est necesse quod producat et in-
strumentum ipsam, sed sicut quod producat illud, quod
est existentia huiusmodi nequit de determinatam
enim causâ particulari in hoc prædicto. Et probatur quia
legimus autem de determinatam existentiam creatæ est
esse una causa cum quæ sit, cum quælibet forme
limitatur de determinatam de individuum per propriam
substantiam in quo recipitur et ergo cum causâ particu-
laris amittat (secundum omnes) existentiam determinatam
effectum sui, etiam etiam determinatam
enim, etiam individuum, & huiusmodi existentiam
enim ipsam.

Conclusio secunda. Causæ particulare dicitur et absol-
te

te & simpliciter esse effectum sui. In hac conclusio-
nem consentiunt adhuc omnes Thomistæ.

Probatur et D. Thomas, contra Genes. cap. 66. ratio-
ne 1. ubi dicitur habet. Cum igitur ipse sit communis ef-
fectus utriusque agentium, nam unus agentium facit esse alium
de ratione 4. et concludit. Igitur ipse est quod agentium se-
cundum agentem in ratione Dei. & cap. 67. in principio
omnis creatura per se est aliquid modo et est effectus quæst. 7.
de potest. 2. Omnes autem causas etiam et existentiam in
se esse effectum quæst. 7. 1. contra Genes. cap. 6. ratione 3.
Omne igitur tale aliquid non est agere aliquid aliquid
existens. Similia passim repetitur quod D. Thom. de
propter rationem esset huius ex additæ etiam ratione
accidentem.

1. Ad hoc vi causa creatæ & particulare dicitur
dare esse simpliciter suo effectum, in hoc quod videtur
& contingit esse etiam effectum sui cum ipse existens
in et licet dicitur quod causa creatæ non producat
existentiam effectum sui, tamen non potest dubitari
quod eam conueniat cum effectum ipsius: ergo.

Major et si certum licet homo non producat suum
enim rationem, tamen dicitur simpliciter et absol-
te et licet homines individuum generant, qui sunt in
eius rationem per et rationem a Deo productam
et cum existens et vi actionis sue dispositio coniungitur
ergo licet dicitur quod causa creatæ et particulare
non producat existentiam et existentiam creatæ, modo et in
eius existentiam videtur etiam conueniat, potest dici sim-
pliciter et absolute et licet existentiam, & communem illa
est licet existentiam.

Quod autem omnis causa creatæ habet vim volen-
ti et existentiam cum existentiam effectum sui, & quod de
facto tale in vniuerso prædicto probatur, quia, quæ-
libet causa creatæ vult et existentiam suam cum et in
eius existentiam videtur etiam conueniat, qui et videtur
et licet et et existentiam videtur et licet et existentiam
et licet et existentiam, alia natura delectat in
existentiam.

substantiali iudicio, et essentiae suppositum, ut disp. seq. q. 3. & 4. ostenditur, per quem omne admodum essentia producit suppositum, & contrarium existit.

8. Respondetur quod dicitur tunc quod homo dicitur generat hominem, non est necesse quod producat numerum rationalem, sed sufficit quod veniat aeternum cum corpore, & quod producat dispositionem ad rationem vel utrumque in generatione actus de tali, ut et dicitur transmutari in suppositum (necque enim dicitur fieri aliquid de se ipsis) non est ut esset quod producat suppositum, sed sufficit quod producat formam et essentiam vel utrumque illam cum supposito; ut, ut suppositum dicitur aliud suppositum trahi in generatione substantialem, sufficit quod producat formam et substantiam vel utrumque, vel quod partes simul veniant rationem et essentiam coniunctas; imo de his est quod Bertramus Vago de Mater Christi, licet esse et suppositum. Christi producat, per aditum et rationem cum humeris concurrentem, sed solum ex eo quod substantialem in materia et illam substantialem in rationem, et videtur et apud 5. Tho. 3. p. questio. 31. articulo 3. & questio. 14. articulo 4. & questio. 33. articulo 3. ergo per rationem, ut suppositum aliud suppositum dicitur trahi, sufficit quod essentiam substantialem producat, veniendo cum cum essentia substantialem, quoniam de his emittitur existit non producat.

Obicitur, utrumquodque ex eo quod producat formam, similem ei per quem est in actu, cum utrumquodque ex eo quod producat formam, similem ei per quem est in actu, vel cum veniendo, ut patet in soluto et utrumque, sed si eadem sunt, et per se hominem, qui sunt in actu per aeternam rationem, materia non producat tam, sed tam solum venit materia, licet ergo quilibet et sit materia in actu per existentiam suam; quod tamen existit esse conceptum solum rationem per perceptionem, propter sufficit quod producat veniat substantiam effectus sui rationem ipsam, licet essentiam non producat.

9. Respondetur secundo, quod si quilibet res simpliciter in ordine rationis per rationem, & per se in parte rei, & in actu exercens potest, ita per eam completum in esse potest operari, quod cum forma substantialem, per quem utrumque per principium radicale quod, quodlibet res producat et esse, rationem ad formam, & 1. D. Thom. de potentia, questio. 7. articulo 1. et eo. de 1. 2. questio. 1. articulo 6. quod sit in ordine finem, tunc sit et egerit, oportet quod sit ordinem, & tunc sit rationem effectus sui ad esse rationem ad finem, ita habet non ordinem effectus suum ad esse ex vi proprie existit; tamen ordinem ad aliquam formam, dicitur per perceptionem vel in illam formam, de hoc ordinem talis ordinem finem potest et alia forma quod sit et similis, vel quod essentiam eam ordinem quia tamen existit non producat suam rationem veniat dicitur operationem, sed mediante forma substantialem ideo habet rationem et producat, et per formam substantialem producat solum ordinem, unde cum forma substantialem non habeat vim existentiam producat, quod illam non continet

in actu, cum sit solum potest ad eam, propter non potest existit per eam, aliam existentiam producat; quod tamen forma substantialem est aditum rationem existit, ideo habet et vel utrumque vim & virtutem substantialem & substantialem existentiam effectus sui existentiam, ipsamque tam et continendum.

10. Hic potest in forma respondere ad argumentum, maiorem distinguendo, & cum illud per quod aliquid est in actu, de forma specificis & materialibus, tunc, quod per illam potest producat formam existentiam et specificis. Si eadem illa forma per quam est in actu, sit forma suppositiva & completa forma specificis, ergo quod potest per eam producat forma existentiam ipsam et rationem, quia rationem non forma suppositum misceantur forma specificis, & consequenter in forma forma suppositiva limitatur ad in parte doctrinam hanc rationem.

11. Obicitur et Dico Thomae primo parte questio. 104. articulo 1. in corpore quod cum continetur dicitur esse, ergo producat etiam illud dicitur.

Respondetur ad hoc eodem 5. Tho. articulo primo et eadem questio ad hoc eodem, quod solum continetur illud suppositum in actu, & in virtute illius.

Respondetur secundo, quod ad hoc et illud conferunt, sufficit quod continetur virtutem illam cum sit in actu, quod quidem producat continetur dispositionem et in virtute virtutis.

Obicitur, illud quod producat aliquam formam, producat et effectum eius formam; sed existentia est effectus formae formae, ergo illud quod producat formam, producat et existentiam.

Respondetur primo, et quod, quia si quod, conceditur, prima videtur, quod et existit non per dat et formam rationem, quod formam et eadem rationem eadem formam respectu existentiam, sed dato quod hanc sententiam esset vera.

Respondetur secundo, distinguendo maiorem, & effectus talis formae, sit effectus eius formae primae, & secundae, concedo maiorem. Si utrum non sit effectus eius materialis et primae, sed sit solum effectus eius rationalis, & adhuc non solum rationem et rationem rationem rationem, sed solum secundum limitem & determinationem quod dicitur, ergo maiorem de eadem dicitur dicatur solum in et sit in, effectus et effectus formae, & tunc non absolute & simpliciter, sed solum secundum limitem novum & determinationem quod dicitur et in specie materialis et individualis et in specie cum simpliciter & absolute in forma perfectior tunc sit non sequi, quod videtur per ut producat formam, per de existentiam producat.

12. Respondetur tertio, si effectus formae perfectior simpliciter per rationem et formam, concedo, si autem illud quod dicitur effectus formae imperfectior & limitem per rationem et formam, ergo maiorem, & de eam eadem potest imperfectior & limitem per rationem et formam, quod et per perfectior, non sequitur, quod videtur producat formam, possit & existentiam producat et rationem; quod tamen non eam probabitur in schola etiam D. Thom. quod existentiam existit producat secundum suam limitem et causa secunda, idem.

Respondetur ad argumentum deductum ex articulo 3. D. Tho. 3. in 2a Gen. c. 6. quod quilibet creatur atque quidem esse sit in eam solum Dei, sed in se, determinatum & hypostaticum atque, & producat in virtute propria licet

venit

verum sit, quod ad hoc ut producat existenciam existentem secundum illam limitationem, requiritur adhuc completio de illius perfectio per virtutem Dei, ut quædam per illam, non completio primo & radicaliter existens per existentiam, et cum modo quo illa, quæ sunt essentialiter entia, in virtute propria telestententur dicuntur in virtute sua existendi completi à virtute ignis, & in virtute illius telestententur, quæ ignis est illud cui per se potest & radicaliter existere continetur, & propter quod quantumvis talia existant in telestententur semper per subordinationem ad illam. Et hæc solutio videtur fundari in questione tertione D. Thomæ paræ, primo illam, & in eius confirmatione, ubi D. Thomas arguit solum, quod si causa secunde possit in virtute propria producere esse ut sit non ut sit talis.

QVÆSTIO III.

Verum causa secunda sit causa instrumentalis productiva existentis.

§. I.

Resolvitur quæstio.

11. **B**ertramus p. q. 3, ut 4, tam etiam sentit de existentia dignitate & perfectione, ut ne per creaturam sit in causam instrumentalem ad eius productionem contentam.

Communiter tamen sententia inter ceteros Thomistas recte prædicta, est, quod causa secunde concurrens ad minus instrumentalis ad productionem existentis creaturæ sit in virtute secundum 4. Metaphysicæ quæst. 3, art. 6. Nunciamus tamen 15. conclus. 1. Lollis de partibus divinis. q. 1, art. 2. & cetera Thomæ rationibus.

Ab hac quæstione bene nos expediemus, et illam enim quæ quædam sententia dicta sunt, sufficienter manet soluta. Et primo quidem quod hanc sententiam si meminerit de D. Th. probant evidentius ex omnibus locis, quæ quæst. præcedenti §. 1. allata sunt, ex quibus licet patet illi argumentum.

Causa secunda producit effectum virtute Dei: et quod sit hanc causam effectus non producit sit in virtute principis, ergo per modum cause instrumentalis. Confirmatur, quia in prædictis et illis locis dicit S. Tho. quod causa secunde existit et esse et quod instrumentum Dei, ut quæst. 7. de pot. ut. 4. & 7. secundo contra Gentes cap. 1. ratione 4. & alibi passim.

Probat etiam illud agens, quod est telestententur ad effectum proprium tamen agens, et instrumentum illud in compositione ad effectum telestententur: argui causa principaliter agit dispositionem ad effectum, quod est proprius effectus Dei, ex hanc sententia: ergo causa secunde est instrumentum Dei in compositione ad telestententur productionem. Minus præter, et tamen per modum instrumentum habet rationem aliquam primam, quæ sit dispositio ad effectum per telestententur agens, & ad effectum ipsum, ut ostendit D. Th. 1. p. quæst. 45, ut. 3. c. contra Gentes 1.1. ratione 4. p. 3. quæst. 61, ut. 1. ad 1. quod sequenter committitur dispositionem, & uter alios Complem. N. in Phys. disput. 1. q. 1. ubi hanc veritatem ostendit.

Nota tamen, ut illa non sit veritas quæ per se intelligitur, sit de ratione, quæ sit dispositio subiecti ad receptionem rationis formæ secundum de potentia subiecti, quia si dispositio subiecti ad receptionem rationis formæ, quæ non de bene sit per Gerg. Compl. Metaphysicæ, Tom. 1.

est rationem, sed per rationem, sicut anima rationalis, tunc ratio dispositio non ponit instrumentum, nec per rationem ad productionem talis formæ, cum implicet rationem illius creaturæ et cum instrumentum ad rationem concurrat, ut ostendit alibi infertur, disp. 17. quæst. 3.

Minor tamen probatur, quia causa secunde producit formam rationalem producendo eam de potentia instrumenti: argui forma recepta in materia disponit eam, & reddit eam capax, ut sit per telestententur existentia, et licet quod forme sitel producat, non possit non produci existens creaturæ, nisi Deus per propriam et incertam existentiam velit supplere defectum existentie creaturæ: quoniam nollet ad productionem existentie creaturæ producat effectum creaturæ sed modo agit dispositio, sed producat effectum omnino disponentem ad productionem existentie creaturæ & tamen taliter ex in existentem, tunc causa secunde committitur creaturæ existens, ut telestententur omni Dei ad productionem existentie, si sit modum creaturæ, quod non possit eam tamen tamquam subiectum telestententur.

12. Probat secundum rationem prædictam ex D. Th. 1. contra Gentes 1.1. ratione 4. & quæst. 3. de pot. ut. 4. & 7. quodam pl. et tunc ad hanc in instrumentum concurrat ad productionem existentie creaturæ, & inferioris adeo imperfectæ, ut per se, & in virtute propria non possit contingere rationem existentem in tali existentia contentam, tunc existentem in superioris ratione, ad hoc vero virtute ipsam talem in rationem rationem telestententur, & propter a videtur quod phantasma, quod debet concurrere vix tunc in telestententur ex hoc ad hanc, & tamen rationem, & tamen rationem, ut instrumentum telestententur ex hoc per telestententur productionem, quoniam proprius spiritus instrumenti tunc non possit principium de se virtute propria producat. Et ut verum illud exemplo quo videtur D. Th. locis citatis. quia loquendum aliam spiritus non habet virtutem telestententur rationem spiritus sui effectus per modum cause principis, quando effectus est virtuosus de rationem spiritus, causa, propterea est necesse ad effectum, tunc per se correspondet tota spiritus, et non ut concurrat in virtute illius, & tamen instrumentum tunc ad productionem tunc rationem spiritus in effectum, & tamen hanc tunc est, quia (ut quæst. prædicta de pot. ut. 4. ut. 4. vidimus) quia est ratio existentem, tunc est agendum. Unde cum effectus tunc inferioris de rationem de modum effectum causa inferioris, oportet consequenter quod ratio tunc inferioris de rationem, & modum ad rationem causa superioris, & cum propter sit ratio instrumentum de rationem per hanc rationem, rationem causa principis, ut tamen de rationem est, oportet, quod omni tunc tunc tunc ad effectum proprium, & per se causa superioris, tamen instrumentum: ergo cum tunc tunc per se, & tamen instrumentum de rationem causa primæ in productione sui effectus, & secundum hanc rationem causa secunda non sit telestententur, ut in virtute propria, & per modum cause principis & tamen tunc tunc sui producat, et tamen causa primæ ad hoc, ut sit tunc existentia per modum instrumentum producat.

§. II.

Propositum & solutio rationis.

Ostendit et D. Th. 1. p. q. 104, art. 1, et 1. & cetera, Gentes 1.1. licet hanc in sequitur diaphanum adeo supposito tunc solis; ita tamen sequitur G 13

que in Inarticulatione, vnde sic et si formaliter in personis: ergo illud quod verbis dicitur personam supplet, debet esse illud, quod formaliter constituit humanitatem in articulo personae, si de facto in humanitate non desit: et minor etiam patet, cum negatio nihil est: ergo si Verbum dicitur non supplet negationem, supplet nihil.

Sed probatur etiam minus esse rationem. Illud quod Verbum dicitur supplet, et si id, in quod refundetur, ut dicitur humanitatem Christi, si de facto verbis dicitur cum uno terminaret: sed negatio Sancta duplici illius de per se una, non est id, in quod refundetur, et rationes humanitatis Christi, in verbis dicitur cum non constituitur, quia ex hoc nullus sane me uti dicitur, quod et deo positum refunditur in aliquo negationem, tanquam in hoc principio, cum vnumquodque agit, inquitur est eius, de his in adu positum cum ergo deo refunditur in suppletionem, tanquam in principio quod, quia (ut commentum sit axiom) actus sicut suppletum, impossibile est quod in uno formaliter, per quem constituitur suppletum in ratione supplet, si quid utrumque, sed debet articulo de et ratione vera, recte de positum.

Constat autem, quia de suppletionem constituitur per aliquid utrumque, si quod quod DEVS constituitur nos, quod actus Christi non sit veritas infirma, quod non sit communicatio infirmationis in Christo: et omnia ista consequentia sunt falsa: ergo. Probatur maior, quod per se communicatio infirmationis (et quia alia potest consequentia videtur inferuntur) quia si suppletum constituitur per quod utrumque formaliter, non posset dicitur refundi in suppletum formaliter, tanquam in per se ipsum, quia (ut dictum est) illud quod est negationem non potest posset infirmare in positum, alia negationem ageret extra sphaeram adiectum suum, cum negationem positum sit imperfectum: ergo si suppletum constituitur formaliter per negationem, suppletum non, et si formaliter ut quod, per constitutionem suam: ergo etiam DEVS per personam verbi supplet in Christo minus personalitatis humane, DEVS non producit ut quod dicitur humane naturae Christi, de hoc illud deum dicitur Redemptor nostrum: sed soli humanitas Christi, nec DEVS dicitur mortuum per communicationem infirmationem, nec actiones Christi humane et minus volens infirmum, qui non refundit ut amplius in verbum, tanquam in principium quod, quod est ratio, quare tantum valor sit à Theologia concedam.

17. Constat autem, quod illa substantia, quae habet omnia posuit, quae habet suppletum etiam, habet illa omnia, in quae potest reduci et deo: sed humanitas Christi non verbo habet omnia posuit, quae dicit suppletum in verbo per se: ergo habet omnia, in quae potest et deo et deo humanitatis sine verbo: et cum de facto deo refunditur in suppletum, debet humanitas Christi esse de facto suppletum sine verbo, de hoc etiam duo suppletum in Christo: et quod patet quod ista sententia sicut et quod patet de qua, restat est, fuerit etiam Nestor.

Constat autem, quia illa substantia quae est omnia completa, et terminata intra genus substantiae, est suppletum, sed humanitas Christi est omnia completa, et terminata intra genus substantiae sine verbo: ergo sine verbo est suppletum: ergo etiam in Christo duo suppletum, creatum scilicet, et unigenitum.

Minor patet, quia suppletum dicitur completum, et terminatum terminum naturae substantiae

ita, cum suppletum sublegetur omnibus predicatis substantiae, quae ponuntur in predicamento substantiae: et ergo substantia quae est omnia completa et terminata intra genus substantiae, est suppletum. Sed probatur viterius eadem maior, quod illa substantia, quae dicit negationem communicabilitatis cum alio, quocumque faciat vnum simpliciter, est suppletum: sed illa quae est omnia completa, intra genus substantiae, dicit negationem viterius communicabilitatis cum alio, quocumque faciat vnum per se, quae dicitur subiectum aptitudinem communicabilitatis cum alio: non est completa, donec gradus illa immutetur, cui de facto posset communicari: ergo illa quae est completa debet dicere negationem talis communicabilitatis, et consequenter illa suppletum.

Minor etiam patet argumentum probatur, quia substantia, quae continet in se omnia posuit, quae sunt à primo viterius ad vnum substantiae gradum est posuit completa et terminata: sed humanitas Christi habet omnia posuit, quae sunt à primo gradu substantiae viterius ad vnum, et hoc sine verbo, quod nihil est posuit (secundum ipso) in ipso, quod non sit in humanitate Christi praedicata in verbo: ergo et illa suppletum sit verbo.

18. Quod si dicitur quod humanitas Christi non habet negationem communicabilitatis, si per se communis cum alio, quam habet Petrus, qui de facto verbo communicat, et ab eo dependet, ubi Petrus nulla communicat, et à nullo et de alio de per se, et consequenter quod Petrus est suppletum, non etiam humanitas Christi praedicata in verbo.

Constat, quod negatio illa non est aliquid substantiale, et ergo sine tali negatione humanitas habet omnia substantiale, quae sunt in predicamento substantiae: et consequenter humanitas, sine tali negatione, est omnia completa in genere substantiae. Deinde in ipso quod humanitas Christi si posuit terminata, et ipso habet negationem communicabilitatis cum alio, quocumque faciat vnum per se, quia negatio illa inquit ad posuit terminatorem naturae: sicut in eo compo quod linea posuit punctum inuenitur, et ipso habet dicitur et ab alio, et dicitur negationem communicationis cum alio: ita et ipso quod humanitas Christi, habet omnia posuit, quae sunt in predicamento substantiae, et consequenter posuit terminata, et ipso debet inueniri negationem communicationis et communicationis cum alio, quod tunc facit vnum per se: vnde licet cum verbo vniatur, illa natura vno non est vno per se, sed solum vno accidentali.

Dicitur quod humanitas Christi ita cum verbo communicat, ut ab illo dependat, et consequenter vniatur ei per se de nouo per accidens.

Constat, quia ut verbum faciat cum illa vnum per se, debet suppletum aliquid, quod faciat cum eo si ad se vnum per se: sed Verbum non supplet aliquid huiusmodi: ergo, Minor patet, probatur tamen, quia illa substantia Sancta, humanitas Christi habet omnia illa posuit, quae habet verbi gratia Petrus, et sola negatio communicationis cum alio illi dicitur, quam habet Petrus: ergo cum Verbum supplet quod dicitur in humanitate, Verbum supplet solum illam negationem, et cum negatio non posset facere vnum per se cum posuit (ut videtur est) Verbum dicitur non supplet aliquid, quod faciat vnum per se cum humanitate: vnde dicitur quod humanitas Christi per se à Verbo dicitur

dependet in ratione suppositi, & tamen nihil de-
est humanitati suppositi ad rationem suppositi pre-
ter naturam in imaginabile.

19. Probatur vltimo asserti ratione 35. PP.
& Concludit assertibus verbum assumpsit huma-
nitatem, non hominem seu personam creatam ho-
minem, & assumendo hominem, consumpsit
personalitatem, non naturam: at isti modi loqui-
di non possunt, si de ratione, nisi dicitur in homo-
nitate personæ, esse aliquod distinctum ab ipsa natura,
præter illam duplicem negationem Scd et qui
obsequi si nihil dicit in persona hominis, præter ne-
gationem illam duplicem, sequitur quod quodam
dicitur, quod Verbum assumpti hominitatem, non
hominem, sedus est, quod assumpsit humanita-
tem, tollendo argumentum vniuus cum tho, &
quodam dicitur quod consumpsit personam non
naturam, sedus est, quod consumpsit negationem
vniuus cum Verbo quam habebat ante vniuus,
quæ erat oppositio sui omniuius idcirco. Qui
cum dubitat quod Verbum assumendo humanita-
tem, & illam tollendo ibi, non subleuat ibi huma-
nitatem negationem vniuus cum Verbo, quam habebat
ante vniuus, & quod non erat illius determinat
nihil? Vnde proculdubio aliud voluit de ceteris
conuincit, quod scilicet Verbum assumendo huma-
nitatem, impedit ne possit terminari per
personalitatem creatam, quæ est illic vniuus
pulsio, quam Verbum consumpsit tollendo ibi huma-
nitatem. Videtur Suarez hoc superius citato.

§. II.

Proponitur & soluitur in thèses.

Obsciuitur D. Damascenus lib. 3. de Sd cap.
6. Verbum assumpsit, quodque in natura
humane plantatur (atque ita in natura humana quod-
quid in se constituitur: ergo cum verbum non
assumpsit personam, persone non constituit forma-
lem in aliquo positum, sed in aliquo negatum.
Constat in istis Damasc. dicit, illud, quod non
est Verbo assumptum, non est finitum, ergo si quid
positum est finitum, quod non finitum assumptum
est, quod non est finitum.

20. Respondo quod Damasc. in primo loco
finis expleuit, qui dicit Deum assumpsisse quidquid
in natura humana plantatur, non quodquid in huma-
nitate plantatur, ut per hoc denotetur ab ipso, assump-
tum fuisse illud quod est in natura, præter se
suppositum, quoniam nihil dicit, suppositum & et mo-
do significandi, homo importat.

Ad cõsuetudinem istam, quod ista Damasc.
non disputabat contra hæreticos, qui negabant Ver-
bum assumpsisse naturam, & contra eos probat tam
de hisse assues ad Verbo, quia scilicet fuerat forma-
lium valuerat per peccatum, qui quodam modo regu-
mentum ad istam optumum, cum tamen peccatum gratiam
subleuat, quæ immediate existit in natura, & per
consequens anima ipsi fuerit formalis, & immedi-
ate voluerat, debeat Verbo terminari in animam, &
et in finitum, ut tunc Sacramentum Christum hy-
pothetice vniuus finitum: at cum suppositum non
fuerit distinctum valuerat peccatum & ibi valuerat,
quæ existit in anima, & et in potestatis, non
fuit consequenter in eis, quod suppositum ad Verbo
assues terminat, sed fuit finitum per valuerat naturæ &
potestatis terminat, & per assumptum
animæ & potestatis terminat, finitum finitum.

Respondetur potestati secundo, illud, quod non est

assumptum, non est finitum, distinguo, si illud est
assumptum, concedo, si autem illud non sit assum-
ptum in vniuus personæ, nego, vnde cum per-
sona bonum sit assumptum in vniuus personæ
dicitur, non sequitur non illi bonum, si non sit
assumptum, quod tamen in finitum de ratione si non
est assumptum, terminat sit assumptum.

Obiicitur ex D. Thom. in tertio dist. 6. quæst. 2.
et 3. ad quoniam vbi habet ista verba. Dicendum
quod hoc quod finitum assumptum, et anima & corpus,
est humanum, non præter naturam, & corpus, &
vniuus, aliquid positum, sed ex hoc ipso, quod ipsum
consumpsit anima & corpus, non aduicium aduicium
subleuat in natura consumpsit, sequitur quod anima
illius finitum. Ergo cum bonum terminat personam
sui suppositum, suppositum non dicit præter
compositum, nisi solam negationem vniuus cum
alio.

Antequam argumento significatur notat de finitum
dicitur in primo, D. Th. respondere vniuus in
Damasc. in qua dicit Verbum assumpsisse quidquid
in natura plantatur, secundum, hominem significat
de finitum terminat terminat & anima & corpus, &
materiam & suppositum significat suppositum hoc
positum.

Respondetur quod D. Thom. loquitur de eo quod
significat hominem terminat, non de eo quod signifi-
cat materiam, & suppositum, id est de eo, per
quod suppositum, quod est suppositum. Vide D. Thom.
ibidem ad quoniam vult ergo solus 55. Doct. per
propter verba illud quod formaliter de immedi-
ate significat per hominem, est corpus & anima,
quoniam contingunt aduicium, nec tamen inde
sequi, quod verbum assumptum hominem, sicut
terminat argumentum, quia sicut homo de formaliter
naturam hominem solum significat, & de facto ver-
bum assumptum quidquid est de natura hominem,
per quod finitum terminat de vniuus. tamquam qui
homo de materia suppositum terminat, quod condi-
tionatur per corpus & animam vniuus, quoniam
terminat per se, vbi dicit ad 3. & 3. p. quæst. 2. et 3.
ad 4. idem 55. Doct. ostendit, idem si non
possit dici, quod verbum hominem assump-
sit.

Respondetur secundo, ex quodlibet secundo q.
2. ar. 4. ad primum, quod homo, secundum quod
finitum terminat pro eo pro quo suppositum, id est pro
supposito; non dicit aliquid positum, præter
compositum, distinguo, per modum terminat de
terminat principis individualitatis ipsius, concedo;
per modum terminat determinat terminat in
indivisum ipsius, nego, quia per se tamen aduicium
est. ista solutio explicabitur inferius in quæst. seq.
respondetur aduicium vniuus.

QVÆSTIO III.

*Finis: inquit D. Thomas asserit per se quæstiones
indivisum finitum quodam modo distinctum natura
substantiæ respectu, & tamen ut sit terminat
sui ratio suppositi creati, constitutum, necesse
subleuat Causam.*

§. I.

Resolvitur quæstio.

Questio est nulla ex ore, sed ut terminat
habet quæstiones vniuus placuit tam sub illis
quam

fitu existit, si id in quodampositum, si illud est per se. Verbi Dei. consideratur id quod non habet personam propriam.

Ex quibus locis patet et hoc argumentum est: quando D. Thom. negat humanitatem Christi esse personam, idem negat, quia deest humanitati Christi actus propriae et distinctae constitutionis personae: atque D. Thom. idem negat humanitatem Christi esse personam, quia humanitas non habet existentiam per se: ergo talis uero per se pertinet ad rationem in intellectu constitutam personae. Item quod est causa negationis, est causa affirmationis: sed arguitur existentia per se, in humanitate Christi, est causa, cui negatur ratio suppositi in humanitate Christi: ergo taliter se, est causa affirmationis suppositi.

14. Secunda Classis est aliarum authoritatum D. Tho. in quibus assertis S. Doctori substantiam et rationem per se esse unum et idem, ut quæstio. 21. de veritate articulo primo in corpore post modum. *In quodlibet autem eorum est duo considerare, scilicet ipsum tantum in seipso, et ipse ipsum qui aliquid subsistit in seipso. Ita. Et caput 5. de unitate et ratione paulo ante finem hanc habet. Quia intelligitur quoddam est ipsum tantum in seipso, idem quoddam vel ipsum tantum. Et ipsum quod est ipsum, et est suum receptum a Deo, est id quod subsistit rerum natura, et præter hoc a quodlibet humanitatis substantia dicuntur conceptum ex quo ipse et quod est vel ex ipse et ipsum. Quodlibet 9. quæstio. quæstio articulo 6. in corpore sub item, tandem sunt verba repetit (serenim habet). Sed quia substantia Angelica non est suum ipsum, hoc enim sunt Deo conceptum, cui esse debet et ipsum, et non non aliter, non numerum in Angelo et substantiam sui quoddamque cum quo subsistit, et ipse cum quo subsistit, quæstionem ad id esse dictum esse, sit autem aliter cum id dicitur aliqui carere et sic dicuntur Angelum in ipsum ipsum ex quo est et quod est, et quia ipse substantia. Angelus ipse in potentia ad esse, idem ipse in se et in seipso et potentia. Ex quo patet quomodo per se, quo dicit Angelum subsistere, cum sit ipse et sit talis uero, cum dicit talis esse fuit compositionem cum essentia Angelica: ergo cum illud quo aliquid subsistit in substantia, dicitur taliter per se et esse unum et idem cum substantia. Item prima parte quæstionum 21. articulo secundo in corpore. *Ita enim, ut quodlibet dicuntur conceptum ex quo non sit in se ipsum, quæstio 9. de potentia articulo primo ad 6. Per deinde quod dicitur subsistere a quo imponitur vocabulum substantia Deo non conuenit, tamen per se ipse ad quod substantiam imponitur receptum sit: ergo et D. Tho. substantia est ipsum ad significandum taliter per se.**

15. Et si dicat D. Tho. per esse per se, intelligit, est aprioritatem, seu aprioritatem ad essendum per se.

Contra quia D. Tho. contra distinguit illud quod subsistere significat ab eo, unde bene nouit significatio et illi de scriptis: ergo cum id a quo imponitur vocabulum substantia, sit ipsum uero ad id esse per se sub quo est substantia (ut ipse met D. Tho. assertis) debet necesse est dici, quod ad id quod significandum substantia sit ipsum, et aliquid aliud quod substantia, prout substantia per modum potentie recipere ad suum esse ordinatum: alioquin si significatio non distinguitur a se uide nonnulli significatio desumpta est, de qua esset illa distinctio D. Tho. de substantia in conspectu secundum id, unde nouit huius significatio et illi de scriptis. Et secundum id id quod significandum nomen hoc est ipsum.

Item prob. a primo ad Hensibal. dist. 13. quæstio.

uita articulo quarto in corpore. *Esti significat id quod est in quibus generibus communis, subsistere vero significat in quibus essentia quæ importat substantiam, scilicet in ipse per se. In primo dist. 32. quæstio. primo articulo secundo ad 4. Persona significat quod completum subsistit vel existit in materia intellectus. Nota quo modo sub distinctione ponit substantiam vel taliter, ut ostendat illa duo esse unum et idem.*

Ex his patet sic et hoc argumentum in omnium sententia substantia de hoc patet et in omni et ad rationem tantum substantiam suppositum, cum suppositum designatur, substantia distinctum in materia substantia: sed existentia per se, est substantia ex D. Tho. 2. ego.

Quod si obicitur et SS. PP. plerique in locis, de manet et D. Tho. 102. dist. 13. qu. 1. substantiam esse ipsum et esse ipsum substantia.

Respondetur nec non ad alij sancti Patres, si obicitur D. Tho. dicit hoc ipse esse intelligendum de substantia spirituali et rationali, non de substantia actuali et formali, de qua quæstio procedit. Et sic responsio fundatur in D. Tho. prima parte qu. 13. articulo secundo ad 3. ubi dicit hypostasim a Boetio tribui materiam, de substantia formam, quia materia est principium substantia de forma principium substantia. Item de quæstio 9. de pot. articulo primo ad 12.

Responditur secundo, et ad D. Tho. quæstio. 9. de pot. articulo 3. ad 6. quod quantum modum significandi, et ad id uide nomen imponitur, substantia significat quidem substantiam, ut est sub taliter, sed quantum ad id, quod significat significat, significat existit per se, et sic substantia, quantum ad rem significandam, dicitur potius talia et ad quod sunt formaliter sub se sunt essentiam substantia, de videri tam non progress, ut post videri autem terminum, quæstio 10. quod significat aliquid substantiam substantia per modum potentie receptum ipsum.

16. Tertia Classis est aliarum authoritatum, in quibus D. Tho. assertit suppositum seu personam, dicitur illud quod est completissimum et perfectissimum in toto genere substantia. Id expresse assertis 1. p. quæstio. 19. art. 3. in corp. *Persona significat id quod est perfectissimum in tota natura. 1. p. qu. 16. 2. 11. ad 2. et 3. et qu. 2. 3. ad 2. in 2. ad Anabala. dist. 21. quæstio. vincta art. 1. in argum. 1. sed contra. Persona dicitur quod completum existit in natura intellectus. Item dicitur in tertium dist. 5. qu. 3. 2. in argum. sed contra, et ad secundum Persona, inquit, habet rationem completi et totum et 21. 3. in corp. dicitur ipse contra rationem persona quod tractatur ad aliquid per completum, quia persona importat materiam completam: quæ ratio vera non est: si substantia non igitur dicitur rationem persone ut satis eundem est. Item quæstio. prima eiusd. dist. articulo 3. *Ipse per se est de ratione persone, et ipse substantia et completio rationem quæ sunt in 21. 4. contra. Gen. cap. 11. ut quod per persona ad id pertinet addere ad hypostasim nisi propriam in aliquam, ad id enim potest addere ad genus substantia per modum autem hypostasim sit completissimum in genere substantia. Ergo persona debet necessario includere ad idem per se, alio non tunc quod completissimum in genere substantia tantum in 3. ad Anabala. dist. 3. quæstio. vincta articulo 4. ad 4. dicit suppositum assertis et secum negationem communicatam passum, et taliter distinctum articulo secundo ad 4. dicit quod per ly induratum possum in distinctione persone triplex claudatur communicationes**

partis scilicet vniuersalis & aliorum tanquam digniorum.

Ex his de duabus sic argumentum. Si suppositum constitueretur inter se per illam substantiam Caiet. & non per essentiam per se, sequeretur quod suppositum unum esse id quod est completissimum, & perfectissimum in toto genere substantiæ, nec duplicem illam communiter habuerit statim à vobis allatum à sua ratione excluderet: ergo de his suppositum inter se constituit, vbi per illam substantiam Caiet. sed per eamdem per se. Annet. d. potest quæ esse esse ut per se sit vniuersum complementum substantiæ, & ad hoc perfectissimum, qui sit in toto illo genere ex D. Thom. quæst. 7. de pot. articulo 2. ad 3. contra Gent. cap. 14. p. quæst. 4. ut. 1. ad 3. opusculo 32. cap. primo de passiva eibit: ergo si constituit non in eo educti inter se ratione & rationis, opusculo, suppositum vni cum id quod est completissimum & perfectissimum in toto genere substantiæ. Quod enim vni dicit negationem communiter habuerit dicit tanquam dignior, probatur, quia posset de facto existens communiter, quo cum fieret aliquid totum dignius & per se sit suppositum.

27. Quod si dicat illi auctoritates probare quidem, quod existens supponit rationem suppositi non autem quod suppositum vni dicitur esse, per se existens in substantiam, illi in substantiam autem Caietum.

Contra. Quia, ut ostendimus ex D. Thomæ, substantiam, & existentiam per se suum vnum & idem. Secundo, quia ex D. Thomæ. 2. contra Gent. cap. 14 de quo potest adhuc videri p. contra Gent. cap. 6. de 66. de 1. p. quæst. 104. art. 1. ad 2. forma est complementum inter se constitutum, & receptionem existentiam eo modo quo diaphanitas complet ætrem, ut sit principium susceptionis luminis, & quo sit factio argumentum. Si suppositum adderet super substantiam suam idem aliquid aliud potest existens substantiam, debet illud esse complementum substantiæ, ad recipiendam existentiam (ut etiam ipse Caiet. & eius sequaces faciunt): sed ex D. Thomæ, forte & complet substantiam, ut hoc ut sit principium susceptionis existentie, eo modo quo diaphanitas complet ætrem, ut sit suscipiens luminis: ergo licet diaphanitas sit vicinis ratio per quam completur, et ad receptionem luminis, & ita forma substantialis est vicina ratio per quam completur substantia, ad hoc ut sit immediatè suscipiens existentiam, & consequenter substantiam illa Caietum est omnis inuolunt.

Notetur, forem complet substantiam, ut sit principium quo susceptionem existentiam substantiam verbis completur cum per modum principij quod.

Contra, quia ex locis superius allatis ex quod lib. 3. quæst. 4. art. 6. cap. 5. de eute de existentia, ex 3. p. 4. 30. art. c. ad 3. q. 77. art. 5. ad 4. & plerisque aliis locis, illud quod est, est duplex forum in rebus materialibus, in materialibus verbis, compositum ex materia & forma: ergo substantia ille Caietum non est necessitate ad constituendum substantiam in esse principij quod susceptionem existentiam, sed scilicet, significat rationem in conceptu, habet rationem susceptionis quod existentie: dicit in conceptu significat, quia si in abstracto consideretur & significetur, particulis tunc ab existentia. Ex consequente non scilicet exprimit per modum recipientem existentiam, nec consequenter per modum principij quod existentia preceptum, tamque ad possidentem, licet tamen debet facere suppositum.

5. 11.

Expenditur inquit D. Thomæ auctoritas, et quod afferit duplicem solum esse compositionem in rebus materialibus, & vniuersam in substantiam figuratam.

28. Ex D. Thomæ locis statim ram, ex relictis, in Angelis dicitur solum vna compositio inter se scilicet essentia & existentia, & in rebus materialibus, dicitur solum duplex, essentia, existentia, & existentia, deinde materia & forma: sed si dicitur substantia illa Caiet, medietate essentiam & existentiam, dicitur in Angelis duplex compositio, & in rebus materialibus triplex: ergo, Maior est D. Thomæ Minor probatur, quia in Angelis, prout compositum essentia & existentia, & in rebus materialibus prout dicitur à vobis significatur, dicitur compositio essentia, & substantia, & existens in Angelis dicitur duplex compositio, & in rebus materialibus triplex: sed si ille substantia Caiet, dicitur non esse propriè compositio dicitur, & existens, sicut dicit D. Thomæ sed potius suppositum de existentia.

Respondetur cum N. et. 1. p. q. 50. art. 2. contra, 3. quod substantia seu substantia non facit compositionem compositam cum compositum, quod, ut est per modum totius: vnde sicut punctum vni facit compositionem cum linea quoniam est minus, nec substantia cum essentia, & sic vni esse illi duplex compositio in rebus materialibus, sicut dicit D. Thomæ, & vni in Angelis.

Sed in re, quia ex D. Thomæ, caput quod de eute & existentia, quiddam non est de concepta essentia & quiddam, hoc est aduentum carnis, & faciem compositionem cum essentia (sunt vbi D. Thomæ verba) sed illa substantia Caietum non est de conceptu essentia & quiddam substantia illi ergo, debet necessitate facere compositionem cum essentia substantia.

29. Consideratur secundum ista solutio, quæ illud quod compositum est illud per modum eius ipsius, quo cum facit vnum per se, illi si sit compositum cum eo: sed substantia, seu substantia medietate, quam illi ponunt inter illi inter & existentiam, compositum est essentia per modum eius existentiam, quo cum facit vnum per se: ergo, Minor patet, quia nihil est illud compositum, quoniam vni dicitur, quorum vnum se habet ut dicitur, alterum autem, ut possidet.

Minor tamen probatur, & potest quidem, quod ad potestatem eius partem, inuicem quod substantia facit vnum per se compositum, quia suppositum existens per se: sed substantia vni cum essentia facit substantiam: ergo substantia vni cum essentia, licet vnum cum per se. Minor probatur, quia suppositum non consistit ex partibus carnis duorum substantiarum: ergo suppositum vni cum vni per se accidit, sed vni cum per se, & prospecta etiam humanitas Christi, vni cum Verbo, suppositum substantiam materialis quæ dicitur, facit vnum cum per se, & non vnum per accidens. Quod autem substantia seu suppositum, vni cum essentia, facit suppositum, probatur quod suppositum sit ex re quæ includit essentiam, unde cum suppositum includit essentiam, & essentiam & substantiam, essentia consequenter contineat per se gradum indistinctum (licet non de ea loquimur) facit, vni cum substantia, seu suppositum substantiam.

Quod cum substantia comparatur ad essentiam.

H. 11

te, quod sit vltima ratio constitutiva suppositi. Secundo quia existens per se, et illud quod est homo aduenit: et tunc est unum et eundem constitutiva tribuatur et licet ratio sit, hoc sit quod tribuatur adhuc et propter istam rationem, quod sit suppositum et substantia constitutiva. Tercio, quia licet existens substantia sit non dicat secundum se negatur in communicabilitate ad alia, cum sit per modum et tunc et tunc communicabilis, tamen a quantum rudius, et vnde natura rudius, huiusmodi et reddunt formaliter incommunicabile per modum aditus cuiusque et licet natura substantia sit: hoc est enim natura primum, quia tribuitur per modum forme, et post nunc passiva aliquid totum cooperatur, ut non solum limitatur in quantum habetur, nec tribuitur, sed etiam sibi ex utroque communicatur: de hoc fuit sententia sententia illa adeo recepta communiter in Schola D. Thom. quod materia non potest duas formas substantiales simul recipere, nec via forme duas materias recipere, quia siue forme substantia sit, et specifica, et licet forma specificet informem non potest: et recepta in materia tribuit illa hanc limitationem, ut illam formam non possit recipere: et siue materia non potest informari, (cum sit pura potentia) tribuit forme, quam recipit, impeditur et de impeditur, et potest aliter in materia informari: licet ergo existens secundum se non sit utrumque valde per modum et tunc et forme, imo potius valde communicabilis, tamen recepta in materia rudius, et representant corporibus communicando se alit et nature per modum aditus et forme, quia licet nature non potest et licet nature autem dicitur, ita hanc limitationem tribuit et utitur quam recipit, et licet et licet hanc nature dicitur communicabilitatem per modum utique, quia et non existens per se (et potest et licet substantia sit) non potest in hunc communicabilitatem, ideo sit quod communiter natura indiuidebatur reddat etiam illam incommunicabilem per modum potius cuiusque aliter ad sit et utrumque nature per se cum et. Et hanc limitationem primum probatur illius numeri, ad secundam accedendum.

48. Problem secundum, eadem minor, illud quod continetur suppositum in esse suppositi debet et eo vel excludit omnem communisabilitatem pari Physice & Metaphysice in universum: si si subsistent illi Causa, non excludit a toto quod continetur omnem communisabilitatem pari Physice aut Metaphysice continetur inbeant autem existant per se commoda cum variis locutionibus: ergo. Maior patet ex §. supposito, secundum, & ex quibus patet de his caput et ultimum et D. Thom. suppositum significat aliquod horum perfectum, atque completum, datus negationem cuiusquam communisabilitatis per modum parte.

Major tamen probatur, qui unius certissima per illam lubiditatem Casetas habet et illius capacisatem ad hoc, et consurgere cum illius et communicare illi et facit idem et eum simpliciter, et per se et in se; ergo cum natura de se necesse habet rationem vniuersalem in illa compositione, et ideoque terminat aliam partem, subsistentem in Caseta, non est elidit a toto, quod constituit, communicabilitatem per modum partii, quia nullus potest negare quod suppositum illius Critici. non facit etiam compositionem Metaphysicam et per se cum existente; et quando existens per se coniungitur cum omni individuo, iam totum est illa natura individua et existens refertur redditus cruciamentum alteri omnino incommunicabile, reliet, quod applicat ipsum facere vniuersaliter

de per se, cum quocunque alio, quia cum essentia per se sit terminus actus in re subalternus, eo ipso quod natura sit terminata per se in unum, eo ipso repugnat quod alio sit terminus actus in re, nisi sit terminus aliquis et sit terminus et sit simul et terminus actus, et non terminus actus, videtur veritas, et non videtur premiura.

• Confirmatur, quia negatio repugnat uti, & in-
perceptum quoniam habet aliquid ad se commutandum
etiam, cum quo faciat unum per se, fundatur (ut
diximus quæst. 2. h. 1. de diffinitione, 4.) in aliquo alia-
re politica; et si repugnet aliud positum quod non
est talis utrumque, ergo negatio communicabilita-
tis absolute & omnimoda, (quam ab intellectu
& essentia dicitur simpliciter, et videtur prima
suppositio,) debet fundari in ratione per se, ut
nature substantiæ communi utrius, cum qua ratione
nature substantiæ sit faciat et unum simpliciter & per se;
cum æqueum natura & utrum cum illa vultur realiter
semper dicat communicabilitatem cum ea et ab-
solutam ad hoc ut unum per se faciat et unum, & consequen-
ter ut dicat absolutam & omnimodam incommu-
nicabilitatem, debet necessario habere etiam in illa
virescentiam illam realitatem, cum qua ratio facit unum
simpliciter & per se; atque essentia per se sit etiam
etiam, cum qua utrum substantia sit ut unum
simpliciter & per se, quia ratione sit vultur ut
simpliciter, per se & consequenter tunc, post quem, actus
omni, qui superintendit, suis omnino manere acce-
dentales ergo et essentia per se sit etiam realitas
facile unum simpliciter & per se cum natura substantiæ
per se indubium, & id quod consequenter debet
sequi negatio omnimoda communicabilitatis
quoniamque aliter, ad hoc ut faciat et unum simpliciter
& per se cum eo.

40. Dices quod negi tū communicabilitatē per modum patris quā consenti supposito, et solum ut gario communicabilitatis per modum patris Physicæ, non per modum patris Metaphysicæ, qualem communicabilitatem suppositum habet de facto, quando duntaxat existeret, et vna cum e facit vnam similitudinem in ordine ad obiectū.

Deinde ad confirmationem respondet, quod illa negatio communis absolute non solvitur, quam dicit suppositum, et si solum negatio communis habilitatis cum altero supposito, non tamen cum ipso. Præterea.

Contra primum solutionem, sic arguimus, ut
gatio communicabilitatis per modum patris, qui con-
venit supposito, est in eo communicabilitatis alteri
convenit ut patris partibus quibusvisque, de matre
ita et quibus intrinsece componitur, qui per hanc
negationem communicabilitatis diffingitur suppo-
sitionem, non solum a partibus que his existunt in
se, sed etiam in eis, et quibus se continentur: et qui
si suppositum dicitur et solum negationem communicabi-
litatis patris. Physice convenit utris, de non patris. Meta-
physice, incommunicabilitas suppositi non distinguitur
ab incommunicabilitate partibus sui conve-
nientis. Quia patet et quibus componitur suppo-
sitionem in se, ut adfuerimus, sunt solubilitas de
natura: ergo et in natura de solubilitate dicant utra-
que incommunicabilitatis per modum patris. Phy-
sice (et naturae) non solum de continentiam in
formam metaphysicam, quilibet per suppositum quodlibet
et dicitur incommunicabilitate, qui de supposito, de
per hoc rursus solum data confirmationem nostram,
qui si in supposito posset convenire et tunc non, qui
est data existentia ipsa, non dicitur negationem
communicabilitatis per modum patris, qui conven-
tetur per modum patris cum illa existentia ad fa-
citatem ipsam per se existens.

et S. D. locis cit. disp. 7. n. 3. de ill. p. n. illi sit
inimicus omnibus aliis tribus.

Probatur tertio quod si de ratione substantiarum
esset reddere omnium capacem existentiam (ut
aliqui dicunt) sequeretur, quod natura substantiarum
non haberet immediatam capacitatem ad existen-
tiam, de sic natura substantiarum non ita immediate
ordinaretur ad existentiam, licet accidentis, de con-
sequenter non esset eam ita perfectum, ac et idem
quod illud quod immediatam ordinaret ad esse, et
perfectum est, cum ex ordine ad esse quilibet et
dicitur et, de consuevit aut illud quod immediate
ordinatur ad esse, et magis est, quod debet habere
simpliciter et simpliciter, ut magis et magis
ergo cum sit et existens inesse dicitur existentiam
recipere, existentia accidentis et magis est, de magis
completur quoniam et natura substantiarum, quae ut recipit
existentiam, recipit completam per substantiam illam
causatam.

Cabreris p. 3. q. 11. art. 2. disp. 3. §. 3. in resp. ad
2. Conf. argumentum primum non vult concedere,
quod essent accidentis et magis completum, in suo
propter quod existentiam substantiarum. Sed et ita ille
solum solutus est et non respondetur, quia ex se si querit
quod et idem sit et perfectus quoniam substantia, de
quod potius debet et in substantiam, quoniam ipsa.

Confirmatur tertio proinde, illud quod est et
recipit ad esse, non habet aliquod aliud, quod sit
ibi et in illis recipiendi, sed sicut est et in mate-
ria recipiendi existentiam, de propter materiam
etiam de potentia recipiendi, non potest et illud siue
formae, quod et materiam recipit immediate ad esse. Ergo
formae non indiget substantia ut recipiat esse, siue
enim quod sit et ratio vult tendendi in obiectum
non tunc et illud quod sit et non tendit in ip-
sum, alioquin et dicitur procedit in infinitum, ita
quod forma et materiam recipit et existentiam,
propter et non debet aliquid aliud et illud materiam ratio
et ipsam ipsam de illis et illis D. Th. 2. contra Ge-
n. et non recipit ad substantiam causam et substantia
et recipit et dicitur formae esse completam non
ipsam ut recipit et de modo quo illa phantasma com-
plet etiam ut immediate locum recipiat.

Confirmatur secundum, quia, potest receptiva
deservire per ordinem ad alium quem immediate
recipit, ergo cum substantia deserviat per ordi-
nem ad esse, de substantia autem etiam debet esse per
se, debet substantia esse immediate receptiva, se-
cundum suam essentiam, existentiam, ut etiam dicit
explicite D. Th. in 1. d. 3. q. 11. art. 2. ad 2. locum
recurrunt supra disp. 6. q. 2. ergo non debet dari illa
substantia causam et substantia credens capax reco-
piendi existentiam.

§. IV.

Ratio Theologiae etiam vult demonstrare.

Probatur quare, si suppositum constituitur
et substantia per illam substantiam causam.
sequeretur quod DEVS posset supplere existen-
tiam creatam in supposito creato, de vna cum illo
facere vnam per se simpliciter: ac implicat quod
DEVS possit facere vnam per se cum supposito
creato, quia suppositum dicitur negatione et non ubi
substantia, cum quocumque alio, cum quo facit
vnam per se, ut supra dictum est, de propter ca-
usam D. Th. in 1. d. 3. q. 11. art. 2. ad 2. locum
recurrunt supra disp. 6. q. 2. ergo non debet dari illa
substantia causam et substantia, quia alioquin
ratio illa esset accidentaliter, de non substantia.

Colleg. Compl. Metaphys. Tom. 2.

haec per se et ergo. Probatur sequens maius. Illud quod
nullam includit imperfectiorem potest supplere et
Deo, sed existentia suppositi creati existit, de et pro-
prio nec nullam includit imperfectiorem, et ergo
potest supplere et Deo in aliquo supposito creato, sed
ex suppositione quod DEVS per se facit etiam
supplet existentiam alius suppositi creati. Deus
facit etiam tali supposito creati vnam per se: de
probat quia existentia Dei facit etiam vnam
vnam cum illo supposito, quoniam facit etiam talis
existentia, sicut de isto iam in Christo existentia, et
substantia. Vt et facit etiam vnam existentiam hu-
manitatis Christi, quoniam fecit etiam propria substantia
de propria existentia: et ergo cum existens etiam
facit cum proprio supposito vnam per se de sub-
stantialem, etiam Dei in illa suppositione ex-
istentiam facit etiam vnam cum tali supposito.

Sed dicitur, de ratione suppositi etiam, quod ex-
istentia communis substantiarum cum alio supposito: ac hoc
ipso quod DEVS per se dicit etiam dicitur, supplere
existentiam creatam, debere suppositum creati
vnam vnam cum vno, vel tribus suppositis dicitur
et ergo non potest Deus supplere existentiam creatam
cum etiam supplere et de substantialem.

Sed contra, quia suppositum creatum dicitur
solum negationem et non communicabilitatem, de vnam
per se cum supposito dicitur in illo ordine in quo
suppositum iam est vnum per se: et quia ut suppo-
situm creatum. Suppositum creatum constituitur
solum vnum per se in ordine substantiarum, de non or-
dine existendi: ergo non repugnat quod suppo-
situm creatum facit vnum per se simpliciter cum
supposito dicitur in ordine existendi, licet repugnet
quod faciat vnum per se cum illo in ordine substan-
tiarum. Maior probatur quia si esset repugnante, qua-
re quare suppositum per talis substantiam, non
posset per existentiam dicitur existere, de facere
vnum per se cum illo in ordine existendi, esset, quia
substantia illa esset ratio immediata, de tunc nati de
recipit ad et substantiam: ac etiam si ratio immediata
sit nota et immediata ratio immediata, recipiendi
de exigendi substantiam in se. Cuius ratio non sit
suppleri et Deo, ut patet in humanitate Christi, per
existentiam posset supplere et Deo in praedicta hu-
manitate, etiam si illa esset iam terminata per substan-
tiam creatam.

Conf. sicut se habet pondus ad hoc ut sit termi-
natus inter se quoniam et ita se habet substantia
ad hoc ut sit terminus inter se substantiarum (ut
superius infinitum substantiarum) et igitur non repugnat
seem etiam probabiliter. Thomam p. 3. q. 4. art. 2.
quam sequitur Cabreris disp. 6. quod Deus possit
supplere existentiam accidentis, de quod quoniam
etiam quoniam terminatur et pondus, quia non
potest dari aliter quoniam a parte et ergo non re-
pugnat quod quod Deus supplere existentiam
substantiam creatam, terminata iam per propria
etiam causam substantiam.

§. V.

Proposuit et soluitur obiectum.

Obiectum si existentia est de ratione intrin-
seca suppositi, sequitur quod illa propositio
petit et existentiam, et propositio aeterna veritatis,
ergo illa etiam erit et ea, quod ad aeternam exist-
entiam, quia facit etiam et illud formaliter existentiam,
de consequenter, si de aeterna existentia conuenit
Petro, etiam existit baptesma.

De hoc conceditur, autem obiectum si existentia facit
etiam existentiam.

posse concludere eam fuisse personam ante rationem. Et quod ita sit legitimus D. Thom. sensus, probatur ex eodem S. Doctore distins. de hiis quæd. quest. art. 1. resp. ad 1. quæstionem, respondens eundem et eandem obediens in S. Doctore habet illa verba: *Ad primum (inquit) dicendum quod Damasc. iussit dicere, quod essentia natura humanæ particulariter, non autem subsistentia, sed quod in ea natura divina subsistit*. Et ad secundum cum illi percellit, quidquid est, vel esse univocale, vel particulariter seu individuum, & hæc enim humanitas Christi non esse univocalem, & consequenter inordinatam esse, & particularem, respondet, ad 2. dicendum quod natura humana Christi est particularis, et univocalis, non autem subsistens: ex quibus in his D. Thom. sicut eundem ait, nunquam mentem eius fuisse ex parte humanitatis Christi habere individuum, nam non solum locus etiam iam est, sed et in corpore, illud idem affectu, imo dicitur magis; assistit enim posse dici, duo esse individua in Christo, quæ si iusticiam ostenditur, quod individuum & suppositum non sunt idem, itaque sicut D. Thom. 1. dicitur duo individua in Christo, ita de duo supposita debet etiam admitti.

§. II.

Responso quæstioni posita à ratione.

70. Sed ut videtur à ratione, & primo quidem si iusticiam illa sententia istam arguit ita quibus sent. Scot. de Demandis, quæst. de 1. refutationibus (quia in eadem inconsequenter incideret, ut inveniatur istam apparatus) si d. videretur adhuc in tam hoc arguo.

Illud quod inordinat constituit suppositum in ratione suppositi, debet esse tale, ut communiter formaliter de inordinatæ etiam quam constituit, repugnantiæ inordinatam communicantem, & univocæ per se cum illa natura suppositi: sed ratio inordinatæ non potest præstare talem repugnantiam individui quod constituit, ergo impossibile est quod ratio inordinatæ sit inordinatæ constitutiva suppositi, aut quod individuum quod constituit suppositum, si d. præter inordinatam debet necessitate aliquid aliud inordinatæ addi, quod ad rationem inordinatæ suppositi pertinet.

Maior est certa. Quia negatio communicantem, quam dicit suppositum cum alio supposito, fundatur formaliter in aliquo positivo, inordinatæ etiam quod quidem habeat essentialiter repugnantiæ ad faciem naturæ univocæ per se cum illa natura suppositi in ordine suppositandi; quam si negatur, quam dicit verbi gratia humanitas ad faciendum unum per se cum eo, tunc cum quacunque alia specie, in ratione specifica, fundatur formaliter in aliquo positivo, si illud in ratione univocæ, quæ cum sit univocæ & tunc differantia species, proprietas intrinsecus habet repugnantiam ad faciendum secundum rationem specificam unum per se cum eo, & tunc inordinatæ, tunc cum quacunque altera specie atomi: ita similes negatio quam dicit suppositum ad faciendum in ordine suppositandi unum per se cum alio supposito, debet formaliter in aliquo positivo, quod sit in tali differantia inordinatæ suppositi, & univocæ sua constitutiva, per quam suppositum dicit inordinatæ & essentialiter repugnantiæ ad faciendum secundum rationem suppositi, unum per se cum alio supposito: de hinc efficitur negatio communicantem receptivæ quod ex duobus entibus per se non potest fieri aliquid unum per se, in eo scilicet ordinem quo quodlibet ex his est unum per se, Vide D. Th. in ead. p. q. 2. ad 1.

Minor tamen quod scilicet differentia individua illa non possit præstare repugnantiam inordinatam præstare, probatur. Quia humanitas Christi habet differentiam individua, & est vere individua, & tamen communicantem ad faciem suppositi verbi divini, & cum eo facit unum per se in ratione suppositi: ergo differentia individua non erit viciosa ratio inordinatæ constitutiva suppositi, si d. pariter eam debet necessitate aliquid aliud essentialiter addi, quod sit inordinatæ, per quam individuum repugnantiæ illam acquirat, & cum in illi sit, non sit aliquid inordinatæ post individuum in genere substantie positivæ existentiam substantialem, debet necessitate & essentialiter substantialem modo quo quæst. generat. explicatur etiam, pertinet ad rationem inordinatæ suppositi.

Dicit quod ideo differentia individua, quæ est humanitas Christi, non constituit illam in ratione personæ, quia humanitas Christi non est per se subsistens.

7. Contra, ergo ratio subsistens etiam rationem per se quod est unum & eadem in duobus rationibus inordinatæ ratio viciosa constituit personam, ut constituit inordinatam eam unum & eadem in duobus, sed unum ab alio realiter distinguitur, quandoquidem ab invicem separari possunt, quod est signum evidentia distinctionis realis.

Confirmatur, quia in illa sententia. (secundum explicationem latrem eorum qui dicunt, quod subsistentiales identificant cum essentia) non potest tuleri, quin in Christo singula supposita & d. personæ, quæ probatur, quia suppositum, ex D. Thom. in primis distins. quæst. art. 1. nihil est aliud quam substantia distinctum in natura, & in humanitas Christi præcisa à verbo, alie omnia repetuntur, personæ autem subsistentia, quæ in illa sententia impugnat, subsistentia si subsistentia, dicit solum substantiam per modum essentie complete: & humanitas Christi habet suam essentiam omnino perfectam & completam, oculi enim dicit ipsi de primis verbis ad 1. distins. art. 1. ergo humanitas Christi est vere subsistentia in illa sententia. Deinde humanitas Christi habet etiam distinctionem in natura, & unum præcisa à verbo superlativum de individui: ergo etiam per rationem individui, distinctio fit in natura, quæ per tam viciosa natura necesse est ab alio distingui, humanitas Christi est vere subsistens distinctum in natura quod sententia humanitas Christi sit individua, præcisa à personali verbi, pluribus ostendimus supra ex D. Thom. & probatur adhuc eundem modum, quia natura humana Christi præcisa à verbo distinguitur necesse est quacunque alia natura etiam humana: & ergo eundem gradum individua necesse est distinguere naturam ab altera, naturam humanitatis Christi habere vere gradum individua, & consequenter etiam præcisa à verbo, individua. Præterea quod est esse inordinatæ, non est etiam talis quantitas: & humanitas Christi est talis talis quantitas, à verbo præcisa, & propter hoc sepe dicitur ab eo, proprietas personali viciosa, esse vere talis talis quantitas, & non dicitur: & ergo præcisa à verbo est vere individua. Tandem ostenditur hoc evidentissime, quia gradus qui sequitur post gradum specificum, est gradus individua: ergo humanitas Christi præcisa à verbo, habet talen gradum, & ergo. Maior est certum, minor enim est evidentia, quia antedeceditur adhuc quod verbum voluit ei, distinguitur ab alia humanitate: ergo cum non distinguantur ab eis per gradum genericum & universalem, sed potius cum in unum dicitur gradibus convenit, debet necesse est ab ipso distinguere gradum individua, vel oportet præter gradum individua, & est officium adhibere.

admittere aliquem gradum gradatū, per quem humanitas Christi possit ab aliis humanitatibus distingui quod hæc non est inordinatio. Deinde hoc admitti debet, si ipse talis gradus est in individuali, quia et hypostasis per talem gradum humanitas Christi et alia humanitates dividuntur, ergo talis gradus est in individuali, & per illum humanitas Christi inordinatur constitutæ, cum individuum sit illud quod est in se, & in natura sua inordinatur de diuino et in illi quodlibet omque, et talem individuum secum naturæ specificæ. Dubitatur ita ergo non possit quod humanitas Christi præcedat à verbo non in natura individuali, & cum ostendatur sic illam esse in illa sententia substantiam humanitatis Christi et substantiam diuinam in natura rationis, & per consequens personæ. Et sic tenet in Christo duo supposita, quod est eorum fides.

Confirmatur, quia gradus individualis exigit distinctiorem realitatem cum aliis gradibus, ut PP. N. Complutens. ostendunt ex D. Thom. in Log. disp. 3. q. 4. art. 3. ergo gradus individualis et singularis dicitur inordinari, sicut & quilibet essentia creata, cuiusque gradus est naturalis: ergo si Deus supplet gradum individualis, supplebit illud quod dicitur essentialiter in perfectione.

Confirmatur quia ex Arist. temp. de substantiis, destrictio primi substantis, impossibile est aliquid et hoc amplius remanere; & hoc: cum quia gradus individualis in constituta rationem per se substantia, est fundamentum secundæ rationis substantiæ, cum scilicet quia istum gradum individualis realiter identificantur et omni ceteris gradibus, & propter illud de se tenet, debent necesse est alij gradus deficere, ergo si gradus individualis inueniatur rationem suppositi creati constituitur, cum in humanitate Christi de se fiat ratio suppositi creati, debet constare quod de istis individualibus suppositis creati constituta deficere ita ergo omnes illi gradus debentur etiam, qui quando visio realiter ideandam cum eis petit de se fieri, debent de illa realiter ideandam petere de se fieri, ut ostendit D. Thom. c. 2. quæst. 67. art. 3. vbi S. Doctor negat posse de se fieri gradum spiritus in fine generico, ex eo quod gradus genericus de se spiritus sunt una de eadem realitate: ergo si ratio inordinatur constitutæ suppositi, est realiter ideandam cum natura, deinde admodum illa finem, cum de ratione humanitatis Christi ratio inordinatur constituta, quia suppositi creati, debet de omni alij gradus essentialiter humanitatis necesse est de se fieri.

75. Confirmatur, quia si gradus individualis constituit suppositum in se suppositi, sequitur quod in inordinatur, vnde sic facta in vultu rationis de probatur, quia vnde est facta in eo, quod formaliter Verbum diuinum suppletur: atque in illa sententia, sequitur quod Verbum diuinum suppletur in rationem formalem inordinatur constitutæ rationis inordinatur, & probatur, quia gradus individualis constituit inordinatur vultum inordinatur de numerico; atque debet esse in illa sententia, quod Verbum suppletur gradum individualis in humanitate Christi in inordinatur, quæ de se Verbum suppletur inordinatur rationem personæ creatæ: ergo Verbum suppletur illud quod inordinatur constitutæ personam in rationem personæ: sed in illa sententia, gradus individualis inordinatur personam humanam constituit in eo esse personæ (ut rationis illa sententia, inordinatur personam) ergo Verbum diuinum suppletur inordinatur inordinatur: ergo vnde facta est in vultu et inordinatur natura.

Confirmatur, quia in tunc gradum individualis de rationem, non datur secundum et inordinatur alius gradus realis (agimus enim contra pos. qui substantia quæ Carpan. non admittit): ergo vel suppositum

debet formaliter de inordinatur constitui per gradum inordinatur, vel per rationem substantialem atque in rationem sententia non constituitur inordinatur per existentem substantialem, si dicitur admodum illud, suppositum habet et omnia, quæ consequuntur illi rationi creatæ rationem constitutæ, & rationem substantialem et illi rationi rationem: ergo debet inordinatur constitui per gradum individualis inordinatur: ergo cum in inordinatur Verbum diuinum suppletur rationem inordinatur personæ, de necessitate Verbum debet illum gradum individualis inordinatur suppletur: quia ratio rationem, non solum rationem, sed inordinatur personam suppletur, debet vnde solum suppletur existentiam creatam, quæ in rationem personam, solum existentiam personam constituit, sed inordinatur gradum individualis de vultu et inordinatur inordinatur constituit, & cum vnde sit facta in eo quod Verbum suppletur, vnde ita facta in vultu individualis de rationem vultu.

74. Confirmatur quæ de se Verbum diuinum debet suppletur in inordinatur rationem inordinatur personæ: atque non possit hoc esse in illa sententia de probatur, quia Verbum non possit suppletur rationem inordinatur personæ, nisi suppletur et inordinatur illud, quæ inordinatur personam in illa personæ constituitur: atque in illa sententia, non suppletur rationem personæ: & probatur, quia Verbum diuinum non suppletur quæ id, quod deest in humanitate Christi, neque enim suppletur realiter, quæ supponitur esse, & sunt de se inordinatur, ut vult gradus individualis, gradum individualis, de se illi rationem, quæ inordinatur inordinatur de se suppositi constituitur, non deest in humanitate Christi, quia humanitas Christi habet existentiam gradus individualis præcedit à Verbo, cum præcedit ab eo sit inordinatur, ut probatur est: ita ergo unum realiter gradus individualis constituit inordinatur personam secundum ipsas, realitas inordinatur constitutæ personæ, et illi inordinatur humanitate Christi, & de consequenter à Verbo non suppletur: & sic ratio inordinatur personæ non suppletur Verbo: idcirco non est unum dicent, quod Verbum suppletur aliquam rationem, & quod non suppletur rationem inordinatur personæ, quæ inordinatur de formaliter talis ratio constituitur, per quod quæ inordinatur personam non possit habere ad rationem, de necessitate in humanitate Christi, quæ Verbum suppletur inordinatur rationem personæ, de non solum rationem & inordinatur cum ipsa: ergo cum existit unum secundum ipsas existentiam solum personam constituitur, non est ita Verbum suppletur existentiam inordinatur, sed debet necesse suppletur existentiam humani constitutæ personæ, & cum illam existentiam non suppletur, et de se sit adordinatur humanitate Christi talis certitas, tribuitur ei rationem personæ creatæ, & sic erunt due personæ in Christo.

Quod si dicant existentiam gradus individualis deest in humanitate: Cuius, qui iam ostendimus esse humanitatem Christi secundum de esse individualis. Deinde ostendimus etiam quod vnde ratio realiter identificantur cum illa, non possit de se fieri, nisi alia etiam deest. Et tradit gratis edmissio hæc, inordinatur in inordinatur ad rationem illam in peccat, constitutæ nostra, quod scilicet vnde ita facta in vultu nature, quæ in illo casu Verbum diuinum suppletur inordinatur, quæ constituit vultum individualis, & inordinatur naturæ humanæ.

Dicit suppositum non constituit per individualis, quocumque modo constituitur, sed per individualis quocumque connotat existentiam propriam, & sic licet humanitas Christi sit individualis, vnde tamen suppositum creatum non constituitur.

Contra, ergo habemus tandem quod instituta huma-
na Christi, est formaliter individua, & quod tunc
supposita non constituantur formaliter per individua-
tionem, quod tamen vngibus & usui in defende il-
le contenta.

77. Secundo est in solitudine habetur, quod humanitas Christi habet omnia realem & omnia politica, que continentur interfectio & rationem conditionemque sufficiens ergo cum adhaerent et funduntur in rationem realem & politum que interfectio concurrunt ad constitutionem et supportum, tamquam in principium quod, omnes & dicitur si humanitas Christi funduntur in ipsum tamquam in principium quodque in ille sit, nolle et illi realem rationem, que constituit et ipsum interfectio in ille principium quod situm & dicitur, si Verbo diuino non vincit, illi Acti: ergo cum vnuquodque regit in quoniam et illi, si humanitas Christi habet omnes requirit interfectio ad eundem per modum principium quod, proculdubio tunc modo concurrat et adhaerent quod Verbum diuino, vnde nunc illam rationem, & Imperium cum regere situndum quod quod regit ex vi rationem realem, per quas constituit interfectio sit sic ergo cum Verbum diuino non impedit, quod humanitas Christi concurrat et dicitur tunc, situndum illi quod regit ex vi realem, quas includit, et loquimur talis exigente operanda, que nunquam possit in aliam et dicit, sed et super et Verbo impeditur, et est omnino finalitate & inuitus, sicut de peccato et per quatuor habet et exigentibus, debet et ratio ad illi quod humanitas Christi continetur per modum principium quod ad adhaerentiam & consequenter et sit Imperium, cum sit supportum minus hoc modo cum vincit.

Conferimus, quæ ratio formæ consistit, et, quæ consistit, per antitheciam ipsæ commutationes, necesse in tribuere: ergo commotes rationes formæ scilicet consistunt inter se humanitatem Christi in esse principij quod adionem fuerunt, sicut in ea de fide iam constituitur in esse principij quod, & sic adiutor humanitatem Christum non erant implius veritas infiniti, quia non refunderentur amplius in suppositum diuinum, tunc quoniam principium quod, quæ est ratio quare sint volentes infiniti, nec dicitur Deus non etiam infiniti sed solum humanitatem, & tendit illa omnia in rationem mentis, quæ quærit, & contra sententiam Durandi & Scoti insinuat, et hac si veritas, & ostenditissime inferuntur, & ex omni illud, quod in solo modo loquendi ab hæreticorum sententia videtur hæc differre, & nullo modo latere, quandoquidem omnia ista, quæ intrinsece ad rationem personæ seque constitutivam consequuntur, in humanitate Christi adveniunt, in quo ergo differt in se ab hæreticis, si omnino veritas quæ ipsi dicunt esse in humanitate Christi ad constitutivam non intrinsece in rationem personæ, illa quoque & dicitur? certe solent et in hoc differe potius quod hæretici afferunt illi omnia scilicet, quæ sunt in humanitate Christi, constitutivæ ratione personæ: et hæretici etiam veritas esse, eisdem recitantes non constitutivæ eripit in ratione personæ et tunc, quandoquidem in solo modo dicitur ad differt, & non in eo, quod eisdem & illi, & hæretici afferunt rationem, & idemque etiam ab eis, & non plures alij aliter adveniant: uno vi tunc insinuat, & tunc non hæretici solent fide magis conformiter ad rationem loqui, quoniam hæretici prædicant, quia & dicitur modo aperire rationes rationis tantumque concurrentes ad constitutionem suppositi, magis est consensum etiam admittere suppositum, quam admittere omnes illas rationes tractat, non admittere rationem per

confirma suppositum: contra rationem enim videtur esse omnino, quod ponatur omnia etalia intrinsece requirita ad constitutionem thesauri absoluti (sicut est suppositum) & quod non resultet tale absolutum.

76. Ad illud etiam quod dicebatur in prædicta solutione, quod suppositum certum non constituitur in individuum, nisi inquam co-notat et identitatem.

Respondit, quod satis abunde à nobis impugnatus est iste recursus ad existitiam per confirmationes à nobis illas antecedentes ad hunc ad instantiis solutionem, & maxime per istas ultimas.

Deinde respondet, quod Individuum humanitatis
constituitur de facto cum constituit Verbi eternitatem
per quam et ubi: ergo tale Individuum semper est
supponendum, licet extrinsecum aliquod con-
stitutum incrementum habere.

Diets ad rationem suppositus creati et hanc, quod
inducendum recipiunt, non aliter, sed propriamque
manere legem ostendunt.

Contra, quia ex ipſis exiſtentiis conſtituta de
propria non eſt, quae immenſe conſtituit ſuppoſi-
tium in ſe ſuppoſiti; ergo ſi humanitas Chriſti ha-
beret omnia realia atque poſſibilia, quae pertinent ad
intelleſtuum conſtitutionem ſuppoſiti in ſe, ut re-
haberet eſſe ſuppoſiti in ſe, conſequenter et non re de-
terminaretur, ratiſ ab eo, quod exiſtiſe ſolum reſpectu
ſe, ab eo quod eſt de interſeſſe eſſe rationis; de pro-
pria ſed licet ſubſiſtente, et eſſe non reſpectu ſubſiſtente
Dei non tam in propter ſubſiſtente illa deſiſtente
non reſpectu.

Quia illas virtutes non respiciat Deus per modum sui ut possit eas respiciat et dicitur insonum esse Deum illas, et consequenter non debet dici quod incrementum ab essentia Dei respicitur, et si supponitur per se et ex natura sua connotat et respicit existitum per modum potentiae, actu et essentiae et dicitur insonum totum tamen, de consequenter videtur illam esse creaturam deitatem non potest implere aliud suppositum, dici creaturam.

[illegible]

Confer: quia hypophysis non continet existentiam per se, nisi ratione effectus, & maxime ratione forme, quia existens, ut dicit D. Tapes, opus est, art. 1. & sic libepi non deificand ad materiam, et quia gradus interduales funt, qui hypophysis in solida sunt, constabat inter se, nisi ratione idem & consueq. debet existentia magis esse transiens & effluat hinc autem, quia hypophysis, seu androgonis g.

est summe operatus, nunquid non quæ alios actus
perire facit, ipse deest, et insecunda illa
iniquitas, quæ est ratio per quam magis adhaeremus
Deo, et tunc essentia et ipsum est subditur de huius-
modi, certe si est Dei sublimitas de exceptionem,
est illud in quo est solutio, et deinde omnia
causa per participationem, tamen in primum de
originali fonte, quæ est causa, cum quæcumque
sunt a Deo, ordinata sunt, et ex regula Dionysij
cap. 1. coelest. Hierarchia, inferiori dicitur a Deo
per superiora, et ad ipsum per ea et iocundus (vi-
deamus enim ordinem D. Thom. 3. cont. Gent. cap.
7. 7. 8. de sequens.) operatur quæ omnia efficiunt,
a Deo ordinata aliqua causa secundum primum, sicut
ab ipso in genere causæ efficiuntur, mediantem ex-
tensionem causæ secundæ: quia cum illud quod est lo-
ca, perfectissimum, et per quod magna similitudo
Dei, in existentia, debet non solum efficiens omnes
per inferiorum Deum temper mediantem existentia causæ
secundæ, de per eam in Deum inquam in superiorum
perit magis causam et ipsam.

90. Dicitur enim subditur quidem sunt et li-
berum in ordine existentia, sed non in ordine op-
erandi.

Contra, quæ impeditur, quod si est unitas subor-
dinata, aliquid per se subordinetur alteri: et cum per-
sona, et non subordinetur ei in actu, si cunctis itaque
operari est ratio secundum per se de existentia subor-
dinatur ordinatur, cum impluit autem operari,
per se est: ergo si est illius ratio natura prædet ab
existente, et necessitate prædet et est ab ea in or-
dine operandi: unde ratio nullus et si gradus existens,
ordinatur quæ ratio non prædet ab existentia sua,
tamen quæ a complemento in ordine existens, in alio
gradum existens prædet natura existentia operandi,
quæ per se existentiam de dependentia a sui ex-
istentia, cum quæ a complemento in ordine operandi.

Confirmatur, quæ ut dicebamus disp. 7. quest.
1. par. 1. et quest. 2. par. 1. et nota 9. natura
operandi ordinatur, si non et prædet ordinum, sal-
tem ad communicandum esse existentia vel operationi
sue: ergo cum illa non sit ad existens, seu existentia,
debet per consequens et ex proprio existentia cui
vivit, habere vim communicabilitatis esse. Vide
ibi dicta.

Confirmatur, quia quæcumque aliquid cummo-
nicatur alteri, oportet quod illud communicetur ei
in virtute sua, et per illud, cui enquire per se primum
talis ratio: argo natura operandi ordinatur et esse
communicandum: ergo debet communicare illud
in virtute sua, et per illud, cui per se primum com-
municatur esse, seu existentia: argo et existentia per se primum
comunicatur supposito (cum illud existentia com-
municatur) non autem natura, seu essentia (quia existentia
est ratio existentia: est autem existentia) ergo cum per se
supposito communicatur existentiam cum operationi,
non effectus per operationem productum, de hoc enim
operari est ad supposito.

Confirmatur ultimum, quia cum quodque agit in-
quantum est perfectum (cum enim agit in communi-
care, et communicatur sit perfectum, est enim perfectum
et ergo): ergo cum a Christo Thoma, questione tertia
causæ disputamus. paragrapho primo, numero
vigesimo sexto, suppositum dicitur illud

quod est perfectissimum in toto
genere substantiarum, cui sup-
positus movetur agente
et operari.

Præterea ratione Theologiae suppositum alium in
alium: et sic.

91. Si suppositum si habet solum comitatur
de per accidentem ad operationem, et nullo
modo iustitiam aut per modum principij in eam
(ut ut Valquez disp. 11. et 12. 3.) sequitur quod
suppositum Christi redemptoris, et si sit essentia
nobis patri operari committitur solum de per acci-
dente, non sequitur quod nullomodo non redemptoris,
non tantummodo per modum principij in eam, inquam
in fide: ergo. Sequitur minor: probatur: eo modo
suppositum Christi non redemptoris, et pro nobis facit
operari, quæ iustitiam in operari, quibus redemptoris
et quibus per nobis est iustitiam patri operari: et
quæ, ex illa Valquez sententia suppositum Christi
quamvis suppositum Christi, ut sit, nullum magis
operari præbuit in operari illi iustitiam de
redemptoris natura, sed mere accidentem et per acci-
dente se habuit ad illa, et probatur: quia eo modo in-
finitum ea, quo suppositum committitur iustitiam
si ibi sit iustitiam naturæ inquam humanam Christi
committitur. (Verbum enim dicitur suppositum operari:
de minor suppositum et ibi dicitur: ergo cum
suppositum et ratione suppositum, nullomodo in-
finitum per modum principij in operationem (secun-
dum Valq.) suppositum Christi nullomodo infinitum,
saltem in quantum tenetur naturam humanam ip-
sius, per modum principij in illi operari quibus
et dicitur sumit, et quibus pro nobis in eternum est
iustitiam.

Confirmatur, quia non potest illud operari tri-
butum, et quod nobis prædet contribui: ac qui in
sententia Valquez suppositum Christi in illi operari
contribuit ad operari redemptoris naturæ, quia nullum
operari infinitum in illi præbuit, ergo non potest ad
tributum operari et demptionis naturæ.

Dicitur, operari demptionis naturæ tribui et per co-
municandam illi naturam, et iustitiam in naturam.

Contra, qui non solum per communicandam
idem naturam, et naturam humanam, sed etiam per se
de naturam per se operari quod per se iustitiam tribuit
Christi de demptionis naturæ, et nulli iustitiam, et pro-
pter non humanam sed Christi Dominum dicitur
medietate Dei et hominum, tribuit, et iustitiam, mo-
tus per nobis et ergo cum Christus Dominus sit
nomen suppositum dicitur terminatur naturam humanam,
et verbi Semper sit quod regulatur S. Augustini,
committitur a Theologia receptum, sit cum illi
de eo proportionem sermonis, quod nullum in illi
sequitur incommittitur, non humanam, sed suppo-
situm dicitur tanquam principij quod, sit causa
redemptionis naturæ, medietate tamen humanam
quæ terminatur tanquam principij quo. Si sit videre
plurimè etiam hanc naturam legi Nazareth 3. par.
q. 1. et 1. et 2. et 3.

92. Probatur secundo, si suppositum non infinitum
adit in aditum, si sequitur quod per se naturam
non erant inter se realiter distincta, quæ realiter
distincta quæ est inter eos, fundatur in hoc,
quod ut et illa est de se prioribus, sicut illa
a Patre, vel ex duobus, sicut Spiritus Sanctus a Patre et
filio, subleat ergo quod Patre si fiat aditum in filio, et
a Patre, et filio in Spiritum Sanctum, sunt totum
Mysterium sanctissime Trinitatis, et in Trinitatis
omnem essentiam dicitur, in eo Trinitatis in se
Trinitatis hanc sit, si tamen natura de non suppo-
situm prædet per quod (et dicit Valquez)

etiam

eiusdem speciei; & non ad impermanentiâ transcursum, quamvis huius & ignis speciem distinguatur, tamen eadem essentialis speciem procedit ab homine & ab igne, quia procedit ab eo in modum caloris, qui est eiusdem speciei in igne & homine, unde cum personalitas indicat solum modum in editionem, proprietas non inde inferendum est materiam fuisse admodum substantialem, si materiam personalem, quia substantialem determinat admodum, sequitur non principium modum, sed materiam & personam: Si quo ergo inferatur materiam in editione ex diversâ personalitate, ille est modus seu formatio, non proprietas: sicut enim ex eo quod calor sit in igne & in homine, non concluditur ex eo diversam speciem, sed diversam modum & diversam formationem, quia potest diffundit in caliditatem, & principia caliditatis que est in homine habet diversam formationem ex ea, que est in caliditate ignis: Ita pariter potest dici, quod illa accidentia que sunt in diversâ hypostasi, continent diversum modum diversamque formationem, quoniam potest in editiones referantur, quæ eliciant, non tamen diversitatem speciem: & quo patet quod si personalitas dicitur, debet etiam terminare naturam humanam Christi, ut proprie & consuetudine terminaretur, accidentia humanitatis, adionesque ex eis procedentia, amitterent quidem formationem aliquam, & ordinem quem habebant ad hypostasis dominicam, ut cumque modum in se habent, eorumque ordinem ad aliam personalitatem, que humanitatem illam terminaret, quomodo constituitur in substantialem non amitterent. Vide Nihilum, in 2. c. quæst. 85. dub. 7. tenet pariter illam testetur.

Potest & eadem solutio ad id quod de eorum separata obedientia, applicatur, quoniam potest id non mirum esse, quod sint eadem ediciones in ea, ac quando erit corpus continentia, quæ se cum habet in illo statu substantialem seu existentem per se, que constituitur personam, quando erit corpus citius quo tamen anima in illo statu separationis, non habet ita perfectum modum existentis, ac quando erit corpus unita, illud etiam adiones eius diversifican-

tur quo admodum, ac sunt ita perfectæ sicut erant illæ, quæ habebant in corpore, ut paulo ante ex D. Thom. venimus.

Respons. deinde potest secundum illa suppositum, que Vnigenitum dicitur unum deitatem ratione naturæ huiusmodi, adiones naturæ illius suppositæ per proportionem de naturæ hypostaticam, forte in illo casu individualiter distinctas de ratione est, quæ accidentia accipiunt existentiam suam numerice de individualitatem & substantia suo totum & completo: unde cum naturæ non sit substantia accidentia suorum totale & completum secundum quod prædictum à suppositum, sed ratione hypostaticæ, sed secundum quod unum cum ea, quia naturæ non potest recipere esse secundum quod id, antequam in hoc esse simpliciter, propter adiones naturæ illius essent in ille suppositione diversæ numerice simpliciter, quia in istis esset terminata per illud suppositum, quoniam potest dici secundum quod eadem essent. Quoniam est unitatem numerice perfectam ex eadem natura naturæ perfectam: & hæc solutio videtur esse fundata in doctrina D. Thom. 3. part. quæst. 19. art. 1. ad 3. ubi dicitur à diversitate formationem seu naturam, esse diversitatem operationum secundum speciem, sed huiusmodi hypostaticæ, esse naturæ humanitatis, cui etiam faciem Almelæ, de gratia Christi pag. 557. de Nazari. 3. p. q. 24. c. c. contrariis 3. ut Resolutio. notanda est.

In debet, si natura non recipit accidentia, nisi ut supposita: ergo natura non recipit accidentia, nisi secundum rationem hypostaticam, & sic naturæ humanæ in Christo recipiunt accidentia secundum hypostasis Verbi domini, quod tamen simpliciter, dicitur Verbum non habet propriam accidentia recipiunt.

Respondet, quando dicitur quod natura non recipit accidentia, nisi et est supposita: hoc est, deo beatus! specificative, & non simpliciter, quæ ratio hypostaticæ debet esse ratio formalis, mediantem quæ naturæ recipit accidentia, nisi forte in creatura supposita, in quibus (propter limitationem quæ est hypostaticam habet) potest illud esse naturæ ratio simpliciter.

natur. sed contingens et sua ratione specificæ de eâ uniâ habere solum possibilitatem et existendum (de his enim contingens, quod habet potentiam ad existendum vel non existendum) ergo. Maior probatur, quia illa quæ ex se, & ex ratione specificæ dicunt solum possibilitatem et aliquem actum, potest per se ad illum actum reduci per aliquam potentiam rationem, quæ vel formaliter, vel transiunt, vel formaliter transiens talem actum constituit qui et movet quod non habet, in ordine causæ efficientis principalis (in quo ordine debet esse potentia ille actus, de quo loquimur, & cui per se subordinatur potentia passiva, quæ et receptionem actus ad quem est in potentia) ergo illa quæ habent solum rationem sui specificæ possibilitatem ad illi actum, debent necessario reduci et actum existendi per aliquam potentiam rationem, quæ in ratione sua elicitur et specificæ, vel formaliter, vel transiunt, vel formaliter transiens existentiam constituit talis enim potentia debet esse, et in necessitate rationis ergo debet dari tale et. Ergo D E V S.

Confirmatur secundò, & summi probatur eadem maior præcedente confirmatione, quia illa quæ ex sua ratione essentialem dicunt solum possibilitatem et actum, si quidem, debent necessario & per se reduci de potentia et de actu per potentiam aliquam actum, quæ specificæ et essentialiter distinguatur à potentia passiva, quam et docet in actu et ergo eum contingens ut sit, ad illi quatuor formaliter contingens sunt, et ratione sua habent possibilitatem ad illi actum, potentia est, per quam per se potest reduci de illi potentia in actum existendi, debet esse specificæ et essentialiter distincta ab illis, quatuor formaliter de duplicatior contingens sunt: ergo non debet talis potentia esse contingens, sed formaliter determinata de necessitate ad existendum, & consequenter esse eius necessarium, & per se existens.

Deinde probatur vicinè, quæ potentia actus debet actu ut sit essentia cumque actum, quem potentia passiva communicat, ubi potentia passiva erit in actu potentialiter solum continet: et ergo potest in actu continet actum sui essentia rationem aliquam, quæ potentia passiva actum non continet in sua, ergo potentia actus secundum aliquid sibi essentialiter, & ratione nre essentialitatis, à potentia passiva distinguatur, & sic potentia illi actus, per quam contingit reducens de potentia sue contingentis ad actum existendum, debet specificè distinguatur à potentia, quæ de contingens ut sit, & contingens talis potentia non erit contingens et talis distincta, sed omnia de essentialiter necessaria ad existendum.

Probatur tertio idem antecedens, quia potentia actus habet essentialiter determinatam oppositionem cum potentia passiva, sibi essentialiter subordinatam actu, quæ illi communicat: ergo debet essentialiter distinguatur ab ea, quæ erit talis formaliter, & per suam differentiam et essentialitatem negare & excludere eam, quæ eo modo potentia sibi opposita: ergo cum contingens ut sit, dicat et distincta potest potentiam de existenti actum et secundum debet potest nre etiam, per quam contingens reducens de tali potentia in actum existendum, negare & excludere à se talem potentiam, & indifferenciam ad illi actum: ergo cum transiunt nre de potentia ad existendum excludatur per determinationem de necessitate ad actum existendum, debet necessario esse necessaria, & determinatio constituit potentia illi actus, per quam potentia passiva contingens de potentia in actum excludatur et reducatur. Omnes

illæ consequentiæ sunt evidentes, ut per se constans potest, et occidit agent de patiente, vel de continua et oppositum, cum agens in causa, patientis actum in potentia sibi contrariis, ergo potentia actus & passiva, ut sic determinatam habent oppositionem ad invicem.

ad. Respondetur secundum Aristoteli: Quod quolibet contingens in particulari, de possibilitate ad actum reducitur et per illud individuum, quod erat existens, & illud per aliud, quod erat similiter existens, & illud adhuc per se etiam, & sic in infinitum, & consequenter non est necessarium recedere ad aliquod ens, cui necessario de per se et illi esse conueniat ad hoc, ut contingens et reducatur de potentia in actum existendi.

Sed contra, quæ licet admittatur quod sit possibile vel processum in infinitum in causis per accidentem subordinatis (quod tamen per non patet, inquit quæ et illi vel ut, i. per. quæst. 4. art. 2.) & tamen illo dimisso, non emanatur, nec debetur illi modo via nostre demonstrationi, quæ semper debet illa serie infiniti individuum & rationem successione in propter ducentum, et sicut in aliquod ens, cui per se & necessitate et illi esse conueniat de probatur. Quæ illud quod essentialiter de per se conueniat contingens ut sit, debet omnibus contingens cum collectum, quæ illud debet sumptis conuenire, quia essentialia à se habent non separantur, sed debent semper, & ubique in quacunque consideratione illi conuenire: unde si quis infirmus illi hominem, quorum unus est altero successore, ubique in infinitum produceretur, verè essent rationales & rationales, siue quilibet in particulari de distribuit, siue omnes collectiue sumantur: in similitudinem illi conuenit et essentialiter, quæ erit talis contingens, debet illi omnibus, siue collectum, siue distribuitur similitudinem, conuenire sed certum est contingens ut sit, et recipere esse seu existere per se et illi debet de hoc illi omnibus, siue collectum, siue distribuitur sumptis conuenire. Maior est satis probata. Minor probatur, illud quod ex sua ratione essentiali, & specificæ, habet solum potentiam ad existendum, illud essentialiter exigit recipere illi si existere per se et illi, et contingens est tale, ut sequitur dictum est. Ergo.

Maior probatur, quia illud quod ex sua ratione essentiali & specificæ est in potentia solum ad actum rationem, illud per se & essentialiter exigit reducens de potentia in actum per aliquam potentiam rationem, quæ inter se de essentialiter, in sua essentia trilem actum continet (ut dictum est in confirmatione prima) & consequenter talis potentia debet distinguatur specificè à potentia passiva sibi essentialiter subordinata in receptione (ut dictum est in secunda): ergo illa quæ ex sua ratione essentiali habebat solum potentiam ad existendum, siue esse contingens, illa per se & essentialiter exigit, siue collectum, siue distribuitur sumptis conuenire, et dicit de potentia in actum existendi per aliquam potentiam actum, cui ab essentiali, essentialiter, & necessario et illi esse conuenit: licet enim si dixerat aere infiniti, quorum unus aliquem illuminaret ubique in infinitum, omnes illa aere lucem, & illuminationem suam transfunderet in solem, vel in aliquod aliud luminare, cui per se lucem conueniret, et quo lucem de illuminationem per se recipere, quia scilicet aere solum conuenit per se de se et illi esse conuenit ad lucem & ad illuminationem, et similitudinem, quia cum contingens ut sit (quæ et creatura omni recipere esse seu existere in actu exercitio) conuenit solum ex

ratione sua specifica habere potestatem ad efficiendum
ideò quæ utrumque concederemus dari processum
in infinitum, ut radicibus sibi invicem inceden-
tibus, & se invicem succedente producuntibus, ul-
tioribus tamen deberent omnia illa (hoc colle-
gitur, sine dubitatione famantur) deduci de poten-
tia in divina existendi, per aliquam potentiam adli-
nam, cui per se & necessario, & non contingenter
solum essentia continetur, & hoc maxime, quæ ut
ostendimus est suprà, dispositio, 3. q. 2. in probabiliori D.
Thom. scilicet, & rectius conclusit solum institutum in li-
bris & non principalem id est in: ergo cum: cuiuslibet
& effectus debet efficiantur aliquæ causa principalis, si
nulla in re ipsa possit esse causa principalis tunc neces-
sario recurritur ad causam extrinsecam, quod non sit
certum, & cum sit illa accidentalis non continetur.

30. Confirmatur ratio principis recto, si non
datur aliquid eius necessitudo existit, sed omnia sunt
contingentia, sequitur quod immutabilis in, nullum-
que dicitur esse in parte rei (quod tamen est contra
sententiam de contra experientiam manifestam.) Pro-
batur sequenti, quia illi quæ esse, & esse proprie
principis sunt in potentia ad thorem actum, illa
non habent per se & ex proprio principio talium
actuum: ergo contingenter (attendendo solum in re
proprie principis contingentium ut sic) non habent
actum esse & existendum; quia talia actus per se illi
non continent, sed insistent in solum & potentia
ad actum actum: ergo illi datur contingenter aliquid
aliud, quod sit autem hancem contingenter & neces-
sario eius, & contingenter sit imper manebant in poten-
tia ad existendum, nec inquam tunc existit: sicut
enim in manebant in re proprie principis recto, non
potest tunc esse incidenti, quæ scilicet ex natura sua
& ex proprio principio est solum in potentia ad ha-
rendum, & sit in materia vel immutabilitate illam in re-
tore à se, aut aliquo alio corpore, cui uero solum
potentia, sed et proprie principis, & per se,
lux in actum continetur, semper transmittitur in poten-
tiam in re, nisi contingenter non recipere esse ab ali-
quo alio, cui est proprius principis, & per se ex-
sistere in actum ex proprio continetur, semper actum manebant
in potentia existendi, & unquam de facto
existit.

Et si dicas non esse necesse continetur est aliquid
tunc, nisi necessario continetur continetur, ad hoc ut
contingenter non existant, quæ licet existit solum con-
tingenter & accidentaliter continetur contingenter
tamen possit quod existit, potest continetur,
existit & esse, aliter contingenter, sicut licet calor
accidentaliter solum ex quo continetur, tamen eo ipso
quod sit calida, potest & aliud corpus existit.

31. Respondetur, quod sicut aqua non potest actu
esse calida, nec existit nisi ducatur aliquid tunc
cui potest & existit in calor continetur, à quo pri-
mo talis quæ sit continetur, & ab eo vel fundare vel
immittitur in aquam subsistentem, ita non potest
etiam contingenter esse tunc existit, nec sit eis, quod
aliquid tunc existit, nisi tandem est quod princi-
paliter existit, & existit in aliquid principis, cui per se
necessario, & ex proprio principis continetur con-
tinetur.

Deinde, sicut aqua calida aliam calorem produ-
cit, dicitur solum causa instrumentalis, & non princi-
palis, ut in simili dicit D. Thom. 2. p. q. 45. a. 5. &
ratio est, quia aqua non existit ex proprio, nec
aliquam sonum sibi ex proprio principis con-
tinetur continetur per aliquam formam tunc sit acciden-
talem, & proprie debet necessario calor produ-
ci, existit in aliquid principis existit, quæ in
aquam, quæ loquatur substantia nullum est princi-
paliter. *Concl. Metaphysicæ. Tom. 2.*

pium talitatem talis caloris; ita scilicet esse produ-
ctum ab aliquo continetur, debet necessario existit
tunc aliquid principis talitatem acceptionis, quæ in
continetur, quæ esse sent existit, non est in eo tam-
quam continetur per se & alio talitatem, si dicitur illi inter
accidentalem, & propriam ab actu continuo continetur.
Continetur tunc ratio principis, quæ quoniam
continetur tunc per participationem & per continetur
aliquid continetur, debet hoc illi continetur per illud,
cui per se & per se sit tunc talis causa continetur, quæ
secundum communem sententiam (quod est tale per par-
ticipationem, debet esse tale per se, quod existit
per existit) sed est tunc continetur solum per accidens
sed per participationem continetur, ergo debet hoc
illi continetur per aliquid, tunc, cui per se & per
se existit & existit continetur.

I

§ III.

Examinatur secunda ratio prima, & ex multis
sumuntur causæ.

15. Prima causa est Deus: datur prima causa:
ergo datur DEVS. Maior probatur causaque
est independenti in existendo: tunc Deus: causa pri-
ma est independenti in existendo: ergo pro. minor.
Quæ si est alia causa potest in existendo, non
est prima, sed est potius à qua ducitur pendere,
& tunc in existendo ducitur recipere: ergo ut causa
dicatur prima, debet necessario esse independenti in
existendo. Maior probatur: quod scilicet causæ inde-
pendenti in existendo sit Deus: quia illud quod est
independenti in existendo est Deus, & tunc aliquid
in independenti in existendo, debet esse à se & non
ab alio, & sic debet necessario & per se, existit
& continetur, & consequenter est Deus: & per se
quod sit independenti in existendo, est tunc inde-
pendenti in existendo (quia operatio sequitur esse, &
est tunc modo quod sit habet tunc existit modo
modo sit debet, & est operatio) ergo illud quod est inde-
pendenti in existendo est Deus: & per se.

Minor tamen principis tunc probatur quod
scilicet datur causa prima, quæ datur à parte vel ali-
qua effectus producit: ergo datur causa prima
precedens sibi partem. Probatur consequenter, quia
simpliciter, quod ponatur à parte rei aliquæ effectus
tunc in existendo in existendo omnia causæ quibus essen-
tialiter & actum subordinantur, sed licet causæ essen-
tialiter subordinantur, & quæ in existendo tunc
substantia ad productionem effectus, non potest dari
processus in infinitum, sed tandem ad aliquam pri-
mam ducitur existit, in qua sit, & terminatur
subordinatio, ut existit est, & per se, tunc. illi
& 19. ergo debet necessario admitti tunc causa pri-
ma: illa autem est Deus: & per se (ut probatur est) ergo
datur Deus: & per se. Possit tamen quæ datur
tunc causam primam tunc producit tunc effectus
non tamen necessarium est admittere illam, Deum
esse, quia posset dici primum illam causam, non
esse primum respectu omnium omnino existentium
absolute, sed solum respectu huius, vel certe respec-
tu omnium eandem speciem: ut respectu aliorum
effectuum alterius speciei, dari dicitur: immo ad
multiplicationem specierum, datur plures primas cau-
sas: ita ut tot sint tunc primæ, quot speciei: ergo
contra hoc, quod una causa sit prima respectu ali-
quorum effectuum, non sequitur quod sit inde-
pendenti & à se & ad se prima causa, non sit quæ
datur Deus.

16. Sed contra, quia datur plures illas causas pri-
mas, quæ, an illa sit causa à se, quibus necessario

L. 113

Examinatur tertia responsio ex necessitate primi motus.

omnia, & nullum relinquit, quod sub distributione non cadatur, cui non distribuitur de communibus prædicatum, quod applicatur terminis distributo, & sic inter omnia illa entia, quæ dicuntur si illa, si de aliquo et licetaretur, quod unus ille factum, falsè esset propositio, quæ asserti omnia illi distribuitur singula esse facte; quod si nullum est inter illa entia, quod non sit factum: ergo tota collectio omnium illorum entium est facta, quia nihil est in tota illa collectione, cui non applicetur & distribuitur quod sit factum.

Confirmatur adhuc & duabus propositionibus contradiatoriis: una debet uelletio eam, & altera falsè: ergo ex istis duabus propositionibus, tota collectio cuius est facta, & tota collectio cuius non est facta, una debet esse vera, & altera prima non possit esse vera, et eadem est, (quia prima supponit aliquod quod sit, & consequenter omnia entia non possunt esse facta, aliquando a nobis fieri) secundum necessitatem debet esse vera, & sic in tota collectione cuius non est factum, debet dari eis non factum, quod est Deus.

Vnde est id quod obicitur quod in infinitum non regulatur a distributione ad collectionem.

30. Respondetur hoc esse eorum de prædicatis, quæ sequuntur notum infinitum, ut scilicet non eorum de istis quæ sequuntur notum illorum eorum, quæ illi obicitur notum consensum: et esse eorum factum, & dependentem sequitur essentialiter utrumque contrarium, quæ contrarium illud infinitum, de ratione enim contrarium est, quod non est eorum per se, sed esse notum, & necessitatem, sed solum quod potentiam habet ad esse factum, & consequenter omnia illa contrarium, quæqueque essentia, siue distributione, siue collectione sumuntur, pererunt per se, & essentialiter ab alio existentiam recipere. Quod si dicatur quod illud ens, quod supponitur eorum non factum, tota illa serie infinitorum eorum, non esset Deus, quia si serie infinitorum, ut per hominum quorum eorum ab alio producentur hoc esse eorum in infinitum: illi aliqui homo, & consequenter non esset Deus.

Respondetur in hoc esse eorum infinitum impliciter eorum, quia si propositione quod talis homo esset eorum non factum, deberet esse Deus, & non homo, & sic esset homo, & non homo, homo quidem ex suppositione; non homo, quæ esset eorum non factum, & consequenter eorum & sic, & cui eorum essentialiter & per se conueniret, & non ab alio, quæ quidem omne sui eorum eorum essentialiter hominum; & consequenter talis homo non esset homo, quod eorum per notum, quæ homo est eorum corruptio, ut ille homo non esset necesse corruptio, quia quod conuenit alio per se, & independentem a quocumque alio, hoc conuenit illi semper essentialiter: ergo non eorum eorum et illi hominum & sic & independentem ab alio, hoc conuenit eorum essentialiter & independentem: ergo ille homo non esset corruptio, necesse sicut eorum hominum, & sic esset, & non esset homo.

Deinde qui fieri potest, quod ille homo, qui est compoſitus ex materia & forma, ab alio esse & formam non recipit, potentem enim passum, quæ est in materia, conuenit essentialiter potentem adueniens agens alio, & quæ formam recipit, ad quem est in potentia: ergo essentialiter ille homo potest fieri ab alio agente. Vnde et quæ dicitur facta dicitur, frequenter dubit. in condit. prima. 20000.

31. Neequam si forma propositio est eorum, sciendum est, quod illa propositio Aristotelis, eorum quod motus tu ab alio mouetur, potest duobus modis intelligi, mediate scilicet et immediate: si mediate, scilicet huius propositionis eorum, quod illud omne quod mouetur, debet esse tale, et si immediate eorum eorum accipitur, & quod mouetur inquam scilicet illud quod sit mouetur, eorum mouendi se ab alio accipit, & hoc modo Peruenitur motus mediate & per se suo, quando videt, quæ licet visu quod mouetur, non sit immediate a puncto suo, quæ tamen accipit ab eo viuentem visum, quæ se mouet ad videndum, ideo dicitur moueri ab eo mediate.

Sciendum secundo modo intelligitur sensus illius erit, quod illud omne mouetur (sive motus quo mouetur sit motus proprius, siue improprie dictus) debet ab alio taliter moueri, ut illud & quod mouetur, & illud licet in motum, & in effectum communem communem per aliquam actionem inesse: & hoc modo equa dicitur moueri ab alio, quæ quando eorum calidum est eorum moueri ab eo per calorem quem recipit, et de facto ignis impellit ipsi calorem per verum eorum, & per eorum eorum motum. Hoc posito si propositio Aristotelis sumitur primo modo potest & sic argumentum est.

32. Illud omne quod mouetur, necesse est ab alio moueri, sicut mediate, id est taliter moueri debet, ut sicut notum eorum mouetur, quod mouetur, ab alio accipit, licet illud & quod taliter viuentem accipit, eorum illud motum non iussit eorum ergo illud, & quod sit mediate moueri, ita mouet, ut ab alio eorum non mouetur, id est, eorum mouendi ab alio non accipit, & sic mouet, ut mediate eorum mouetur, id est, eorum mouendi ab alio accipit. Si primum, ergo datur mouens immotum, id est mouens aliquod, quod ab alio viuentem mouendi se non habet, sed eorum; sic autem mouens, est Deus, quæ si & sic viuentem mouendi habet, habet eorum, & sic & sic eorum sequitur esse: ergo datur Deus.

Si autem secundum dicitur, id est, si illud quod mouetur mouetur, & eorum ab alio accipit, quæqueque, utrum in mouendi motus procedat vique in infinitum, ut non: si non, ergo sicut procedit in mouendi eorum non mouet, quod ab alio viuentem mouendi se non accipit, & consequenter illud est Deus. Si autem vique in infinitum procedat, quæqueque, eorum tota illa collectio, & deinde mouens, mouens de facto ab alio, id est, eorum accipit ab alio, non: si tota illa collectio mouendi, eorum ab alio mouendi non accipit: ergo iussit eorum illorum mouendum, debet aliquid mouens immotum, quod ab alio eorum mouendi non accipit, & sic est Deus. Si autem dicitur, quod tota illa collectio mouendum, mouens ab alio, ergo extra infinitum illam eorum mouendum mouendi, & quæ ab alio eorum mouendi accipit, datur eorum eorum, quod ab alio eorum mouendi non accipit, quæ eorum collectione, tota illa collectio infinitum mouendum mouetur, & ab alio eorum mouendi accipit: ergo debet ab alio eorum eorum accipere, & cum illud non sit tota eorum illam infinitum mouendum, quæ ab alio viuentem mouendi accipit, debet non accipere viuentem ab alio.

eodem intellectu, calat confortatur, ut ex corroboramentis quam habet ad eam, neque sumitur ac certum indicium in eam.

Sed quæritur, quomodo sit illa confortatio de revelatione i. Zamel, part. quæst. 1. et 2. 3. affert duas sententias, quarum prima est, istum testimonium fieri per hoc, quod fides in eam sententia eliciatur: concurrens ad assensum scientie, istum fides ad eius certitudinem solum, scilicet non ut ad eam evidentiam concurrat, de hanc sententiam sequitur Zamel, tanquam probabiliorem. Si eadem verba sententia (cum magis predictus auctor continetur) dicit, quod illa confortatio consistit in hoc, quod fides radicaliter & veluti mediate concurret ad assensum scientie, et consideratur secundum eius certitudinem.

Sed certe non video, quam possit habere probabilitatem in se sententia D. Thomæ, primus ille modus explicandus. Vel etiam assensum illi, quem dicitur habere fides cum scientia, et illi assensum fidei, vel non; si sit assensum fidei: eorum admittitur scientiam de fide, nec secundum habemus, nec secundum etiam sua ad intuitum oppositum: si rationem secundum dimittit: ergo fides incidunt non solum ad rationem propriam actus de sue speciei, sed etiam ad elicendum actus alius eius speciei, quod absurdum est: ergo.

Deinde, quomodo potest dici, quod assensum illi sit etiam si sit non, si simul fides concurret et incipit et eam in rationem sit fidei eliciatur, eliciatur ab eo sub motu fidei, & consequenter sub motu revelationis dicitur, sit testimonium illi, quia nihil potest fides eliciere, nisi sub ratione sit forme specificata: et ergo assensum illi in duobus specibus reponitur foris hoc, quæ inquisimus si scientia licetur sub motu fidei sit, et sit etiam scientia: in quantum verba à fide sub motu fidei eliciatur, et sit actus fidei, & sit talis assensum ex-omnino aggregatione per accidens, & considerat et duobus tribus per se, ex duobus scilicet nominibus, neque specibus distinctis.

43. Secundum autem modum satis habet probabilitatem, de potest sic explicari dicendo, quod in rationem dicitur fides concurrens et mediat ad illum assensum, in quantum imperatur ad eam concurrere, imperant etiam fides et Theologus sententia naturalibus, quibus veniunt tanquam ad illam fidei.

Sed dicit non innotat adhuc differentiam, quia ex isto modo explicandi sequitur semper assensum ratiis fidei, et ergo est firmum, magisque certum, quam assensum Philosophi, quod assensum Philosophi est solum ordine naturalis, ac veluti assensus, et supernaturalis.

Deinde si solum mediate fides concurret ad illum assensum Philosophi: ergo talis ratiis non erit magis certus, quam assensum Theologice, ad quem etiam habet radicaliter & mediate concurrat: ergo assensum Theologice non est certus, ac assensum immediate à fide etiam magis non ille prædictus Philosophi assensum.

Respondetur primo ad secundum instantiam, quod assensum Theologice non est adeo certus, sicut est ratiis assensum Philosophi, de quo est quæstio, quia fides non incitatur immediate in assensum Theologice, ut in hunc Philosophi assensum, quatenus est ex se immediatus in hunc et deo solum in Philosopho Christiano non tunc, hoc est solum per accidens, propter perfectionem scientie in utroque, quæ est in Philosopho scientia, quatenus incompatabilitatem habet in se scilicet obiectis talis, quæ est in intellectu annexa assensui fidei.

* Respondetur item ad primum instantiam, quod potest assensum ille Philosophi considerari, vel ut

imperatus, vel ut elicitus, si secundum modo, fuerit et sit elicitus natus lem i. verò primo consideratur, tam formaliter et ut ut ex imperio fidei et ordinem supernaturalis, et quod modum sit supernaturalis nec mirum hoc videri debet, quod scilicet actus ille transferatur saltem, quod modum, ad ordinem superemum lem, quæ sit ut Dionis Thomas prima si eundem, quæ sit ut oportet, ut ut imperans & directrix, est potius virtus imperantis & dirigentis, quam illa qui elicitur.

Et si dicatur, quod ex hoc si qui, quod Philosophus sit de ratione conditionis non est ratiis, et ex eo quod scilicet ratiis etiam supernaturalis caret, quæ habere elicitur, non tamen propter esse conditionis in esse motu, quia Philosophus agnoscitur et ex se, habet semper in præparatione et nemi voluntatem credendi, quod Deus utam hypotestis quod in hac se scientiam non haberet: immo tunc et si dispositus, ut plurim longi faciat testimonium Dei erit virtutem hanc, quæ quantumque esset etiam scientie et ut ut hanc possit habere de ea.

Respondetur secundum conditionem consequentiam, si caret sua pars: et hic non præsumo calum et extra non sunt par: melius enim est habere assensum quod modum solum supernaturalis cum et videtur obiectis, sicut habet Philosophus, quæ habere assensum etiam supernaturalis cum in se habet assensum obiectum de scientia obiectis de maxime et illa quæ si Philosophus non habet etiam essentiam supernaturalis, hoc non est ex defectu scientie virtutis de perfectione, quæ quantum est ex se habet virtutem et actum fidei et testimonium suppositum, quod non impediret et imperfectum obiectum, quæ et si talis assensum non.

Respondetur postea tertio, quod nolle est essentia supernaturalis in ratiis, quæ non sit in Philosopho, quæ eodem modo fidei etiam supernaturalis, quæ ut ut in hanc propositionem, Deus et si propter divinam sententiam et obiectum quæ, eodem sentit et Philosophus in eodem et ut ut in eodem in eodem in obiectum quod et phæ et in eodem in eodem in Philosopho Christiano noster per se ut ut in Deum est, assensum, simul et per et ut ut in fidei assensum, & propositionem hanc, Deus est, & revelationis dicitur tanquam rationali formali, per quam talis propositio revelata est: nam tamen obiectum notatur in revelationem Dei in istam propositionem, Deus est, de prædictam propositionem, sed postea quæ acquiritur sententiam, & evidentiam, quod Deus sit et talis fidei, quæ credebatur Deus est, et sit, secundum quod sentit in hanc propositionem, Deus est, & solum et manet, quatenus sentit ut revelationem Dei quæ ipsa sola manet et obiectum, neque etiam amplius cognoscit obiectum ut Deum sit, et solum verum, Deus est et Deum revelationem, & se per et ut ut in, quod Deus sit, scilicet ab obiectis fidei, Dei et scientie, non tamen et ut ut in revelationem propositionem, quæ et talis sub obiectum manet, quæ et ut ut in hanc habetur de revelationem, sed de propositionem dicitur, quæ sub et ut ut in eodem: eodem: unde sicut si subiectum re-ur colat ab obiectis, quod mediat in ut ut in, non valeret amplius color, sed obiectum sub ratione coloris, et si solum sub et ut ut in: ita formaliter subiecta per et ut ut in scientie ab obiectis fidei, Dei et scientie, non possit amplius etiam fidei, sed et ut ut in eodem, et ut ut in, scilicet, quod Deus sit, sed solum potest fieri ut etiam, quatenus revelationem.

revelatum, si in istis revelationibus creditur ad, scilicet, quod Deus est, si se revelamus, quia solum in re oblationem, Deum esse rationem in oculis, id est, solum oblationem, videtur etiam sit ista propositio: Deus est.

Et quibus et parat et modum actum fidei, quo fertur reflectere in hoc propositum. Deus est, propter revelationem Dei, remanet etiam in Philosopho, com eodem viam se extendit ad eandem propositum, si de fide non subintraret et oblationem si per se videtur in se, quoniam et in et in revelationem fructum in revelationem ipsius solum, et deinde quod ille propositio est res ista à Deo, quia solum hoc ille oblationem, videtur, si dicit, hoc sit à Deo revelatum.

45. Tamen ergo est, quod Philosophus Christianus sit prior et ostendit, quoniam fidei habens, quoniam potestatem eam in ratione. Primus, quia velle est ista ista super naturalis in ratione, quia non sit in Philosopho (verum ostensum est.) Sed modus, quoniam in Philosopho Christiano aliqui formalitas super naturalis est, quia non est in ratione: Philosophus enim per se non potest scire ista, quoniam habet de Deo, et quo impio vellet quidem formalitas super naturalis in ratione. Tercio autem, quia scientia, de ente non, quoniam Philosophus habet, quod Deus sit maximum est: modum ad credendum, quod Deus hoc et oblationem, tamen videtur et in rationem oblationem et in rationem, conformitatem habet et in revelationem: iamb

non solum hoc credendum, ingens et est modum ad credendum, quod hoc propositum est revelatum, sed et in rationem eam revelationem omnium aliarum propositum, quia sunt de fide (et in rationem quibus sit dictum est.)

Tamen potest dici, quod seu nota, quoniam habet Philosophus quod Deus sit, non tollit ab eo fidem de eadem propositum, et ex eo est, quia fides non est de Deo et ista, quoniam est prole et ista fides Dei et ista fides namque, parit ostensum à Deo, et authori sapientiam, sed de ista fides Dei, facit Deum et ista, tamen est ista fides, quoniam et ista fides super naturalis. Vnde licet possit habere fides de gradu animalis, propter formalitatem, conuenit in homine communem cum animalibus, licet haberetur scientia de naturali, consistit in ista fides, ut patet, scilicet à tali conuenientia: ita fides fides potest remanere in iure de Dei existentia, tamen et author est natura quoniam et est author impermanentis, licet habetur scientia de eius existentia, quoniam per se est author nature, quoniam ista fides habet oblationem distinctam formalitatem et oblationem fidei non, sub distincta et in formalitatem consideratur existentia Dei, quoniam fides existens Deum, tamen videtur author nature, tamen et ista fides super naturalis, quomodo in ingem à fide, et quando consideratur quoniam parit fides Deum et existere, et est author nature, secundum quoniam rationem et ingem à scientia.

DISPUTATIO X.

DE SIMPLICITATE DEI.

PRAESENTIA quaestione an sit Deus, iam sunt inquirenda quae Deo conueniunt, et quia et venit Dionysius, caput primum de myst. Theolog. et secunda capitulum Hierarch. via negationis, et magis nobis proportionatur pro hoc sita ad inquirendum, quoniam sunt Dei, ideo ut ista nobis etiam patet et est notum.

QUESTIO PRIMA.

AN DEVS SIT COMPOSITVS MATERIA ET FORMA.

Omnino viles et negant, Deus non est compositus ex materia et forma. Probatur ex Concilio Later. sub Innoc. 3. et in 1. summae et extra de lumen. Tamen et fidei Catholica.

Propter rationem, illud quod est purum actum, non est compositum ex materia forma: Deus est purus actus, et ego. Maior est tamen, quoniam compositum sit pura potentia, illud quod compositum sit materia et forma, non poterit esse purus actus, quia purus actus excludit quoniamque potentiam et sit rationem. Maior autem probatur. Deus nullum in se habet potentiam etiam: et ego Deus est purus actus, consequenter patet. Probatur antecedente, quoniam si quoniam Deus in se habet potentiam, debet et aliquid ab alio recipere: Deus nihil recipit ab alio: et ego. Maior probatur: quoniam omnis potentia potest esse correlativa respectu puri actus: et quoniam purus actus, ad quoniam potest esse et ego in Deus est quoniam potest materialitatem includere, debet et aliquid ab alio recipere.

Quod autem Deus habet nihil recipiat, probatur primo, quia Deus non habet partem motum, nec partem causam, si quodque recipere et alio. Secundo, quia Deus est et in omnino necessarium, cui per se necessario, et independenter à quocumque alio existere compent (et probatur et quaestione parit de parit.) et ego cum existit sit virtuosus actus, et omnes alios et deus actus, et igitur perfectum, et per se talis actus illi conuenit, debent omnes et igitur inter se et per se etiam illi conuenire, et independenter à quocumque alio existere et in conuenit plus, conuenit et minus in eodem genere: si et ego existit, quod est perfectissimum et existit actum. Deo per se conuenit, quoniam non per se etiam illi conuenit (scilicet tamen in imperfectissimum) etiam alii, quod et sua ratione non sunt adeo perfecti.

Sicut enim et ego quod per se conuenit habet et gradu rationis, bene et quoniam quod omnis et gradu intermedium sit etiam illi conuenit, ita intermedium et ego quod existere per se Deo conuenit, bene et igitur.

sequitur omnino quod omnes actus lineam dicitur per se etiam illi continetur, & independentem à quocunque alio.

3. Probat per secundum, & genus infinitæ victoris non potest contineri ex materia & forme: Deus est spiritus infinitus: curritur: ergo Minor constat, quia Deus productus aliquid per creationem, ad quam requiritur etiam substantia, et attendere dicitur. 17. q. 2. de p. Maior probatur. Omnis est receptus in materia, immutatus, com. quodlibet limitent per formam oppositam: ergo cum potentia sit opposita actui, actus limitabit per potentiam, in qua recipitur ergo cum erit et deinde limitetur in actui, si actus recipitur in potentia materia non poterit erit in eis fundata, esse infinita.

Confirmatur. que opposita non possent unquam ad invicem vni, nisi in aliquo: fundarentur, atque commutarentur et saltem illius voluntas quia et c. illi, cum oppositum terminaretur aliquid sui: alteri opposito, si illa voluit per se de commutabilis ex parte virtutis oppositi, & propter id secundum omnes Philosophos, materia limitat formas, quem recipit, & in eam eliquit sine potestati aliis diffundit ex quo fit, quod forma recepta in materia non sit pura actus, sed actus potentie per materiam ergo cum erit actus fundatus in actui, ut dictum est, virtus actus quæ in forma materiali & recepta fundabitur, non poterit esse infinita.

5. Constat maius, quia aliquid est perfectius, quod magis elongatur a seo contrario, nam cum contrarie sit magis contraria, ex eorum immutante, & cum debeat de perfectione mutare alterum, ergo actus cuius est perfectior, quo magis elongatur à potentie passiva, & receptiva ergo et dicitur aliquid, sit infinitus in ratione actus, debet infinitè elongari ab omni potentia passiva: per forme & recepte in materia, non est infinitè elongatus à potentie passiva. Ex probatur per hoc quia ex eorum cum materia contrahit aliquid potentialitatis, ut dictum est. Secundum, quia infinitum est illud, quod minus dari non potest in illo ordine, ut quod est infinitum: ergo si actus, sit infinitè elongatus à potentie, debet esse talis et non potest den aliis actus, qui magis & eodem à potentia quam ipse facit: per se quia per se cum materia per modum forme ipsius, non est ad id recedens à materia de potentia, ut habere repugnantiam ad eadem et unitatem, (ipso) ut in D. Thom. 1. q. 31. a. 3. in corpore habere potentiam ad aliquid, est item habere aliquid ipsius, cum saltem sit esse illud potentia: licet: ergo actus qui potest per modum forme: cuius materia non est infinitè elongatus à materie, sit potentia: licet: ergo ut eliquit actus potest esse talis de inducere potest, non habens aliquid potentia: licet: ut de eadem fundarentur infinitè circum actus: debet se elongari à materia, et non habere etiam capaxitatem se apertam ad hoc et currit per modum forme, cum materia.

4. Confirmatur ratio principalis. Quia illud quod inducit materiam debet materiam per modum actus & continere, cum eam quodque egi in qua nã est actus id quod fundat egi in qua nã continet per modum actus, id quod fundat egi in qua nã continet per modum actus, non potest illud producere: quæ per se fundantur habet aliquid partem de recepte, in potentia: sed illud, quod est compositum ex materia & forma comit et solam materiam, non per modum actus, sed formam: licet secundum hanc materiam circum materiam de consequenti: secundum rationem potentie: ergo aliquid quod est compositum ex materia & forma, non potest materiam producere: & sic si Deus esset compositus ex materia & forma, non posset materiam producere.

& consequenter non esset virtutis infinita, nec Deus.

Et si dicat, quod illud compositum, producere posset materiam, non quidem per materiam formam, sed per formam, quæ actus continet in se materiam per se hanc.

Contra: quia impossibile est quod forma, quæ recipitur in materia, continet per modum actus, perfectionem, quæ est in materia, quia perfectio quæ est in materia, est, quod sit est inceptibile in eia per modum forme, quia ut oporiet dicit D. Th. 3. de celest. 1. c. 1. ad primum. Licet materia prima sit informis, in illi tamen illa materia prima, forma, quæcumque erit cum esse debet habere, aliquid est in materia prima: cum sit enim Deus est eius inceptibile de inceptibile per modum forme informis: ita de materia, licet Deus hanc perfectionem ad modum forme continet, materiam erit per modum potentie: sed forme materiales quæ in materia recipitur, hanc perfectionem inceptibilitatis non possent continere, quæ de se habet limitatur, & determinatur ad hoc: ac si actus infinitus, & si in materia erit inceptibilis: c. 1. q. 1.

Confirmatur, quia operatio est forme, per quem si talis operatio: ergo si forme per se, & infinitè de pendent à subiecto, debet necessitate de operatio & terminus formale operationis eius à subiecto dependere, ut operatio de eorum terminus formale, principium formale, quo sunt, non cedant: ergo cum materia prima non sit inceptibilis ab alio, ut potest principium subiectum, nulla operatio forme, quæ recipitur materia, poterit esse productiva materie.

Et si dicat, quod saltem forme Angelica poterit esse principium materie, quia sicut materiam est ens inceptum, ita de forma Angelica est forma incepta de subiecto.

* 5. Respondetur, quod licet Angelus sit forma incepta, de subiecto, tamen non habet esse substantie de inceptum, sed acceptum de limitatum: ac operatio sequitur non præter formam principii sui, sed esse existentiæ illius: nam eodem modo comparatur operatio alicuius forme ad illam formam, quæ est talis forme comparatur ad eam, quæ est esse, ut complementum forme, per quem eliquit operaturum etiam quæ operatio est actus secundus illius forme, sit esse existentiæ, & consequenter operatio de terminus operationis, debet sequi rationem et essentiam illius forme, à qua procedit, sicut complementum principii sui, & sic esse secundum materiam actus principii quæ sit, quod si esse forme, sit receptum, operatio de terminus eius per eam producat, debet enim esse quid inceptum.

6. Probat per secundum, per capitulum rationis secundæ quæ D. Th. 1. q. 1. quæst. 1. a. 1. si D & v s est compositum ex materia & forma, D & v s est bonus per participationem, quia est bonus per formam participationem, receptam, & consequenter limitatur, & sic Deus non erit taliter bonus arguo perfectionem, imo nec potest esse de per se alio, de sic erit de nou ex D & v s.

Probat per tertium, rationem tertiam, Dicitur Thom. ibid. enim: ut sit apparent, in formam sit reductionem. Illud quod est per se per se agens, uno est compositum ex materia & forma: D & v s est primo de per se agens: 1. q. 1. Minor probatur, primum agens debet esse primo de per se agens: D & v s est primum agens, & quæstione præcedentia ergo, Minor per se probatur. In primo agens debet esse tale, ut alio: & sic per se non supponit: sed si primum agens, non esset primo de per se agens, debet necesse supponere alio agens per se ergo ut sit primum agens debet necessitate esse per se primo agens. Minor est cuius probatur.

motor, supponendo quod esse per se primo agens, est esse agens, non per aliud, sine ly aliud, si extrinsecum, hoc pars intrinseca agentis: et quæ dicitur aliquid conuenire alio per se primo, quando non conuenit ex parte huius: per ly autem, non per aliud, et adducitur (ex se primo Physicorum) non solum intrinsecum, sed etiam partem extrinsecam, ita illud, quod est tale motor patet, non sit per se primo tale motor, quod sit (ut bene aduertit Causatorum) quod illud quod est agens solum ratione patris, veli gratia, ratione forme receptæ, non possit esse per se primo agens.

Ex his ergo fit fortissimum argumentum in probationem contrarie minoris, quæ est, quod si Deus non esset per se primo agens, non esset primum agens, sic ergo minoratur illius probatio. Ut Deus sit primum agens, debet non supponere aliud agens, patet sit, ut ostensum est, si Deus sit per se primo agens, supponit aliud agens primum si: quia si Deus non est per se primo agens, tunc hoc est, quod est agens per aliud, supponit enim quod non sit agens per aliud, est tamen per se primo: et ergo si Deus non sit agens per se primo: ideo est, quod est agens per aliud, ergo, aliud aliud, per quod agit, est primum agens, quoniam Deus.

Et si dicatur, quod illud, per quod Deus recipit formam propriam, quæ non potest in uniuerso in ratione agere, non ipsa, ut potest pars intrinseca ipsius, & sic, licet Deus non agat per se primo, sed per aliud, modo expressato, non facit sequens, ipsum uero esse primum agens.

7. Contra, quæ supponit, quod Deus non agat per se primo, sed per aliud, hoc est sit: sed ut replicationem dæm, per formam propriam, inquam per partem, si quis quod Deus non sit amplius primum agens, & probatur, quia supponit, quod Deus agat per se formam receptam in materia, si quis quod Deus supponat aliud agens primum si, quod talis forma recepta, & probatur, quæ omnia potentia primum si, licet taliter rationat potentiam aditum, & quod formam recipiat, ad quam est in potentia, ergo potentia potest mutari, quæ etiam in Deo, respiciet, licet sit literalis agens, & quod formam illam dominat, recipit, & consequenter Deus supponit ut tale agens, non sit amplius primum agens. Deinde cum materia sit imperfectissima inter omnia etalia, non poterit non esse producta, & consequenter Deus secundum utriusque partem, quæ consistit, supponit per aliud agens, primum, a quo secundum se totum produceretur: & per hanc substantiam probatur uero principalis argumentum ut supra patet.

Oportet contra illam rationem D. Thom. quod ignis dicitur per se primo calefacere, etiam si solus calefaciat per formam receptamque similitudinem Deus potest dici per se primo agens, licet per formam receptam agit.

Respondetur, cum Caus. de quantitate, negando consequentiam: tertio dicitur, quod, quia ut ignis dicitur per se primo calefacere, sufficit quod conueniat calefacere, sub omni modo possibile agere inter tali materiam: si tamen hoc modo illi calefacere conueniat, & conuenit ei per se per se. primum si, quæ ut in alio sequenter conuenit, ut per se primo: unde cum talibus agentibus materialibus conuenit agere solum per sui partem, per formam illam, propterea, ut agit per se primo aliud agens conuenit, sufficit quod hoc illi conueniat perfectissimo modo, quo possit per aliquam sui partem fieri, hanc tamen per formam secundum gradum eius perfectum considerat, sicut calefacit, ut conuenit conuenit: ut agere debet conuenire per se primo Deo.

non aliqua perfectione prima, inter aliquod genus determinatum, & gendi, si d. absolute, & per quæ per se prior, quæ congruat agentis primo ut sit, aliud agens per se non supponit: & consequenter debet agere per se primo, ita Deo conuenit, ut utique per aliquid extrinsecum, neque per aliquam partem sui, agere in conuenit, si d. per se totum quod est, alioquin, ut ostendit, effectus esset absolute primum agens, sed alio d. ante se supponit, & quo fortissimum, quæ ille eo eo principium egenda capisset.

QVÆSTIO IL

Primum Deus habet, omnipotentem ex effectu effectus.

Concl. unica, non repetitur in Deo conclusio esse de essentia. Probatur conclusio prima ex illo Exodi 3. Ego sum qui sum.

Deinde prob. ratione, non distinguuntur in Deo est ab essentia, ergo non est omnipotens esse de essentia in Deo, consequenter, est agens, quæ ad omnipotentem requiritur distinctio inter esse et omnipotentia. Probatur antequam, illud quod si prima causa non potest habere esse distinctum a sua essentia; Deus sit primum causa, ergo, Deus, prob. si primum causa habet esse distinctum ab esse suo, debet esse aliud esse, et aliud esse, ut est in principio, vel si principium intrinsecum, quod illud esse, esset receptum, ergo h. aliquid, quia (ut supra dictum est) in precedenti, & per se in dictis, & omnia potentia primum si recepta, & licet aliquid potentiam aditum tanquam suam correlatum, & quod aditum recipit, & tunc dicitur esse potentia primum si, & recipit: sed esse non potest esse, aut ab esse transire, aut h. intrinsecum, in prima causa, ergo nullo modo quod ab extrinsecum causam non possit, prob. quæ aliquid potentia, causa non esset amplius primum si, neque ut sit, & non factum, neque ut sit, & non factum, quæ omnia sunt absurda: ergo non potest esse causam ab extrinsecum in prima causa.

Quod tamen ab intrinsecum principium in causa non potest, probatur triplici ratione, primum, quia nihil habet potest esse causa effectus illud tamen quod causat, debet esse de causa, & utique in effectu, si causat in genere causæ effectus, ergo si esse, quod est in Deo, & est in eo causam, & principium in ratione agens, & supponit tamen sit illi primum per se aliud esse, & sit sit ut plures existant in Deo, & quando prob. quæ cum principium causa perfectæ suam, & effectum conuenit, principium illi Dei debet esse in principio conuenit ipsum esse, & est effectus Dei quod causatur, & sic est ut ipsum sit Dei, vel formaliter, vel essentialiter, formaliter. Quod si non esset est, quod aliud est in Deo, & essentia, tamen per ipsa possit fieri, quod causatur Deo, quandoquidem sit esse, quod causatur, modo per se dicitur vel aliter agere perfectum in se conuenit.

Secundo, & tamen in idem modo probatur, quæ illi d. quod non conuenit, & sit illi, non potest causare esse sed essentia, quæ distinguuntur ab esse, non conuenit actu esse, & ergo non potest illud causare. Minor patet, quæ unumquodque agit sequens est actu d. quod sit. Minor prob. quod effectus, quæ distinguuntur ab esse, conuenit de se sit potentia ad hunc aditum, cum sit non non tamen actu sit, & sit ergo non conuenit actu esse, sed forma potentialiter, & ergo non potest producere esse, sed per aliud de potentia in actu sit ubi debet reducere.

Et si dicatur, quod esse Deus per distinctionem, & principium intrinsecum essentia, ipsius. Contra, quia

Obicitur: ubi plura variantur ad unum, ibi est compositio; sed in Deo plures personae variantur ad unum in unitate sui. Ergo in Deo est compositio. Ergo talis compositio potest esse fundamentum ad compositum non genericum, sed differentem.

Respondendo distinguendo: si nuncius sit, si voluntas ad iussorem per modum actus de potestate, concedo: si vero voluntas hoc modo, sed modo alio et ministerio, quod est ille, quo per se bene ducunt voluntas ad iussorem, identificando scilicet talis sub, in quo formaliter voluntas, necesse est efficiantur dualium, ergo maiorem: ex quibus sequitur et videntur Deum esse perfectissime simpliciter, nullumque in se compositionem et tam rationis admittere.

Q U Æ S T I O IV.

Præter simplicem sit perfectio simpliciter.

61

ഭൂമിയിലെ ജീവജാലങ്ങൾ

3. **S**uppono ad intelligentiam huius quaestio-
nis, quod simpliciter potest consistere tam duobus mo-
di, vel secundum modum illum in se, quem ha-
bet in creaturis, vel secundum illud, & propter talen-
tem huiusmodi intellectum.

Notandum est sic ut uero, tanquam aliqui centum apud omnes, quod simpliciter dicit uerum esse in compositione. Sed uero dicit solum pro formali negationem illam, & pro maiori euitantem imponi, est conuerfura, in rursus decidit nota dicitur praesentibus dubiis huius confutatio.

Hi polius prima sententia est Cajetani de tunc de ed. esp. 2. Na rati super quatuor. 3. l. p. 2. 7. conuincit. quod nō pōt esse lequidius. qui dicitur simpliciter utrum pro formale in ratiōe negationem compositionis dicitur. de consuetudine et pro formale non esse perfiditorem.

[illegible]

Conclusio prima, si confidit rectus simplicitas semel in modum, quem habet in se etiam, non est perfectio simpliciter simplex. Hæc conclusio nulli in parte dubitanda; nam inconfutabili apud omnes perfectiores, que sunt in creatura, involunt aliquid imperfectionem, sit modum modum aliendi quem habet in se, et coram quo possit sit citius illam modum esse, esse per se ipsum simpliciter simpliciter: ergo simplicitas secundum illam modum esse ali. non est perfectio simpliciter simplex.

19. Conclutio loquenda. Simplicitas secundum fr.
P. a gratia et loquor de perfectione, et consequenter su-
perius de formalibus non dicit saltem negationem com-
positionis, sed aliquid de ratione posteriorum. Secunda pars
conclusionis tradit utrum sequamur et prima: et resertit il-
lum quod uerbum non dicit formaliter perfectionem,
sed de consensu simplicitas dicit formaliter perfe-
ctionem, et debet de formalibus potius aliquid
dicere.

Prima pars ergo probatur ex D. Thom. a. contr. Gen. cap. 1. ubi dicit quod quatuor aliqui ex magis simpliciter dicuntur esse naturae perfectiores et ergo in illis quod vicinior simpliciter est, oportet quod non sit talis imperfectio, illi aliquod possident, de aliquo perfectioribus vero minus in aliqua perfectione fundatur, de perfectioribus Genes. c. 1. ubi dicit quod in quibusdam generibus talis aliqui ex nobilibus, quatuor simpliciter. Et quod, no. de veris art. a. ad certum dicitur D. Thom. cap. 1. de divinis mon. Quod per comparationem quatuor simpliciter mon. a. ubi per per se dicitur.

Probatum tamen, illud quod predicatur. Sumitur de Deo per modum alius obiecti, debet esse in re per se obiectum sed simpliciter. ^{Ad hoc} Sumitur formaliter de Deo, per modum alius obiecti: ratio. Minor certis de eodem, quia simpliciter non est aliquid obiectum: ergo cum predicetur de Deo, predicabitur de eo per modum obiecti.

Probari suat: Quia illud, quod predicatur de Deo formaliter, per modum absoluti, debet esse in eo, maxime si non solum in tempore, sed semper de eo predicetur, sicut simpliciter conservatorum illud, quod est in Deo per modum aliquid absolute dicit perfectionem, illud quod per modum absoluti predicabatur de eo, dicit perfectionem.

an. Respondet Nazarius, "quod simpliciter predicatur Iohes de Deo per modum predicatoris regni, & non ut quid potissimum, & consequenter, quod simpliciter, ubi & perfectio.

Contra quoniam si ad illam irrationem, quoniam Deus tribuimus, non predicatur solum aliquando negatum de Deo, sed aliquod positivum: quando enim predicatur de Deo, quod sit immortalius, non predicatur solum ne gatio, sed etiam commendationis à loro, sed vere predicatur de eo aliqua perfectio, ratione cuius talis commendatione et impugnet: & similiter quando predicatur de Deo, quod sit increatus, non predicatur solum negatio creationis de eo, sed vere predicatur ut aliqua perfectio, et hoc cum impugnet et etiam, & sic alia: ergo patet quando predicatur de Deo quod sit simplex, non solum negatio compositionis, sed aliqua perfectio vere talis et immutabilis, & absoluta, per quam de eo tantum cum repugnet et compositioni: unde sicut immensitatem, infinitatem, & alia huiusmodi predicatur et sic sunt, quae Deo tribuimus, non significant solum negationem imperfectionum aliorum, et intentionem impugnatu significationem de aliquo ad rem significationem, sed etiam positivum: quoniam et modo significandi, de quantum ad id, unde impolita est significatio nominum illius, negationem significationis simpliciter non solum negationem, sed etiam vere aliquod positivum, impolita, significatio nomen, & acceptum non per aliquid ex partem, et nec quod solum significatio perfectionem illam, secundum quod est in se compositum non positivum.

Confirmamus. Quia ex Nazario, sicut se habet
vultus ad az galileam dicitur, ita simplicitas ad
negativum compositionis, sed vultus non dicit
tam argutiorum dicitur, sed vultus inclinat
aliquid positum, ut ostenditur infra dicitur. ut. 2.
et 3. itaque simplicitas non dicit solum negativum
compositionis, sed aliquid positum etiam includit
vero et perfectum.

Constat autem secundum, imperfectis dici formaliter negationem perfectionis, sed compositio includit formaliter aliquam imperfectionem: ergo & urgatur in alioquin perfectionis: sed illis peritiis, cuius formaliter negationem dicit compositio.

fundamentum talis negationis, eadem ratio formalis per quam ex recto colligitur.

Ex his omnibus, quæ an hæc quæstione dicta sunt, sufficientes sunt illi quæstiones, quæ quaerunt, an simplices Dei se attributum eius, summo modo in se habent, si eundem quod dicit aliquid per modum propriæ tæ, adveniens Den possit efficientiam con-

ferre secundum modum nostrum concipien-

Decimus, si quod compositum est eadem etiam, vide sit compositum ex compositis rationem propriam non habet, sed ex quibus compositum substantiam pertinet; ita de simplicibus Dei secundum substantiam quod importet, ad ipsam Dei substantiam pertinere videatur.

DISPUTATIO XI. DE PERFECTIONE DEI.

RESUMPTUM In precedenti disputatione imperfectiones creaturarum, examinandum est in præsentia, etiam continet eas perfectiones, de quorum modo.

QVÆSTIO VNICA.

**UTRUM IN DEO SINT PERFECTIONES OMNIUM
rerum formaliter, vel solum eminenter.**

S. I.

Aliaque prænotantur ad intelligendum quæstionem.

ADVERSUS quæstionem, quod duplex est perfectio, una quæ dicitur simpliciter simplex, alia, quæ dicitur perfectio secundum quid; perfectio simpliciter simplex, est illa, quæ nullam ex suo proprio conceptu imperfectionem involuit, et simpliciter, quæ licet si condicio modum efficiendi quem habet ex se habet, si qualitas, accidentis, nullusque alius imperfectionis et post se trahat, ab illis tamen ex proprio suo conceptu simpliciter absolutum, cum ex eo ipso solum cognitionem et esse clarissimè causat. Perfectio vero secundum quid est illa, quæ in suo conceptu, quantumvis abstracto, semper imperfectionem in aliquam claudat, et involvit, et adiacuat.

Alios et rebus in tribus huius divisione, ab Aristotele in monologio, cap. 10. exprimitur; dicit enim, quod perfectio simpliciter simplex est ea, quæ in quoquoque melior est ipsa quam non ipse, seu quam in quoquoque melior est esse, quam non esse; quam definitionem, sic explicat Cajetanus cap. 2. de ente & essentia dicens, quod perfectio simpliciter simplex melior est et convenientior est cuiusque entis, quatenus ens est, quam eius contradietorium, et essentia de intelligitur, licet enim lapidi non sit melius eum, quam non eum, si lapidem, quatenus in se est, consideret, si tam lapidem simpliciter, quatenus ens est, velius, et convenientius esse et vivere, quam non esse.

Perfectio autem in genere determinata, seu secundum quid, est ea quæ ens ut sic convenientior non est, licet reli cum, vel sit tale ens, si melius de convenientior. Vbi gratis ratio dicit per quam lapidi, repugnat esse et vivere, et illa convenientior, quatenus lapidi est, quam negatio eius rationis; de enim melius est ei, si spectetur in ratione eius, et sit, non habere talem rationem repugnante ad vitam.

Ex his sequitur duas conditiones requiri ad perfectionem simpliciter simplicem. Prima est, quod sit quædam, defectu cuius apte rationat, per-

tinere, et negationes non possunt esse perfectiones simpliciter simplices. Secunda conditio est, quod dicitur compatibilitatem quantum est ex se, de ex proprio conceptu, cum quacunque est perfectione simpliciter simplici, eum cum quacunque est, quæ non involvit imperfectionem; de enim est evidentissimum.

Primo, quia nullam debet talis perfectio imperfectionem includere, et dicitur quod tenet uox, et si, si diceret incompatibilitatem cum quacunque alia perfectione, quæ imperfecta non est; ex hoc enim manifeste si quæritur, quod infinita si non possit ex ratione entis, de consequente limitationem de imperfectionem dicere.

Secunda illud item probatur, quia perfectio conveniens cum se sic, debet in proportionata de eadem nature, ita ut si sic ego sic ens ut si sic, non repugnat viro cum quo quicunque perfectio simpliciter simplici; et talis debet esse proprie eius perfectio, et de eadem ens, de compossibilitatem cum quolibet alia perfectione simpliciter simplici, si non repugnet; alioquin perfectio illa non esset conforme nature propriæ subiecti, nec ens modum sequeretur.

Ex hac conditione, quidam doctores inferunt conclusionem in divinis non esse perfectiones simpliciter simplices, quia, arguunt, eum de alio aliter opponitur, de eum et incompatibilitatem identitatem, dicit in esse relationis.

3. Sed facile potest obiectio solvitur, quæ et aliquid sit perfectio simpliciter simplex, eum modum, sufficit, quod taliter ens comit nec, vel relationem eius incompatibilitatem, dicit cum quacunque alia ratione, quæ non claudat imperfectionem in suo conceptu; et taliter inter se opponitur relationem in divinis, secundum esse ad relationem, vel tamen compossibilitatem, et identitatem in realem in ratione entis dicit ad entem; relationem enim personalem non sunt tria et una, sed unum ens, ut in tractatu de Trinitate à Thomæ communitate affirmatur; ergo realis oppositio, quoniam habet inter se relationem divinam, non potest tollere ab eis, quod sint perfectiones simpliciter simplices, aut saltem quod perfectiones simplices simplices.

Sappondendum est secundo, quod aliquid potest contineri in alio quatuor modis; primo enim potest aliquid

alici, & quæ nullam imperfectionem in se includunt, debent, ut sunt formaliter tales, in Deo repetiri atque perfectionem simpliciter simpliciter, ex suo conceptu formali, nullam dicunt imperfectionem, ergo debet secundum eadem conceptum formalem in Deo repetiri, alioquin Deo non esset infinito modo perfectus, cui claretur modus perfectionis ex omni parte, imperfectione absolute deesse.

Concl. quæ Deo tribuendum est, quod est melius: sed perfectio simpliciter simplex, est formaliter melior ipsa, quam non ipsa, analitici etiam secundum proprium conceptum: ergo.

Probatur secundo: per conclus. modus ille, secundum quem perfectionis illius in creatis reperitur, simulat speciem imperfectionis, & aliquæ eum sunt accidentia, aliqua sunt substantie incomplete, tandem omni in creatura modum aliquem in potentia habita, & limitationem includunt: ergo cum illa omnia copiosius habentur cum infinita Dei perfectione, non potest perfectio illius repetiri in Deo, nisi emittente, si consideretur secundum illum modum, secundum quem in creatis reperitur.

6. Conclusio tertia: perfectiones quæ sunt determinatæ ex aliquo genere, seu illæ sunt numerice, seu specificæ, seu genericæ, repetuntur solum in Deo emittente, & non formaliter, quantumvisque considerentur sublati imperfectionibus, quæ possunt asferri eis, talia tamen: erunt essentialia.

Hæc conclusio est contra quendam sententiam, quam refert Lede sine de perfect. diu. q. 4. art. 2. & quam videtur absolute sequi conclus. hæc conclus. ea sic de hinc, & nostram si intenciam problematice sufficiens, & propicea est argumenta virtutis sententiæ respondet: explicat autem hoc modo sententiam illam dicendo, quod eadem cum numero potest considerari duobus modis, vel secundum substantiam præcise virtutis numerice, vel secundum modum essendi, quem habet talis perfectio si consideretur, eugit, per seculo calitatem necessitate secundum substantiam & essentialiam, eadem numero perfectio, secundum suam essentialiam formaliter reperitur in Deo: si tamen in considerentur secundum modum essendi, quem habet in se, extra Deum, iam non reperitur formaliter in Deo secundum eadem modum, quia talis modus includit formaliter imperfectionem, sed reperitur in eo secundum alium modum eminentiorem. Hæc ille. Illud autem quod dicit de eitate numerice, illud idem dicit de virtute specificæ & genericæ. In eadem quoque sententia videtur uclari Naturæ. contr. q. 8. c. 1. primo.

Si ad nostram sent. cōtra Concil. t. p. disput. Bannesij 1. part. quæst. 4. art. 2. dub. 2. conclus. 3. & probatur ex Concil. Lateranensi illato à Beunefio conclus. p. ubi propositio Almarici adferunt omnes creaturas esse in Deo formaliter, & de eo formaliter dici, danturque verba ista.

7. Deinde probatur ratione, quia si perfectiones generaliter reperitur in Deo formaliter, sequitur quod in Deo sic potentia, & probatur, quia ut tales perfectiones reperiantur formaliter in Deo, debent in Deo repetiri secundum suam essentialiam formaliter: cui non potest in eo repetiri secundum essentialiam, nisi repetitur potentia in Deo: & probatur, quia aliter perfectionum essentia esset cōtra generis de differentia: ergo cum genus dici potest taliter ad esse de cetero ut videtur in disput. q. 4. art. 2. Si ita Deo perfectiones illæ secundum suam essentialiam formaliter reperitur, repetitur in Deo: & potest in Deo, & sic Deo non est amplius actus perfectior.

Nec videtur: hæc addebat Lede sine distinctio de substantia ei secundum suam substantiam, &

non secundum modum, quæ genus de differentia constituit essentialiter, & non solum quod modum essentialis illius perfectionis, cum genus de differentia sint partes essentialis de differentia, ergo si creatura in Deo essentialiter reperitur, contingebat in eo secundum genus de differentiam, & sic erat formaliter potentia in Deo.

Probatur secundo: si illæ perfectiones sunt in Deo sequatur, quod potest in Deo formaliter prædicari, quia absolute illius est hoc dicere, quæ sequitur quod Deus possit dici de deuminiari, ideo, quod autem, de quod dicit contra id quod stralimus ex Concilio Lateranensi. Sequitur melior probatur, quia quæ sunt formaliter in aliquo, sunt in eo per modum formæ deuminiari: ergo si illæ perfectiones sunt formaliter in Deo, deuminiari cum formaliter, & consequenter potest de eo dici de prædicari formaliter.

Probatur tertio, si perfectiones omnes secundum quod, essent formaliter in Deo, sicut dicit de differentia, sequitur quod beati cognoscere distincte essent creaturas possibiles secundum perfectiones earum, quia beati cognoscunt distincte ea omnia quæ sunt formaliter in Deo: hoc enim pertinet ad cognitionem quodvis modum alius rei, maxime quodam cogiti in illa est distincta, cognoscere et omnia quæ sunt formaliter in ea, & cum sic formaliter in deuminiari, & sic nullus est elici beatorum: uno quilibet beatorum Deum comprehenditque quilibet cognoscit quicquid est in Deo, nihilque eorum quæ sunt in eo ipsum locuti.

Probatur quarto, quia implicat esse dici, quod perfectio illa sit formaliter in Deo, & quod illa sit in eo secundum imperfectionem, quia si formaliter & essentialiter hoc conceptus includit imperfectionem, cum essentia generis & differentie (vel virtutis) aliusque plures imperfectiones includunt, ergo si sit in Deo formaliter, erunt in eo cum illis imperfectionibus. contrarium igitur est perfectio non illas eminentes solum, & non formaliter in Deo repetiri.

§. III.

Proposuit & soluitur obiectio.

Obiectio. ex D. Thom. 1. part. quæst. 26. art. 6. quod Deo includit creaturas, non sicut continent proprium, & particulare, & cuiusmodi habentur, & velitas numeros, sed sicut homo animal, & semel numerus, ideo non est sed homo includit formaliter animal, & unus numerus, numerus autem non est, ergo Deo includit perfectiones omnium creaturarum formaliter & in actu, sicut tamen earum imperfectionibus.

8. Respondetur quod D. Thom. affert solum ista exempla ad ostendendum, quod Deo actu continetur perfectiones creaturarum, licet diuerso modo eas continet, ac homo animal, & semel numerus non in se, sed in eo, cum ad id solum emittitur creatura in se continet, & non formaliter illa creatura sit perfectior, secundum quod, & non perfectior est simpliciter simpliciter.

Obiectio. c. sublati imperfectionibus quæ ex modo essendi, dicuntur huiusmodi perfectiones in creatura, nullam includunt eorum imperfectionem: ergo poterant in Deo repetiri secundum suam essentialiam formaliter, licet eis eminentiori modo.

Respondetur, quia istæ perfectiones, considerantur secundum suam essentialiam, dicuntur, licet realiter, ergo debent secundum illa in Deo formaliter repetiri.

Respondetur.

etiam de nihil tamen et vi etiam dicitur, et summa illa in ratione eius distans, sicut in pondere de in instanti à Deo secundum per totam positionem indistinctam, de virtute contrarietatis utique substantiamque eorum infinitamque immensam et regere.

Obiectum et Sicut in e. d. 45. uultum esse principium D. Th. quo ex operatione Dei probatur causam formalem in rebus, quod apud ipsum, idem est, substantiam formalem operari et esse, et existere in eorum D. Th. probatur idem per idem.

Respondetur cum Cajet. l. p. qu. 8. a. 1. Naz. et Gouz. ibidem, quod operatio Dei est causa formalis, cum Deus existat in rebus, et consequenter D. Th. non probat idem per idem, sed per causam formalem, effectum eius formalem probat; sicut si per albedinem probatur, et illud esse album. Respondetur secundo et Gouzale, posse dici quod D. Thom. probat, etiam non præsentem, quoniam Deus habet et ratio quibus est per operationem suam, etiamque per fundamentum relationis, et consequenter non est idem per idem probat, sed per rationem fundamentalem, et velut fundamentum relationis, relationem probat.

QUESTIO II.

Utrum Deus existat in rebus ratione sua operantis formaliter, an potius ratione sua substantiæ formativæ.

§ 1.

Aliaque supponuntur.

8. **S**uppono primo ex D. Thom. in l. d. 37. q. 1. Deum quocumque modis in rebus existere per essentiam simpliciter, præsentem, potentem, per gratiam, et per virtutem hypostaticam. Dicitur esse in rebus per essentiam seu substantiam, quia sicut aliquis dicitur esse secundum suam substantiam in loco, ubi est, ite de facto Deus dicitur existere in rebus omnibus creatis secundum suam substantiam et essentiam, et hunc modum esse dicitur D. Thom. contraens, qui dicebat Deum non esse esse omni immediate, sed mediantibus creaturis. Secundo dicitur esse in rebus per præsentem, quod omnia sunt oculis eius præsentia, nuda et aperte, et sic sicut dicitur ille esse nobis præsentis, quia oculis nostris subiacemus, ite omnia dicuntur Deo præsentia, quia nihil est quod oculos Dei fugiat. Et hunc modum statuitur contra eos qui præsentiam Dei visum ad instantia voluerant extendere, luxa illud. Inb. et, etiam cadunt ali perambulat nec nosse considerat. Tercio dicitur esse in rebus per potentiam, in quantum potestas eius subiacet omnia. Et ille modus ponitur contra Mauchet, qui sibi res spirituales potestatem dicitur subiacere, non eorum res compositas, quas à principio malo productas esse dicebat. Quarto dicitur speciales esse in rebus per gratiam, in quantum specialis modo sibi habentatugre Deum per cognitionem, et amorem à gratia procedentem. Quinto autem modo in solo Christo repertus, cum soli humenati si ignis Verbum diuinum secundum virtutem hypostaticam sit unum. Notat tamen D. Thom. l. p. quæstio. 8. art. 1. ad 4. de in l. d. 37. q. 1. et 1. ad 3. non esse simpliciter concedendum, Deum esse in omnibus, primo quia deum non omnes naturas simpliciter, sed tantum cum deformitate: unde cum Deus non sit causi deformitatis, quæ est ludæorum per peccatum.

Solut. Compl. Metaphysic. Tom. 2.

non debet simpliciter concedi ipsum esse in damone.

Secundo, quæ (loco allegato 1. sequent. dicit) damona est natura tunc talis: unde si dicitur simpliciter et absolute, quod Deus est in damone, intelligitur esse in eo secundum speciem illam modum, secundum quem dicitur esse in rebus intellectuali per gratiam. Unde subdit, nec de demone, nec de peccatore esse simpliciter attendendum, quod Deus sit in eis, sed solum cum illa limitatione, in quantum sunt in eis.

Quod si queratur, utrum introqueque illos modos D. Th. complexus sit omnes modos, quibus Deus dicitur esse in rebus.

Respondetur affirmare cum Naz. prima parte quæst. 8. articulo quarto, debet secundo: nam quod Deus dicitur esse absolute per aliquam partem causam, speciem eius præsentiam declarant, et in rubo mysterium locutionis figurent, Et ad 4. aut etiam per speciem causam, ut in templis Deo dicant, hoc ad illum modum reditum, quo Deus dicitur esse in rebus per modum obiecti cogniti de auro et ita per gratiam, nam prædicta loca de signa et extendantur Dei congruentem uterque modum; et quantum modum præsentem videtur ille specialis modus, quo Deus dicitur assistere summo Pontifici, et SS. Patribus in concilio legitime congregatis pro definitione rerum fidei.

Secundo suppono, quod aliud est querere utrum Deus sit secundum suam substantiam in rebus, aliud an sit in illis ratione sua substantiæ formativæ substantia cum corporea est in loco circumscriptivæ, de tamen substantia non est in loco ratione sui ipsius formativæ, sed ratione sue quantitatis mediante vibratione locum circumscripti, licet ergo substantia de immensitas Dei de facto in rebus omnibus existat, non tamen sequitur inde, quod ibi substantia, aut immensitas Dei sit ratio formativæ per quam Deus in illis existat.

Tercio suppono quod nulla rebus deum in seipso potest Deo ex tempore educere, nisi ex tali materia creataurum, cum eorum omni deum in seipso rebus admittit ratione elicite non rebus realitatis, aut ex communicatione saltem deum in seipso, et ille non rebus Deo non possit educere, debet consequenter creaturæ admittit, et per admodum suum deum creaturam immutare.

§. II.

Resolvitur quæstio.

9. **H**is positis prima sententia est eorum omnium, quos quæstio præcedit pro secunde sententia realitatis, qui dicunt Deum formaliter existere in rebus ratione sua substantiæ vel immensæ de essentia. Hæc sententia per æver allegatos quatuor Suarez libro secundo de entibus. Dei negatur cap. 1. et 2. disp. 30. Met. sect. 7. Et propterea dicit, si res aliqua extra Deum habet potestatem existentiam sine adiutorio Dei, quod Deus existit in illa re, ut immensitate sua formativæ. Secunde sent. in qua omnes Thomistæ conveniunt cum D. Thom. locis quatuor, præced. in secundo relatu, sequentibus et conclusibus declaratis.

Prima conclusio, Deum non existit in rebus ratione sue essentia vel substantiæ formativæ, ita ut substantia eius essentia ipsius, sit ratio formativæ quare in illis existat.

Q. 11

Probatur tamen delinquitur ex D. Thom. loco prædicto prim. scilicet d. 37. quæstio. 1. articulo secundum in c. sub finem. Illud per quod Deus existit formaliter in creatura debet consistere in creatura existente: sed essentia Dei ex prædictis conceptis essentia non consistit in creatura existentem, sed potius in eis: cum ex eis essentia Dei quantum est ex se sit in eis existentia quæcunque creatura existens esse possit: ergo.

Confirmatur, quæ Deus existit in rebus, est Deus actualiter rebus existentibus applicatus: & vni Deus non applicatur nec vni rebus existentibus actu per se: ideo ita in rebus formaliter: ergo. Minor patet ex æquitate. Minor probatur: quæ Deus non potest applicari & vni creaturæ existentibus, nisi si quæ eadem contactu tangere, nisi vel per modum agentis, vel per modum forme substantialis, vel per modum forme accidentalis: vel per modum suppositi substantia eis: & actus est Deus non vni cum eis per modum forme substantialis: ut accidentalis eorum: quæ Deus ita in rebus formaliter de se habere non potest, cum talis forma in suo conceptu impeditur a forma inuoluta: ut etiam in ratione suppositi eis sustentata, quia hoc soli Christo competit, ergo debet esse vni de applicari per modum agentis: ergo cum esse in rebus non debet, quia consistit de se actu exercendo Deus erga eis, esse in eis, non vni de applicari formaliter de se actu vni de applicari.

Probatur secundo, si essentia vel substantia Dei esse ratio formalis, per quam Deus vni in creatura, & in illis formaliter existit, sequeretur quod illa ratio, quæ Deus habet cum creatura, esset ratio substantialis: quia talis est ratio quæ Deus habet cum creatura: qualis est ratio formalis per quam se illic coniungit, atque ratio formalis, per quam Deus spiritualiter vni in creatura, quando in illis existit, esse in ille suppositione substantie Dei: ergo debet esse ratio esse formaliter substantialem. Neque enim propter aliam rationem debet ratio hypothetice esse substantialem, nisi quæ esse hypothetice, quod est ratio formalis, per quam Deus habet in Christo vni, est aliquid sibi substantiale: ergo & Deus vni in creatura per eandem sibi substantialem, sicut est cum Christo, vni in substantialem: cum ergo, & illa ratio debet de simplicitate & absolute substantialem.

10. Tercio probatur, quæ de necessitate ratio, quæ ad eum Deus in tempore, non potest illi consistere formaliter ratione substantialem: sed ratione formalis se tenet ex parte creaturæ, vel solum ratione alioquin, determinatur ex se, & ex materia, determinatur in rebus, est de necessitate aduentum Dei in tempore: ergo non potest illa de necessitate consistere ipsi ratione substantialem, sed ratione alioquin se tenet ex parte creaturæ, vel solum ratione alioquin, quod per se, & ex materia, determinatur, consistit aliquid temporale, & de necessitate: ergo cum esse vel substantia Dei, quæcumque est ex se, prædicta de ex materia sui nihil temporale determinatur, consistit non potest per se formaliter de ratione sui esse de ratione formalis existendi in creatura.

Secunda conclusio. Deus non existit in rebus ratione sue immensitatis formaliter, sed solum ratione formalis. In hac conclusione continentur ad huc omnes Thomæ cum S. præceptore loci citati.

Probatur: ratio prædicta quod solum ratione

ne deo ex tempore, non potest illi consistere ratione alioquin, consistens in eis æterno, & ex necessitate, si de ex illis in rebus, est prædictum deo solum consistens in tempore, & immensitas dea est in eis ab æterno, & ex necessitate, quæ immensitas est in rebus de necessitate: ergo non potest consistere deo esse in rebus ratione immensitatis formaliter. Minor est eadem. Minor probatur: quia ratio quæ aliquid ratio formalis habet in rebus, communis est illi effectus formalis: ergo de necessitate in prædictis aduentum deo, ex tempore, non potest illi consistere formaliter ratione alioquin ab æterno ei consistens, quia id quod consistit ratione alioquin æterno, debet esse æterno, & non temporale: ergo si immensitas essentialem deus, esset ei formalis ratio existendi in rebus, cum immensitas consistit in deo, necessitate, & ab æterno debet per se consistere & ei æterno in rebus existere.

Probatur secundo, quæ immensitas Dei non magis determinatur deus, quæ ratio ex se, alioquin ex illis in rebus, quæ prædictum existit, quæ in aliis quæ possunt vel potest esse, ergo debet dari aliquid aliud, per quod formaliter deus determinatur ad existendum in rebus, potius creatura, quam in illis: ergo cum id per quod formaliter determinatur deus ad existendum in rebus, id est, rationem formaliter existit in eis, debet dari aliquid aliud præter immensitatem, per quod formaliter in eis existit, & sic licet immensitas Dei in rebus et capacitate existendi in rebus, ut annotat D. Thom. in intro. quæstio. 7. & 8. primo patet, tamen debet dari aliquid aliud, per quod formaliter deus in eis existit.

11. Tercia conclusio. Deus existit in rebus ratione sue rationis transiens formaliter. In ista conclusione continentur ad huc omnes Thomæ cum S. Thom. Vide cum præcepto 101. d. 37. q. 1. a. 1. in c. sub finem, ubi habetur verba. *Esse autem cum cum sit absolute ab omni creatura, necesse est in creatura, ipsa quædam applicatur per operationem, & secundum illud quod operatur in rebus deus esse in rebus per operationem, secundum quod operatur operatur operatur, aliquid modo prædictum esse, & quæ operatur non de se, non creatura, dumtaxat, a qua ratio, id est, deus esse in rebus per operationem, & quæ ratio est ipsa operatur, id est, creatura, in rebus per operationem sit. Et q. 2. sequitur: *et in rebus, sic loquitur. Sed spiritus in substantia quæ operatur absolute est a se, & quæ ratio habet operationem non operatur, cum in rebus deus, unde ratio est in rebus per operationem, & per consequens ratio est operatur cum in rebus est.**

Probatur ratio, quæ Deus non est in rebus ratione sue immensitatis ratione sue immensitatis formaliter: ergo cum nihil aliud possit assignari ratione causæ hoc ei formaliter de se actu in rebus, nisi actio eius transiens, debet hoc ei ratione talis actionis consistere.

Probatur secundo, illud per quod formaliter deus existit determinatur deus ad existendum in rebus, est ratio formalis per quam formaliter existit in eis, quæ actio transiens deus, est id est, ratione causæ formaliter deus determinatur ad existendum in rebus: ergo actio Dei transiens debet esse ei ratio formalis existendi in rebus. Maior patet ex æquitate: quia ratio formalis est ea, quæ formaliter deus determinatur ad aliquem effectum formalem. Ergo per conditionem simplicem, illud quod formaliter deus determinatur ad aliquem effectum, est ratio formalis respectu talis effectus: ergo illud quod formaliter deus determinatur ad existendum in rebus, esse deus ratio formalis existendi in eis. Minor eadem patet, quia

Quid si dicatur ex ista solutione sequi, quod Deus dicatur potius sic tota creatura ratione passionis, quam ratione actionis sue, quia creatio recipit in creatura est passio, non actio.

13. Respondetur quod licet eadem ratio recipiat in homine, potest consistere hominem volentem, et parientem visum; ita eadem creatio passio recipit in creatura, potest consistere & denominare creaturam fieri, & conungi passum à Deo, & Deum ut creatorem illius, & ut adhuc contrigentem ipsam, ex utriusque fueritque sit tum illa differentia, quod creatio passio denominat Deum contrigentem creaturam, & in ea ipsum existentem, quoniam autem in Deo existens, cum creatura ideo fit in Deo, quia Deus attingit illam, & de illi est: & sic dicere quod Deus existit in rebus ratione actionis sue, et formaliter transiens, est idem, ac dicere, quod Deus existit in rebus ratione creationis passio, sui ratione creaturae ut à Deo sit respectiva. Vnde quod possumus addere, quod ideo Deus dicitur ea ut actionis sue formaliter existens ut sit in ipso Deo, & illa in creatura, quia Deus per actionem suam formaliter terminat habitudinem dependentiam, quam habet creatura à Deo, in quantum existit in eo, creatura enim existit in Deo, & ibi eo dependet, in quantum recipit & participat est à Deo, vnde cum creatura contempnitur in Deo, nisi per actionem dependentiam, illud per quod formaliter Deo terminatur dependentiam, quoniam habet creatura à Deo, in quantum dicitur ex altero in eo, & sic formaliter ipsam Deo dicitur & terminatur per est, quoniam superaddimus, & illa dicitur, & illud, per quod Deus formaliter & voluntate determinatur ad productionem creaturæ, & consequenter actus Dei debet esse id, per quod formaliter terminatur productionem passivam creaturæ & dependentiam eius in sua esse à Deo, & sic ipsam formaliter actus Dei potest Deum denominare de noua existentia in creatura, per modum terminatus de productione, quam creatura habet à Deo, in quantum existit in eo, & tunc potest Deus de nouo terminare de per de noua illam creaturam, quia hoc potest fieri sine illa mutatione et parte sui rationis connotatione mutationis ex parte creaturæ, si terminatur per potest actus Dei de nominare uno formaliter de noua existentia in creatura per modum terminatus formalis talia dependentia, & consequenter solius mutationis & perfectibilitatis creaturæ.

Quod si retorquatur exemplum quod semelius de visione contra nos, & dicitur visio denominat terminatorem parientem visum, etiam si longe distet visio à patiente, non potest creationem passivam denominare Deum creatorem creaturam, licet creatio & creatura longissime distet à Deo, consequenter etiam creationis passio ut sic formaliter, Deum non existit in creatura, nec tunc illi parientem.

14. Respondetur negando parientem, quia visio est actus pure immanens, quia nihil ponit in alio immittit recipientem patientem, & vnde non mirum quod non contrarietur Physicis, & est esse in patientem sibi, aut hominem, in quo est, & creatio consistit creaturam in recipientem actus aliqui reus à Deo, quod immediate non ipso solo alio committitur potest, & consequenter debet creatio terminari actu Deo contrarietur physiceque ipsam actus, tanquam passum & generaliter dicto, & vnde dicitur virtutis de immediate supportum & de proprie rebus dicendum creaturam est contrarium rebus primum, quod Deus creaturam recipit, & illam sibi patientem facit.

Et si dicatur, quod sic per impossibile creatura non

est à Deo tanquam ab eius creatore, diceretur tamen & terminat est in Deo, & Deus in creatura per se existens.

Respondetur utramque esse falsum, & quod in illa casu, nec Deus diceretur esse in creatura, nec creatura in Deo, quia sicut si separaretur quantitas ab aqua, quæ est in vase, tunc aqua non diceretur amplius esse in vase, quia non dicitur esse in eo tanquam in loco suo, ostenditur quantitas & vocationis & transiensque, mediante qua tangit vase imperfectum, & consequenter si temet esset spoliata quantitate sui, nec videretur, nec à vase tingeretur aut contineretur, ut optime adducit Caeli. p. q. 52. art. 1. & cum eo notat Complot. in Logica disput. 13. quest. 3. n. 42. (Et notio est eundem, quod distat causa tollitur effectus) in similibus, cum creatio sit contraria formalis, quo Deus creaturam tangit & sibi eam applicat, sublatio quod creaturæ non fit à Deo tollitur quod creaturæ videretur Deo & fit in eo, & vice versa, quod Deus fit in passum aut quod existit in eo.

Et si dicatur quod Deus non diceretur distans ab illa creatura, & per consuetudinem tunc illa passiva.

Respondetur, quod licet non esset distantia distantia quidam positum ab illa creatura, esset tamen distantia aliter, distantia negativa, quia Deus non haberet rationem formalem, & quam passiva possumus in illa creatura: vnde si Deus diceretur passivus respectu illius, esset solum presentia presentia negatio, & excludente positum distantiam à Deo respectu illius, non autem presentia presentia aliqua possumus, quia actu contringeret eam, & esset in eo, & tunc modo (ut perfectum in exemplo alio) quo aqua ipsa quantitate diceretur solum presentia vase practice negatio, & excludente ab aqua distantiam positum respectu vasis, licet distantia non esset illa presentia presentia aliqua possumus, quia actu vas tangeret & esset in eo.

Obicitur, si Deus sit in loco ratione operationis sue transiens ergo Deus sit in quacunque creatura tanquam in loco, & sic in Angeli est tanquam in loco.

15. Respondetur, quod non affirmatur, quod Deus sit tanquam in loco, in omnibus rebus, in quibus esset suam operationem; ad hoc enim ut dicatur esse in aliquo tanquam in loco ex utriusque sunt oportet quod ex illius conceptu incutitur, ita ut actio tunc, vel sit esse in loco, locum utique eius localitatem, vel sit esse alio in loco, locum tunc plenum, teste D. Thom. p. q. 8. a. 2. in corp. vnde si actus Dei non sit productus & conservatus alicuius loci, vel alicuius loci, ut sic, ex utriusque non dicitur Deus esse in illa re ut tunc talis & tunc sit productus, tanquam in loco, sed per modum agentis in passu, & sic ad illud quod obicitur de existentia Dei in Angelis, tanquam in loco. Resp. quod si ipsius Angeli non supponatur esse in loco, Deus quoque non dicitur esse in re, tanquam in loco, sed tanquam agentis in passu, & vnde supponatur esse loco, tunc Deus poterit dici tanquam in loco, in quantum sibi tribuit de consuetudine in eis in quibus ipse dicitur esse in loco.

Obicitur, tunc & esse in loco sunt duæ rationes valde distantes in creatura, una transiens ratione quantitate, altera inquantum potentia & virtute adducit igitur debent esse in Deo correspondere in ratione distantia, vnde per quod dicitur esse in loco tanquam in loco, & huc est immedie, altera per quam dicitur agentis de creatura, & huc est virtus eius inquantum seu omnipotentia ipsius.

Respondetur ex D. Tho. cont. Gent. c. 48. & in sent. disp.

alibi. q. 3. a. 1. in corp. quod existit in loco non potest consequi Deo, nisi ratione operationis ipsius vide, inquit D. Thom. loco citato in sent. Si esse in loco formaliter secundum quod corpus in loco esse dicitur, forma potest consequi Deo esse in loco, nisi interpretetur, in quantum sit, impletionem sicut corpus locum, non quidem per aliquod determinatum, sed per consuetudinem ipsius loci, et per modum virtutis et consuetudinis in eorum plenitudinem: et iste modus est proprius modus esse in loco substantie spirituales, in qua modus alius esse in corpore in loco conuenit conuenire conuenit. Ex quo duo inferri possumus, scilicet quod modus alius esse in loco conuenit conuenit non potest formaliter conuenire Deo, quia in eo non potest formaliter imperfectionem, cum definit et limitet substantiam loci intra terminos loci, nec ultra illam ipsam exte-rius. Secundum est, quod duplex alius ratio essendi in aliquo, et tanquam locum in loco, et per modum agentis in passio, conuenit conuenit uni de eisdem operationibus dicitur: neque enim necesse est quod omnia que sunt in intellectibus multiplicata arguantur de illa, in Deo enim multiplicata sunt, maxime quando aliqua ex illis, que multiplicata sunt in rebus inuolunt imperfectionem formalitatem, nec sunt et consequenter et suo conceptu perfectionis simpliciter simpliciter, que formaliter existant in Deo, sed solum emittuntur, secundum quod rationem modus essendi in loco corpori conuenit et repetit solum in Deo, sicut ex D. Th. statim videtur.

Obiicitur, posterius non potest esse ratio formalis prioris, sed Deus esse alibi, prius est quam ibi Deus operetur, quia operari sequitur esse et ego.

Respondetur quod Deus non est prius in aliquo creatura, quia operatur in ea, immo prius est quod Deus operetur in ea, quam quod ibi sit: quia si ostensum est, operatio Dei est et ratio formalis, cum sit in aliqua ex parte et de ad illud quod dicitur operari sequitur esse, distinguo, operari sequitur esse, quia tunc esse facit existere propriam substantiam et effectum illius rei, cum tunc sit, et concedo, operari sequitur esse in alio, nego quod hoc sit semper et tunc immo operari tendens in omnibus subiectis separatis est ratio, cui esse eorum sit ibi, ubi est eorum operatio.

Obiicitur posito priori, non sequitur semper posterius: et ego si prius est Deus operari in et liquet re, quoniam in ea Deus esse, non sequitur, quod si Deus operetur in aliqua re ibi sit Deus.

Ad spondetur quod quando prius est ratio formalis post non, tunc potest prius debet qui, de posterius, et operatio Dei est ratio formalis cui Deus sit in aliquo, et consequenter posito quod in eo operetur, statim sequitur quod in eo sit.

de celo et mundo cap. 3. loc. cit. apud S. Thom. supra celos, et existit illa esse dicuntur: Non ita quod, inquit D. Thom. loco citato Aristotelis commentatur, Deus sit ibi, id est, extra celum sicut in loco, sed quia non est conuenit nec nichilum sed conuenit corporalem virtutem, et ut patet in natura corporalem accedens. Haud dubie ergo Deus extra totum videtur esse, si ly, extra, negatiue finemur, id est, si significet quod Deus non limitatur nec conuenit intra ambitum virtutis, cum eius virtus sit infinita de immensitate, nec certum limitibus tunc in terminis claudatur, vel circumfinitur: sed si ly, extra, sumatur positue, ita ut significet quod Deus sit positue conuenit in loco, in illa specie, que finemur et inuenitur esse extra celum, et extra totum virtutem, illud est quod in commentariis vertitur, et de quo procedit preterius difficultas.

Secundo notandum est, quod illa spatia imaginaria non sunt aliquid reale, sed nihil prout: et ratio huius rei est eadem, cum illa spatia imaginantur in quibus linguis et imaginem aduersarij. Nam enim, sunt extrinsecum de necessitate, et aternis, linguis enim Deum et aternis, et ex necessitate ex vi immensitatis sue in illis reperit: ergo si illa specie essent quod reale, diceretur aliquid et tunc extra Deum, quod esset et in necessitate de necessitate aternis, unde cum sit ratio in se ponere aliquid et in reali rationem, Deus conuenit de necessitate illi, non potest aliter quod illa specie finemur quod reale, neque etiam hoc intendit aduersarij, sicut enim omnes illa specie non esse realia.

Quod si queritur de illis, quid sint spatia huiusmodi imaginaria? Respondetur esse non repugnare naturæ de capacitatem veluti negantem ad recipiendum corpora, que possunt in Deo produci tam extra celos tum extra totum ambum virtutis unde sunt in linguis et hoc huius virtutis fabricacionem, fuisse virtutem que naturam locum de virtutem, ubi sunt et virtutem, que quidem virtutis in parte de virtutem, erat sequitur extrinsecum, ac est hoc virtutem (ita loquuntur similiter extra celos in illa specie vacua de virtutem, que possunt repleri a corporibus, que ibi possunt in Deo produci, de hac spatia ita stabili sunt de virtutem secundum tot, et ex aduersarij aut re-cessu corporum in illis producantur non definitur, sed sunt in virtutem loca quidem immobilia conuenit, que ibi producantur unde accedunt, et recessu corpora, que in illis sunt, generantur noua, alia tendit de conuenit alia, et semper illa spatia in eadem statu permanent, de dignum ducunt in eis omnibus que potest corpus imaginatio fabricare, in Deum conuenit per modum conuenit et repletiua est, quæ-ritur ergo est, virtutem Deus de facto actu de politus sit in illis spatia imaginaria.

Prius sententia est affirmatiua: ita si nris Suarez disp. metaph. sect. 3. Zuerch, Molina, Valt nris, P. santus in immortet, super D. Thomam l. p. q. 8. art. 2. ubi solus hanc questionem tractat.

Secundæ sententiæ que est opinio Thomistarum conuenit loco citato. l. part. est negatiua: possumus videt in Nauaret, Nauaret, Guaxales, Bannez, Vela, de Granada in prima p. 2. de diuine attributi disput. 3. qui quidem postremo nominat conuenit tenuit aliquando sententiam finemur, se re-ferunt auctoribus considerata motum eam, et hanc quam vt tam de germanos D. Thom. Thomistarumque opinionem esse reputant, implexant est.

ty. Probatur illa sententia, primo et D. Thom. cit in primo suppositione scilicet de celo lectura et de deinde in metaph. sect. 3. in fine, ubi dicit quod quod quod conuenit quia est illi est, et patet imaginariæ

QVÆSTIO III.

Primum Deus sit in loco suo spatia imaginaria.

§. I.

De solutio questionis.

36. **A**d intelligentiam huius questionis supponimus primo certum esse de indubitanum quod omnes Deum cum infinitis sit de immensitate non ita esse in mundo, vt conuenit de rebus inuenit inque reuerentia et limitet huius virtutis. Ex quo sit quod a scriptura pluribus in locis vt Job quæst. 3. Reg. 1. et alibi scriptum est SS. P. P. immo de nob ipso Aristot. lib. 1.

Deinde probare restat de sumptis ex D. Thoma in illis dictis, quæst. ante in argumentis esse contra. Deum non posse esse in nihilo, quia in nihilo nihil est, triquet D. Thom. ibid. ille spiritus imaginatus fuit puri chimeræ & nihil omnino: ergo non possibile est quod Deus dectus est in illis. Mai. est D. Thom. loco citato: minor tamen patet ex suppositione sic causa, quæ v. ostenditur est, ex ipsa nam naturâ causæ, illa spiritus nec sunt, nec possunt esse creati, illud autem quod nec reale & nec reale est posse, videtur esse quoddammodo minus, quam res, quæ nihil sunt; & prob. est possibile, quando manent in statu suæ possibiliter, nihil sunt in seipsis, & prospectu quando Deus illas creat quæque producit, dicitur eas ex nihilo trahere; et illa spiritus imaginarius sunt quoddammodo, quam tracta sunt suæ possibiliter consideratæ, quia illud quod potest esse (sicut possunt esse res possibile in seipsis appetitæ ad esse, & minus consueti quæ nec de nihilo participant, quam illud, quod nullo modo potest esse, sicut sunt illæ spiritus; ergo si non obstatè possibiliter ad esse, quam creaturæ, habent quando manent in statu suæ possibiliter, nihil sunt in seipsis, certè illa spiritus sicut & imaginarij, quæ phantasia phantastice & chimeræ imaginatæ, minus sunt (si hæc est dicere) quam nihil, & ex Deum in illis dicunt, est Deum ex chimeræ & phantastiæ omnino tibi stantem, non minus se si quæ fabricaretur chimeræ, & in illo quædam chimeræ fabricaret Deum.

Docet illa species imaginaria non esse purum nihil, sed quamdam capacitatem negativam seu non repugnantiam ad continentem & recipiendi illa corpora, quæ possunt in eis produci.

Sed contra, quia inest ens de nihil non datur medium, cum contrariis illi opponitur. Ergo: cum illa spatio nec sine ens, nec in maiorem habere possint, erunt totum nihil.

Desidero argumentum sic ad hominem. Per te ista
sunt sunt quidam capacitas negativa & non repug-
nantia ad recipiendam de continendo corpore, quod
tibi possunt produci; atque nihil dicitur produci de
te ipsis in sua non repugnantia tui capacitate
negativa, si illa nihil nullo modo realiter aut potius,
(sicut est de quibus in presentibus loquimur; neque
etiam loquitur de aliqua capacitate negativa, aut
de aliqua non repugnantia, quod sit in aliquo
positivo fundata; quod est illa, quod est in potentia
obediendi respectu soluturum superioris ordinis.) Ergo impliciter non inuoluit dicere, quod illa
capacitas negativa sunt capacitas solius negativae, de
non repugnantia quidem, de tanta quod in illa
corpora realiter producantur. Mal. tibi ex asseritio-
nis. probatur, quod etiam dicit, quod homo qui uoluit
produci, produci in sui non repugnantia & ca-
pacitate negativa. Quod dicit, quando albedo uenit
de coniungitur patet, quod albedo uenit de recipi-
enda in sua non repugnantia, quam habebat, ad
huc ut uideretur cum patet. Ergo cum eodem modo
susceptum dicitur ad non repugnantiam quam habet
essendi in loco per suam et inueniunt de vibratione
ac predicta ad suas, quando corpus productum
non dicitur recipi in sua non repugnantia, quod in
quodam loco uacuo de coniungitur.

ad. Dicitur quod duplex est non repugnantis seu
capacitatis negationis, scilicet, quae consistit compo-
nente obiectum, quoniam quilibet res habet in se necesse
esse ad hoc quod ponatur extra causas; quilibet ratio
et consequenter fieri, debet prius esse possibilis, et alie-
quam seu terminus alterius veritatis et aliorum, et con-
sequenter habens non repugnantis ad effectum, et in
hoc non repugnantis certum est rem non produci

quando extra carnes ponitur (et inflantia consuecunt) quae ille non reputant et illa enim erit quae producit, sub stare tamen possibiliter considerata: si d'fici certum et si ille non reputantur rem non producat certum est: etiam in eo, quae imagine sua non consistit: unde aliter est non reputantur in capite negatur, in quae figura imaginis consistit, de in quae de facto omnia corpora producant, et de his, et si et ista quodam ex genere, quae consistit per modum loci ut cal recipere de continet omnia quae producant, quae quidem valent in genere et in loco ille corpora, quae sunt in aliquibus per aliquos potius, tamen et remanent non habet.

Secūda, quia spiritum imaginatiuū (si uideat in eis fundatū & non extrinsecū) nihil est aliud quā non repugnans quoddam spiritui, quod figurat posse à Deo recipere quod quodcumque uisus (quantum uisum pollet fieri) circūspiciat pollet & ambire, alia enim quocumque corpore, contemplatione pollet fieri illud ut uis, à quo pollet concipi & inueniri uisus in infinitum, & prospectus conceptus calco, constituitur extra illud, spiritum non repugnans, si sit imaginatiuū, quia cunctis uis pollet. Dicitur etiam illud corpus super caelos, quod esset ipsis uisus uisus in infinitum; & illud spiritum imaginatiuū nihil est aliud quā potentia quādam obiecta spiri à Deo scilicet, sui non repugnans, quam habet spiritum ut fiat à Deo maior & maior uisus in infinitum. Ergo spiritus illa imaginatus infinita, qui figurat extra & uisus & extra uisum illud, nihil facit aliud quā spiritus, prout in potentia uisus dicitur expectare potentia diuina ad hoc, ut fiat maior & maior uisus in infinitum in hoc & confuso uideretur in diuina.

Mal. probatur, quia eodem modo careret; positis
deberemus loqui de spatio seu loco imaginatio; et de
tunc posset imaginatio: et illud tempus esse generum
quod figurum et luti ab aetere aeternitati coherere,
sicut est et hoc, quam extrinsecus quidam tempore ma-
ior et maior visus in infinitum, quem contemnimus
ab aetere positis carere; et hoc spatio illa imaginatio
definita, quod figurum et unigenitum supra caros de
aetere totum visum sum, nihil sunt et hoc, quam ex-
trinsecus corporum maiorem et maiorem visus in in-
finitum, quem positis et Dico productum vide et in-
finitum et corpus humanum producat, non debet sup-
poni prius aliquod corpus humanum negativum, in
quo recipiatur corpus humanum verum et reale, de
licet et tunc producatem corporis equini, non debet
supponi prius aeternum quidam negativum corporis
equini, totum quod in capite quidem negativum
recipitur corpus equinum verum et reale, et hoc
de aliis corporibus; ita similiter et tunc producatem
totum visum, vel quocumqueque aliter spatio
realem, quod possent produci de Dico et hoc
venitum, non sunt supponendi spatio quidam
imaginarium et negativum, in quibus, tamen in ca-
pitis quibusdam negativum lactis, spatio ve-
re et reale recipiatur, quam totum quod et tunc
producatem cuiusqueque carere supponitur, et
postea solum obit dicitur, seu non recipiatur
ad hoc vel producat, et tunc contemenda nostra
Imaginatio, quod licet percipit corpus, quod sunt
intra hoc venitum, supponit spatio reale de po-
sitionem quibusdam, ita Imaginatio quod spatio
reale totum visum visum, vel alia quod possent de Dico
extrinsecus produci, supponit ante sui productionem
spatio quidam negativum, in quibus spatio dicitur
reale recipiatur, hoc autem sit ut imaginatio dicitur
ante dicitur.

Confirmatur, quia omnis negatio reducitur ad aliquam positivam; ergo negationes exponentes, quae sunt

specie imaginariæ ad recipiendâ & continentia corpore, debet sederi in potestate, quæ possetur Deo producta compassiva capacitate recipiendâ & continentia corpore aliâque conceptioni posset in eis collocari.

19. 2. Probatur ratioque alie petiti ex eodem D. Thom. in cap. cunctis in c. 3. in prima ratione citata. Vnde cum Deus est, ibi est per suam operationem transiens in. Atque Deus nihil operetur in spatio illius imaginariæ; ergo Deus non est possetur & formaliter in illis. Meno est D. Thom. loco citato de sacre scripto D. Thom. plenius alie in loci quæst. præced. notata probatur. Meno autem est eadem eadem, quæ ubi cunctis est effectus est, ibi nulle est operatio transiens, quæ operatio transiens Dei infert effectum eius formaliter; ergo cum ille spatio imaginariæ non infert effectus Dei, cum illa spatio nihil sint reale, nulle est ubi operatio Dei.

Confi. quia omnis relatio positivæ perfectiæ, quæ est in Deo ordine ad aliquod extra ipsum, tendit ad hoc, quod illud quod est extra Deum, sit ei positivè præsens. Ergo cum alie spatio non habent ex parte se positivè præsentem se comparatione ad Deum, (cum nihil sint possetur); Deus non habet relationem positivè præsentem ad ea.

Confi. quæ præsentia quam habet Deus in ordine ad ea quæ sunt extra se sunt præsentia per modum continentiæ; ergo cum spatio imaginariæ ad Deo contineri non possint, quæ illud quod nihil est (sicut sem ille spatio non est capax ad hoc vi contineri); et aliquo Deus non est in eis.

19. Probatur, quæ nihil est assignabile in Deo, per quod Deus dicitur existere in illis spatio imaginariæ, ergo de factis illis non existit. Consequ. patet probatur. Si quæ esset quæ Deus in eis contineret, et esset propria eius existentia, vel eius immensitas, eorum dicitur potest; ergo. probatur. Meno primo non potest dici quod per propriam existentiam in eis existit, quæ contineretur in eislibet fecit existit (cum eorum esset ex existentia eorum de existentia ei); ergo cum existentia Dei sit absolutissima à quocunque alio extra se, cum existentia Dei consistat in hoc quod sit ei se, seu ipse esse substantia, existentia Dei non facit existere Deum, nisi se se, non accedat in ordine ad illæ spatio substantia. Quod cum Deus non habet existentiam in illis per suam immensitatem; probatur. quia per immensitatem Dei potest negari in Deo ordine positivè ad aliud extra Deum, quæ in eo tale ordo ex vi illius formaliter constituitur; cum per eam formaliter vi sit. negatur quod mensuraretur aut mensurari possit ab e quo exta se.

Confi. ultimo nostre sententiæ ex SS. PP. cum scilicet August. lib. 4. contra Maximianum, cap. 1. de iherogareni, ubi cum esset Dei aspectum esse respondet; Respondet, in scripto habetur. Eodem in scripto, quæ similes respondet idem August. in Epistola. 2. exponens primum eius verbum. Ad te locum oculos meos, &c. Ita sentit etiam D. Bernard. lib. 2. de consideratione; quæ simili questionem ita satisfaciunt, *Alia quæ (inquit) ubi erat Deus ante quæ mundum form, ubi est non est quæ quæque ultra ubi erat; præter ipsum nihil erat, ergo in scripto erat, & Tertull. lib. contra Praxeam cap. 4. Ante omnia, sequitur, Deus erat solus, & ipse solus & locus erat & anima. Si vi videret plura alia SS. PP. Iuxta lege Gerardo loco supra à nobis citato de Nazaretham controuers. cap. 5. 2.*

f. 11.

Solutio obiectio.

Obiectetur ab adherentiæ plura loca tum facta scribere, tum SS. PP. in quibus affirmatur quod Deus est supra celos.

20. Respondetur cum D. Thom. loco supra cit. supponere prima, quod Deus est extra celos, non per hoc, quod sit positivè præsentis eis; sed per hoc, quod sit positivè continetur eis; et talis, vno verbo est supra celos lo se, non autem in ordine ad aliud extra se, quod sit supra celos. Est vicius solus locus D. August. de ciuit. Dei, cap. 9. qui videtur facere difficultatem, videtur etiam Augusti aliter, Deum esse in spatio imaginariæ supra celos.

Sed respondetur, quod D. August. vix quædam ad illæ spatio illa imaginariæ, imo vi optime aduertit Gerardo, et impossibilitatem eorum, ergum Augusti impossibilitatem fuisse ante creationem mundi, durationem infinitam, quæ voluerat quædam eductæ et quæ hoc eigmento refert August. Si spatio temporis ante mundum signa, similiter ergo extra mundum caput infinita spatio locorum? Quod cum hoc non admittat, sed potius reiciat, patet ex verbis sequentiis, quod si dicitur inueni esse deum in spatio, quibus infinita imaginariæ loca, cum locum nullum sit præter mundum. Respondetur ex illis modis inueniuntur repare præsentia temporis vacantis Dei, cum nullum tempus sit ante mundum.

Obiectetur et D. Thom. quodlibet, etc. ubi ait Deum esse non solum in eis, quæ sunt, sed etiam in eis quæ imaginari possunt, & subdit postea, Deum enim esse in imaginari. Respondetur quod D. Th. cunctis modo loquens ibi de forme imaginariæ, sed de rebus possibilibus; quæ possunt imaginari esse in quibus est Deum esse (intelligi) potentialiter, & quantum est ex se, loquens ubi scilicet potest illæ producere, & de eis semel productis existere. Quod cum legitime sit illa D. Thom. explicatio, patet ex eo quod quæ ibi, quæ in eis in eo loco, vnam propriam Dei sit esse videtur; & si respondet affirmatiue, quæ cum Deo (inquit) sit in loco, ratione vicius se, & vicius Dei se extendat, non solum ad ea quæ sunt, et sunt, & fuerunt, sed etiam ad ea, quæ possunt imaginari esse, Deum consequenter sic enim se imaginari. Ecce dictum S. Dionisii. Ergo scilicet, per illam dictionem non inuenitur, quod Deus esse, & de facto producat et, quæ possunt imaginari esse, sed solum, quod possint illæ, quantum est ex se producere, si velles; ne vicius inueniatur solum, quod quantum est ex se, possit Deus existere in illis, ex supposito eis scilicet, quod illas producat, quantum de facto se eis formaliter non est illas, non est de facto vicius inueniatur in defectu solus existentia illarum rebus possibilibus se scriptis; vnde quando dicit D. Th. primum esse Deum ubique, eo quod continetur ei esse etiam se inueniatur, idem est, ac illud, quod dicitur, in pet. quart. 3. cit. 4. resoluatur eodem questionem, primum esse Dei, esse ubique; & quæ quæqueque loca, cum inueniatur a panibus, oportet quod in quolibet sit Deus.

Obiectur, si illi est aliquem in eis aliter, quæ quod ubi operetur; sed Deus potest operari in spatio imaginariæ & aliud compert in eis producat ergo debet primum esse in eis, quæ quæ in eis operetur, ergo debet semper esse in eis, ne cum operatur in illis inueniatur accedat de nouo ad illæ, & per consequens, inueniatur.

ca. Respond

line vili tamen distantia, etiam frigiditas utali adinveniem, quod utrum fieri possit, reliquos firmioribus ingentis radicandus, dico quod tunc posset Deus intrare illa duo corpora, quæ unquam spūta realiter producere, & quomodoque quæ videri inter ea distantiam formalem statueret.

Deus in illa hypothese quod de situeretur unius spūta realiter, quæ sunt inter calorem & frigiditatem, tunc calorem & frigiditatem non esset ut viciis & proximis, ut cunctis esset ut esset effectus præfinitus: ergo de beatus ille inter se distantes distantiam sit inveniendū de necessitate inter ea, aliquot spūta imaginari sit.

27. Respondetur quod sicut ad formalem distantiam requiritur, quod sit inter corpora distantia spūta quodam realiter, per quæ formaliter existunt distantes formaliter: ita ad formalem de politurum præfinitam formalem unius corporis et spūta distantes requiritur realis de politurum contactus unius respectu alteri non, immensitas quidem, si sit immensitas præfinita; mediocris vero, si præfinita sit solum mediata: de sit cum ea hypothese, calorem de cetero non sit immensitas politurum contingenter immensitas autem dicto contactus, nec esset a forent spūta realiter, per quæ politurum posset inter ea constitui distantiam, non decerneret consequenter ab invicem politurum distantiam, nec enim ibi unum politurum præfinitum ut videri, quæ esse videretur unum aliquem in distantiam formalem de. & Consequenter de quod et per unum mediocris de distantes inter se distantes distantiam formalem, ut si de sit tunc præfinitum aut videri hoc est solum per præfinitam tunc proximam ut per politurum distantiam formalem solum, non autem fundantur in ea conclusum.

Obicitur si Deus non esset in spūta imaginariæ extra calorem, Deus moueret per accidens ex hypothesi quod traheret universum tunc sphaeram conuenerit orbis primi.

Respondetur statim, prima præpositio quæstio. Si autem loquendo ad viderem, quod illi ut dicit non posset fieri, nisi supra præfinitum orbem producerentur spūta & loca realiter quæ quæ videretur moueretur, tunc realiter aliquot, ad quæ motus ille terminaretur quæ motus localis, inquit, non posset fieri nisi per spūta realiter, & ab uno termino locali ad alium terminum localem.

Sed si eodem resp. de politurum hypothese non tamen idem sit, quod Deus moueret per accidens, sicut enim idem dicitur moueri per accidens quæ sit dicitur verum, quæ præfinitum localem & de nam quæ moueret: ita ad hoc vi Deus diceretur per accidens moueri id motum huius universi, de beatus de eo localiter deprenderet, tanquam a loco definitivo, vel de consensu: unde cum Deus nullo ex præfinitum modo ab hoc videretur posset, sed esset totum illud sit, non quidem in spūta imaginariæ, sed in se, & de videretur immensitas loca, inter quæ de beatus semper hoc videretur contineri, quodcumque illud traheret, propter ea tunc videretur immensitas Dei, & non sola conuenerit motus ille factus in hoc videretur, de politurum tunc extenderet præfinitum Deo ex tali videretur, tunc illi periret.

Obicitur, sicut sit habet immensitas ad omne tempus esset in imaginariæ, ita sit habet immensitas Dei ad omne in locum etiam imaginariæ: arguitur eternitas Dei continet omne tempus etiam imaginariæ, ut quæ adde conuenerit, ergo de sit immensitas Dei omnem locum etiam imaginariæ continet, & quæ adde præfinitum adde.

Respondetur concedendo mai. & id min. ad illud quod dicitur quod eternitas Dei continet omne

tempus etiam imaginariæ, si per hoc intelligatur quod eternitas continet in se emularet omnes realitatem temporis possibilis, & conuenerit alterius durationis quæ vere posset esse, concedo; si vero per hoc intelligatur, quod eternitas Dei continet omne tempus sicutum quod videretur, ut posset, posset, ut posset videretur esse, nego quod eternitas huiusmodi tempus imaginariæ continet, neque enim eternitas debet in se continere illud, quod nulli est, & quod est per continetur, sed solum possibile durationis: immensitas dico de immensitas, quod immensitas Dei debet quidem in virtute sua immensitas continet omne locum imaginariæ, possibile in tantum de nego, quod debet continet locum, quæ est per imaginariæ de rhemeticus, & quæ nullo modo sit possibile, sicut si illi spūta imaginariæ addeffinitum, illud tunc quod videretur, & addeffinitum posset, continetur in Deo; nec posset, nec debet ad illud tunc quod dicitur in eadem immensitas omni tempore imaginariæ eternitatem de continet: Respondetur hoc esse falsum, tempore enim imaginariæ, quod tunc eternitatem mundi præfinitum, etiam illud possibile fuerit, non continet eternitatem secundum August. in de eunt. Dei cap. & de. de ratio huius in est continet, quæ continetur de eunt, deat continetur etiam amborum & ergo cum illud tempus imaginariæ nunquam extenderet, non posset eternitas Dei dici de continetur, non quidem de deffinitum de eunt se continet et præfinitum, quæ quantum est de, eternitas posset de continetur, si tempus extenderet, sed de deffinitum continetur illud tempus, quæ tunc necessitas, ut si eternitas continetur posset, ut similiter ego dico de immensitas illam quidem capacem esse, quorum est de se ad hoc, ut posset esse præfinitum omnibus de quibuscumque spūta, modo per actum Dei deat tunc tunc per continetur quibus tamen actus præfinitum non est, quia de non ponitur.

Obicitur, immensitas quæ est in Deo, tantum habet quantitatem virtutis, quantum habet et quantitatem motus temporis infinitum, si dicitur, tunc si deat tunc corpus infinitum, tunc est, ut quæ nitas motus, ut de facto repræfinitum localem imaginariæ: ergo immensitas, quæ est in Deo, de beatus habere tantam quantitatem in virtute, ut de facto repræfinitum etiam omnes loca imaginariæ.

Respondetur cum Gonzalez disp. 7. quæ ad de concedo mai. & ut ego min. cum tunc illa spūta imaginariæ sicut finitum de ubi, ut sit tunc repræfinitum, sicut illa continetur, per per unam quantitatem non posset.

Et dicitur de iustis quod illud corpus sicutum per suam quantitatem impleret omnia loca de spūta possibilia: atque immensitas Dei tantam habet quantitatem virtutis, quantum illud corpus habet motus. Ergo, sicut corpus illud infinitum, simplex per suam quantitatem deat omne locum possibile, & immensitas Dei debet deat omnia loca possibile implere.

27. Respondetur a. distinguendo, mai. tangit per omnia loca possibile, reliquendo ea vi sunt in se ipsi in fine pure possibilis, & conuenerit ea veluti continetur in se ipsa, nego, quæ in illo sita nihil sit continetur in se ipsa. Implent aut loca possibile, per quæ dea parte sit omne quantitatem eorum possibilem de continetur, quia cum illud corpus deberet esse infinitum, debet consequenter in se continere actu omnem per quæ quantitatem possibilem. Ad min. autem, arguitur immensitas Dei tantam habet quantitatem virtutis, quantum habet corpus, sicut quantitatem motus, distinguendo: ita ut immensitas Dei per suam quantitatem virtutis præfinitum consideretur

in aeternitate, itaque in aliquo veluti ipsum continetur; ergo, Minus est certum, quod illud, quod aliquis comprehendit, deus ipse esse mensura. Min. tamen probatur: quia illa 37. dicitur Deus habere aeternitatem: ergo cum ille qui dicitur habere et aliquis *divinus*, et aeternitatem, Deus qui dicitur habere aeternitatem, ab eo totum bonum, omnia quidem in quantum esse sunt ab eo procedunt, sed itaque quod aequale ab eo est.

6. Secundum conclusionem: ratio mensurae quanto accipitur incl. in, non est ratio mensurae formalis, sed ratio mensurae virtutis, in ista conclusione est notandum nobilissimum Gorg. Ner. & Nenaz. de libri Bion. nec & Zoro. & tunc Thomae dicitur aeternitatem formaliter includere rationem mensurae, & quod illa ratio mensurae est aliqual ratio, ista tamen non mensura, quod rationem secundum se considerat includit illam rationem totam, sed solum quod includit eam, prout habetur modo intelligendo, ut infra explicabitur.

Probatur prima pars conclusionis ex Di. Thoma prima parte quaestio. eo. articulo secundum ad 1. ubi habetur aeternitas. *Unde cum dicatur Deus aeternus quasi sit aliquis modo mensurae, sed accipitur ibi ratio mensurae secundum apprehensionem nostram tantum*: Ergo si consideratur aeternitas secundum se, sicut cum in praesentia conclusionem et arguatur, non potest illi secusdam mentem Di. Thomae quod includit melius ab eo quam rationem mensurae formalis.

Probatur ratio. mensurae formalis & proprie dicitur, arguitur rationem distictionem inter mensuram & mensuratum, ratio dependentem mensuram a mensurato, & relationem rationis mensuram ad mensuratum, quod quidem ratio funditur in illa dependentia rationis, quoniam habet mensuratum a se mensuratum, ergo cum illa omnia arguitur imperfectiorem fontem in illi conceptus ex parte mensurati, non possunt rationem formaliter in Deo.

Et si dicitur quod in definitione mensurae, quam ex se est aeternitatem, non exprimitur conceptus illi imperfecti dicitur, sed solum quod mensura sit ratio cognoscens quod mensuratum est, sive formalem, sive causalem, in quo ratio est sive intellectus imperfectioribus declaratur, & maxime si quantum, in causa cognoscens mensuratum in illa, et quoniam in causa, & non quantum ratio & formale: licet enim in conclusionem ex hoc conceptus imperfectioris aliquam dicitur, non rationem primum, communem, quae quoniam virtutis imperfectioris fundatur, & propterea Deo etiam non denegatur.

7. Respondetur quod ex communis sententia Philosophorum intelligentia ratio mensurati dicitur formaliter dependentem a mensura, & relationem rationem ad eam, fundam in tali dependentia ut quod Complectens rationem in Logice dicitur. 1. 4. quaestio 4. videtur potest. Sicut ergo ex tali dependentia quoniam dicitur habere effectum & causam, quod est imperfectior in ratione, & talis ratio distinctio a se tenet, & propterea nihil potest in Deo habere formaliter rationem effectum, in ex tali dependentia, quoniam habet rationem totam & mensuram formalem, regulam imperfectioris, & distinctio rationem debet habere a se mensuram, & per consequens ratio mensurati & mensurae formalis quae tenet, non possunt potest fundari in Deo. Unde hic in definitione illa Aristoteles, & et hoc patet quod mensura sit ratio cognoscens quoniam tenet, non exprimitur conceptus imperfectior ex parte mensurati, si illud quod

habet quod aliquis cognoscitur per alios, cognoscitur rationem cognoscens, non infertur

illa imperfectior in eo, quod ita cognoscitur: cum certum sit in Deo multa rationes tenent, quae per aliam cognoscuntur, & rationes imperfectiores imperfectiores rationes a nobis aliter in praedicta definitione includuntur, illud enim quod est ratio cognoscens illud, ut videtur, & formaliter mensuratum & se, supponit quod huiusmodi mensuratum sit a se tenet dependens, & consequens, quod mensuratum aliam imperfectioris quae ex tali dependentia ut videtur ab alio consequuntur, Et hoc per 1. part. conclusionem.

Probatur ex parte prima, ut sit quod dicitur in praedicta conclusionem, quia videtur rationem probare hunc secundum partem, quod videtur rationem ex ratione ex ratione illa dicitur locutionem eius rationem.

Prob. 2. quia adhuc per aeternitatem dicitur habere rationem mensurae formalis, ista ratio est incomprehensibilis ad Deum, in quantum dicitur, ut de ista praestitit si de ista ratio, ista ratio tenet imperfectioribus illud omnia, quod praestitit, si tenet habere rationem mensurae ipsam in ratione, ut videtur dicitur, quod huiusmodi conceptus aeternitatis ad Deum Ergo.

Consequenter, quia ideo enim aeternitatem in Deo dicitur esse ratio virtualis respectu eternitatis, quae aliquis conceptus mensurae tenet, ut videtur ad illud, ut si quoniam potest habere rationem, aliam de ista non habet, prout illud tenet rationem virtutis ideo immutabilis Deo dicitur esse ratio virtualis aeternitatis, quia aeternitas ita comparatur ad immutabilitatem, ut si quoniam potest aeternitatem habere rationem, si tenet non habet rationem immutabilitatem: Ergo cum Deo consideratur secundum quod praestitit de ista in hoc sit, ita comparatur ad immutabilitatem, ut si quoniam potest habere mensuram in duratione, aliam praestitit rationem ne habet, nec habet potest, ut videtur dicitur rationem mensurae virtualis Dei in duratione.

3. Confirmatur, quia, sicut per hoc quod aeternitatem enim dicitur causam virtutis ab alio, tollitur etiam virtutis dicitur aeternitatem omnem imperfectior, quae est in ratione formalis, & per hoc locum tenentur, quod illud mensuratum, quod est causa virtualis, quod est proprietas rationis, substantia quod habet conceptus imperfectioribus ex parte rationis causam virtutis, sicut per hoc, quod dicitur aeternitatem rationem virtualis Dei, immutabilis, quod aeternitas quae tenet proprie rationem mensurae, substantia quod habet conceptus imperfectioribus ex parte Dei, quoniam dicitur virtutis secundum durationem esse mensuram, & consequens, sicut immutabilis potest illi causam virtutis aeternitatem, ita potest aeternitas dicitur mensurae virtualis durationis dicitur, seu Deo quantum dicitur & praestitit in hoc est.

Et hoc patet per Aristotem & alios quod cum ipso fundatur cum illa Thomae consistit, & quando enim dicitur dicitur aeternitas indistincta modo causam modum rationis & per rationem completam, aliqual rationem, non considerat aeternitatem huiusmodi secundum se, sed ut substantia modo conceptus intellectus nobis, quia cognoscens aeternitatem, quod videtur in per modum mensurae formalis Dei in duratione, & propterea virtutis rationem quoniam mensurae rationem in comparatione ad Deum, cum enim dicitur de dictionibus rationis ad cognitionem durationis dicitur, praestitit comparat aeternitatem ad Deum eo modo, quod videtur duratione creatur ordinari ad res, quoniam sunt durationes, & consequenter per modum mensurae, & sic aeternitas secundum quod substantia modo proprie conceptus

ergo si tempore nostro mensurari nequeant, et si eis aliud tempus pro duratione assignandum, quod sit aeternitatem proportionatum atque consonum ergo discernit distinctum, et continuo vero continuum est assignandum.

Quod si dicat actionem in se ipsa non mensurari tempore prout duratio, licet sit spiritualis, & consilium quærit posse etiam Angelorum eodem tempore mensurari. Respondetur negando consequentiam, quia aliqua existens in corpore, prout ab eodem in modo mensurari, quanto in modo suo operandi, & sic non minus quod quædam est in corpore, quod similiter mensurari, tempore illis mensuratur: ut Angelus est mensura à rebus corporis in se ipsa, & consequenter tempore nostro mensurari non potest, sed aliud necessarium est in superiori continuo rationis, & sic secundum rationem, itaque continuum spirituale, secundum discretum, distinctum spirituale est.

Quod autem in Angelis debeat huiusmodi actionem virtualiter transire, quoniam alia sunt discretæ, alia continuae, prout in motu Angelorum, qui vel discretæ, vel continuæ, motu secundum quod libere motui possunt. Cuius tamen Angeli non moventur motu locale, nisi ex vi actionum suarum, prout quædam continuias virtualibus, vel discretis, vel continuis, duratio locorum, quæ aut a non occupantur, aut continguntur, ut, quod si in possunt, prout placuit, vel motu discretæ, vel continuæ motui, qui vel discretæ, vel continuæ actiones, et licet se possint, quibus vel discretæ, vel continuæ duratio locorum prout se ipsas.

16. Vltima conclusio, omnes durationes prædictæ secundum quod habent rationem æternitatis, repetuntur in Angelis superius: duratio secundum quod habet rationem mensuræ, quæ sicut PP. nostri Complutenses in Phyl. disput. vi. quæstio 6. ita in libris continet et copiosissimum et tempus intrinsecum, prout quod non in se, ut in meo illud rationem mensuræ non habet, sed in tempore prout in nobis: et tanquam in prima illius generis mensuram et duratur: sic videtur Angelis propriis durationem mensuræ, et tunc, tunc operationibus ipsas rationem mensuræ, et proportionem mensuræ sunt discretæ, et rationem mensuræ non habet, sed tamen alia quam Angeli, quoniam duratio durationis, in durationibus heterogeneis Angelis superius, tanquam in mensuram proportionem mensuræ, & sic motum Angelis superius, mensurabilem esse, cum motu mensuram Angelorum tempore discretam actionem ipsam, tempus discretum de actione ceteris motum Angelorum, & eodem tempore tunc continuum, tempus continuum illorum, etiam si quædam prædictæ tempore mensuræ hoc posito nulla conclusio est D. Thom. loco supradicti in 1. partis de æternitate Thomæ ibidem.

Probitur ratio: illa est quod omnia Angelis quod durationem suam esse suam operationem certitudinem atque regularem debet esse illa quæ repetunt prædictæ actiones per modum mensuræ: atque superius Angelis est illa, a qua omnes alij Angeli rationem, quod durationem suam esse illam, non utique operationem mensuram, atque regularem: ergo debet esse illa, in qua prædictæ durationes per modum mensuræ repetuntur. Maior patet ex terminis. Minor probatur, quia illius est mensuram de regulare Angelis quod omnia eorum durationes, omnia habere magis prædictæ, magis regulares, & formæ omnes illarum durationes: atque hoc ad in superius pertinet, quia sicut & prædictæ, & prædictæ operationes habet, quoniam

habent ceteris Angelis, ita & perfectiores debent habere durationes, effectus etiam perfectiores ex causa perfectionis consequuntur, & maxime si sit mensurabile, & ceteris in suis perfectionibus cum durationibus effectus durationis prædictæ, ut illa, et ceteris sunt durationes, et perfectiores est, perfectiores habet operationibus, perfectiores durationes, tunc est ita operationum eorum, & consequenter Angelis superius durationes, ceteris in perfectione prædictæ, & ad ita tanquam ad mensuram propriam de hominibus, ceteris Angelis durationes totidem.

Et si dicat operationes liberas, de se ipsa esse, & consequenter actus per se, quod Angelis superius actiones, et rationes perfectæ, sicut Angelis inferioribus.

17. Respondetur, quod operantibus Angelis propriis in operationibus naturæ eorum, non sine defectibus, si videtur quod ordinatur in se ipsum naturalem, & tunc est, quæ est D. Thom. 1. part. quæstio 4. art. 4. Angelis nullum habet difficultatem in se ipsum durationem in agendo, ita in naturalem, sed tota illa ultra beatum operandi, quæ est in Angelis, prout est ex hoc, quod aliquod bonum opus, est supra virtutem naturalem eorum, ita in Angelis sunt in se ipsa beatitudine, per quam in motum ab eis omnia impediunt, quæ possunt impedire perfectum motum operandi, tunc in Angelis superius, & idcirco consequenter de unum ordinem ad futurum naturalem, & in ordinem ad futurum superius in inordinabile, omnia eorum operationes, ita tunc rectus ordo possit, quoniam nullum est impedimentum certitudinis, quod agens, eorum libere, atque secundum totam virtutem suam perfectissimum, posito quod Angelis nulla habent impedimenta, quoniam eis certitudinis in agendo secundum totam perfectionem libere suam, ita in ordinem naturalem, ita in ordinem superius, & certitudinis, ita quæ sunt, omnia possunt, & secundum virtutem suam libere suam agere, & consequenter quod Angelis superius, qui sicut in natura, ita & in libere, & in gratia ceteris prædictæ, prædictæ de tunc operantibus, tunc in ordinem naturalem, tunc in ordinem superius prædictæ.

18. Probitur secundo nostra conclusio, quæ illa quæ sunt multiplicata & duplicata, debent mensurari & regulari prædictæ, in quo sunt magis vix, & ceteris vix, ut adveniens est Aristotele 1. 1. huius quæstionis per se quæ id maiorem virtutem certitudinis, ceteris mensuram de regulam, & ceteris: atque multæ operationes Angelorum interiorum repetuntur in vix superius Angelis operationes vix, tunc intelligit per se vix vix, plus quæ ceteris est operantibus, quam Angelis inferioribus, & propter se si quoniam atque quique operationes requiruntur in Angelis inferioribus, vel prædictæ aliqua ceteris cognoscitur, & ceteris duratur, vel tunc vix in Angelis superius ad ita omnia cognoscenda sunt, quæ aliquando vix speciei operantibus vix Angelis superius illa omnia, quæ per quoniam vel quique operantibus Angelis inferioribus, & ceteris in se Angelis superius, et in operationibus mensuram de regulam inferiorum, & per consequenter eorum duratio ipsa, mensuram de regulam durationis aliorum: quæ sicut per vix spiritum, magis quæ mensuram Angelis superius cognoscitur, quæ per plus speciei mensuram de regulam inferiorum cognoscitur: ita vix inferioribus prædictæ mensuram suam illa, in quoniam cognoscitur plus tunc Angelis inferioribus constant, ergo ita operationes

operationes Angelus superioris sunt mensura, & regulæ operationum Angelus inferioris, quæ sunt longè magis vitæ, quam infirmitates: ita duratio, quæ durat operationes Angelus superioris, debet esse æqualis & æternitatis durationem, quibus durat inferiorum Angelorum operationes, quandoquidem duratio operationum Angelus superioris vitæ sunt longè maiorem habet, quam duratio inferioris correspondens affectionibus inferiorum Angelorum.

§. VLTIMVS.

Proprietates & solutioes obiectorum.

Objecta. Ad hoc vi aliqua duratio possit dici mensura respectu alterius, oportet quod illi sit notum: ita: atque nec eorum Angelus superioris, nec ceteræ durationes, quibus sunt operationes durat, sunt quod notum, quam sine duratione ceterorum Angelorum: ergo. Maior est deus, & tertium vnde est conditio quibus sit quod sit notum mensura, & illi, quod illi sit notum mensurabili. Minor autem probatur, quia quilibet Angelus inferior longè excedit & ceteris cognoscit propriam, & mensuram durationis, & ea omnia, quæ sunt in se sequuntur, quæ sunt in Angelis superioribus: ergo.

Respondetur, quod etiam notum solum probat durationem Angelus superioris esse minus notum Angelis inferioribus, quam propriam, non autem sit notum illi, & cum comparatione ad Angelum supremum: et veritas habet in absolutis rationem maiorem, scilicet, quod sit secundum se magis nota, hoc enim per accidens est, & ea de causa intellectionis non sunt æquæ ei notæ ad inferiora.

Sed quia potest hinc solutio (quæ tantum communis est) per aliquam calamitatem, & contra tem obiecta, quod ea ex se habent sequatur, durationes illas Angelus superioris, esse secundum se mensuram respectu ceterarum durationum Angelicorum, non tamen ratione ceterorum mensuram respectu eorum, saltem in comparatione ad Angelos inferiores, quibus illæ durationes sunt minus notæ, adeo.

19. Respondetur si quando, quod licet via originis & imperfectio, magis de prima sine notæ Angelus inferioribus durationes inferioris: quam durationes, quæ sunt in Angelis superioribus, tamen hæc via perfectio, & resolutionis sunt illis notæ, et sicut eam quantum prius, & magis, nobis sit notus effectus, quam causa eorum, vi originis, & imperfectio, & tamen causæ sunt magis notæ vi perfectio, & resolutionis, & propriæ vi perfectio, & sit notus effectus cognoscimus, et dicitur ea in principio & causas eorum: sit similiter, quantum Angelus inferior constanter velum, & cognitione magis proportionata, magisque adequante, modum cognoscibilium obiecti, & quæ sunt in seipsis cognoscit, (tamen modum cognoscibilium passivæ, quæ est in Angelis superioribus, & in me, quæ sunt in ipso, cognoscibilium actus modum, quæ sit in Angelis inferioribus longè excedit, etiam substantiam Angelus superioris, & et quæ sunt in ipsa, præterea etiam substantiam Angelus inferioris, quoniam, quæ repetitur in ipso) tamen durationem in se esse, sicutque operationum perfectio non cognoscit dicitur in duratorem Angelus superioris operationemque in se durat: quoniam quidem probatur duratio sua propria longè esse, & perfectio, & uniformitatem magisque regulatam: cum tamen Angelus inferior superioris comprehensione cognoscit, vi Saltem noscitur notis in profecto probatur in eadem nuper dicitur de Angelis disput. 6. dub.

Collig. Comp. Metaphysic. Tom. 2.

25. secundo, ceteris non possunt non notis durationem Angelus supremus, etiamque operationibus conuenientem: longè perfectiorem de regularitatem illi, ea quæ sunt in operationibus inferioribus continetur. Vnde quando Thomæ in prima solutione conceditur, quod duratio proprie cadit Angelus magis est nota, quam duratio Angelus superioris: voluit solum per hoc concedere, quod modum, quo Angelus inferioris suam durationem cognoscit, est magis copiosus, magis proportionatus, magisque adequatus modo cognoscibilium passivæ, quæ sit in proprie dictione, quoniam modo cognoscibilium passivæ, quæ est in duratorem Angelus superioris (propter excessum scilicet, quoniam habet ea omnia, quæ sunt in Angelis superioribus, supra modum cognoscibilium actus, quæ sit in Angelis inferioribus) licet apertius sit indubitatum emittit, quod Angelus inferior cognoscit evidentius de ceteris quæ sit certissimum de eadem in duratorem Angelus superioris, quam propria: & illud est quod duratio durat dicere, quod duratio, quæ mensura debet esse notis secundum se, velum tamen solum per hoc, quod intellectionis, quæ aliquæ vi videtur tamen mensura in ordine ad aliquod cognoscendum, debet videre & cognoscit notum esse in mensuram cognoscibilium de unitatem, quam sit in mensurabili, licet possit sit proprie rationis cognoscibilium passivæ, quæ sit in talium mensura: quod modum cognoscitur virtutis, non sit omnino adequantur & proportionatus, licet accedat, vi tam diuturnus, in cognoscibilium eorum, quæ sunt in Angelis superioribus comparantur ad modum cognoscitur virtutis, quæ sit in Angelis inferioribus.

Sed obiecta de instabili, licet ea quæ sunt in Angelis superioribus, sunt inferioris notæ, non tamen quæ libet sunt: ergo licet dicitur, quod Angelus inferior notis duratorem Angelus superioris, secundum quod talis duratio mensura in cristalla ipsius, tamen conceditur non esse, ipsum notis duratorem actum in eis liberorum, & consequenter duratio illi, non est mensura eorum liberorum inferioris Angelus.

30. Respondetur quod licet Angelus inferior omnia Angelus supremus cognoscitur liberis non notis, tamen adnotatur est quod aliquæ sit in ea necessitate situr cognoscit, & quibus potest cognoscere regularitatem & uniformitatem, quoniam superius Angelus ut uti in suis affectionibus, & per eam cognoscitur quanta sit regularitas durationis suam.

Secundo respondeo, quod licet libet Angelus superior operationes non tamen inferioris notæ, non debet tamen propter damno illorum manifestat & regularis operationis liberis ceterorum, quæ sunt ad hoc, quod operationis liberis Angelus superioris, sunt secundum se magis regularis & uniformis, quoniam aliorum operationis, & quod est magis regularitas & uniformitas, vel innotat in duratorem in resolutione Angelus superioris, aliquæ ex suis operationibus reuelatur, vel saltem in actu signato, & hoc, quod Angelus inferior cognoscit notatur Angelus superioris, & perfectio liberis actus, cognoscit etiam, quam regularitatem & uniformitatem Angelus superioris debet habere in suis operationibus & ceteris, vi dicitur ante nam. 27. Angelus bene non sit defectus in operando, potest facit Angelus inferior (superior sit cognoscitur quoniam habet perfectiorem, quæ est in libet Angelus superioris) iustitiam, quæ sit virtutis, & regularitas, & perfectio operis.

Vnde sit ad hoc vi tempus sit respectu duratorem mensura durationis nostrorum affectionum, hoc magis

Q. 11

ipsorum, non est necesse, quod cognoscantur
tempus in seipso, sed sufficit quod illius effectus
semper videtur, & regulativus cognoscatur
ita, ut duratio actionum liberarum Angelis superi-
oribus sit mensura actionum liberarum Angelis inferiori-
bus, non est necesse, quod Angeli inferiores videant
omnes actiones liberarum Angelis superioribus in seipso, sed
sufficit quod aliquos hoc modo cognoscant, & ceteri
in eorum principio, quod sit in sua uniformitate
& regularitate tunc secundum eundem ordinem
sunt habitus & indefectibiles.

Obicitur, quando inferior Angelus plures habet
operationes, potest fieri quod Angelus superior vici-
um salum habet: ergo istam potest, operationes
Angelis inferioribus non mensurabatur duratio-
ne illa, quæ est in Angelis superioribus, quia in illa su-
perioribus, sicut et in eorum vice spectro in Angelis
superioribus, ita potest eorum illæ operationes, vni in-
stanti durationem habere: ergo cum in Angelis in-
ferioribus plures sui operationes facit illas, quæ dicuntur
in instantibus, & consequenter tempore discretio
perseverat, non potuerit illi viciis instanti, quod
est tunc in Angelis superioribus mensuratur, quæ
tempus ab instanti non mensuratur.

31. Respondetur primo cum Naturæ contra. et
ad 1. quod dicitur motus discretus Angelis dicitur esse,
quando est vice per se, quatenus talis pars habi-
tudinum dicitur ad præteritum antecedentem & subse-
quentem & similiter cetero (quæ est quantum
successiva discretio) dicitur esse, quando est vice syl-
labæ, dicitur ordinem temporis vel posterioritatem
successivam ed sequentem vel e converso: instanti-
bus potest esse tempus discretum, & hoc sub uno
rationis temporis discreti aliquam mensuratur, licet in
viciis instanti, quæ quatenus illud instanti dicitur
ordinem successivum ad eum præcedentem, & ad sub-
sequentem, tempus discretum constituit, sicut illa
ordinem quatenus dicitur ordinem successivum ad
antecedentem & subsequentem.

Secundo respondetur, quod licet tempus viciis
non talecum aliquo instanti tempore primi mobilis
adequatur mensuratur non possit, quia instanti per se
mobili consistere de correspondere adequatur non
potest tempore, item quia viciis instanti Angelis
cum, potest consistere multis temporibus (ut supra no-
tatum in præf. disput. no. 31.) ideo potest tempus
Angelis inferioribus mensuratur viciis Angelis superioribus,
quod in sua viciis, & simplicitate æquale durationi
temporis illius Angelis inferioribus, in quo (si-
cut Aristoteles dicit in Metaph. cap. 1. lect. 2. apud
D. Thomam) per viciis numerum mensuratur,
quod instanti est illud numerus, quoniam plures viciis
ordinatur ad numerum, & propterea (ut notatur
ibidem D. Thomam) quando viciis mensuratur
per viciis, non mensuratur per aliquid dicitur
græciis: ita quæ tempus discretum, nihil est aliud,
quam numerus quidem plurius instanti ubi in-
stanti ordine quodam succedunt, ideo viciis om-
nino dicitur, quod tempus discretum per instanti
mensuratur, tanquam per simplicem instanti sui ge-
neris.

32. Quod si abicitur potest fieri quod Angelis su-
perioribus plures actiones discretas, & simpliciter suc-
cessivas habent, & consequenter plures instanti,
quando tamen Angelis inferioribus perseverat in viciis
actionis, & consequenter viciis instanti, & sic
non potest in illis esse actionem Angelis inferioribus
tamen per durationem Angelis superioribus, cum
abicitur simpliciter mensuratur: imo et
viciis potest fieri (si tamen viciis est quod
dicitur viciis Angelis potest per aliam mensuratur) quod

ad illa superioribus Angelis mensuratur in illa casu per
actionem inferioribus, quæ est converso.

Respondetur quod ceteri per paribus, & per compa-
rationem et eadem obicitur, scilicet debet Angelis su-
perioribus (loquendo secundum eundem ordinem),
sive consuetudinem & quantum est et si) eundem
tempore temporis, si durationis in sua operatio-
nibus, quam Angelis inferioribus quæ ut dicitur
rationis probatione conclusiva viciis, Angelis
superioribus per spectum instanti viciis inferioribus cognoscant,
quoniam instanti, & consequenter ubi Angelis superio-
ribus instanti viciis instanti, & viciis instanti: ubi plures
actiones pluresque instanti sunt instanti in instanti
quod si Angelis inferioribus habere perseverat viciis
in viciis eadem actione, quod Angelis superioribus plures
instanti, hoc est movetur per accidens, nec debet
mensuratur propterea à duratione Angelis superio-
ribus, tanquam à mensura secundum se viciis instanti
& simplicitate, neque tamen viciis instanti simplici-
tatem doctrinæ debet per se in, quæ tamen per ac-
cidents, sed et in quæ est per se, & et principalis
per se in viciis instanti, & simplicitate etiam
instanti consequenter: Vnde tamen viciis quæ
per se instanti in viciis instanti & simplicitate du-
rationis & actionis Angelis (ut sunt instanti) Ange-
licæ et per se instanti, libere perseverat, ex
parte voluntatis, sive viciis instanti & simplicitate,
& perfectioribus in Angelis superioribus, quam in inferiori-
bus, debet consequenter actiones Angelis superioribus,
etiam duratio, excedere per se, & simplicitate in
viciis instanti, regularitate, & simplicitate, actiones
Angelis inferioribus, & eadem durationem: &
consequenter licet Angelis instanti instanti, & pre-
severat in simplici instanti viciis instanti, quando superio-
ribus plures instanti, tamen quæ instanti viciis, & simplici-
tate, quæ instanti actione Angelis inferioribus, est con-
tinuo accidenti, ideo debet tempore superioribus esse
instanti mensuratur non autem è converso.

33. Obicitur, Mensura debet in mensurabili in-
fluere, ergo cum duratio Angelis superioribus ubi influat
in Angelis inferioribus, non potest habere rationem
mensuratur respectu durationis totum.

Respondetur, de ratione mensuratur prædictæ vel sic
esse solum, quod debet rationem etiam exemplare
respectu mensuratur, quod si aliqua mensura
instanti aliquid in mensurabili, per modum causæ
efficientis, hoc est solum per accidens, & non per se
ed rationem mensuratur.

Obicitur, si duratio Angelis superioribus effect mensura
durationis ceterorum Angelorum, sequenter
quod Lucifer effect tunc secundum suam durationem
mensuratur Angelorum omnium, etiam beatorum
et hoc videtur absurdum: ergo minor videtur ratio.
Minor probatur, quia secundum probabiliorum
opinionem Lucifer fuit superior omnium Angelorum:
ergo cum in suis actionibus remaneret post
peccatum, remaneret etiam consequenter post illud
secundum suam durationem, mensura durationis
Angelorum, quæ ex suppositione quod talis talis
mensura consequenter ea, non potest abicitur et co-
venit tamen secundum eam naturalem.

Respondetur ad hoc argumentum dicitur, potest
questio. in. art. 6. ad 2. xum remanere adhuc in
Lucifero, secundum quod habet rationem mensuratur,
ex suppositione quod antequam peccaret, fuerit in
eo secundum illam rationem: sed iste solus est tunc
Dicitur Thomam quod. 5. art. 7. ubi expressis
terminis istum contrarium, licet & apostolus 36.
capit. 5.

Vnde respondetur secundo cum Dico Thomæ loci
citat, nec minor, nec quantum aliam durationem
remanere

æ per consequens participationem quandam dicit immutabilitatis dicitur, ut est in se: cum cum te immutabilitate Dei, sequatur eius æternitas, ex forma, quæ dicit participationem formalem immutabilitatis diuinæ, ut est in Deo, sequatur quoque æternitas participationis per quam tamquam per propriam durationem medieturabitur.

36. Confirmatur, quia illa est differentia inter dona supernaturalia vite, & dona patriæ, quod dona vite dantur amissibilibus, & consequenter enim resistunt passivam in nobis: per quem possumus resistere eis, & libertatem ad hoc, ut post acceptationem contrariæ, vel possumus illis vi, vel uou vi, si voluntatem vel etiam totum iniquum peccatum uolumus eis contraire, ut elictæ, per quem habet contumptum, & emittuntur: at dona supernaturalia patriæ amissibilia, & perfectissima habent super voluntatem dominum, & ut vilius in uobis teliguntur potuerunt resistere, sed totam potestatem in se habent superant & dominantur, ut resistendo penitus, & ad acceptationem eorum, & ad uim eorum, & tunc, quod nec in eorum eis contrariis potestatem, ut si ad hoc eorum proprio elictæ inquam bene uel uelut: quia cum de uirtute per modum uirtutis suis, dantur consequenter per modum formæ totaliter eorum dantur, & ut uirtutis potestatem teliguntur in eo ad elictum desiderandum, quod si in contrariis, vel etiam in perfectum, quoniam beneficium eorum, dantur immutabili, quæcunque possunt desiderari, cum per ea de uirtute possumus & fructus sumuntur, & incommutabilitate unde deus per illa dona bene uirtutis communitatem, & inuicem incommutabilitate, & modo omnino incommutabilitate communitatem, quæ per modum uirtutis sunt possibiles & habent, per ea communitatem, ita debeat illa dona quandam quoque incommutabilitatem eius participationem formalem habere, & per se consequens æternitatem participationis, tamquam mensura præcipue gaudere.

S. II

Proprietates & saluatur immutabilitatis.

Omnis, visio diuine essentiae, quæ fuit communicata Deo Paulo in uia, erat eadem in æternitate: non bene uirtutis beatitudinis: sed visio illa Deo Pauli non fuit immutabiliter æternitatem participata, quia non semper durauit & ad cessauit, & consequenter non fuit eadem immutabiliter, sicut requirebatur ad hoc, ut æternitatem participata potestatem mensuraretur ergo non visio hæc eorum æternitatem participata immutabiliter.

37. Respondet Camel loco citato i. parte quod fuit lux solis, & lux, quæ est in æternitate eadem in æternitate, & tamen lux solis in sole, æternitatur, & in æternitate, quia lux solis in sole non est amissibilis, hæc autem i. esse: ita licet visio illa beati Pauli esset eadem in æternitate, quia fuit eadem in æternitate, quia beati Pauli communitatem fuit amissibiliter & transmutabilis: ideo inquit) consideranda mensura duracionis non habuit, quæ de hoc visio beatitudinis, quæ per modum status permanentis eius communitatem, & in esse semper subiecti, & omnino immutabilis.

Sed secundo respondet cum Nauarrete contrariis, ad 3. (& hæc solutio uolunt metui) quod fuit visio illa beati Pauli habuit solam esse per modum transmutacionis, etiam fuit solam mensuram æternitatem participare per modum transmutacionis. Vnde ad illud quod obicitur, quod per quem mensuratur æternitatem participata debet esse immutabilis, respondetur quod

quantum est ex se & ex natura sua, debet quidem esse immutabilis, sed per euentum de per subordinationem & dependentiam à voluntate diuina potest variari, & esse suum emittere: sicut enim quilibet res creata potest in suo esse à Dei voluntate, ita de in suo consensu, & consequenter quando libuit Deo subterfuge suum uoluntatem, statim res in suum primum naturalem statum, licet ego visio illa beati Pauli transmutaretur, & amitteret esse, quæ tamen non amplius esse ex aliquo suo iustitico, (habuit enim omni participata immutabilem perceptum, amissibiliter in & immutabilitatem, quæ sunt in alia uisionibus beatificis ceterorum beatorum) sed ex ratione, & ex mera uoluntate Dei, qui se ad tempus soluit, & ob finem sæculum D. Paulo manifestare uoluit, ut opteret uon sequatur, quod æternitatem participata non fuerit mensurata, quando durauit, & in esse suo permansit.

Obicitur. Omnis creatura est ab æternitate mutabilis: ergo cum visio beatifica sit creatura, est ab æternitate mutabilis, & si sit omnino immutabilis, est solum ex immutabilitate Dei, & ab extrinseco consequenter, quo modo emittit creaturæ immutabilitatem contrariis potest.

38. Respondet primo distinguendo antecedens, omni creaturæ est ab æternitate mutabilis, vel de potentia absoluta, vel secundum casum Dei ordinariæ, concedo. de potentia absoluta, concedo, secundum casum ordinariæ, nego: at licet visio beatifica sit primo modo mutabilis, uon tamen secundum modum, & consequenter nihil concludit argumensum.

Respondet secundo distinguendo idem antecedens, omnis creatura est mutabilis ab æternitate, vel per potentiam logicam, seu non repugnantem quandem, quam habet ad hoc, ut à Deo non consensu, si ipse uoluerit, vel per potentiam Physicam, quæ ad non esse, seu ad corruptionem (sicut ex consequenti) ordinem, concedo, quilibet creaturæ est mutabilis ab æternitate per aliquam potentiam Physicam, quæ ex consequenti ad uon esse ordinem, & tendens, uero. Mentem explico, Fatemur ergo, quod quilibet creaturæ habet solum potestatem Logicam, seu non repugnantem ad hoc, ut non sit, vel ad hoc, ut maneat de potentia absoluta, & quando Deus uoluerit, in: sicut enim, ut dictum est, quilibet creaturæ dependet in suo esse à Deo: ut & in consensu, & in quibuscunque elicit, quæ habet, sed quod quilibet creaturæ habet in se potentiam Physicam, per quam intrinsece ordinatur ad non esse, & habet nec corruptibiles, quoniam de quibusdam rationibus in prima mechanici per inclinationem quæ habet ad eum immutabiliter est, quod dependens, & quæ enim solam uisionem beatificam, sed etiam oculi & Angeli eorum est potentia, & de potestate etiam incorruptibiles esse dicuntur, quoniam nullam habent in se potentiam, quæ ad aliam formam, vel ad elictum esse, incommutabilem eorum, quod habent ordinem. Verum est tamen quod semper visio beatifica in hoc distinguatur à ceteris, & ab Angelis, quod visio beatifica, & hanc gloriæ ad nullam prout mutationem, etiam accidentalem, potestatem, quæ nihil accidet illi, cui elicit, & accipere possunt, tamen quæ accidentalem formam, uon licet oculi, & Angeli suis dependentiam suam esse incorruptibiles, tamen possunt noua elicta mutationem recipere, per quæ accidentaliter transmutantur.

Obicitur. cognitionem illam, quæ Angelis seipso cognoscit, esse immutabilem, cum ita uon propensum, quoniam secundum aliquod elictum ad accidentalem, cum nullam accidentalem in se recipere possit.

Q. III

de tamen aeternitate participata non mensurati ergo nec ad visionis beatitudinis esse concedendum.

39. Reponit o quod illa cognitio, qua Angelus seipsum cognoscit, licet sit in seipso immutabilis, tamen mutationem aliquam secum coaptat ex parte principii, à quo transmittitur et hinc, de quo immediate recipitur, ubi visio hic estifica nullam coaptatorem finem mutationem ex parte luminis gloriæ, in quo est ipsum immediatè, de quo tanquam à principio proportionatur atque procedit, et consequenter visio beatifica aeternitatem principia mensurari potest, quoniam hoc cognoscitur Angelice concessi non possit, quod perfectio mensuratur gradum non potest, quam principium tunc proportionatur, quod uno solius mensuratur: tunc tamen quia aeternitas participata requiritur in operationem, quam mensuratur, utrum perfectionem, quod nec in se hic mutabilis, nec tamen finem ex parte principii proportionatur, à quo immediatè elicitur, de quo quoque immediatè recipitur, villam tamen mutabilitatem, ut sicut ipsi dicunt veram de formalem participationem aeternitatem per esse immutabilem de operationem mensuratur, verum quod quoque habet de formalem participationem operationis dimittit aeternitatem per esse in se mensuratur, que quidem nec in se, nec ex parte principii sui, villam comparationem secum mutationem.

Deinde potest respondetur, quod illa cognitio Angelica non potest mensurari in aeternitate participata, quia aeternitas participata sit mensuratur ordinis divini, de supernaturalis, de consequenter tamen illa cognitio sit naturalis, non potest aeternitatem participata mensurari.

QUESTIO VI.

Firma aeternitas participata sit mensura formaliter ab aeternitate per essentiam distincta.

§. 1.

Responsum questionis.

Prima si necesse est Navarrete contrarius sit §. 1. 1. *Per se* tamen §. 1. contra Gentes capite 64. Item illi tamen in articulo §. 1. quibus. vel tamen aeternitatem participatam non distinguit secundum se ab aeternitate per se esse, sed solum ex parte mensuratur totum.

40. Unde eadem aeternitas Dei increata (secundum predictos auctores) mensuratur formaliter per modum mensuratur propriam, de visionem incretam de visionem creatam Dei, tamen datur aliqua solutio creaturæ, que tamen dicit visionem creatam mensuratur, sed ipsa visio creaturæ, secundum quod mensuratur aeternitatem incretam, tanquam mensuratur inaequata de excedente, dicitur mensuratur aeternitatem per participationem, de loco capite Ne increta, quod aeternitas participata formaliter loquitur, non de aeternitate mensuratur, sed rationem potius mensuratur. Hanc sententiam equam probabilem Banez de Cuneo 1. part. quæstio. art. 1.

Secunda sententia est Communi obediens Genualis disputat. secundum §. 1. quæ sit mensura visionis beatificæ sit solum Banez 1. Communit. Ne tamen contrarius sit §. 1. in se mensuratur incommensuratur. Valenzia disputat. 1. part. quæstio. 1. sub finem, tamen mensuratur mensuratur participationem, esse mensuratur mensuratur distinctionem mensuratur per distinctionem: de hac sententia est etiam, contrarius in schola D. Thomæ, de adeo amplectenda.

Contestatur ergo sit. Aeternitas participata est mensura sit distincta distincta ab aeternitate increta, de per essentiam.

Probatum rationem petit ex D. Thomæ 1. p. quæstio. 1. art. 1. ubi respondetur ad illud Augustini ex lib. 10. quæstio. quod Deus sit in seipso aeternitatem, dicitur, *Augustinus ipse intendendum de aeternitate participata: in eodem modo (inquit sanctus Doctor) mensuratur in Deum suam aeternitatem aliquam, quæ est suam immutabilitatem.* Item D. Thomas ex eodem D. Thomæ art. 1. respondetur quæstio. in corpore) communicat suam immutabilitatem in beatitudine visionem hic aeternitatem, quæ est illa quod creaturæ communicat tamen eis suam aeternitatem per aliquam creaturam, quod est aeternitatem eius formalis participatio.

Constatum, quia tamen modo beatitudinis participat mensuratur visionem incretam, quo et ipsam visionem incretam utique beatitudinis participat visionem incretam. De per visionem creatam ipsius (neque enim beatitudinis videtur Deum per visionem creatam incretam, si de per creaturam) ergo beatitudinis participat tamen in aeternitatem visionis incretam per aliquam mensuratur quæ creaturæ sit mensuratur sit creaturæ, et aeternitatem participat, sed aeternitatem participat: ergo.

Probatum sicut modo sit rationem petit ex eodem sanctissimo præcepto sit. distinctio. quæstio. 1. art. 1. in corpore, et ad 2. ubi dicitur de beatitudinis proportionata, de aeternitate mensuratur dicitur, præter communem, de tamen tamen: sed tamen tamen increta est ex eadem de communem mensuratur dicitur omnium creaturam creaturam, (ut habet in dictis Angelicus Doctor) ergo quæ sit aeternitatem incretam, debet assignari illa mensuratur dicitur visionis beatificæ, quæ sit ex proportionata de creaturæ, de cuius immediatè visio beatificæ subiacet: sicut tamen nullum corpus ambigit, commutatur loquitur, à loco communem, et nunc potius ambigit à loco particulari: et sicut nulli et in subiacet rationem communem, nisi mensuratur alius rationibus, minus communem: ita nulla res creaturæ immediatè subiacet aeternitatem incretam, tamen propriam de proportionata mensuratur de mensuratur aliqua sit dicitur creaturæ subiacet creaturæ, atque subiacet.

41. Probatum verum, alia ratione ex eadem locis situm allegatur petit, de ex tunc. quæstio. circa 1. part. ubi est diversitas ratio mensuratur, sit debet esse diversitas formaliter dicitur mensuratur, *Quia secundum diversitatem mensuratur aliam mensuratur aptitudinem, inquit sanctus Doctor locis creaturæ petit sit creaturæ, atque diversitatem mensuratur mensuratur atque visio beatificæ creaturæ debet diversitatem rationem mensuratur ab alia visionis incretam Deum ergo, mensuratur est creaturæ, probatur mensuratur, quia (ut supra ex D. Thomæ de communem Theodisiam sit rationem videtur) dicitur ratio mensuratur dicitur rationem) petitur ex diversitas mensuratur, vel immutabilitatem rationem; atque visio beatificæ creaturæ debet diversitatem rationem immutabilitatem à visionem incretam, quia licet de quocumque potest esse indefectibilis, illa verò de potentia absoluta est defectibilis: ergo visio beatificæ creaturæ debet diversitatem mensuratur ab alia, quæ est in visionem incretam, ergo licet visio beatificæ participat illam immutabilitatem visionem incretam per aliquam creaturam, quod debet ab illa incretam immutabilitatem, quæ est in visione Dei incretam, ita debet participare aeternitatem mensuratur Dei, quæ sit visionem incretam mensuratur, per aliquam immutabilitatem creaturæ, quæ licet sit aeternitatem participat, debet tamen ab ille immutabilitatem mensuratur, per quæ aeternitatem mensuratur sit proportionata habet, de inaequitate ad hoc,*

Saukāties jāņem vērā, ka šīs ir tikai aptuveni
paraugvērtējuma vērtības, tādēļ.

1. Prime conclusio, potest demonstrari demonstratione naturali, quod Deus potest aliquid creare. Ita conclusio videtur eundem, supponit demonstrationem naturalem circa deum, cuiusque perfectionem.

Probatur ergo sic. potest demonstrari naturaliter, quod potest Deus aliquid creare: et potest uariis demonstrationibus demonstrari possibilitatem tractationis. Consequenter est apertum: possibile enim, & potest uariis aditibus potest illud possibile produci tunc, suis conditionibus, cum aliquid demonemini possibile, ex eo quod sit in potentia actus alterius agentis: ergo si Deus potest creare aliquid, illud erit possibile creati: & consequenter erit possibile.

Amorcedens probatur, & sequent demoustratioue,
omni perfecta simpliciter simplex, debet concedi
Dno: si possit creare aliquid, et perfectio simpliciter
simplex: ergo debet concedi Deo. Maior & con-
sequente sunt ouidentes probatur minus perfecta
simplici sine simplex, est ille, qui melior est ipis,
quem non ipse: si melior est, habet virtutem pro-
ducendi aliquid, et ostendit, quare non habet in
uoluntate virtutem, hoc enim nultem includit perfectio-
nem, sed potest summam & infinitam perfectiorem,
hoc enim argui omnem probatur independent non in
operando quocumque alio puerissent, & per sup-
positio ad eam faciem: ergo Deus debet in se con-
tinere virtutem illam.

Confirmatur. quæ Dnus, estens independentis omnino ab alio, tot ostendo, eum ipse fit ipsummet esse substantia, & acceptum, quoniam esse per essentiam, viro verbo, pleurudo esse, de pelegu lamoofuri 10, ritus enim, ergo debet etiam esse omnino independentis à quocunque alio in operando, vt modus operandi si quomodo modum efficiendi, ergo potest ee arthilo, seu ee nullo alio præsupposito aliquo producte, & ee eonsequens alioquin coate.

Secunda conclusio: non solum potest naturamque demonstrari, quod Deus potest aliquid etiam creare, sed demonstratur etiam de finito aliquid creasse. Ita D. Thom. a. contr. Gen. cap. 6. de quib. 3. de potent. a. 1.

3. Probatur et tunc desumpta ex D. Thom. loco citato a. contra Gent. euseis esse producta à Deo, propter illud eliquid, ex quo tale esse cum producat, vel non, si nihil preexistat, haberi suum cum quia ex eere, nihil est aliud, quam producere eliquid, ex nullo alio preexistente, seu presupposito: si enim ad dicatur primum, quod scilicet effectus Dei paretur illud eliquid, autem procedere ad unumquem in eo, quod presupponitur, (quod non est possibile in creaturis rationalibus, verbatim Philosoph. c. Metaphys. c. 7. pro quo potest videri Aristum a. Metaph. quæst. 1. art. 4.) eundem enim sequens ad aliquid primum, quod non presupponit ellud, sed illud primum, ex quo alia derivat facta, et quod non presupponit ellud, non est Deus; quæ Deus non est necesse prima, quæ est primum subiectum, ex quo cæteræ fiunt, verpatere evidenter ex his omnibusque per totum hunc librum dicta sunt de Deo: ergo debet esse aliquid factum de productum à Deo, & cum primum illud subiectum, ex quo cæteræ fiunt, non presupponit ellud, ex quo fiet, etiam aliquid factum ex nullo alio presupposito ergo creatum. Consequenter omnes sunt evidentes, excepta illa, su quæ conclusimus, primum illud subiectum, ex quo sunt cæteræ, (cùm non sit ipse Deus) debere esse quid à Deo factum & productum, ex cuius consilio tota differunt.

Probatur ergo sic perinde consequentia: illud
vixit quod est extra Deum, debet esse ab ipso factum
utque productum: sed primus illud subiectum, est
aliquid extra Deum: ergo debet esse ab ipso factum
utque productum. Minor de consequentia patet.
Maior probatur, illud omne, quod est extra Deum,
habet consurgentiam, non vero necessitatem ad ef-
fectum, possunt enim quæcumque fuisse extra Deum,
esse, vel non esse: prius placuisse Deo: sed illa que
habetur sic potentiam ad efficiendum vel non ef-
ficiendum, debet reduci de potentia in actum effectum,
per aliquam potentiam efficientem, cui per se de-
bet esse consequenter existere, ut videtur illud supra
disp. 9. quæst. 5. ergo eadem talia potentia actus, col-
lectis de necessitate ut uterentur illi ipse usus Dei,
quod quod est extra Deum, reducitur de potentia quam
habet ad efficiendum ipsum existendum per potentiam
Dei et Deum.

Dicebat, primo illud subiectum habere necessitatem ad essendum, non vero contingentiam, & consequenter habere esse per se, nec esse productum à Deo, cui ex ipso sum esse coevisse.

4. Contra: quæ implicat illud quod est imperfectum in compositione intrinseca, licet est primum illud subiectum habere eam esse, et illud uocaturum esse ad intrinsecam, et essentibus principis suis, quod tunc fieri potest, quod illud, quod est perfectissimum in compositione intrinseca, ad quod referuntur omnia cetera, tanquam ad suum finem, et in quo quiescat, licet est esse, quicquid fieri potest, quod tale esse conueniat uocatum, per se, et ex intrinseco principio, manere, quod est imperfectissima inter omnia: cum imperfectione non educatur ad perfectissimam, ulli perfectione: ergo cum sita subiectiua illi ad perfectissimum, non cum reducere materiam ad esse, quod est perfectissimum in toto compositione, quæ sit forma in ergo non formatur tota compositione, contingit uocatum pre se esse in alio exemplo, (patet enim ex parte et ex contraria compositione compositionis), hoc illi contingit conuenire multoties in conuenire potest materiei, quod est imperfectissima pure composita: et eo quod fieri potest ex eo conuenire.

Implicat per se. Alio modo constituitur materia exister-
entis, quam consequens est esse formale, per quam
existit in qua forma, est autem formalis, per quam
completur materia existens, et proprie in se habet
commune Transmutari, quod tenet Complementum
positum in Physica diff. 3. quest. 4. implicet materia
existens in sua forma, ergo cum existere non completur
necessario forma, nunquam edere poterit materiam
necessario consequente. Male per. non potest probari,
tunc quia forma, est esse prius materia, vi perit ex
definitioe formae tunc eadem quae forma determinat
in materiam, ad hoc venit in determinatio quae est
in determinatio specie: ergo cum nihil possit existere
a sece etc, nisi in quatuor et in aliqua specie depre-
hensibile, et in aliquo genere determinatum, nullaque
potencia, possit ad vltimum aditum in quod tendi
potest, nisi mediantia ad id quod in se continetur,
nuncquam materia prima potest habere et existentiam,
quae est vltimum causabile rei et esse, nisi istaue for-
ma de se per se situm; et sic si non completur forma, con-
sistere per se, et existere, aut esse impositum, mul-
tationem id poterit materiam consequente.

Confirmatur, quia partes compositi, non sunt pro-
pter se, sed propter compositum: ergo si compositum,
non est necessarium ad eisdem, quomodo hoc
tenet continetur per se ignobilioribus eius parti-
bus: namque media, ad nobilissimam, nec per
compositi perfectionem possunt pervenire.

Confame

suppositione ex hoc non esset casualis, quia adhuc quod producit effectum ex aliquo præsupposito salis affectus, non est casualis.

Quasi non implicaret, quod agentio supponat aliquam actionem præcedentem, dispositionis concurrentem ad effectum creaturæ; etiam anima rationalis per creationem; & non per additionem, & tamen producatur anime rationalis, se præponit materiam dispositionem, per quam producat, cum non infunderetur corpori, nisi per materiam dispositionis; ergo non est anima rationalis creatio; quod supponit aliquam actionem præcedentem, dispositionis concurrentem ad effectum principalem agentis.

24. Respondetur quod creatio imago rationalis supponit quidem actionem agentis creati, que concurrat ad effectum dispositionem materiam, in qua debet recipi anima rationalis, non tamen que adhuc ad ipsam animam rationalis productionem concurrat, & consequenter creatio nunquam supponit actionem, que dispositionis concurrat ad creationem, & ad ipsam per se producatum et sic. Hæc solum desumpta est ex D. Thom. quæst. 5. de pot. art. 4. ad 7. ubi sic loquitur. *Quia tamen aliqua forma materialis est, que per creationem est producta, scilicet anima rationalis, cuius materia natura dispositionis; idcirco secundum est, quodcumque creaturæ quæ materia tollit, dupliciter aliquid creati debet: nam quodcumque creaturæ tollit materia præsupposita, nec in qua, nec in qua, sunt *Angeli & corpora celestia, & ad hanc actionem, natura nihil operari potest dispositionis: quodcumque creaturæ, est non præsupposita materia, ut qua sunt, præsupposita sunt materia, in qua sunt, ut anima humanæ ex per se erga illa, que habent materiam in qua, natura per se dispositionem operari, non tamen quod ad ipsam substantiam creati natura adhuc se ex extendit. Vbi sanctus Doctor concedit (a) videtur actionem illam que præsupponitur ad creationem anime rationalis, concurrere quidem adhuc ad disponendum materiam, in qua debet talis anima recipi, non tamen ad ipsam animam rationalis productionem: unde cum adhuc indideretur, que concurrat dispositionis ad effectum principalem agentis, debet etiam infundere in prædictum effectum, non potest vniquam aliam aliquid instrumentum ad opem attentionis.**

Quod autem adhuc præcedat instrumentum, que concurrat dispositionis ad effectum principalem agentis, habet etiam in prædictum effectum, sicut est primo, que adhuc illa instrumentum, que dispositionis concurrat ad effectum principalem agentis, modificat & determinat talem effectum; quia enim dicitur, quod gratia producta per aquam baptismi, non habet aliquam modificationem, quam non habet gratia immixta producta à Deo: tunc autem nullus potest de hac redire, nam gratia baptismi habet infusum et aliter ad aquam hanc, per quam producta est, ad quem tamen non refertur gratia immixta producta à Deo, sed qui est producta per alium instrumentum: ergo debet instrumentum determinatum sibi aliquam actionem in effectum principalem agentis, tamen cuius refertur effectus finem illi ad hanc instrumentum, ad quem non refertur illa gratia, que est producta, sed per alium instrumentum, ad immixtum à Deo sine ministerio illius instrumenti.

Secundo, quia adhuc que attingit media, que per se media ad aliquam finem consequendum, attingit eum de ipsam finem consequentem; unde tamen. Quæstiones sunt media ad considerationem in se, ad quem disponunt, illa adhuc que attingit dispositionem ad aliquem effectum, attingit ipsam & huiusmodi effectum, in quo potest effi-

ciæ tamen in considerationem nature consequuntur alii; non tamen media sunt aliquid ipsam finem, ad quem consequuntur, dispositionem consequentem ad aliquem effectum, etiam aliquid ipsam effectum, ad quem disponunt: ergo cum creatio fiat ex causa prioris sui præsupposito, implicabit creationem fieri, præsupposita aliqua actione, dispositionis ad effectum finem (quæcumque talem formaliter) concurrentem.

§. II.

Proposuit & soluitur dubium.

Objectum, licet adhuc instrumentum naturalis, considerat dispositionem ad effectum principalem agentis, non tamen adhuc instrumentum superius naturæ, non enim: *Quod cum sit naturalis, & aliquid sit naturalis efficiat, non potest consequenter aliquid efficiere, quod disponat ad effectum agentis superius naturam, cum naturalis disponere non alicui ad id quod est superius naturam; ergo si Deus affunderet aliquam creaturam, tanquam instrumentum ad creationem, creatura illa non esset instrumentum naturalis, sed instrumentum supernaturalis, eo modo quo instrumentum, quibus etiam ad succedat aliquæ virtute, velis gratia ad reddendum ipsam causam, deo autem supernaturalis; ergo non esset, si Deus affunderet creaturam, tanquam instrumentum ad creationem, illam dispositionem ad opem attentionis concurrere.*

25. Respondetur illud quod attingitur per actionem illam præcedentem instrumentum, considerari posse duobus modis, primo secundum quod correspondet instrumentum, ut non obstat per motionem agentis principalem; secundum quantum correspondet instrumentum, ut elevatur per prædictam motionem. Si consideretur primo modo, certum est, illud non posse dispositionem naturalem (saltem naturalem) ad effectum principalem agentis, si autem consideretur secundo modo, potest non dispositus considerari, quantum consideratur rei illa, que sit attingitur per gratiam illam instrumentum, ad secundum quod elevatur per aliquid supernaturalis, ac talis illam ordinis cum effectum principalem, (sicut naturalis in instrumentum, & adhuc instrumentum, que sonantur ad aliquem effectum, quod sit quod substantiam superius naturalem, vel saltem secundum potentiam aut obedientiam, per quam, si nihil positum ordinem instrumentum recipit, obedientiam saltem ad effectum principalem disponitur, sicut ac cedere potest in instrumentum, que concurrat ad effectum instrumentum solum quod modum, sicut est instrumentum visum in causam, & instrumentum motionem. Dicitur tamen, naturæ illa, que attingitur per actionem præcedentem instrumentum, tanquam dispositus ad effectum, recipit aliquid positum ordinem superius naturalem, quia adhuc probatur alii, quod tale positum recipit, quia cum adhuc instrumentum deferat virtutem agentis principalem ad effectum principalem, & non deferat ei, nisi mediantem proprio effectum sibi correspondente, debet consequenter talis effectum (quæcumque dispositus ad effectum principalem) aliquid, ac instrumentum possit per eum, virtutem agentis principalem ad effectum principalem deferre.

Respondetur secundo quod effectus principalem, consideratur secundum id, quod habet, quantum correspondet instrumentum, prout dictum est, consideratur secundum id, quod habet, quantum correspondet principalem agentis; cum enim instrumentum principalem, non attingat autem virtutem instrumentum, illud quod correspondet instrumentum et prout effectus,

QVÆSTIO VNICA.

VTRVM DEVS OMNIA IMMEDIATE GYBERNET.

S. I.

Responsum præsumitur.

OT ANDREAS est primo cum D. Thom. l. p. quæst. 103. art. 2. in quoque certum dicitur gubernari, creaturam à Deo gubernari, quod apparet ex duobus, primo ex ipso verbo: cum (ut ait Augustinus l. 2. Metaph. textu 31.) scilicet si quis non tot domum bene ordinatam, et ipsa domus ordinatione, statim ordinatorem rationem perperderet; ita et ipsi creatum habet vocem ordinatorem; sic autem gubernatorem quoniam colligere licet. Si modo istam opinionem ex aliorum bonorum consuetudine, perquam res in esse producantur, cum enim sit opus, oportet producenti, nec conosci luminis Dei bonitatem, et quod res à se producantur, et perfectum non producant; ergo cum perfectio in multisque consistat in consuetudine, perfectio ad diuinam bonitatem, ut scilicet res in se producat, ita etiam res ad finem producat, quod est eas gubernare.

Naturam est secundo ex eodem D. Thom. lib. 1. art. 6. in Corp. gubernatorem duo potest considerare, rationem in dicit gubernatorem, quæ est ipsi providens, et executivum producat et nonne quoniam autem dicitur gubernatorem rationem; ita et dicitur gubernatorem omnia gubernare, utque etiam Deus habet in dicit aliquo exemplo, et rationem producatorem moderantem bene universum, sed cur per seipsum de seipsum nonnullis suis, et insinuat taliter solum rationem, et omnes, per quas res omnes, non solum in universali, sed sub quilibet etiam per oculum producat et cognoscit nam quodque enim le conditio per operationem, in hoc eodem l. 1. vult cum operum in omni sit cognoscitur per seipsum (quæ est ratio gubernantis) in hoc consistat, quod pariter cognoscitur, quæ alia videtur circa pariter, et de propriis operum modis dicitur esse, qui non considerat sola universalia, sed qui pariter etiam considerat omnia pariter, et necesse videtur et consequenter Deum omnium pariteralem et vel etiam universalem gubernationem in se rationem condere, de hoc non videtur aliquo exemplo, alia non continetur modo operum, de perfectissima, sed immediate, et deinde quodamque alio, pro quo potius videtur Ciceron. l. 1. part. quæst. 103. art. 6. & Aristoteles l. 3. contra Gent. cap. 77. in expositione rationis prima, Quoniam verum autem ad gubernationem in mundo consideramus, verum scilicet Deus et res in regimine sunt circa creaturas immediate, et medius autem creantur, et ita, quod quæritur in præsentia.

A. Prima conclusio, Deus non exercet bene dicitur regimen bene dicitur creaturam, scilicet etiam aliquas, sed eas dicit creaturam secundum gubernare. Ista conclusio est communis excepta, et expressa D. Thom. l. 1. part. quæst. 103. art. 6. & 3. contra Gent. c. 77.

P. Item ratione desumpta ex loco citato l. 1. part. vltima modus gubernandi hoc universum, debet esse directus et per optimos modos illud gubernandi, est, quod aliquas creaturas beneficio aliarum

gubernet, ergo. Maior est certa, quia ut statim ex S. Doctoris reatum est: innumquodque secundum id, quod oportet esse in gubernando à Deo. Minor autem probatur, quia cum per gubernationem, res quæ gubernentur, sicut per se ad perfectionem, ita ut videtur esse gubernantem, quanto maior perfectio communicabitur à gubernante rebus gubernantibus et ad maiorem esse perfectum, quod aliquid sit non solum bonum in se autem perfectum, sed etiam quod sit illis causa bonitatis etque perfectionis: ergo perfectissimum: hoc universum gubernantem modus, et ita, quæ ita creaturæ gubernantibus à Deo, et non solum sunt in se ipsa perfectæ, sed etiam sunt alia causa perfectionis et bonitatis, et sic cum Deus perfectissimum modo moderetur hoc universum, et ita tota aliqua per alia ad finem producat, et ita tota per seipsum.

Probat secundo l. 1. art. 6. per seipsum ex eodem S. Doctoris loco citato l. 3. contra Gent. vult conuenientiam est: quod Deus verum modo aliquo gubernantem creaturam, quæ perfectio virtutis sunt aliam dicitur etque manifestat: et quod quod Deus creaturam et licet aliam beneficio moderetur, declarat per hoc perfectionem creaturam suam ad finem: ergo, non est ita, minor probatur, quæ quæ virtus aliam agnoscit et fuerit, tanto in magis remotis, et per plura media sunt operum in seipsum, ut patet in l. 1. quæ tantum in virtute est, quanto remotior de plura et oportet in media causat: ergo ut Deus in regimine huius universi vult creaturam suam manifestat, debet creaturam aliam aliam in seipsum regit gubernantem.

Constat autem et eodem l. 1. art. 6. de dignitate in regimine per se, ut habet aliam manifestat, et de seipsum regimine sui creaturam, quæ tantum aliam et magis de omni sunt manifestat, quæ plura in seipsum gradibus et substantiis: ita autem dignitas aliam regimine est et comparabilis dignitate diuinitatis, conuenientiam regimine est, quod per seipsum gradibus agnoscit, sicut diuina providentia creaturam.

3. Secunda conclusio. Per creaturam intellectuales alia gubernant à Deo, ista conclusio est D. Thom. l. 3. contra Gent. cap. 78. et l. 1. part. quæst. 103. art. 2. & quæst. 106. art. 4.

Probat ratione desumpta ex prædictis locis. Res dicit gubernationem ordinem potest, ut inferius creaturæ, per superiores reguntur etque gubernantur: ergo cum creaturæ intellectuales, sunt superiores creaturæ et creaturæ, creaturæ gubernationem ordinem potest, ut creaturæ creaturæ gubernant per se. Consequenter et inferius. Antecedens verum est D. Thom. l. 1. part. quæst. 103. art. 2. & D. Thom. l. 3. contra Gent. cap. 78. et l. 1. part. quæst. 103. art. 2. in Corp. & quæst. 106. art. 4.

Constat autem quod de ratione boni est, quod sit diffusivum sui, et quod proprie perfectissima sit alia et communicativum: ergo quanto magis aliquid participat de perfectione etque bonitate, et ita magis et clarior, ad diffusivum præsumitur bonitatem et perfectionem in inferius: secundum capacitate tamen et finem: ergo et ita et ita et ita fundat in se rationem rationis, et ita modo potest, ut per superiores creaturam, Deus diffundit in inferius participationem bonitatis, et perfectionis sui.

continui conseruati, & conseruando produci: unde sicut uisio beatifica, qua beati vident Deum, est uisus de eadem actio, licet sit in æternum duratura, quæ sine ulla intermissione perueniat in cognitione eandem obiecti, ita singulariter, quæ conseruatio est continuè productio eandem esse, quod per creationem productum est, ideo creatio de conseruatione, sunt uis de eadem actio, de distinguimus solum in hoc, quod conseruatio exprimit nobis actionem, quæ est totius esse simul productio, inquantum scriptum supponit, ut prius producti esse, creatio uero eandem nobis exprimit actionem, quatenus est prius rei productio, & quatenus non se supponit fuisse prius in aliquo alio prius determinatione: ex quo patet conseruationem de creatione, eandem significare actionem, sub diversis tantum enumeratione, seu formaliter considerari etiam. Unde ad aliud quod obicitur, quod conseruatio est in tempore, & de esse ad esse eandem rei, & quod creatio est in instanti, & de non esse ad esse.

Respondetur conseruationem esse etiam non esse ad esse, sicut enim per creationem prius productum res secundum totum suum esse, de non esse, ita toto tempore eorum, quoniam esse persistet per conseruationem, semper, & sine intermissione illi productum secundum totum suum esse, de non esse, & sic utriusque instanti, creatio producti totum esse simul, de non esse ita quolibet instanti de momento temporis, conseruatio producti simul totum illud esse, de non esse, nec quantum est ex se, pendet in productione æterni sui à tempore, de incessione, & consequenter magis per eandem se habet ad conseruationem, quod coexistit temporis, si conseruatio spectetur secundum specificationem, de essentiam actionis illius, & quatenus possit addi, conseruationem capere et nobis actionem, quæ est productio totius esse de non esse, secundum quod illi actio conseruat sibi aliquod accidentale, per se conseruatum scilicet, de conseruationem in productione totius esse, & propterea conseruationem, distinguimus secundum aliquod accidentale, non eandem secundum aliquod essentiale à creatione.

7. Obicitur ultimum: postquam rei sunt productæ in esse, possunt seipsas conseruare in esse: ergo non est necesse quod conseruentur à Deo.

Respondetur D. Thom. q. 1. de pot. act. 1. & 2. q. 104. art. 1. ed. 1. ubi hunc argumentum huiusmodi facit. *Ad 1. dicendum quod Deus non potest conseruare aliam creaturam, ut conseruetur in esse, sua alioquin essentia, sicut res parit in conseruatione, quod non sit causa illius: instanti enim creatura inde se conseruat a Deo inquantum esse effectum dependet a causa efficiendi: unde non est simile de agente, quod non est causa effectus, sed sit in tantum, quatenus enim effectus tenet rationem, quare formaliter dependet ab aliquo causa, tandem debet recipere in seipsum tale esse: unde cum quilibet effectus tunc dependeat à Deo ratione essentia, seu ratione esse ut sic, quæ nulla est ratio eorum in esse creatio, secundum quam ens creatum non potest ab eme per effectum, debet consequenter eas creatum, non solum quando acquirit esse, sed etiam quando rationem eorum tenet, dependere ab influxu diuino. Deinde cum forme non instantur potentie, nec est eorum uisus, nisi est ut ratione aliorum uisus, quando forma, uel actum aliquo uisus formæ huius non aliqua potentia, tunc non necessario conseruetur creationem, per quam talis uisus, quæ communio fiat, ut optime dicit S. Doctor 3. contra Gent. cap. 69.*

QVÆSTIO II.

Per se Deo conseruat creaturas immutabiles, an modis aliis creaturas.

I.

Respondo quæstiones.

CONSTAT ET O. Si quæstio sit de conseruatione immutabilis, de per eandem. Dens aliquæ creaturas mediante alius conseruet. Ita D. Thom. 2. p. q. 104. et 1.

1. Probatur ratione desumpta ex eo, ad hoc ut aliquæ res conseruentur aliam immutabilis, sufficit (ut dictum est) q. p. 104. n. 1.) quod expellat ab eis actiones, quæ possint talem eam conseruare: ergo Deus impedit actiones, quæ possint conseruare aliquas creaturas, medianibus aliis creaturis: Deus enim impellit sibi vim expellendam, & remouendam à eum, quæ qualiter ipsi conseruat, & quæ possint eam actionibus sine conseruatione. Item impellit vim talem quandem plurimum plenum, & bonitatem, & conseruandam ab amari qualitate corpori eum nocentem, de propterea beatificatio hominum plebs, animalia conseruant sanctitatem suam: ergo.

II. Conclusio. Deus directe conseruat aliquas creaturas medianibus aliis. Ista conclusio est expresse D. Thom. ibid. probatur ratione desumpta ex eo, quod pendet & pluribus causis subordinatis per se, non simpliciter non dissidia suam uirtutem in alio, & sicut, nisi per causas subordinatas ergo cum certum sit deus plures creaturas quæ productum à Deo, modis causis secundis, Deus conseruat eas ministerio creaturarum secundarum, non quidem eorum quæ solum ad fieri effectum, sed eorum, quæ etiam ad esse ipsæ concurrunt, quæ quidem causæ sunt illæ (ut uisus quæst. p. 104. f. 1. ratione 1.) à quibus effectus ratione sue formæ ut sic, per se dependet: et quo potest etiam aliud ei generari sunt effectus in conseruationem conseruare: etenim dictum est ratione illa allegata, effectus qui pendet secundum rationem lux in me re sic, ab aliquibus causis pendet ab eis, non solum in fieri, sed etiam in conseruatione: et ibidem ostensum est, effectus requiritur pendere à sine causis secundis tantum formæ ut sic: ergo cum eandem se habet inter creaturas, causis aliquas requiritur, à quibus effectus requiritur dependet, pendebat consequenter etiam, non solum in fieri, sed etiam in conseruatione.

Ex his quæ dictæ sunt tam in presenti dispositione, quam discept. 17. possumus aliqua colligere.

Primum est, quod illi effectus qui non possunt aliter fieri, quam per creationem, non possunt etiam instrumentaliter mediis causis secundis conseruari. Cum enim dispositione 17. quæstione 1. de 3. uideamus in regulare, quod uis creaturæ conseruet etiam instrumentum naturalis creationem, & conseruatio nihil sit aliud, quam continua instanti rei productio (ut dictum est quæstione præcedenti n. 6.) simpliciter consequenter quod illi effectus, quæ uisus quæ per creationem fieri non possunt, possumus (euenit instrumentaliter) mediis causis secundis conseruari.

Secundum est, quod illi effectus, qui pendet à causis secundis, tanquam de causis remotis, non pendet in quantum tali de ea eo quod sunt effectus remoti ut sic patet, sed in conseruatione quæ potius uidetur quæ dicta sunt quæstione præcedenti num. 4.

Tertium eandem est; quod illi effectus pendens à causa secundum se conferatur, qui pendens ab ea, tanquam à causa requisita, consistit dicta quæ procedit num. 1. 4. & 5.

¶ 4.

Proprietus & solutus dicitur.

3. **O**bitur, eadem actione. Dene est conferatur remota, quæ est eadem eadem. Ac Deus est immediate creator remotionum: ergo eod. & eadem immediate conferatur.

Respondetur, Dene conferatur immediate & per seipsum, ceterum illi vel illi, quæ per creationem sic dicitur sumptum ab eo sunt, ut sciam dictum est, sed eas, quæ sunt per creationem sumptum itero modo pro quocumque productione, potest medietate alius causis conferatur, hoc potest medietate alius, cui hoc modo prodiderit.

Obicitur, etiam quæ ex eadem est proprius sui, quam alteri: sed Dene non potest committere eadem rei, quod seipsum conferat: ergo multo minus poterit ei conferre, quod aliam rem conferat.

Respondetur ex D. Thom. 1. p. quæst. 1. c. 4. art. 1. ad

hæc sic loquimur. Ad 2. dicendum, quod cum proprius causa sit conferatur effectus ab ea dependens, sicut nullus effectus præstatur præst. quod sit causa sui ipsius, præst. causam præstatur, quod sit causa alterius, etiam eadem nullus effectus præstatur præst. quod sit causa conferatur, præst. causam ei præstatur, quod sit conferatur alteri.

Obicitur, effectus conferatur in esse ab ea, quod est causa eius, non solum secundum fieri, sed eodem secundum esse: sed omnes causas eadem non sunt causas suorum effectuum: non secundum fieri; (non sunt eadem causas nisi ostendendi); ergo non sunt causas conferatur fieri effectus in esse.

Respondetur ex eodem S. Thom. ibid. ad 3. hæc habet. Ad 3. dicendum, quod nulla creatura præst. esse causa alius, quævis ad hoc, quod quævis creatura formam vel dispositionem, nisi per modum alius conferatur, quam semper ego præstatur alius subiecto. Sed præstatur formam, vel dispositionem inducit effectum, absque alia immutatione effectus, huiusmodi formam, vel dispositionem conferat, & sic in ære, prout illuminatur de novo, intelligitur quodam modo, sed conferatur lucem, & absque alia immutatione, ex sola præstatur illuminatione.

LIBER TERTIVS DE PROPRIETATIBVS Entis, vt sic. Diuisio libri præsentis.

QUæ est eadem sententia pertinet agere de obiecto, & de proprietatibus eius, utroque postquam duobus precedentibus libris dictum est de ente, tunc creato, tunc increato, per utrumque sub obiecto Metaphys. es cadit, ut per se agendum erit de proprietatibus eiusdem obiecti. Quod quidem pertinet, sed vniuersaliter sumptum, hoc est de proprietatibus entis vt sic; hoc eodem ordine procedemus. Descriptione prius inquiratur de proprietatibus entis vt sic deinde sequentibus descriptionibus agatur de proprietatibus illius in particulari, & singulari, scilicet de reo, vero & bono.

DISPUTATIO XX. DE PROPRIETATIBVS ENTIS in communi.

¶ NOTANDUM descendamus in particulari ad considerationem proprietatum entis, prius agendum est de illis in communi, & inuicem agendum, utrum deus de facto aliquæ proprietates tunc, & si deus, quoniam ille sit, & qualiter ad essentiam entis compareantur.

QVÆSTIO

QVÆSTIO PRIMÆ.

UTRUM ENS HABEAT ALIQUAS PROPRIETATES,
et quomodo ab ente distinguantur.

§. I.

Resolvitur questio.

PRimum D. intelligitur questio, supponendum
est eam Flandria 4. Metaph. q. 1. art. 1. ad 1.
de caus. Actus ibid. quest. 4. art. 1. ad 1. quod passio
sive proprietates duplex est, alie rationalit. que
potius notis quidam, quam passio debet nuncu-
peri, cum nihil habet commune cum passione,
nisi quod sit nobis dignoscendi aliquam essentiam, si-
cut de passio, & ad illas proprietates pertinere
possunt ex. quas Philosophus in predicamentis
substantie attribuit: esse autem est, esse, & hac
adhuc est duplex, alia, que realiter finis & diman-
at ab essentia, tanquam quid reale distinctum ab
ea, de qua D. Tho. 1. p. q. 77. art. 6. alie, que solum
virtualiter ab essentia distat, dimanant, qualia sunt
attributa diuina, ut sunt quatuor, immensitas, infi-
nitas & alie huiusmodi, que quidem non possunt dici
dimanare formaliter ab essentia diuina, ab ea o-
derare non distinguuntur, sed solum virtualiter, in-
quantum scilicet ita comparantur ad essentiam diui-
nam, ut si quam possunt habere causam for diuina-
m, aliam prater ipsam, sibi non vendicant, de
quibus potest videri S. Doct. in 1. dist. 2. q. 1. art. 2.

Hoc passio triplicem locum sencerantur cu-
ca pascere dubium. Primum est, lantell 4. Metaph. q. 2.
Nigri in suo clypeo q. 7. Fandec lib. 4. c. 1. q. 3. lect.
2. esse entem cui quidem proprietates habere, illas
autem non esse, tales, sed potius rationes.

Secunda sententia est Scoti in 1. dist. 3. q. 2. & 3.
& 4. Metaph. c. 1. tenentes illam naturam et ab ente
distingui.

Tertia, que est D. Thom. & contraria inter etia
disputulosequebatur conclusionibus declaratur.

1. Conclusio prima, Ete habet veras passiones,
ista conclusio est communiter ab omnibus recepta,
probat ex Aristotele 4. Metaph. c. 1. vbi en, *Ido-
taphositas est scientia que speculatur cui prout est ali-
quod quod per se ipsum*, hoc est, inquit D. Thom. *entem
per se accidentia*: sed illa que sunt per se accidentia
entis ut sit, sunt proprietates entis: ergo ent habet
veras passiones seu proprietates, poterit adhuc vi-
deri Aristotelem eodem lib. lect. 4. quod S. Thom.
vbi S. Doct. sub instillationibus exponit cum se
habet *Idem est considerare prout passiones entis,
entem est considerare entem, secundum quod est entem, &c.
Sicut enim naturam recipimus huiusmodi habet pro-
prium passiones, &c. sicut et ex inquantum entem ha-
bet quodam propria.*

Probatore esse, obiectum per se affectui scien-
tie, debet habere passiones de se demonstrabiles, cum
omni scientia demonstrat passiones de suo subiecto,
ut communiter assensum Philosophi, sed ex dictis q.
periculis distat. 1. entem reale ut facillimum ab ente
creato & lucens, est obiectum per se Metaph. ergo
debetur communiter per se aliquas passiones argu-
proprietates.

Primum secundo ex Aristotele. 1. Topic. c. 4. *Pro-
prium est quod non inducit quod est rei, sed naturam ipsi
Colleg. Comp. Metaphysic. Tom. 2.*

et communis probatur: et rationes veritatem, entem
non indicant quidditatem entis, per modum ex-
istentium de essentia ipsius, sicut soli ipsi conue-
niunt, & de eo constetum predicantur: ergo. Ma-
jor est Arist. Minor quod secundum de veritatem
patet: est certum, quia nullum est debum quia pre-
dictationes de ente predicantur, de e commo-
quod primam autem entis patet, est etiam indeus
quia antecedentes ad conceptus predicantur ratio-
nem & concipitur in quodam, & esse entem, &
consequenter licet indicent essentiam entis à pos-
teriori, eo modo quo proprietates essentiam, cuius
sunt proprietates, non indicant entem, nec deman-
strant eam, tanquam rationem iustificare, & essen-
tialiter essentiam & quod constituentes, & sic in vi-
re, & proprie entis in ratione.

Probatore tertio, si qua esset ratio, quare non da-
rentur aliquas proprietates entis, esset, que non po-
tessit autem, & essentiam entis interuenire aliqua
trali distinctio: at inter essentiam eiusque propie-
tates, non sequitur trali formalis distinctio, sed
sufficit virtualis, ut nullusque eorum ad essentiam di-
manant: 1. patet in attributis diuine ad essentiam
diuinam, parare et ergo.

2. Conclusio secunda, passiones entis debent ab-
solue diuersales. Ista conclusio est contra euheret
primæ sententia, communitur tamen scripturam in scho-
la D. Thom. et Arist. 4. Metaph. quest. 4. art. 11
Flandria ibidem quest. 1. art. 1. ad 2. Soninauati
ibid. quest. 17. & aliorum.

Probatore ex Aristotele 4. Metaph. lect. 2. apud S.
Th. vbi probat Philosophus, quod enim quod essentia
proprietates debet eandem naturam cum ente licet ad-
dit aliqum ratione supra entem, (ut ibidem ostendit
D. Th. ergo proprietates entis debent dici absolute
& simpliciter proprietates reales.

Probatore ratione, illa que continentur entem, ante-
cedentes ad omnem operationem intellectus, sunt
quod reale, tales sunt proprietates entis, quia nullo
intellectu cogitatur conueniunt entem vultus, veritas
& bonitas, siue enim qui consideret hominem, siue
semper homo entem est verum, bonum: ergo
proprietates entis sunt absolute & vere reale.

Probatore secundo, proprietates entis predicantur
in abstracto de ente reali: ergo debent esse quid
reale. Consequenter est aperta, quia nomen effica-
cium, nihil nisi suum significat, quam ex-
pressim formaliter ex vi nominis abstracti, et dicunt
communiter intellectus: Ergo cum predicantur dicat
identitatem: & conueniunt quidam predicantur
cum subiecto, impicit quod proprietates entis possit
in abstracto predicari de ente reali, & mod
sunt quid reale formaliter, aliis si essent quid ra-
tionis, oporteret quod aliquis ratione identifica-
retur cum aliquo reali, & quod eae esse esset quid
rationis, quod est impossibilem. Autem, autem,
quod scilicet proprietates entis predicantur in ab-
stracto de ente reali, probatur, quia veritas de
bonitas predicantur de Deo, & proprietates Chri-
stus de seipso asserbet, quod erant, veritas, &
vita: ergo.

4. Conclusio tertia, passiones entis non addunt
§. 11.

Et quæritur quid sit illud modus. Respondetur illud ipsum esse quatuor expresse per modum substantie prædictorum in ista ratione. Et per hoc possunt adhuc plura Thomæ concordari, quorum alij volunt, quod et non includant inter se, sed solum in sui proprietate, et alij vero quod formaliter: aliam enim non quam substantiam, seu potius impliciter solum, continent in eis sub conceptu totæ, licet concurrant in eis formaliter, & expresse, secundum quod tunc conceptus, & expresse per rationem fundantem naturam rationis, quæ connotetur ab ipsa.

Obicitur contra tertium et conclus. accidentis & substantie non possunt concitari in modum illius realitatis: si id sit in rem & bonum, quæ sunt proprietates, et tunc, ubi sit quod realitatis, accidentis & substantie concitarentur in modum illius realitatis, quæ substantie concitarentur in ratione veri & boni, cum tamen secundum illas rationes ipse essent aliquid unum, & illud cum substantia, & voluntatem, dicitur in eis conceptus in illa rationibus unumque etiam connotare.

Reponitur primo cum obiectum esset in genere eadem formalis, non esset necesse, quod obiectum sit et esset, quæ sit in ratione rem non esset ibi, & sic licet accidentis & substantie analogantur solum in rationibus veri & boni, poterunt tamen ostendendum illas analogari aliquid unumque etiam.

Responditur secundo quod licet et tamen, & substantie non possunt in unumque, & secundum aliquid prædictum sunt et substantie unumque connotantur, possunt tamen in ratione obiecti, & secundum quod respiciant aliquid et substantiam, quia et hoc modo possunt unumque connotare, sicut quod illud substantia, quod respiciunt, sit quod unumque.

Obicitur contra tertiam conclusionem, quæ in Deo distinguitur ratione, in creatura realiter distinguitur: si id erit verum, & bonum distinguitur in Deo ratione: ergo et creatura realiter distinguitur.

7. Respondetur ad Thom. quæst. de veritate, ad ult. ubi licet argumentum sit respondetur, Et si ex veritate et bonum magis connotatur Deo, quam ex substantia, non tamen oportet quod ex quo in Deo ratione distinguatur, in creatura realiter distinguitur: hoc enim connotatur de eis, quæ non habent ex ratione sua, quod sunt rationes secundum rationem, sicut substantia, & potentia, quæ tamen in Deo sunt unum, et in creatura realiter distinguantur: si id tamen, bonum secundum substantiam rationem habent, quod sit unum, unde obiectum connotatur, quoniam sunt realiter, quoniam possunt sit unum illius rei secundum quod connotatur in Deo, quæ illius rei secundum quod connotatur in creatura. Hæc De Thom. de quæst. de veritate, ad 3. tamen obicitur et respondeatur hæc habet. Ad 3. dicendum quod diphysionem aliquid possumus esse in Deum secundum rem, non tamen ex parte rei in qua sunt rationes, & non ex propria ratione, sicut substantia, & potentia, non tamen secundum rem, quod substantia, est idem cum potentia secundum rem, sed ex hoc quod est diphysionem, & quod sit unum in re, in Deo, in creatura unumque secundum rem differre: alia modo ex parte rei, etiam quæ dicuntur esse unum realiter, & si bonum et eis sunt unum in Deo, taliter, quæ de ratione boni est, quod non differat secundum rem, ab eis, & alibi obicitur quoniam bonum et eis, sunt idem secundum rem.

Obicitur. Si proprietates tales non distinguantur, vel realiter, vel saltem ex natura eis et ratione, possunt de eis et de conceptu totæ de illis in abstracto prædictum, & sic possit dici, quod et tamen est veritas, & veritas est eadem. Probatur sequela, quia si non

distinguantur ex natura rei sequent quod quidquid unum includit, includit et aliud, & consequenter, omne est et ratio, quæ non possit de se innotare prædictum.

Resp. quod illa prædictio, entitas sit et ratio, veritas sit et ratio, bonitas sit veritas, & et ratio ista, possunt intelligi in duplici sensu, vel in sensu completivo, vel in sensu explicativo: si in sensu completivo, sunt veræ, quia faciunt solum unum sensum, quod prædictum impliciter connotatur in substantia, quod est veritas, sicut in sensu explicativo, sunt falsæ, quia faciunt illud sensum, quod explicatur per modum conceptus differentialis in substantia, exprimitur enim per modum conceptus differentialis in substantia, quando et substantia, quando et substantia, quælibet enim proprietates et ratio, exprimitur per modum differentialis, & propriæ substantie aliquid, quod non exprimitur per modum propriæ substantie, propriæ constitutionis et ratio, quod illam proprietatem innotandum est de ente ad rem proprietatem comparato.

Obicitur. Ille quibus opponitur dicitur contraria, distinguuntur solum ex natura rei: et ratio, & proprietates tamen opponuntur dicitur contraria, nec in notis, nec innotando, vero solum, illam bonum opponitur et ratio.

Respondetur distinguendo maiorem, distinguuntur ex natura rei, vel ratione substantie, conceptus, dicitur absolute et natura rei distinguuntur, ergo, sed solum, quod distinguuntur ratione substantie, cum ergo ratio, & proprietates et ratio, distinguuntur ratione substantie, poterunt eis dicitur contraria respondetur.

Respondetur secundo negando maiorem absolute, quæ unum de illis potest per conceptum rationem et dicitur, et spiritus sit et ratio contraria, unum enim de illis quantum, possit et spiritus dicitur quantum, unum quæ sit et ratio, et ratio verum et unum, ergo illam ratio, potest et substantia sit dicitur contraria, et ratio dicitur et substantia, dicitur etiam opposita et spiritus.

QVÆSTIO II.

Verum præter Formam, Formam et Bonum possit innotare proprietatem entis, connotatur Ratio, et Aliquod.

§. I.

In quo respicitur quod Ratio non est proprietas Entis, et sicut clarissime in contrariis factis respondetur.

1. Necquom diphysionem et innotantem adnotantem, notantem est, quod proprietates entis sunt in duplici differentia: et illa non sicut completæ et, alia vero incompletæ. Completæ sunt illæ, quæ et ratio complexa significant, & quæ solum diphysionem quoniam entis rationem, quælibet facta, connotat vel necessarium, causam vel effectum, et ratio, vel potentiam, &c. & de his non est sermo in quæst. prædicta. Incompletæ tamen sunt, quæ unum, & incomplexum terminum significant, quælibet sunt illæ, de quibus sit notatio in uno quælibet, notandum est secundo solum in eis, de proprietatibus propriæ dicitur.

Hoc posito, primo si notetur signum antiquique proprietates in titulo quæst. prædictæ. Itæ Araneæ lib. 4. dicitur quæst. 4. a. 1. a.

Secunda sententia assignat solum ei res, vnum sol-
luti, et ens, de bonum, nec censet inter eas quod ali-
quid esse nomen tale. Ita Fortica loco quasi. placed.
capo. Masius lib. i. sue Metaph. cap. 3. citans pro-
prium Metaphysicum, Aleudem, Thomam Argenti,
Capreolum in i. distincta. quasi. ad i. contra s.
conclusi. Ita etiam docetur ex mente D. Thom. in
Metaphysica recentior addita summa Philosophorum
Almarij 4. solutio. parte quasi. entis. & hac videtur
probabilior & melior. Doctorum conformiter senten-
tia, vult sic.

Conclusio prima. Res non est proprietaria tuis
proprie dicta. Ista conclusio probatur primo ex
D. Thom. quodlibet. de verit. art. 10 corp. vbi dicit. *In hoc differre rei ab ente, quod eis suntur ab alia essentia, sed inter res exprimit quidditatem, sive essentiam entis.*
Et 4. Metaph. le. 2. lib. 1. *Hec sunt res proprie
quod dicitur tantum, hoc vero nomen est impositum ab
alio.*

2. 9. Probatur ratio ex illis locis desumpta. om-
nia proprietate proprie dicta, debet distingu. solum
ratione, & essentia, autem est proprietaria, & ab est sal-
tem virtualiter dimanare: ergo proprietaria entis de-
bet saltem ratione distinguat & esse entis, & ab ea
saltem virtualiter dimanare: & tunc nec Res dimanat,
nec distinguatur ratione ab effectu entis, tunc ex vi-
talius uominis, exprimit ipsum essentiam, & quiddita-
tem entis. ergo non potest vilo modo asseri quod Res
se proprietaria entis proprie dicta.

Confirmatur, quia omnis proprietaria demonstra-
tur de subiecto, per ipsum esse usum subiecti: ergo
debet scilicet ratione distinguat ab effectu subiecti, ne
idem per idem de subiecto probetur: ergo si res signi-
ficat, de repositum ipsum essentiam, & quidditatem entis,
non poterit per modum proprietariae de ente pro-
batur, utque demonstrat.

Et si dicatur, quod Res significat quidem essentiam,
& quidditatem entis, sed prout idem quidditas &
essentia negat ordinem ad esse.

Contra: quia ex D. Thom. *Quid sit Res, est nomen
reprehensibile aliquid affirmatiue in ente, & non aliquid
negatiue, ergo licet verum sit quod Res exprimet
ordinem ad esse, sicut fieri nomen uetus, tamen non
potest esse proprietas de formalis negationem vel
ordinem, sed potius de tali negatione praedicatur de ab-
soluta, sicut de ab ordine ad esse, prout significans
modo absolutum de affirmatiue ipsum essentiam, & quid-
ditatem entis.*

Deinde si Res significat essentiam, prout negat or-
dinem ad esse, vel significabit etiam prout negat talem
ordinem, negationem exclusiue ad ordinem, vel ut ue-
gat talem ordinem, & negatione solum potest praedicat
necesse dici potest, & quod, Art. Quod primum non
possit dici, probatur, quia si Res diceret negationem
& exclusiue ordinem ad esse, debet etiam ordo ad esse re-
pugnare Rei, cum negatio exclusiue alterius, per se
conueniens sit ei, sit negatio repugnans cum tale
requiritur negat: vnde cum non repugnet Rei, ordo
ad esse, sed potest implicite ei conuenire, non poterit
Res exprimit talem ordinem negatione exclusiue
illius: ergo si cum negat, negabit ipsum, negatione
solum praedicat utique non potest adhuc nomen Res,
talem negationem praedicat, per modum scilicet
rationis constituitur, & velut differentiale signifi-
cat. Quod probatur primo, quia Res est nomen
negatiue, & non affirmatiue aliquid significans, quod
videtur esse contra D. Thom.

Secundo, quia per hoc distinguuntur omnes pro-
prietates entis, quod ex vi propriae conceptus, non
exprimit talem ordinem, sicut facit ens, sed potius
ab est praedicat illius praedicat: ergo negatio illa

praedicat, non est illa ratio specialis potius ad tem,
quam ad caritas per se potius est cuius praedicat.

Præterea si Res distinguatur solum ab ente per hoc,
quod dicit negationem praedicat ordinem ad esse,
quem tamen exprimit ens; ergo comparatur solum
ad ens, per modum causam effectus, praedicat
ut ab aliqua ratione, quae conuenit enti, & quae sit
per ens expressa, & sic comparatur semper ad ens,
per modum causam effectus, experimentum ratio-
nem suadentem cuius, eo modo quo cetera
paribus, animal, quod praedicat, ex vi habet ho-
minem, & rationalitatem, comparatur ad hominem
per modum rationis suadentem, quod con-
stitutum.

12. Probatur conclusio, per praedicat rigorosa & pro-
prie dicta, debet significat, per modum & dicat
rei effectus est proprietaria, & de per modum adie-
ctum praedicat, & hoc adeo verum est, ut tunc pro-
prietate Dei, (licet si in ipsemet Deus) significat
per modum adiectum de Deo per modum dicti
praedicat, vnde Deus dicitur, *Immaterialis, im-
mutabilis, immensum, sapienter &c.* arguit Res non signi-
ficat per modum adiectum, sed per modum sub-
stantiuum: ergo non significat per modum proprie-
tariae. Melius est tamen, quia proprietaria significat
per modum essentiae extra effectum rei, cum significat
per modum dimanant ex ei: & ergo cum illud,
quod est extra effectum aliquam, significat per
modum accidentis illius, & de ei per modum acci-
dentis, si non praedicatualis, solum praedicatualis,
praedicat, debet consequenter proprietariae pro-
prie dicta significat per modum adiectum, & de
essentia, adiectum, & non substantiuum praedicat.
Quod autem Res substantiuum praedicat, & signifi-
cat, non autem adiectum, vnde est, cum Res
sit nomen substantiuum, non est in abiectum ergo
cum Res eodem modo praedicat, quo nomen autem,
Res praedicat de ente, non adiectum, sed sub-
stantiuum, seu per modum existens de substantia
& essentia tunc, non tamen per modum proprietariae
entis.

13. Obicitur ex Porphyrio cap. de proprio, illud
est proprium, quod subiectum & conceptum praedicat
ergo cum Res sola entis esset, & conceptum de eo pre-
dicat, entem cum proprietaria.

Respondetur distinguere entem, cum Aristoteli.
Topic. cap. 4. Si illud non indicet, nec exprimat quod
sit ens, hoc est, si non sit de essentia rei, sed ad rem
sequatur (eo modo quo quod praedicat conclusi.
applicatum est) concedo. Si autem exprimat, & indicet
quod sit rei, nego: & sic cum Res non sequitur ad
essentiam entis, sed potius exprimat ipsam quid-
ditatem entis, & solum distinguat ab ente, quae tunc
praeter essentiam & quidditatem suam, exprimat or-
dinem ad esse, non exprimat per nomen Rei, non
entem proprietariae entis, sed potius essentiam ipsam
entis.

Obicitur ex D. Thom. quasi. 1. cit. de verit. art. 1.
omnes conceptus, ipsum etiam conceptum Rei, res-
solutum in conceptum entis & ergo conceptus Rei debet
adici, & dinotare de conceptum entis, & consequenter
Res entis proprietariae entis.

14. Resp. omnes conceptus reduci in conceptum
entis, vel per modum dimanantem ab eo, vel per
modum existentium de essentia ipsius, & hoc vltimo
modo, Res reducitur de conceptum entis, non autem
primo modo, & consequenter non est proprietaria
ipsius, quia ut esset talis, debet ad ipsam reduci, &
quod dimanans ab eo, non autem ut expriment, & in-
dicans esse ipsam ipsam.

Docet ex eodem D. Thom. Rem addere super
conceptum

conceptum enim modum aliquem, consequentem ut
talem enim vult esse; ergo cum proprias en-
tes, sit illi, quæ expiunt aliquem modum, superaddi-
tione enim de consequentibus, ut, utcumque eni sit, Res
hic obiecta illius.

Respondendo, quod Res dicitur solum uidere modum lapsum eius, obique illud consequenter, inquantum est p^{ri}mo effectum, & quidammodo eum, superposito termino ordine ad esse, quare exprimitur, unde illi additur, subditur, & similitur posuit de eute, fecit de istotibus quae significantur in eute, quare superaddit aliquam rationem, quae non potest dari in eute eo: sicut enim exprimit illa, quomodo expando hominem sub conceptu uisibili, non est aliqua effectio, superaddit aliquam propriam homini, sed potius adiunctum de homine rante, qui autem precise superpositionem daturus sumus, quod dicitur hoc; in Res exprimentem effectum eute, & subter eute ordinem ad esse, quare exprimitur, adiunctum posuit de eute, quare illi superaddit. Possumus ergo in finem ad ueritatem respondere, quod Res addit eute ordinem ad consequenter tui uisus, distingo, utriusque modi in ei prelio formalis ipsius effectus est: quid daturus eum concedo, utriusque modi ut aliqui conuenerunt ad effectum eute, sed daturus utriusque ab effectu eute, sicut debet fieri, ut illi propter ipso, nego.

Et si iurium iudex D. Thom. dicere, quod modum
expensis per rem, consequitur tunc, & consequenter
quod ille modus denotat virtutem ab eare.

14. Responde ly, consequatur, D. Thomas intelligit it,
quod Rat. conuenit uti vbicunque sit, tamquam
essentia Rem, cuius est essentia.

Relig. secundum D. Thom. per folium interduci, quod
 Reu. consequitur, ut si oīdus ad notitiam modum
 intelligendi, huc ita, quod concepit eum prius
 nobis intelligente, qui in conceptu Rei, cum eum
 cognouit notitia summa ut se habet taliter omnibus, trans-
 mittit eum per se ad secundum ad verelle dūe, prius ex
 consequenti concepit, qui mibet Rei, secundum
 conce prius taliter eum cognouit, qui in secundum
 concepit, taliter fecerit, ut taliter cognouit, & con-
 sequenter prius concepit, Rem sub conceptu eum,
 quam sub conceptu Rei.

Obiectum illud quod potest multiplicari, uocatur multiplicatum, et debet uideri aliquam modum, habere uarietatem ab ente contradiendum, & ex eo consequente, ut quod potest multiplicari aliquid in huius Rei, licet non multiplicari se ratione entis, & probatur, quia per Personam dicitur, scilicet tres in se re-ferantur, licet non sint tria entia, quod cum ratio non potest per se adducere ad se, & in dictione illi numerus unus est, ferendum D. Thom. propter, licet tres per se sunt dicitur, licet tres se, tamen tria illi se se-riuntur utrum crastino si potest Rei multiplicati, non est multiplicatum debet Rei addere supra tria modum alium, & ex eo virtutem sequi.

Resp. quod licet tria Personae dicantur, sicut tres
esse videntur et, tamen nullum docetur inter illas tria
esse proprietatem transference de alicuius corporis entis
in Deum existentem; primo, quia sicut correspondet entitas
et absolutum in Deo, ita et proprietates entis debent
se esse absolute. Item quod quia si effectus proprietatis
transference de alicuius corporis entis debent per se fore
communes, sicut et est, cum eorum communis effectus,
concedatur et proprietatis, tunc quod quia proprietates
transference de alicuius entis, in Deo ignimultipliciter man-
ent, sicut et est, et ideo esse docetur esse in Deo
plures bonitates, esse plures in latere, sed vni bonitas
de vni ventus, quod quia si effectus proprietatis transference
de alicuius entis, oportet, quod vbi cumque est

estimo hoc, ubi nescis relative imperferentius; vnde relationes illae dicuntur proportionales, hoc cum duobus verificatis performantur diuina unius, quo eundem apparet argumentum illud non esse ad rem. nec de Re, de qua est questio; sicut etiam in Deo cum vacans conceptus esset, ubi etiam datur in eo virtus conceptus transcendentalis Rei; quo consequitur Re absolute etiam in eo datur solam in Deo vacans Re absolute, licet deinde in eo tres relationes, quae non sunt conceptus cum, sed prout performantur diuina unius, quia consequuntur ei, proportionales.

§. 11.

Reflexion positive.

Quantum ad conceptum Alterius, & ad alios eius conceptum Vnum, Relates, Vni, & Bini.

Quecunq; secunda, probabilius est, quod ali-
quid non fiat proprietas distincta ab
vno, in secunda Metaph. lib. 3. hinc Metaphys. cap. 10, in
explicatione secunde datur, ubi p[ro]t[er] eam Alber-
tus inquitur 2. part. Theolog. tract. 6. quest. 24.
membr. 4. Hic autem quod lib. 4. quest. 1. & alior. in
his quae conclusio videtur vobis confirmare
eodem Complures in suu Logica disp. 3. quest. 2.
p[ar]t. 2. inquitur dicitur ut Arist. 3. Metaph. cap. 6.
& 10. Metaph. cap. 1. vnde dicitur eam sic inesse
& distinctam quolibet alio, quod quidem secundum
importantur & significant per aliquod, cum aliquod
sic idem aliud quodlibet quod non sit aliud, & quod
ab alio consequenter diuidatur; ex quo sic facimus
argumentum.

Illud quod importatur, & significatur fecundus-
 so per vocem, non facit proprietatem ubi una dis-
 tinctio: sed ratio significatur, & importatur per
 aliquid, significatur, & importatur fecundario ab
 uno & eodem.

Major est eia. Minor probatur, quia vnum de-
betur quod sit ens indifferens se, & diuisum à qua-
libet alio, seu quod non sit aliud: ergo vnum ferue-
dum importat quod per aliqd significatur, cum ali-
quid dicitur, quod dicitur ab alio, seu quod non
sit aliud.

Duci probabilius esse, quod aliquod, non facit pro-
 pterea, diffinitum ab uno, quia contrarium no-
 cetur probabiliter fieri, probabile enim est, vnum im-
 portare solum effinitum, et diffinitum a se, necesse
 est ipsum etiam assequi secundum diffinitionem ab
 aliquo, quod aliquis fecerit, sed solum ab eo, et sic
 se diffinitione, vult tunc per diffinitionem diffinitionis causari,
 eo modo quo solet dici de diuinis, vnum autem
 vnumque causari ab alio.

Quantum ueterum et ad alia tria, unum scilicet, verum, & bonum confello et apud omnes easdem proprietatem esse proprie dictas, & deo vere demonstrabilem, cum quolibet ex illis experiamus aliquem modum habere distinctionis, ratione rationis unumque supponit, & ex eo uenerit ueluti diminutionem; ex eo tunc quod aliquid sit tam, sequitur per modum ueluti diminutionis, quod sit diminutionem negationis diminutionis a seipso, quam dicit esse deus totum, & sic hoc coelestis ratio ueluti finitatem ex eo quod aliquid sit ea, sequitur per modum diminutionis ueritatem, quod habet coelestem fundamentum cum intellectu & uoluntate, sic quod habet capacitatem & potentiam ad hoc, ut cognoscatur ab intellectu, & amaretur a uoluntate, in quibus coelestis ratio ueluti deus.

Quod autem numerus pendularum propriarum
fullicae,

§. II.

Proposuitur & solvitur obiectum.

Obiectum, ex Divo Thome, quæstio. prima, de unitate, articulo primo, *Vnum exprimit in ente aliquid negativum, de peno post. negativum autem, quæstio. configitur ante et absque, et est aduersus, et habet rationem hoc nomen vnum: ergo et mentem D. Thomæ vnum indiuisionem significabit. Deinde prima parte, quæstio. sexta, articulo tertio, et 1. dicit, vnum non dicere perfectionem, sed indiuisionem; et si vnum de formali significet aliquid posituum, & ipsum cui non posset non importet de formali perfectionem: ergo.*

4. Respondet quod D. Thomas loquitur de vno secundum id, quod addit formaliter super ens in entem non implicat non contentum, quod quidem in sepe additur, cum sit in gæto, præterea dicit S. Thom. vnum exprimit et in generationem & perfectionem non importet.

Et si dicat, quod si nomen D. Thomæ fuit, vnum non solum significat nega onem, sed etiam aliquid posituum, sicut alibi dicitur, non dicitur S. Doctor per vnum exprimit aliquid negativum, quoniam aliquid est in actu, in eo, et nobis vnum significet in recto posituum, & solum in obliqua, et quæ connotatur, negationem, et illi potest per illud aliquid affirmari, quoniam aliquid negativum significat.

Respondet D. Thom. sicut apertè mentem suam locis superius citatis nobis allegare. Ad instantum ergo respondeo, idem D. Thom. de ille posuit vnum negativum, quam affirmationem quid exprimit, primo quia D. Thom. loquebatur (vi dictum est) de vno, secundum id, quod superaddit enti, quod est negativum: licet etiam exprimat et alio modo, quam secundum quod exprimitur per conceptum entis, remen illi exprimit non est formaliter alique, quæ in eo implicat non contentum, & sic illud, quod superaddit enti, in ente non contentum, est sola negatio. Secundo quæ S. Thom. loquebatur quæstio. ille primo de veritate, de vno, secundum quod distinguitur à Re, & cum distinguatur à Re secundum quod connotat negationem illam diuisionem, præterea dicit D. Thom. vnum exprimit aliquid negativum, & Re aliquid affirmatiuum. Tertio tandem quæ verum est, quod si vnum consideretur, quantum ad id, unde nomen est impotens ad significandum, illud est negativum diuisionem, ite si consideretur quantum ad id, ad quod significandum, nomen est impotens, vnum significet primatio, & in recto aliquid posituum, & connotatur aliquam negationem.

Obiectum ex D. Thom. 1. part. quæstio. cxxl. in corp. de ad 4. vnum opponi pluralitati multitudini ergo vnum de formali debet importare solum primatiorem seu carentiam diuisionem.

Respondet ex eodem D. Thom. supra 10. Metaph. lect. 4. Vnum solum opponi multitudinem pluralitatem secundum quod, & eo modo, quo vnum contrarium alteri pluralitati opponitur, non sicut pluralitatem, pluralitatem pure, & simpliciter dicitur. Accipit etiam verbum loco entis. Cum Philosophus dicitur, quod vnum et multitudinem opponitur, ut indiuisionibile, & diuisionibile, quæ videtur opponi secundum pluralitatem & habitudinem, includit etiam, quod vnum et multitudinem opponitur, ut in contraria, aliter nomen contrarium semper est primatiuum, sicut enim primatiuum pura, sic etiam non participatiui naturam gerunt, cum contraria sint in eodem genere: oportet igitur quod

verumque contrarium sit natura quadam, sicut negatum sit habens ad affirmatum, ut superadditum est, quod igitur vnum non significet de primatiuum in purum, non etiam significet ipsum vnum diuisionem, sed ipsum in indiuisionem, manifestum est, quod verum, & multitudinem non opponitur nisi vnum primatiuum purum & habens, sicut sicut 10. Metaph.

Obiectum passio non potest includere essentiam, et quæ demanet: ergo cum vnum demanet et ens, tanquam ens passio, non includet in suo conceptu ens: ergo solum continebit illud quod addit super ens: ergo cum addit solum indiuisionem, illam solum significabit formaliter, & non aliter.

5. Respondet quod passio est duplex, alia quæ demanet realiter ab essentia, etia quæ demanet solum ab et virtualiter (quomodo passiones, & propieter transcedentes demanet ab essentia entis) licet ergo passiones puræ genti in non possint concludere essentiam, à quæ demanet, sed realiter ab et distinguatur, tamen passiones secundæ gentis passiones tam includit implicite, non tamen explicite & sub conceptu respectu quo exprimitur per modum essentia, & sic vnum includit ens, implicite solum sub conceptu ens, explicite vero, & exprimit sub conceptu fundamentum indiuisionem.

Et si dicat vnum est terminum contrarium, & consequenter debet ipsi duplex significatur, vnum pro vno reali, alterum pro formali: ergo pro formali significabit solum indiuisionem, & pro materiali ens.

Respondet vnum significare pro formali ens, non quidem sub conceptu entis, sed secundum quod exprimit fundamentum indiuisionem, pro materiali vero, & implicite, ipsum ens sub conceptu entis, tanquam id, et quæ concipitur virtualiter demanet conceptus illi, secundum quoniam exprimitur per modum fundamentum indiuisionem.

Et si rursus in istis, passionem esse quid imperfectius essentia, cuius est passio, quod tamen non esset vnum, si vnum de formali includeret ens.

Respondet antecedens esse solum verum in passionibus realiter ab essentia distinctis, non autem in passionibus transcendentibus, quales sunt passiones entis, respectu ipsius. Quamuis posset adhuc dici, licet vnum continetur in implicite, non tamen exprimitur perfectum adeo conceptum, sicut sunt conceptus entis, cum conceptus entis ab actu perfectissimo imponatur, scilicet et esse, ut dispositum præcedens, quæstio. secunda §. secundo ex Divo Thoma respondetur.

Obiectum. vnum debet solum significare illud, quod formaliter addit super ens: ergo cum addit solum indiuisionem supra entem, illam solum significabit.

Respondet antecedens esse falsum, cum enim vnum in proprieta transcendentali ente, debet et consequenter conuenire et in sua significatione, non quidem secundum quod exprimitur per conceptum entis, sed secundum quod et exprimitur per modum fundamentum indiuisionem.

erga unum hominem, per se generari, & esse per se, & ens per se, & sic etiam per se vox & eadem nomen cum homine, nec se nec nomen distinguuntur ab eo. Si enim videtur plura loqui que sunt dicta disput. præced. quæst. 1. articuli. 3. o. 4.

§. II.

Præponitur et subicitur distinctio.

Objicitur ex D. Thoma. p. q. 1. art. 1. ad 2. cum dicitur in enim de unitate: ergo cum membrum dividens aliquid totum, addit aliquid, si non realiter, scilicet etiam in distinctum à toto toto, vult enim distinctum ab ente scilicet et necesse est.

Ad respondendum primum solum est quod membris non dividens aliquid totum potentiale, vel habens modum veluti totum potentiale, debet aliquid addere distinctum ex natura rei à toto: licet enim eadem dividens in infinitum & recedens, & deesse in parte sui subsistentia, tamen partes subsistentie earum, vel subsistentie, non addunt aliquid distinctum à toto: cum ab ente vel subsistentia, sed aliquid solum à b. testatione rationis distinctum.

Respondetur secundo, quod quando dicitur est aliquid transcendens, non debet manifeste dividens addere supra ipsum aliquid, quod totum in toto dicitur non continetur implicitè, sed debet solum novo modo exprimitur illud, quod implicitè in eo continetur in toto: unde cum ens dividens in ens de unitate, per modum entium transcendens, proprietas non operetur quod vnum addit aliquid super ens, quod in se potest implere non continetur, sed solum, quod replicat, & exprimit ens novo aliquo modo, quod est: non enim in eo, quod est ens conceptus totus et sic non declarat, nec exprimit.

Obicitur, negatio negationis æquivalens affirmationi, quia duplex negatio (ut dicitur communiter) est idem et affirmatio: sed enim addit formaliter supra est, negationem negationis: ergo vnum addit formaliter supra ens, aliquid affirmationem, seu positum, & sic ens dicitur aliquid positum super seipsum, & consequenter novum testem ab ente realiter distinctum, omnes illi consequentia, & illationes suas evidentes. Nec enim est certa, & communiter accepta, quod ens est ens, nisi ens indistinctum à se, seu cohabens negationem distinctum à se ergo enim distinctum dicitur formaliter negationem, quod nihil est aliud esse distinctum, quoniam non esse aliud, etiam dicitur formaliter supra ens duplicem negationem, & per consequens aliquid affirmationem, & positum super ens.

Respondetur concedendo maiorem, & distinguendo minorem. Vnum addit supra ens negationem no-

gationis, id est, exprimit negationem negationis, quod iam in ente implicitè continetur, concedo, quod necesse non erat in ente implicitè continetur, nego.

17. Respondetur secundo quod negatio negationis, significat solum de formalis negationem negationis, licet per fundamentum supponit aliquid reale.

Et si queratur quid sit illud reale, quod supponit duplex negatio importat per vnum.

Respondetur illud, non esse aliquid aliud realiter ab ente distinctum, sed esse solum in novo modo exprimitur, hoc est declaratur per modum fundamenti duplicis affirmationis, secundum quoniam rationem non exprimitur per conceptum de nomen ens.

Respondetur tertio, quod distinctio, quam vnum negat, & recedens ab ente, non est solum aliqua negatio, sed ratio distinctio veluti de necessitate aliquid positionem, distinctio enim est, id est distinctio à distincto, quoniam debet à non ente, in eo distinctum, & distinctum à non ente, per aliquid positionem ex parte ens, licet ex parte ens non ens, sit aliquid negationem, cum illud continetur, à quo ens distinctum & distinctum, si non ens: ergo debet de necessitate distinctio de distinctio, que negat in ente per vnum, includere ex parte non ens, necesse est per se habere ens aliquid positionem, licet etiam sit, quod ille distinctio, in quo distinctio declaratur per negationem, per hoc scilicet, quod aliquid non sit illud, à quo distinguatur. Quare ergo dicitur quod negatio negationis æquivalens affirmationi, non sequitur tamen, quod vnum dicit aliquid affirmatum solum aut positum supra ens, in ente non continetur, quia negatio, que est in eo, non est negatio pure negationis, sed negatio, que negat ens eo modo distinctum à seipso, quod distinguatur à non ente, quo est idem, et dicitur, quod per eam negatio ens eo modo exprimit per compositionem ad seipsum, quo exprimitur per compositionem ad non ens.

Obicitur enim secundum quod contra distinguendum ab ente, est aliquid positum, que nullo modo copiam continetur ens ergo debet de necessitate dicitur aliquid positum, supra ens, in ente non continetur, cum fecerint quod coiste distinguatur ab ente in ente non continetur.

Respondetur ens est ens non ens, & distinguendo consequentiam debet dicitur aliquid positum super ens, exprimit non continetur in ente, & per illud non exprimitur potest debet dicitur aliquid super ens, non continetur implicitè in ente, hoc est fallit, & eodem modo dicitur per potest potest consequentiam, licet ens vnum non continetur in ente explicitè, & expresse secundum quod ab eo continetur, distinctio implicitè in eo continetur, enim per hoc solum ab ente distinguatur, quod exprimitur ens per modum fundamenti indistinctum, quod per consequens non exprimitur.

DISPUTATIO XXII.

DE VERITATE TRANSCENDENTALI

Vnum ens transcendentalis secundum locum inter proprietates ens obtinet, adeo potest disputatio de ens de unitate, disputatio de veritate sustinetur.

S. II.

Proposuitur & solvitur obiectio.

Objectio, ex Aristotele 4. Metaph. textu 8. ad Metaphysic. cum non pertinet de veritate dicere igitur nec dicitur de formalit. thetis reale, sed aliqd. solum reale, etiam non tot et sic ratio obiectum Metaphysicæ, et tunc in hoc dicitur inesse consideratio ipsius.

1. Respondet Aristoteles in solen. intendit, quod necesse non pertinet ad considerationem Metaphysicæ, per modum obiecti ipsius, in etiam ut get, quod cadet per se sub consideratione ipsius, etiam quam propter obiecti eius.

Respondet secunda, Aristoteles inquit de veritate propositionis, quæ est et recipit, non tamen de veritate transcendentali.

Obiectio, ex D. Thom. 1. p. quæst. 16. art. 6 in 1. dist. 19. quæst. 1. art. 1. in corp. quæst. 1. de creatura 4. in corp. et ubi sapienter dicitur, quod necesse est, quod sit in intellectu, et modo, quo medius denominatur, non est sensus, quæ sit in mente: ergo et denominatur solum per manifestum denominationem veræ, non et alioquin sensus, ipsa rebus essentia.

Confirmatur et eodem inquit in 1. in corp. ubi dicitur veritatem completi per actum intellectus eo modo, quo univale; ergo sicque valuerit sit per actum intellectus, et confirmatur formaliter per aliquod rationem, non tamen per aliquod reale, et sic ut ita formaliter sit, et confirmatur per aliquod rationem, et non per aliquod reale.

Respondet D. Thom. et sit intelligendum omnibus illis locis de veritate formalit., et non de veritate transcendentali, nam loci ist. quæst. 1. ad 1. in corp. sub finem corp. dicitur expresse quod res denominatur veræ ratione transferentia per aliquam formam illi intellectui, et accipit ens verba, *Denominatur autem in verba a veritate, quæ ipsi intellectui dicitur, non hominibus, sicut denominatur color facies a sensu, quod est in animalibus, et non sicut a forma it barbare, sed à veritate, quæ est in ipso re, quæ nihil aliud quam veritas intellectui adequatur, vel intellectui sibi adequatur, sicut a forma it barbare, sicut color denominatur facies a qualitate sua, a qua sensus dicitur.* Ex quo patet solutioem dictam, et sic omnia ad mentem D. Thom.

Ad confirmationem autem similit. scilicet 5. Dicitur inquit de veritate formalit., quæ completi tunc quidem per actum intellectus, et non tamen reale, etiam illa tamen differunt, quod reale sit per actum intellectus, et ut aliquem tamen rationem, et voluntatem ex principio actu intellectus, per quod necesse sit, et confirmatur formaliter et rationaliter, veritas vero formalit. sit per actum intellectus, etiam rationem, et confirmationem intellectum rationem et intellectus, et sic debet negari consequentia, quæ ex illa authoritate D. Thom. hincine, neque enim intendit hoc D. Thom. Anglicanum, in omnibus equipare et rationem cum intellectui, sed solum in hoc, quod licet rationem completi per actum intellectus, præsupposito fundamento in re, ut simpliciter rationem formalit., completi per actum intellectus, supposito veritate transcendentali et per obiectum, etiamque fundamento, quoniam rationem completi tamen hoc dicitur alio modo, et ligatur à auctor.

Obiectio, et tunc non possit consistere in aliquid rationem: ergo cum et conformitas sit etiam, non

possit veritas consistere in conformitate rei et uni ipsi thetis dicitur, idemque ipsius.

6. Respondet quod conformitas illa cum intellectu denotat, in quæ dicitur consistere formalit. et rationem, non est relatio perinde intellectus, sed transcendentalis, quæ de formalit. dicitur quod est solum, dicitur cum intellectu ipsius, non quidem sit eundem quod experientia per conceptum tamen, sed secundum quod et patitur per modum fundamenti relationis, conformitatis et adæquationis, quem habet ratio rationem et intellectus denotat, et dicitur solum illam conformitatis imponit, imponit et tamen solum in obliquo, non rationem et tamen, et propterea dicitur in confirmatione, non in confirmatione, et in confirmatione, hoc sit in fundamento sit et rationem et relationem in confirmatione, veritas transcendentalis consistit.

Dicitur conformitas fundamentalis, dicitur fundamentum solum relationis æquationis et rationem, et est obiectum æquationis, et tamen sit in vno, quæ experientia, et Deum non possit habere relationem etiam ad creaturam, non possit et tamen ut sit et tamen consistit in aliquo conformitatis cum intellectu dicitur, et emphatice sicut dicitur.

Respondet quod et conformitatis dicit quidem et confirmationem denotat rationem in aliquo formæ, et etiam rationem quod formæ concordia illa et rationem, tamen confirmationem et conformitatis forma, est fundamentum relationis æquationis; sed in talis forma sit in rationem et rationem, modo denotat, et dependet ab alio extremo, tamen sit in rationem, et per talis formæ longi confirmationis denotat imperium, non tamen reale, quod sit in rationem et tamen sit per veritatem rationem, sed intellectus, quod sit ex parte illius extremi, quod ab alio extremo dependet et sic cum rationem omnes in quibus creaturam cum Deo confirmantur, sit in Deo rationem in rationem, et modo longe rationem, quam sit in creatura, et solum relationem rationem, non tamen in Deo.

7. Et ita quæ dicta sunt in quæst. possunt omnia concordare thetis Thomæ, qui prima sententia rationem inter se discordat, etiam tamen dicitur, quod habet conformitatem et intellectus denotat, et illa, quæ primo, et de formalit. important in rationem et tamen, et quod ratio et tamen important et significat solum in re, de rationem. Alii tamen (de quorum numero est Martinus libro 4. sine Metaphysicæ. cap. 3.) dicitur et conformitatis in rationem et intellectus, quæ primo et magis de formalit. important in re, et habet rationem conformitatis, solum in obliquo, et rationem conformitatis ad rationem confirmationem et rationem, et tamen quo negat rationem et tamen confirmationem rationem in obliquo rationem. Dicitur hæc prima sententia rationem sit pugnare, sed et rationem solum pugnare, non lenius. Illi tamen qui dicunt rationem veritatem imponit de formalit. pugnare habet rationem, et rationem et tamen de materia, et tamen per illam habet rationem, non tamen rationem pugnare rationem, sed tamen rationem et confirmationem per rationem rationem, quoniam tamen per hoc non excludit, cum veritas dicitur formalit., non quidem sub conceptu rationem, sed secundum quod ens dicitur conformitatis cum intellectu. Illi vero qui dicunt, habet rationem et confirmationem, solum in obliquo et velut rationem, rationem et rationem in rationem et de formalit., per rationem significat, intelligitur per illam habet rationem, non rationem transcendentalis.

eius, non coheret rebus ipsæ, secundum suum esse obiectum consideratis, præterito rationis habet conformitatem, & adequationem cum rebus: ergo.

Maiores hæc, quæ sunt conformitatis, & adequationis, quam habentur cum intellectu, consistunt ut dicitur in ascendente in eis, & in conformitas, & adequatio intellectus cum rebus ipsæ, & illa quæ consistunt veritatem formalem, virtutemque illa sic, binos rationis partes, quæ conformitatis, quæ habet ea in eis obiectum secundum eis esse eorum considerat, desinit ad conformitatem, quæ habet unum illud cum tali rebus, ut dicitur in eis, conceptusque sui formalis, ut adequatio, & adequationem cum eis, ut tantum rationis res sunt sibi ipsæ conformiter in eis obiectum, inquantum tribuuntur ipsi ab intellectu & cognoscuntur, & de eis rationem habent, & cum eis habent tale esse obiectum, & re ipsæ cognoscunt, & eo quod sit, ut sic, ab unum illud cognoscuntur: ergo si res habent esse obiectum, seu esse cognoscuntur, conformiter sibi ipsæ, ut sunt à parte rei, hoc illi, quæ intellectus præter in eis formam conceptum conformiter et res ut sunt in eis, adunquæ ipsæ adequationem, quoniam beneficio rei determinatur in esse cognoscunt, & obiectum conformiter sibi ipsæ, ut sunt à parte rei, & ergo conformitatis, & adequationis non rebus, respectu ipsius in eis intellectus, conceptusque ipsæ, quæ in ipsæ eorum, secundum quod sunt obiectum rationis sit eis, & per consequens, ut veritas formalis consistit in eis intellectus, & conceptusque ipsæ, ut conformiter obiectum, non autem in conformitate illarum, & secundum eis obiectum, dantur sibi ipsæ secundum esse reale conformiter.

II. Propter secundum, omnis facit & analogia accommodationis, debet formaliter consistere per aliquam rationem, in principio analogato intrinsecum, ipsorumque consistens & intrinsecum, & primario determinationem, autem et specificatorem, sit veritas ut in analogata intrinsecum solum, & secundum: sed ut veritas formalis, est forma analogata analogo attributionis, & respectu intellectus, & respectu eo cognoscuntur, quæ ab eo intellectu sunt & cognoscuntur: ergo non præceptum analogatum ipsius intellectus non dicitur, ut eo intellectu cognoscuntur, analogata & intrinsecum præceptum, etque secundum, primario respectu ipsius consistens formaliter per comparationem ad intellectum, quem intrinsecum, & primario, rationem formam ipsi intrinsecum habent, denominatur, ut veritas, quæ sunt obiectum intellectus, & intrinsecum solum, & tenemus quod secundum.

Maiores hæc, & quod amittit rationes partes à Comptis, N. in Logica disput. in quæst. 6. & 4. & ergo probatur.

Maiores est D. Thom. quæ pleribus in locis, sed maxime in part. quæst. 2. art. 4. & 6. quæst. 4. de veritate, & alibi sæpe dicitur ut veritatem formalem eodem modo comparat ad intellectum, & ad res per ipsam cognoscuntur, quod comparat ad intellectum & ad rebus, & ad medietatem, & sicut per prius sanitas dicitur formaliter de animalibus per posterius veritas, & secundum rationem de rebus de medietate, ita consistit per prius veritatem formalem dici de intellectu, secundum vero de rebus, per ipsam intellectus: quod quidem potest rationem ratione prima, dantur à nobis facta demonstrant, ut videtur sita peribit: ergo debet de necessitate esse, quod veritas formalis consistit, in aliquo forma, intrinsecum ipsi intellectus, & per se primo illi convenienti, non autem in forma et extrinsecum.

Probat ut ratio habet in eis, est comparationem formaliter receptionem: sed intellectus est formaliter

receptionis formalis, denominatur enim intellectus formaliter, & intrinsecum solus, & eo quod aliter de rebus indicat ut sunt in se ipsæ: ergo in eis etiam formaliter, & intrinsecum, veritatis formalis & receptionem, & eo quod aliter de rebus, conformiter & ad quod habent à parte rei.

Conferuntur, ostenduntur comparatur formaliter veritati formalis: & ostenduntur comparatur formaliter conceptioni intellectus, & de line rationis ostenduntur, & eo quod dicitur aliquid caput eis, quod habet in ratione sit: ergo veritas formalis consistit formaliter in conceptione rationis.

III. Probat quæstio, si veritas formalis consistit in illis conformitatem, in quæ est rationis rationis ostenduntur, & videtur, debet rationis formaliter consistit in aliquo respectu rationis, & illi non potest sibi ipsi esse conformiter, per aliquid realiter respectu sui ipsius respectum, & quæ nihil potest ad ipsum realiter referri: sed veritas formaliter non potest consistit in aliquo respectu rationis, quæ veritas formalis, etiam in intellectu, præcedit de significatione rationis, & propter dicitur Christus de se ipso, quod erat ut res ipsæ: ergo cum obiectum, nihil, nisi formamque & spiritum, significat, & quodcumque aliud à sua significatione excludit, implicat, quod veritas formalis significat solum rem rationis, aliter sequeretur quod Deus esset ut rationis, ita quod non esset solum, quæ non rationis.

Esti dicit quæstio, in illis conformitatem, ut sit rationis rationis, & de veritate intellectus humani.

Respondetur proportionem esse loquendum de veritate intellectus, & de rationis veritas rationis sit participationem quædam ut rationis: incrementum sit rationis, & est rationis solum rationis de formaliter, & est dicitur de rationis.

Probat veritas, ut veritas, quæ est in propositione vocis, non consistit in conformitatem, & ut significat per propositionem ad se ipsum, consideratur propter rationem, sed consistit in adequationem, quæ habet vocem cum ipsa re, secundum quod sunt significationem ipsius: ergo ut veritas formalis, quæ est in propositionem intrinsecum, non consistit in conformitatem, in conformitatem illi, quæ habet ut secundum esse obiectum ad se ipsum, in eis res consideratur, sed consistit formaliter in adequationem, & de rationis, quæ habet intellectus, secundum solum conceptum, & in illa re, quæ cognoscitur, ex vi talis conceptus.

6. II.

Proprietates & similitudines obiectum.

Obiectum est D. Thom. per parte quæstio, 2. in medio secundum in corp. sub finem, non ut veritas importat cognitionem, ut est in cognoscitur, & de cognitionem, ut est in cognoscitur, importat, & dicitur de formaliter, ut est obiectum cognoscitur: ergo res ut obiectum cognoscitur, & est in conformitatem esse obiectum sibi ipsi in eis res, & est in quo veritas formaliter consistit.

IV. Respondetur quod cognoscitur in cognoscitur, non per se ipsum formaliter, sed per verbum, & per speciem ipsius repræsentationem, unde licet cognoscitur, ut est in cognoscitur, dicitur rem, ut est obiectum cognoscitur, non tamen dicitur rem, ut est, est ut verbum, sed potius, ut est in verbum, quod potest quod sit D. Thom. authoritas, & omnis pro nobis, & non contra nos.

Esti dicit, veritas esse in intellectu obiectum, & non

non subiectivè, cum dicatur intellectus alius cognoscere, & dicitur veritas, & per consequens quod ut non non consistit in aliquo extrinseco in intellectu, sed in aliquo intrinseco ut patet obiecto.

Respondetur verum esse in intellectu, & subiecto, & obiecto; cum enim ut habet perfectio cognoscitiva indicat, & cognoscit intellectus perfectio non sicut, inquantum cognoscit obiectum sicut, habendo illud ad se mediantem conceptum seu verbum, debet consequenter veritas esse in cognoscitum seu in intellectu, ut intelligitur per se, in quantum utitur, & modum nature intellectus.

Obicitur, vel debet veritas consistere formaliter in aliquo intellectu actu obiectum sibi conformem, & adequatum, vel in ipsam esse, vel conformem secundum esse obiectum quod habet in intellectu, ubi ipsam esse vel consistit esse: respondetur D. Thomam contra Gent. cap. 39. Sciam subiectum, veritas formaliter non consistit in actu intellectu, accipere enim veritas. Ad id ut intelligitur veritas patet, quod intellectus dicitur ad operationem quæ ad docem, utrumque ad operationem ut dicitur experiri, ut ipsam intelligit, vel adequatur, cum ut utrumque sit materialis, intelligitur immaterialis, sed aliud quod intelligitur intelligendi docem, & cognoscit, quare esse vel adequatum vel consistit in se sit, sicut intellectus docem: ergo ex D. Thom. veritas formalis non consistit in actu intellectu.

Et si dicatur cum fecerit aliquid super illud 6. Duo sunt locum, quod veritas formalis non consistit in actu intellectu, quæ actio intellectu non habet similitudinem, nec conformitatem cum obiecto, tamen illa non sit in parte actus, sed in specie, per quam intellectus formaliter similitudo, & adequatum obiecto. Conter, nam S. Thom. dicit actum intellectus non posse adequatum obiecto, nec consequenter habere rationem in veritate formalis, quia obiectum intermedium est materiale, & actus intellectus est immaterialis: ergo cum spiritus aqueusque, in intellectu recludit, sit utrumque materialis, non potest veritas formalis consistere in aliquo speculativo in quantumque sit, in intellectu formaliter ut illud est: ergo consistit in ipsa, quantumque est in intellectu conformiter illi ipsi in esse et.

Confirmatur, quia nihil aliud potest in æquari obiecto, sicut res in esse obiecti, potest æquari sibi ipsi, ita res est, quia si res est materialis in esse rei, erit quocumque materialis in esse obiecti; si vero sit immaterialis in essere, erit etiam immaterialis in esse obiecti, ubi quando res est materialis, nihil est existens in intellectu, quod potest in esse materialis negare materialium obiecti, cum tamen, quod est in intellectu, sit immaterialis: ergo cum veritas formalis doceat omnimodam conformitatem cum obiecto, non consistit formaliter in aliquo, residens in intellectu, sed in ipsam esse, vel conformi secundum esse obiectum, sibi ipsam esse in, consistit.

15. Respondetur ad argumentum: quod solus in intellectu, est optima, & ad meritum omnino Dicit Thomam, cum Dicit Thomas aliter ut veritas quæ est in intellectu, patet ad id, quod intellectus dicit intelligendo: ergo non est, quod intelligendo dicitur, sit conceptus, seu verbum mentis veritas formalis consistit in conceptu & verbo mentis. Et ad replicam in contrarium dico cum Fetrariens. ubi super, quod ex immaterialitate adducit intellectus, optime inferat non potest veritatem formalem in ea formaliter consistere, quia ut immaterialiter conceptus seu verbum, item de eo concludi non possit. Ratio disparatæ est, quia cum intellectu non habet

rationem representantis obiectum, sed secundum quod est ipsum nulla potest in eo intelligi conformitas, & adequatio, nisi sit esse naturalis, sicut in esse entis, & idcirco intellectus nature sit immaterialis, si sit intellectus sit materialis, nunquam potest intellectus habere adequationem cum re; conceptus autem intellectus, est forme representantis rei in intellectu, & idcirco in eo habet adequationem cum re materialis, in esse nature, potest tamen adequari non ea secundum representationem, & repræsentando nam si secundum quod est in se: ergo licet optime inferatur, quod veritas formalis non possit formaliter consistere in actu intellectu, quia actus ille est immaterialis, non potest tamen ea immaterialitate congruus, & veritas, et dem consequenter inferri.

Ad confirmationem in responsione, ad attentionem veritatis, non est necessarium, quod illi, in quo consistit veritas formalis, conformetur, & adequatur obiecto secundum esse naturale, taliter, quod modus naturalis, & naturalis sit, qui committit obiecto, committit etiam de veritas formalis in eodem ordine, id est in ordine naturalis in ordine non, sed sufficit, quod conveniat in esse conceptus, cum enim veritas formalis conformetur & adequatur obiecto, per modum imaginis, vel exemplaris, sufficit, quod conformetur obiecto in alio perfectionis, nec magis requiritur.

Obicitur, ex eo quod sit est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa, ex Aristotele cap. de substantiis: ergo illud, quod significat formaliter per propositionem, est res, in eodem modo est aut naturalis, quem habet, vel est extra intellectum, non in re, ut in intellectu per verbum: tamen, sed est res illud, quod significat per propositionem in veritate formalis, ipsam res secundum suam esse naturale, considerat tamen, vel est obiectum intellectus, & de veritate secundum talitatem obiectum sibi ipsi sit vel non sit: tamen, & veritas formalis.

16. Respondetur prout cum sancto Thoma plene patet, quælibet decima sit ita, tractulo primo ad veritatem, Aristotelem non dicit esse et quod sit est vera, propositionem, vel orationem esse veram, sed est et est est, ad id clarandum, quod illud, à quo causatur veritas propositionum patet ab aliis, est soli naturæ esse, non autem veritas aliter formalis, quæ se tenet ea parte ipsius, & ratio hinc patet, quia non potest causari veritas propositionum ab obiecto, nunquam ab aliqua causa immateriali qua scilicet representat formaliter veritas, sed tanquam ab aliqua causa secundum, & dicitur rationis, unde tamen hinc est illud Philosophi axioma sequi, veritatem formalem esse in obiecto, quoniam potest contrarietur penitus ex eo inferri.

Respondetur secundum ex illo argumento evidenter inferri veritatem formalem residere formaliter in conceptione mentis, ex communem enim Philosophorum omnium consensus, & ex ipso visu omnium hominum constat, voces esse substantias & representandas autem conceptus: ergo cum propositio vocalis significet veritatem formalem immediate, si illud quod voces formaliter & immediate significant atque representant, sunt conceptus mentis, ut eis consistit veritas formalis, non autem in rebus ipsis, secundum esse obiectum considerant, quantum veritas sit, quod ad hoc, ut sit veritas formalis in conceptu, debet aptari per totam res, secundum quod est in se, ex quo Philosophus simpliciter occasionem præfudit axioma, quod scilicet propositio dicitur vera, vel falsa, ex eo quod sit est, vel non est, sive sit propositio simpliciter verbum, sine naturalis, vel enim verbum sit

veritas,

vera, debet exprimeret, & significare conceptum
verum, in quo consistit veritas formalis, & ut veri-
tas est formalis sic in conceptu mentis, debet de ne-
cessitate per se repræsentari, & exprimi res, si-
cut quodammodo in se; & sic de primo ad ultimum,
et eo quod res est et non est, propositio dicitur ve-
ra, et falsa. Quod potest dupliciter intelligi. Vel
quod propositio veritas radicaliter consistat in re
secundum quod est in se, quævis immediatè à con-
ceptu procedat; et hoc quod ideo propositio dica-
tur vera, quia conformatur rei et est in se, non
quod in immediatè, sed ultimatè & mediantè con-
ceptu.

Obiicitur, veritas debet esse prædictum conve-
nibile cum re; sed si veritas non consistit in eadem
re, et conforma secundum esse obiectum sibi
ipsi, in re est rei, sed in aliquo alio existente in in-
tellectu, non est prædictum convenibile cum re-
re: ergo.

Respondetur cum D. Thom. primæ parte, quæstione
primæ secundæ, in articulo tertio, & quæstione penultimæ
et trigesimæ, articulo secundo ad 2. quod veritas formalis
convenit cum re, per modum manifestationis &
deklarationis ipsius; ut verum tenet adentiale con-
venitur cum re per se secundum substantiam, & prædic-
tionem.

Respondetur secundo quod res non transcendit in
intellectu, sed in conceptu, quod est, non est etiam
formale.

QVÆSTIO VI.

*Primum veritas formalis consistit formaliter in alio
subiecto, ut cum dicitur, veritas est alio, non in conceptu
formali prædictum aliam rem, ut cum
in relatione intellectus ad rem
intelligitur.*

S. I.

Resolutio quæstionis.

¶ Veritas ostensum sit quæst. præ. ut veritas forma-
lis non consistit formaliter in aliquo se ce-
nente ex parte verum, quæ sunt obiectum intelli-
gentis, sequitur de necessitate eam in aliquo, quod si
formaliter in intellectu, consistendum esse; quod
in re sit illud, hoc opus, hic labor est.

Prima sententia consistit in eo in relatione for-
malis conformantis, quæ intellectus indicat de ob-
iecto, dicitur esse et conformis, quæ quidem relatio-
nem indicat esse reale, si obiectum est reale, et non
verum, si non est reale. Hinc si veritas probabiliter ve-
net Aristot. 4. Metaph. quæst. 2. art. 2. et concil. 2. et in
ordinis Aristot. 4. Metaph. quæst. 2. art. 2. et in
quæst. 2. art. 2.

Secundæ sententiæ consistit eam in ipsomet etia
indici, quæ non convenit obiectum; et ad illud di-
citur ordinem transire et non valent. In Bonnet. 2. part.
quæst. 2. art. 2. dicitur, et aliqui alij Thomistæ cum
eo super art. 2. quæst. 2. Sententia 6. Metaph. 2.
art. 2. et de Flacior ibid. quæst. 2. art. 2. Aristot. 2. art. 2.
concl. 2.

Tertia sententia consistit in eo, non in alio loci
sed in termino ipsius, in conceptu scilicet formæ li-
te prædictæ, non convenit inveniuntur et sit in prædic-
tum de substantia ipsa sicut in eis, concil. 2. art. 2.
Nec, concil. 2. art. 2.

Nulla sententia sequentibus conclusionibus de-
claretur.

Conclusio prima. Non videtur probabilis illa sen-
tentia, quæ consistit tantum in rebus formalis et
aliquæ relationes formales conformantes actus intellectus
ad obiectum.

Probat ex D. Thom. quæstione secundæ loquitur
de veritate, consistit semper eam in re et de re
conformitate in intellectu ad obiectum; et tunc cum illa
relatio conformans, aliquando sit in re, aliquando
vero in intellectu, et prædicta si veritas sit in intellectu, non potest
in illa respectu seu in illa relatione veritas for-
malis consistere.

Confirmatur, quæst. 2. art. 2. D. Thom. 2. art. 2.
alibi, Veritas formalis in intellectu in substantia
rei cognita, Quæst. 2. art. 2. in intellectu, etiam in intellectu
cognita, Et in illa substantia corp. clausa in re, dicitur
non vera, importare perfectum in intellectu, et
in intellectu cognita; et nullus dicitur quod forma trans-
scendat, in quantum in intellectu cognita, quod ipse præ-
dicto, et id quod habet imponentem cognita ab eo, si
aliquæ in intellectu, & maxime rectius rationemque met-
tuntur prædicta auctoritate postquam prædictum et
conformantia relationem; ergo non potest dici in quod
et in rebus formalis consistit in illa relatione secundum
mentem D. Thom. sicut potest ad huc et eodem in ve-
nient et colligi 4. Metaph. 2. art. 2.

ad. Probat ratione, finis & finis prædictio, lo-
quuntur intellectus, et veritas formalis, et ostendit
se quæst. 2. huius disp. 2. art. 2. in intellectu, sed finis, &
veritas prædictio, in quantum in intellectu, non est
aliquæ relatio, & maxime, si illa sit relatio rationis,
sed debet esse aliquid absolute; ergo licet veritas
sit, quod est in intellectu acquisitione, consistit, in quantum
in substantiam, in intellectu, etiam relatio conformans
intellectum cum obiecto, realia quidem, si obiectum sit
reale et existens; rationis vero, si non est reale, et sic
quod rationis, rationis in intellectu, non consistit
etiam formalis veritas, sed in aliqua quodammodo
relativa, tenetur eam intelligitur, et in causis
rationis et rationis, non est relatio, sed aliquid
relative.

Probat secundum. Veritas formalis, est aliquæ ra-
tio in intellectu, habent rationem in cogniti,
per quam repræsentatur obiecto intellectus conve-
nientia prædicta cum substantia, et quod homo et ibi
gratia in intellectu et non potest dici, quod prædicta
et in re, habent in rationem cogniti, aut quod per eam
repræsentatur forma intellectus intellectus, conveni-
unt aut prædicta cum substantia ergo. Maior est certa
et certa paulo ante et D. Thom. relatio finis, & ratio
est eadem, quia, et dictum est quæst. 2. huius disp.
finis, quod in intellectu in intellectu debet, et
cogniti et in intellectu, & per eam, in quantum per
finis, et in intellectu, obiectum in intellectu, obiectum in
intellectu, & de eo indicat. Minor est in intellectu,
quæ sunt illud, quod cogniti et parte obiecti,
non est aliqua relatio, sed quod prædictum, veritas
gratiæ gratia intellectus conveitens humani, tenent
locum intellectus in propositione, in rebus formalis,
quæ est medium, per quod intellectus indicat de talis
prædicto, & de convenientia, quam habet cum
intellecto, debet et sit simulatio quædam representan-
te prædictum, conveitens ipsius cum substantia.

Probat tertio. Veritas formalis debet habere
in se in quantum sit semper et in idem rationem; ergo cum
prædictum, per quod intellectus indicat de talis
prædicto, non est relatio et in quantum sit semper et
in idem relatione, sed consistit in aliquo alio, quod
indispensabiliter sit quod et alio, quæ sunt in intellectu,
et si quod est, et veritas sit malique est in intellectu
prædictio, debet consistit in intellectu absolute in alio
quæ relatio.

Nec viget in contrariis ille Dim Thomamhor-
tas, quæ verificatur semper, quod veritas in intellectu
reperitur, secundum quod reflectit supra suum
eandem, etiam si hanc ipsam consistit et formaliter in
ipso termino reflectionis.

Obicit illud quod immediate significatur per pro-
positionem vocalem, est veritas formalis intellectus;
sed illud quod immediate per eam significatur, est
aliquid simpliciter verum in se consistit veritas formalis.

Respondetur quod illud, quod immediate signifi-
catur per propositionem vocalem, est conceptus forma-
lis vel conformis obiecto, & si significatur aliquid
intellectum, significatur tantum per modum viæ ad
talem conceptum formalem, & consequenter veritas
consistit in obiecto velut & in se in ad hanc intelle-
ctum completum eam formaliter, & in facto esse, in
conceptu formali.

Obicitur, dicitur veritas formalis in ille editione,
quæ beati vident Deum: sed ille veritas non interve-
nit, licet enim veritas obiectum, quam vident, sit in-
specta, enim sit essentia divina, tamen veritas forma-
lis, quæ intellectus beati dicitur vere videre Deum,
est veritas etiam: ergo veritas illa, non transit in
conceptu formali: & præterea obiectum, cum in sen-
tentia magis probatur Thomam non deum in vi-
sione beatifica species capelle etiam, sed Deus ge-
neratorem ipsius, sicut & species intelligibilis: ergo
consistit in ipsa visione beatifica, & cum in eadem ratio-
ne veritas formalis respectu aliorum obiectorum, veritas
formalis semper consistit in eodem intellectu,
per proportionem & commensuram cum obiecto.

31. Respondetur quod visio beatifica, quatenus pro-
portionata, & commensurata obiecto, habet veri-
tatem quandam transcendentem semper, quoniam dicitur veritas
semper quilibet esse in intellectu, ut a veritate trans-
cendentem, quatenus est proportionata: & commensu-
rata sive mensura, & in illa veritas in visione beatifica,
est veritas creata, quia nihil est aliud, quam visio
ipsius: vi obiectum proportionata: sed, quantum et
tinet ad veritatem formalem, quæ est in intellectu
beati, quatenus Deum intuetur, cum ille consistit
in formali similitudine atque conformitate cum ob-
iecto, sicut intellectus beati, in illa probabilius se-
rentia, deum conformari obiecto, per aliquam simi-
litudinem interiectam, nec videndo Deum, dicitur veritas
veritas formalis per veritatem aliquam interiectam,
quæ non ipse intellectus, sed veritatem transcendentem
editione, ut cognoscit conformari & simili obiecto, est,
id in quo consistit formaliter veritas formalis.

Ex his quæ dicta sunt in hac quæst. de in præceden-
tibus, potest breviter satisfieri aliquo questionum, quæ
huc fit ob aliquibus, ut quoniam scilicet verum per primum
dicitur de intellectu, quoniam de obiecto, dicitur enim,
quod si verum fuerit per o vero formali, obiectum esse
non potest, quoniam per primum dicitur de intellectu, quoniam
de rebus, ut videtur D. Thom. pluribus in locis, sed
præcipue in quibusdam. & 8. quæst. de veritate. & est
proposito, quæ veritas sit simpliciter, est analogum ana-
logie contrariis ad intellectum, & eam eam, & in
solo intellectu intelligere oportet, tanquam in
præcepto intelligitur, in ceteris vero rebus
intelligere inveniuntur in verum sumatur absolute, ut præ-
finitur tam à vero formali, quam à vero transcen-
dentem, tunc comparabitur ad intellectum, & ad
eandem etiam, tanquam eandem analogia proportiona-
tatis, & per consequens reperitur in similitudine
in omnibus suis analogis, & proportionatibus cunctis
illis demonstrabilibus, quæ sicut se habet verum formale
in comparatione ad intellectum: ita proportionatius
se habet veritas transcendentem in comparatione ad
eandem etiam: & sic verum, sumptum prout abstrahit

Colleg. Compl. Manegry, Tom. c.

int, tam à vero transcendentem, quam à vero for-
mali, equaliter & qualitate proportionatibus, & tunc
& intellectum demonstrabilibus, quatenus tamen si et-
tendamus ad communem viam loquendi, per, prima
dicatur verum de intellectu, quoniam de rebus, quia
quando absolute & sine ulla addito loquimur de vero,
intendimus loqui de vero formali, & non de vero
transcendentem.

QVÆSTIO V.

Veritas falsitas in sola intellectu an non in rebus
reperiatur.

S. I.

Regula quæstionis.

Q Uæ secundum D. Thom. quæst. 17. p. art. 4. fal-
sitas opponitur contrariè veritati: & verum
contrarietatem per eundem ostendit, cum eadem sit
contrarietatem etiam post questionem de verita-
te, de falsitate breviter habet instrumentum quæstio, quæ de
duplicationem præterit remanet.

32. Conclusio prima. Non potest reperiri falsitas
in illis, quæ sit simpliciter & absolute transcenden-
talis in genere entis. In hac conclusione nomen
conuenit, nec vllus est qui differret, præter videt
D. Thom. p. quæst. 17. art. 1. cum commentariis
ipsius supra prædictum locum, Fonseca 4. Metaph. cap.
2. quæst. 5. sect. 2. Suarez disp. 9. sect. 2. Arriaga 4. Metaph.
quæst. 1. m. 6.

Probatur ratione, impossibile est, quod lux etiam
non omnino opposita auri contrariè, in nullo sit
transcendentem eidem æque contrarietatem, in contra-
rium enim, quando verum in eadem nomen aliquid
talem non est nomen in eadem secundum Philo-
sophum in prædictam cap. de oppositis, etiam à D.
Thom. quæst. 17. de veritate, art. 2. ad 1. sed quilibet
etiam conuenit essentialiter, & transcendentem veritas
transcendentem, tunc includitur in quolibet conce-
ptu eam, & nullo sit etiam enim, quæ non habet in-
telligibilitatem, æque veritatem: ergo cum falsitas
transcendentem absolute sumpta, & quæ sit simpliciter
talis in genere entis, sit omnino veritas transcen-
dentem opposita, æque contrarietatem, implicabit in vllis
rebus transcendentem conuenit.

Probatur secundo, quilibet etiam habet conformi-
tatem passivam cum intellectu diuino in effectu, nec
vllat, quæ non inuenitur idem diuinum in illo or-
dine: ergo nulla etiam potest dici falsa transcendentem
rei in modo entis. Antecedens patet, probatur con-
sequente, quæ cum contrarietatem contrarietatem
conuenit, sicut veritas transcendentem. Confir-
matur per hoc, quod quilibet etiam conformatur in or-
dine enim intellectu diuino, & intra ordinem illam
idem diuinum habentem, tanquam regulam & mensu-
ram suam. ita si falsitas transcendentem (quæ esset
absolute talis, & in ordine entis) inueniretur in re-
bus, deberet consistere per hoc, quod aliquæ nec
decederet intellectu diuino, & est in ratione exem-
plum diuinum in ordine entis, quod tamen im-
plicat, quia sicut nullo datur entitas, sicut etiam in
ordine entis, quæ non sit à Deo producta: ita nulla
etiam potest dari realitas in ordine entis, quæ non
inueniatur aliquam idem in Deo, cum Deo operetur
quidquid operatur, per assimilationem, & conforma-
tionem ad suam ideam.

34. Conclusio secunda. Potest reperiri in quibus-
dam rebus falsitas transcendentem, quæ sit solum

culi in aliquo determinato genere existit. Ita conclusio est contra Verquestum. *post. disp. 77. disp. 1. sed* et si præstet D. Thom. *1. p. quæst. 77. art. 1. in corp. vbi* alie est artificialis alique et sic simpliciter in genere et artificialium falsi, in quantum simpliciter recedunt à forma veri, & prædicta sic falsi in genere mortis, & propter in seipsum facti vocari mendaciæ. *Pilem. 4. Vi quid diligenter variemus de quætoris mendacium* qui recedunt à regula et non à principio.

Probat etiam, quælibet res dicitur vera, veritati transcendenti per hoc, quod conformatur propriæ regulæ & propriæ mensuræ, ut ostendit et si quæst. 4. hanc dicitur, *si. si. supposit. 2. et quælibet res* dicitur etiam falsa, per hoc quod non conformatur propriæ mensuræ, & propriæ regulæ: ut patet & per se intelligitur artificialium, in genere artificialium, et forma veri, & in genere moris, propriæ & per se sequitur ad bonum moralium, et ita prædicta, ergo artificialia, que recedunt à forma veri, erunt falsi in genere artificialium, & prædicta falsa in genere moris, quia recedunt à rectitudine rationis.

Conclusio tertia: Falsitas formalis reperitur in solo intellectu dividendo vel componendo, & consistit in hoc formaliter, quod conceptus formalis indicat componentes, et dividentes, non sit conformis, & de quibus obicitur.

Probat conclusio, quia conceptus ita sunt effectus idem, & consequentes, sicut veritas reperitur in solo intellectu componendo vel dividendo, & consistit formaliter in conformitate conceptus formalis iudicii componendi, vel dividendi, cum obiecto: et falsitas reperitur in solo iudicio componendi vel dividendi, & consistit formaliter in disformitate, & in dissonantia conceptus ipsius formalis cum obiecto secundum quod sit in se: *Sicut enim veritas per se acceptio ad adequationem per se inquit D. Thom. 1. p. quæst. 77. art. 4. ita falsitas acceptio per se in adequationem.* Sicut tamen dicitur veritatem formalem posse violari, & in se consistere in institutione in quantum intellectus ita videt, & sic in conceptus formalis obiecto conformis, in potest esse similiter dici, falsitatem in eam per se violari, & in se in quantum est in se, & sic in conceptus formalis, dissimilis obiecto, & ipsum secundum quod est in se, non existentia.

§. II.

Propositor & falsitas obiectiva.

Obicitur et Verquestus, hoc supra à nobis citatum, si daretur aliqua res obiectiva falsitas, maxime in rebus artificialibus, prout deficiunt à forma veri, & in peccatis prout deficiunt à ratione peccatilis, sicut præstet D. Thom. facit: *sed & vobis 1. p. prædicta* falsitas simpliciter reperitur in ego. Minor est ratio. Minor probatur, & primo quantum ad artificialia, nam si verbi gratia domus ibi idcirco loca deficiat, et in nullo prout ipse conformetur, tunc non poterit illud opus artificiale dici falsi domus, quia nequidem domus est, sicut enim talis domus habet essentialiter domum, & deficiat ab aliquo perfectione solius accidentali, est vera domus, sed non bona, atque per-

fecta, quia deest ei integritas, & consummatio per perfectionem, quia ad bonitatem, non vero ad veritatem esse pertinet, & sic non est falsitas in artificialibus sed in bonis.

Quod etiam falsitas non reperitur in peccatis simpliciter probatur, quia de his que in se peccata, est potius malitia, quam falsitas; nam que in se sunt peccata de se sunt Deo, vel a deo sunt, et dicitur mala malitia mortali & non falsi, unde si in seipsum dicuntur peccata in eorum falsi, & in adiacere, hoc est in quantum per eorum et causa si sit iudex in homine, peccatum est omnia apparet homini, ut homo iudicat, & speret in eo sicut vere iudicium de ratione et de summa patet. In quo decipitur, Hæc Vasquez.

35. Respondens quod in quantum opus est malitia et verum, in quantum videtur formam et veri, & in quantum falsum, in quantum de se est et in quantum de illis; unde si domus videtur formam veri, quantum ad essentialiter domum, & dicitur ab illa domo, qui enim est perfectior aliquam accepit qualem, illa domus est vera domus, quantum ad essentialiter domum, & falsi, quantum ad accidentales et in perfectionem et defectum enim ille per se domum accepit naturam, potest habere et rationem mali, & et non est veri, sub dicta consistit ratione; si enim consideratur de his illis, quoniam est defectus aliquam rationem, continetur enim in mea domus, tunc de his ille habebit rationem mali, qui rationem dicitur contra naturam et lineam convenit enim cum ratione boni consistit in convenientia, si vero de his illis consideratur, quam non domus recedat, & de se est perfectior in ratione forme artis, tunc de his ille habebit rationem in se.

Et ad illud quod dicitur in eodem argumentum, quod si domus deficeret totaliter ab idem domus, tunc non haberet illi naturam domus, tunc non esset falsa domus, quia nulla ratione esset domus.

Resp. primo quod ad hoc verum falsitas domus, si esset quod haberet aliquod vestigium de similitudine domus.

Resp. si ostendo quod si quis sensus intendens facere domum, facit et aliquid opus, in se ipso potius habens similitudinem cum domo illud opus et sic adhuc falsi domus, & omnino falsi; quia licet perfectior veritas operis in se ipso, consistit in similitudine et essentialiter et accidentali perfectionem formam artis; ita falsitas in minima, quia et omnino oppositior, consistit in recedendo quocumque profus imitacione forme artis; unde et hoc quod illud opus non sit domus, non concluditur, quod non est falsi domus, immo efficacius concluditur quod sit omnino falsi quia et de se per se non ab omni ratione et regula est domus factior, et tunc est tunc non si sita opponatur contrarietate, non contradicitorie veritati, quod de se sit illud opus, esse aliquid et tunc illud, ad hoc verum illud dicitur potest aliquam rationem in potius dari falsitatem sub genere et non artificialis et vera domus, quæ est et naturalis. Ad illud et tunc quod obicitur de peccatis.

Resp. quod peccata habent rationem in se de rationem falsi, sub dicta consideratione rationem in se, in quantum opponatur Deo, est functionem bonum, & vltimas simplicitate in vero falsi, in quantum in de deum et regna, & melius facit, quæ est et in de deum rationem.

DISPUTATIO XXIV.
DE BONO.

DIVERTATIONI M de Bono, huius Metaphysice posterum man frangam, tunc quia bonitas iustit
propter caritatem, vltimum locum obtinet, et vltimū est de sp. in. num. 16. et de claritate adhuc quare.
7. sequenti, tunc et in, ut in bonitate, quem et facio omnia representat, terminum suum Metaphy-
sice huius facilius succurrat.

Q. V Æ S T I O P R I M A.

UTRUM BONUM ADDAT SUPRA ENS, RATIONEM
commensurata, ita ut predicta ratio sit ratio eius constituta.

4. 1.

Refikah Asafurrah

4. ¹⁷⁰⁷ Nequaquam recedamus ad refutationem no-
tionis, supponendum est, quod bonum non
addit sapientiam etiam cum aliquam eandem diffin-
itionem ex natura rei ab eorum, ut probatur, est di-
procedentibus de aliis proportionibus suis contra
semutem illi sentientes, neque etiam aliquid solum
rationem, ut ostendit illi eundem contra Fauricam.
de possit adhuc probantur, quod et Philosopho
6. Metaph. lect. 4. apud S. Thomam, bonitas est
in rebus, ergo bonitas non est solum in aliis, ratio-
nem sentiendo quod et eodem Philosopho a bonum
est, quod oculis apparetur et aliud, quod com-
muni apparetur, unde dicitur sequitur formalis aliquid triantis,
si dicitur aliquid reale, apparetur tunc in omnia per-
tinetur suum et ego cum perfectio et eum colligit
in aliquo reali, & non in aliquo rationis, ratio boni
conferit in aliquo et in formaliter, & non in aliquo
reale solum.

[illegible]

Secunda fecunditas dicitur tunc tu bonum, velis
 sumptum, quod est bonum, non est si elicitur
 et tu bonum absolutum, quod est bonum tu fe-
 liciter potes dicere, bonum est illud sumptum, non esse
 potestatem tunc tunc dicitur, bene autem
 sumptum absolute, rationemque tuas secundam tu
 fecerim hanc rationem consistit formaliter tu
 regere quilibet tu, ha. Vltima disp. 3. cap.
 quarto, vltimum patem, et tunc quibus, the
 secundum rationem efficitur.

Tertia frequentia inter Thomistas communiter recepta est, bonitatem addere formaliter super eam rationem in consensu unius respectu appetitus. Sic respondetur luso prima. Bonitas videtur per se passio et ratio non constituit formaliter in consensu cum alio exteriori modo, quod non fit appetitus, sed voluntas.

Colley, Comp., Manag., Fin., Tax.

z. Probatur tunc. Aliud quod concernit entem
non vult esse simpliciter, sed vult esse tunc taliter,
non potest esse simpliciter, sed vult esse quod tunc
sit tunc taliter in totis concernentibus, concernit
z. non vult esse simpliciter, sed vult esse tunc taliter
et determinatum. Adhuc, vel illius speciem? ergo.
Minor est apud ea ipsa terminus, et quare tunc hoc
intelligimus passionem determinatam, sed passionem
tunc vult esse. Minor etiam patet, quia quod vult
ne concernat non vult aliter, proinde et aliqua
quoniam sympathia, unde cum sit qualitates concernit
tunc, non vult esse sed vult esse tunc, quod
vult esse consilium quod concernit concernit,
et, non vult concernit esse, sed ex ratione talis
est, et sic concernit illa tunc cum aliter et tunc,
concernit passionem tunc vult.

Prædicta secunda. Namque quæ est passio entis debet habere idem confirmatum in omnibus entibus, non vero diversum pro diversis entibus; quia sicut omnia rationes sunt in ratione, ita et in ratione bonitatis, et consequenter debet talis bonitas, quæ est passio entis, habere in omnibus entibus idem confirmatum, sicut et in bonitas non competentem rationibus, secundum et non in commune non, sed in quo conveniunt, sed secundum tales ac determinatum rationem et non, secundum quæ diversificatur et diversificatur et insensum: et quæ ratio bonitatis et congruit in rationibus, quæ ratio rationis, non in rationibus congruit, et non bonitatis, non habet idem confirmatum in omnibus entibus, sed diversum, pro diversitate et unum, quæ ratio rationis est bonum per hoc, quod conveniunt rationibus et insensum et illud per hoc, quod conveniunt alteri rationibus, et sic de ceteris rationibus; ergo sicut conveniunt, et quæ diversitas rationis repugnat, diversitas rationis habet conveniunt, ita diversitas rationis habet confirmatum, et consequenter maior bonitas diversitas et ratio rationis et ratio rationis.

Probatum est igitur, quod, rationes istae sunt quibusdam
discrepantibus, talem rationem sunt et alius
discrepantibus, et igitur rationem non dicuntur
negari (secundum illam sententiam, quam impugnamus)
et adfuerunt rationes hanc, quoniam transfigenditate
nata, de sit non magis bonum deinde pallio
transfigenditate erit, quam malum, quod autem
dicit non potest, primo quia malum potest
opponere contra aliter, et natura non potest aliter
opponere et idem concurrens. Philosophi in ante-
puditione cap. 2. de oppositis, secundo quia hoc
est non Manichaeum non potest fuisse et alique

Respondet primo D. Thom. loquens de bono, non absolute sumptis, & secundum rationem in sua formalitatem, sed bono aliquo particulari comparato ad aliud bonum: loquitur enim de bono, quod habet rationem suam per comparationem ad aliud bonum, quod habet rationem mediæ ad finem, diciturque rationem boni, magis principaliter concernit bonum, quod habet rationem finis, quam bonum, quod habet solum rationem mediæ.

Respondet secundo, quod licet bonum cretum non habet rationem perfectam, aut si non respectu voluntatis diuinæ, bonum tamen diuinum habet respectu illius rationis perfectæ de suis, non quidem formalitatem, sed virtualitatem: sicut et in vno intellectu potest esse in Deo causa virtualis respectu alterius auctoris, (ut dicitur communiter Theologi) ita bonitas diuinæ potest dari causa finalis, ut respectu voluntatis diuinæ, quod sufficit ad verificandam propositionem D. Th. in qua non dicitur bonum, quod bonum sit finis, sed quod sit perfectiorem per modum finis.

Respondet tertio, quod S. Thom. non loquitur de bono per respectum ad voluntatem Dei, quia primario respectu, sed de bono prout contra distinguitur à vero per comparationem ad potentiam et numerum de hoc loquitur S. Doct. de his que conueniunt primario de principaliter bono, secundum quod est specificatum voluntatis modo, quod sit videretur solum respectu, quod sepius facit D. Thom. quando loquitur de vero vti bono, quod loquitur etiam in philosophia de his, secundum rationes totius nobis magis notas, magisque manifestas.

Ex his que dicta sunt, duo sunt breuiter adducenda: primum est, quod bonitas creta dicitur de formalitatem conueniunt, non quidem prædictæ rationis, sed transcendentaliter ad voluntatem diuinam, ad voluntatem autem creatam, ordinem rationis, idealiter de fundamine nalem, ita ut bonitas in recto dicitur ipsam ens, qui tenet prædictam fundamentum ad prædictum respectum rationis. Secundum est, quod quando dicitur bonum in illud, quod est bonum alitius, & in illud, quod est bonum per se, & substantia, dicitur bonum non materialiter, sed fundamentaliter simpliciter, cum talis formalis bonitas non consistat in re, aut quædam et incipit ratio conueniunt cum voluntate, de qua et consule ad distinctionem Naturæ et animæ prout patet, contra uet. et 1. §. primo & quarto, ubi tractatur Valsephij et aliorum.

§. II.

Proprietates et voluntas obiecti.

Obicitur ex D. Thom. prima parte, quæstio quinquies, articulo primo ad 1. ubi ait, *bonum dicitur rationem perfectam, id est in corpore bonum esse, quod omnia appetunt, utrumqueque vero appetit secundum quod est perfectum: ergo perfectum de bonum erit vniuersum de idem, iuxta mentem D. Thom. ergo cum perfectum de integritate coincident, et ita bona ratione integritatis.*

Ad hoc respondetur hinc obiecti, supponendum est ex eodem D. Thom. prima parte, quæstio quinta, articulo primo, ad 1. & q. 6. art. 3. in corp. quod bonum sumitur duobus modis: primo per bonum absolute, & transcendentaliter sumptis, secundo per bonum, quod est tale omnibus modis: si bonum sumitur primo modo, tunc dicitur res bona, et modo quo et res, ait S. Thom. quæst. 5. prima parte, et 1. §. ad 1. Si vero sumitur secundo modo, tunc

Collig. Camp. Metaphysic. Tom. 2.

ut res dicitur bona illi bonitate, nihil debet ipsi deesse ex his, que exigunt secundum modum sue perfectionis, perfectam enim illud, *Cui nihil deest secundum modum sue perfectionis*: et D. Thom. 2. parte, quæstio 4. articulo primo, de quæstio quinta, articulo quinto in corp. vel secundum Philosophum §. Metaph. cap. 16, et 18. apud S. Thom. *Extra quod non est acceptum aliquam in particulari*: Hoc est, et in nulla ex his partibus debet.

Hoc posito duo respondetur. Primo D. Th. intelligendum est de bono consideratio secundum modum.

Secundo, sicut D. Thom. intelligitur de bono secundum illo modo, non sequitur tamen, quod S. Doct. intendit rationem formalem boni consistere in perfectione rei, ubique ratione conueniunt ratio respectu voluntatis, si d. solum intendit, quod ratio prædicta conueniunt, in quo consistit ratio formalis bonitatis, supponit in re perfectionem, & integritatem in quo fundentur, causam virtutis, et quæ, et tanquam ex essentia virtualiter dinantur bonitas, ita conueniunt cum appetitu per modum propriæ transcendentalis.

Indubie de hoc, remittit malum, ex eo quod dicitur aliquid finem rationem, ut conueniunt ex appetitu ex natura sua, ergo similiter res dicitur bonæ ut eo quod sit integra, nullatque suam partem debet.

Respondetur etiam rationem bonitatis considerari secundum illo modo, prout quædam integritatem rei per modum fundamenti, ut dictum est, & prout si debet rei aliqua ex partibus suis, in re illa esse tantum bona bonitate transcendente nobis, quantum participat de malis, tamen non est bonum perfectum, & omnibus modis, et defectu etiam, quæ requirunt ex parte fundamenti ad rationem bonitatis perfectæ, quæ conueniunt.

Obicitur etiam D. Thom. & ex Aristotele, 2. Ethic. Bonum est, quod omnes appetunt, ergo ratio formalis bonitatis non consistit solum in conueniunt rei cum voluntate, sed in sit in re, siue realitatem, sed in conueniunt cum quocumque alio appetitu in re.

Respondetur, quod licet etiam appetitus possint appetere hoc, vel illud bonum particulare, atque determinatum, tamen appetitus bonum ut sic, non possunt, si d. hoc solum voluntati, siue appetitui rationali conueniunt, qui ut sequitur ad cognitionem, quæ apprehendit bonum ut sic, potest consequenter de in illud ut sic, ut beneat, unde cum inquitur bonum de determinationem, non bonum, vel illud bonum in particulari, si d. bonum ut sic, non merum, quod rationem boni conueniuntur principalem, & primario per comparationem ad voluntatem diuinam, & secundario per comparationem ad voluntatem creatam.

Obicitur, bonum ut sic, est specificatum voluntatis reate: ergo cum specificatum et specificum prout illud, quod specificatum quocumque alio appetitu bonitas ut sic, solum creatur, respectu voluntatem creatam, quæ diuinam.

Respondetur quod quando specificatum (specificum solum transcendit, & per modum moralium, & regulæ, tunc necesse non est, quod primo de principium re, quæstio secundum numero undecimo) sit sufficiens, quod per se primo respectu ad specificatum, unde cum bonitas reate specificat voluntatem creatam, per modum obiecti moris ipsius, & tanquam inueniuntur, non quidem prima, si d. voluntati diuinæ subordinatæ, à qua participat tantum vim, qui in habet in modum de in re obiecti de voluntatem creatam, et per quidem consequenter per se

quod et analogari possit cum Deo analogia attributiva.

Causes, quia licet bonitas tracta pendat à Deo, ingit oritur causae finalis, efficientis, et exemplaris, tamen bonitas tracta informatur immutabiliter creaturae, et independenter à Deo in genere causae formalis, quia bonitas tracta non possit per modum formae Deo à se conuenire, unde cum de nomine suo se per dicitur fundetur in genere causae formalis, ut dicitur à sicut quod quoniam bonitas tracta non predicabitur in eo aucti, mediū, Deo, et eas de nominibus dependent et a se ipsa, pendunt illa requirit ad analogiam et attributionis, quia per eam essentialiter exigitur, quod forma analoge non informat, cui de nouo secundum analogiam, nulli prius informat aut de nomine primitiue in analogatione, non etiam in quodlibet de nouo in sibi per dependit utique et huiusmodi tanquam à se ipsis, vel tanquam à se ipsis similiter tanquam ab obiecto, aut alii hominibus modi, cum omnes illi dependentur modi non tollant virtutem suam absolute, ut intuentur sicut patitur, necesse est tamen conuenire virtutes cum qualitate, quam possit habere per obiecta in ratione qualitate, et calori profuturum et alio calore mutatur, calorem, sic de calore.

Ex his colligitur, licet analogie et similitudinis possint fundari rationes in quolibet casu cum genere, rationem priorem fundari in causa formali, ut nunciatu est quodlibet in praecipuo analogo, cetera vero extrinseca, quae in quocunque genere fundantur, debet semper utitur analogia consistere per modum finis, de nominibus tractantibus praecipuum analogatum, cetera vero extrinseca.

24. **Conclusio ista.** Creturæ analogatur cum Deo in tantum bonitatis; secundum analogiam proportionalem.

Probatur breviter illa conclusio, ad hanc analogiam sufficit, quod ratio significat per nomen a quo-
logum, fit inter se in omnibus aequalitas; et quod
in his et ad eam quidem simpliciter, sed proportion-
em ad illam a bonis comparat ad Deum de ad crea-
turam humanam, quod bonitas respectu intelligen-
tiæ, et secundum quod in proportionalitate in tam in
Deo quam in creatura, licet et alia bonitas quæ fit in
creatura, et bonitas quæ est in Deo; si simpliciter
dicatur, ambigunt tamen proportionalitatem in quibusdam
habens, in comparatione ad substantia, quæ in ipse
boni denominatur, dicitur nam se habet bonitas crea-
turæ ad constituendum a creaturam bonitatem, propor-
tionaliter fit habet bonitas divina ad constituendum
Deum bonum: ratio bonitatis erit analogia analogie
proportionalitatis ad Deum de ad creaturam.

6. IL

Preparation of Siloxane Absorbents

Obliterate, quicquid denominatur à bonitate divina, debet denominari incrementum, quia denominatio debet conformari de proportioni bonum denominante: ergo cum creatura, non possit denominari incrementum, non potest denominari à bonitate increata Dei: ergo cum ad hoc vi creatura possit analogari analogia mereturum cum Deo in ratione boni, debet fulgere denominatio incrementum, à bonitate divina provenientem (quia ratio analogi talis a logica debet esse solum intermedia precipuo analogo), sicut creatura non potest talem denominationem fulgere, ut non possit etiam analogari cum Deo analogia attributionis in ratione bonitatis.

15. Respondere, quod licet i reata non possit di-
 elingui se bona, bonam ut reata, post illi tam e

diel exterioris beati praeclata bonitate*, quod sufficit ad eamque in admirationem cum Deo, in ratione boni et ex hoc tam in eis quam in quibus, quod exteriori dicitur villo modo interest, quae ut insipienti salem denotantur, debet ad osmentum ad bonitatem Deum recta, non solum tanquam in forma et terrefica, sed et in tanquam in forma unificata, cum solum illud subiectum in quo est simplicitas, et secundum mentem plenitudinem perfectionis suae ducuntur, cetera vero in quibus non est, amittunt, et secundum quod, et tanquam patet ipsius solius aliquo perfectionis suae.

Obiter, si ratio significet per nomen analogi-
cum analogo attributionem, affectumque sui nominis,
et in praecipuo solum analogo, si quidem cuius ratio
analogi, est magis vni quam ratio vniuoca, qui
ex Complut. N. loquitur dicitur, q. 4. c. 1. cont. 13.
cum vniuoc numerica nullam priorum distinctionem
patiamur, maiore & consequenter quam quilibet alia
vniuoca formalis & vniuoca quae omnes haec respectus
possunt distinctionem aliquam in praecipuo sive lubet-
tibus: ergo quando res vniuoc analoget & analogi
et attributionem cum Deo in ratione bend, ratio boni
significat per nomen istius analogum, non solum re-
cipitur in Deo sed & tam in creaturis.

Confirmatio: si bonitas divina, et ille sola, que significatur per bonum et est analogum analoge attribuitur ad Deum, et de creature, ergo cum bonitas imbuta sit fuerit via de omnino incompletabilis, ratio ille analogi boni, in qua creature analogabuntur cum Deo, est magis via, quam si ille virtuosus, et sic Deus de creature magis communit per se, immaginem vixit virtute, quam si virtuosus esset in ille rationemque hoc: et omnino contra rationem per logic, de cuius ratione est, quod ratio significat per bonum et analogum, sit simpliciter divina, et secundum quod via de eadem in comparatione ad analogum: et sic.

16. Respondetur quod licet ex hoc quod ratio analogia analogia attribuitur, sit una numero analogia, nec non etiam aliquando vix posibile ut contingat in ratione boni, quae est analogia analogia contribuitur Deo & creaturis, et hoc unquam licet inferatur, quod talis ratio sit erga vim Physicam & de illa ratio considerata quam ille ratio videtur; tamen non inferatur, quod sit erga vim in illa forme forme de nominandi, & secundum rationem praedictam; ratio ista, sine forma vniuoca, vix potest inquiri modo, & per modum forme intensae, omnia vniuocata sua equaliter denominant, vbi forma analogia inaequaliter de diuerso modo pensata, analogia sunt denominata: cum praecipuum analogatum, tanquam forma sua intrinseca, secundum vim analogam, tanquam forma eorum extrinseca denominetur: unde cum in vniuocacione & analogia, modus ille denominacionis trique praedicabatur, secundum quatuor vim forma vniuoca quoniam analogia, intensio sua denominatur, & de re praedicatur, importet de formalis, vniuocacio consequenter monitionem impossibilem vniuocam, quam analogia. Et per se sensus confirmatur: licet enim bonitas diuina Physica, & secundum se consideretur, sit omnino vera, quid tamen rationem significat, non est analogo analogo attribuitur, & per temporacionem ad sua analogia, consideratur ut vix est una tantum sit eundem quid, & de re simpliciter & diuersimodum, consideratur enim primario secundum quod est forma, seu ratio intrinseca de Deo, & secundum secundum quod est forma extrinseca secundum rationem quod est forma valida diuersimodum, licet idem quatuor forma coeque uisat, quoniam illa dicitur diuersimodum.

aliquid illam modum effectum in se habere, & diversum illam modum demonstrandi, iuxta de finitionem analogorum attribuentem, quod dicuntur esse ex quocumque nomine est commune, ratio vero significans per tale nomen, eodem secundum terminum, de modo est eadem in eadem habitudine id eodem terminum et quod ibi per Deum & creaturam, non dicitur tantum inter se connectionem ratione bonitatis si eorum nomen tota, & committit totum in aliqua ratione, quæ sit inter illa, æqualis, & eodem modo in omnibus, quæ sit talis ratione committit, & ita inter committit, quæ committit in aliqua ratione quæ sit solum formalis in eo, & in illis rationibus.

Obiectum bonum secundum quod est analogum analogie rationibus respectu Dei & creaturæ, quæ plura se extendit, quam bonum divinum, non se extendit etiam usque ad creaturam, ad quæ bonum divinum non se extendit, creatura enim omni fuit bonum divinum: ergo bonitas divina non est ille solus quæ significatur per bonum, quod est analogum analogie attributionis ad Deum & ad creaturam.

17. Respondetur, quod si consideretur bonum divinum, tam de nomine de demonstratione inter se, quam quædam rationem, quam habet solum analogie, æque se extendit ad bonum et sic, licet si consideretur solum secundum demonstrationem inter se, non habet Deo, in quo solo est inter se, non ita licet seipsum & proprias rationes extendit, æque bonitas est sic, et quando bonum divinum sumitur, ut si analogum analogie attributionis ad Deum, & ad creaturam, non consideratur solum secundum demonstrationem et inter se, sed etiam si secundum demonstrationem et inter se, & analogie ratione: quæ late extenditur et bonum ut sic.

Obiectum quædam definitur medicine, quædam demonstrationis, definitur formaliter per hoc, quod sit causa finalis: ergo cum id quod ponitur in dicto in definitione dicimus, non significatur solum extrinsece per nomen, sed intrinsece, per formam, quod est analogum analogie attributionis ad modum de animæ, significatur, non solum aliquod extrinsece cum per seipsum analogie, sed etiam aliquod intrinsece per eandem analogie, & sic cum in modo philosophandum sit de talis rationibus analogie analogie attributionis, per bonum ut si analogum analogie attributionis ad Deum & ad creaturam, non significatur solum bonitas intrinsece Dei, sed etiam bonitas intrinsece & extrinsece.

Respondetur, quod quando definitur et idem in eodem, illud quod ponitur in dicto in definitione ipsius, est subiectum, in oblique et in forma significatur per nomen: et ostendunt Complutenses N. in Logica disput. 9. quæst. 1. et sic quod medicina est subiectum finalitatis, est finalitatem in ratione, ad hoc et sic subiectum demonstrationis illius, quæ est forma de nomine formaliter sine, & finalitatis quæ sit in ratione, propter in definitione finalitatis, demonstrationis medicinalium solum, ponitur ut dicunt, ut causa finalitatis per modum subiecti, non quæ sit in definitione, sed demonstrationis illius quæ demonstrationis sine: non sequitur ergo hoc quod ponitur in definitione medicinalium, ut sine, significatur medicine: ut causa finalitatis, quod per se non significatur aliquid intrinsece cum medicina, sed si finit, quod aliquod intrinsece cum medicina, seu ipsa medicina, sit subiectum demonstrationis medicinalium, & finalitatis medicinalium.

Obiectum D. Thomæ 1. 2. q. 1. art. 1. h. per viam quandam analogie procedit et demonstrat idem quod dicitur hanc summam, & per viam bonum, quod est Deus, et eo quod dicitur maior, vel minor bonitate

Colleg. Compl. ad prophe. Tom. 2.

In creatura: licet quoniam præcedit etiam demonstratio. In creatura dicitur magis & minus bonum: sed magis & minus dicitur per comparisonem et maximum ergo si dicitur magis & minus bonum, habet dicitur de maximum. ex hoc sit ratio: ut quæ sit, quæ comparatur & demonstratur inquam magis, & maximum, comparatur et dicitur, inquam inquam in analogie attributionis, quæ magis & minus comparatur ad maximum, inquam ad aliquid, & quo rebus et exemplari dependent: ergo cum omni præstatur bonitas demonstrationis boni, ut quæ analogie cum Deo inquam secundum quædam analogie et attributionis.

18. Respondetur, magis & quæ bonum, quod est in creatura, est fundamentum ad hoc, et creatura possit demonstratur etiam et bonitas dicitur et inquam et rebus et exemplari, & finali, & consequenter D. Thomæ potest etiam in illo bono per analogiam, non formaliter, si dicitur materialiter, ad demonstrandum etiam finaliter Dei.

Obiectum contra tertiam conclusionem. Ille quæ dicitur secundum omnes rationes sicut essentialiter attributionis ad Deum quæ dicitur Deus est bonus, non possit analogie etiam Deum secundum perfectionem rationis analogie proportionis: si dicitur analogie attributionis, magis etiam dicitur secundum omnes rationes finalitatis, deinde nihil & finalitatis ad Deum, quæ dicitur Deum dicitur inquam summi boni, etiam per dicitur et ipso, inquam et inquam finalitatis: ergo cum et omni quæ dicitur finalitatis dependentem ab aliquo, dicitur attributionis ad aliquid, impletur quod creatura possit analogie cum Deo, et sic analogie, quam analogie attributionis.

Respondetur distinguendo. Maiorem, si habet in rationem attributionis ad Dei bonitatem, ut et si sola demonstrationis, inquam et finalitatis, & non de bonitate ad aliqua forma bonitatis ut in analogie, concedo rationem, si vero dicitur talem attributionem ad Dei bonitatem, ut non demonstrationis solum ad Dei bonitatem, inquam et forma extrinseca, sed demonstrationis adhuc et propriis bonitatis finalitatis, et, respectu attributionis semper bonitatis in Dei, et inquam finalitatis rationem, et inquam causam exemplari, arguit maiorem eodem cum creatura dicitur et terminus attributionis ad Dei bonitatem, inquam et id id quod demonstrationis et et et forma extrinseca, & inquam ad id quod non demonstrationis extrinseca, propter possit analogie cum Deo ut quæ analogie, attributionis quæ sit, si concedatur quæ sit demonstrationis solum bonæ et bonitatis Dei, quæ sit et extrinseca: proportionis finalitatis et et, quæ dicitur propriæ et finalitatis bonitatis demonstrationis.

QVÆSTIO VI.

Verum bonum adequatur dividitur in bonum, utile, & delectabile et quomodo sit illud bonum.

§. I.

Resolvitur quæstio quædam ad primum partem.

19. **V**T huius quæstiones debet satisfactorie, quædam ista vocantur, honestum, utile, delectabile significatur, prius nobis et inquam.

Utile ergo sicut est, quod propter illud est comitatur etiam per se, et ut etiam ad extendit dicitur, vobis cum et quibus et tunc, ordinatur ad illa, & non licet propter se, ut et consequenter dicatur, quod

Y

est propter aliud appetibile atque conveniens. Dilectabile vero dicitur, quod est desiderabile delectabile, seu quatenus in appetitu, ut scilicet ipsum nomen indicat: et honestum dicitur esse illud, quod est appetibile per se & rationis sui. Quod potest sic declarari, quia honestum secundum Doctorem Anglicum secundum secundam quest. 145. articulo 2. in corpore illud est, quod est honeste dignum, honestas enim vel ibi refertur ad 112. lib. 10. Ethicorum. cap. 8. dicitur quasi honoris stare, et honeste debent excellere, quia ut dicitur 1. 2. q. 103. art. 2. honeste est contestatio quedam, seu testimonium quoddam quod testatur de excellencia virtutis: unde, de homine qui gloriam & honorem vult videri, quatenus testimonium suae excellencie inquit Phil. 2. Ethic. cap. 11. & lib. 8. cap. 8. ergo bonum excellens & honestum sunt vnum & idem: Sed bonum excellens est per se & rationis sui appetibile: ergo bonum honestum est per se & rationis sui appetibile.

Ex his infertur duo. Primum est, honestum non debet inferioribus creaturis, quia non sunt naturae excellentis, nec ita excellent. Aliquod bonum eis convenit. Secundum est, honorem debent creaturis intellectuales atque rationales, ut possint excellere naturae praedictae, non tamen propter quodcumque bonum, sed propter bonum aliquod excellentissimum, quo ceteris praerogantur & unde iam bonum illud, quo ceteris carentur praestant, sit bonum rationis, & bonum illud rationis consistat in virtute, per quam homines vivunt conformiter ad rationem, hoc est debent hominibus propter virtutem & per consequens bonum honestum consistit formaliter in virtute, & propterea dicit D. Th. Secunda secundae quest. 145. *Quod honestum dicitur, secundum quod aliquid habet quandam excellentiam, dignum bono propter spirituales pulchritudinem, quam spirituales pulchritudinem duxit ut, praedicti consistere in virtute & sic enim inquit pulchritudo corporis, consistit in debita membrorum proportionem, cum quadam debita coloris claritate, ita pulchritudo spiritus, consistit in hoc, quod cum intellectu hominis, sit obiectum eius, sit bene proportionate secundum spirituales rationis claritatem, quod sit per virtutem, quia res omnes humanas secundum rationem moderetur.*

Ex quo apparet, quod illud sit quia bonum illud sit in bonum utile, & delectabile, bonum humanum & morale, proprium, & primum eis convenit, ut notat D. Thomas prima parte quest. 1. art. 6. in corpore, quatenus tamen ad bonum istum transcendit ut refertur.

2^a. Prima ratio ista, bonum transcendens, & de qua dicitur in bonum, utile, & delectabile, ad intelligentiam conclusit, duo sunt praenotanda. Primum est non intendere per eam, quod in quolibet bono transcendentali, res praedictae honestas rationes repellantur, quia certum est dari aliqua bona transcendentalia, in quibus aliqua ex praedictis rationibus repelli non potest: creatura, ut de creatis tacemus, & certum est, quod in vitiis sine ratio vixit reperiri non potest, quia cum vitiis suis, non possit aliter in appetitibus, sicut nec in bonis subordinatis, immo potius ceteris appetitibus sit propter ipsum, non tamen ipse propter. Alioquin sequeretur non potest habere rationem vitii, sensus ergo eius laesum est, quod bonum hoc dividitur in bonum, utile, & delectabile, ut videlicet res sit, cui non conveniat aliquod membrum ex ratione praedicta.

Secundo videtur quod quando dividitur bonum in bonum, utile & delectabile, non intelligitur

divisio ad istum finem, quod nullius rei non possit nisi vnum ex aliis membris convenire, & deinde res, quae est verbi gratia utilis, non potest simul esse delectabilis & honesta, certum est enim, quod res de se non res potest simul utriusque bonitatis rationem habere: nam eadem virtus debet rationem boni habere ut scilicet de homine, quae propter se est appetibilis et homini est: habet rationem delectabilem, quae consistit in eo quatenus de delectationem, & tandem est utilis, quia bonum vivit, ex quoque modo ad se habet rationem acquisitionem.

Hic posuit probatur conclusio etiam de semper ex D. Thoma loco citato: bonum debet esse quodammodo, quia quodammodo appetitus terminatur appetitum, quia non terminatur si terminatur appetitum, sed quodammodo appetitus, secundum quod terminatur appetitus ad finem electum, siue ad suum terminum, erant duobus modis bonitatis: aliquot tribus solum modis dicitur, terminus appetitus potest appetitus terminari. Ex probatur, quia non potest terminus appetitus illam terminare, nisi vel per modum terminis vitiis, & hoc modo terminatur bonum honestum, quod terminatur appetitum, ut dicitur vitiis terminus non ordinabile, si terminatur, ut appetibilis rationis sui, & non rationis vitiis, vel terminatur per modum terminis non vitiis, & ad vitiis terminatur rationis delectabilis, & hoc modo cum terminatur bonum utile, quod terminatur, ut ita rationis electus appetibilis, vel tandem terminatur per modum terminis, & delectabilis appetitum, ut appetibilis finis suavitatis, & sit terminatur cum bonum delectabile. Ergo sunt terminus appetitus dividitur aliquot in tres illos duosque modos terminatur appetitus: ita bonum & dicitur dividitur in tres illos modos illiusque bonitatis.

Quod si dicitur in isto articulo sequi in solo fine vitiis, bonum honestum potest reperiri, quia illa fortiter sit potest per se, & dicitur sua res terminatur appetitum, ut ad vitiis terminatur terminus non sit ordinabile, tamen cum sit appetibilis.

3^a. Respondetur quando dicitur bonum honestum esse illud, quod rationis sit appetibilis, & non rationis electus, sensum esse, si bonum honestum terminatur in gratia causa finalis pariter sit de proximo, quod illud non sit appetibilis rationis electus in eodem genere causa finalis, proxima & pariter sit, licet tamen per hoc non excludatur, quia possit esse appetibilis, rationis electus dicitur ordinabile, ad quod vitiis terminatur, tamen ad finem vitiis terminatur, & omnino vitiis: unde licet bonum honestum, quod terminatur appetitum per modum finis vitiis vitiis & vitiis terminatur, non sit vitiis modo ordinabile ad vitiis terminatur finem si terminatur, ratione & alius sit appetibilis, tamen bonum honestum, quod terminatur solum per modum finis particularis & proximi, potest vitiis esse appetibilis rationis electus vitiis terminatur, cui subordinatur, terminus non sit appetibilis rationis electus vitiis terminatur particularis, & proximi.

Probatur secundo conclusio, divisio quae traditur per membra contradictoria, est adequata, & aequi illa traditur per membra contradictoria: ergo debet esse contradictoria. Maior est certa. Minus probatur, quia terminatur per modum vitiis, & per modum non vitiis in eodem ordine, & in eodem genere causa, sunt membra contradictoria opposita: ergo divisio illa boni, traditur per terminatur appetitus per modum vitiis, & per modum non vitiis in eodem ordine, eodemque genere causa, quia bonum honestum terminatur per modum vitiis, utile vero per modum non vitiis in

quod bonum, quia nihil potest simpliciter et absolute, quod per se cogitatur non fore per intellectum, cum intellectus sit etiam de e, & iudice ipsius voluntatis; ergo cum etiam sit obiectum intellectus, vel saltem modus ipsius intellectus & intellectus habet et appetit et obiectum est disput. 21. quest. 6. et eadem enim prima in rebus, quam bonum, quod est etiam obiectum intellectus.

Conferetur, quia quod obiectum sunt eadem & idem à parte rei, & distinguuntur tamen, prout dicitur se cognoscit & respiciat, debemus itaque de primaritate et posterioritate enim, secundum ordinem rei cognoscit, & tertiaritatem quia eorum est; ergo cum eorum sit bonum, cum eadem sit idem à parte rei, & distinguuntur saltem inter se secundum directas cognoscit, ex hoc habet, quod etiam eorum est intellectus, bonum enim voluntatem, debemus iudicare de primaritate & posterioritate eorum & boni, secundum ordinem, quem fuerit inter se intellectus & voluntas, & sic cum voluntas subsequatur intellectum, bonum est posteriori vero, ipsiusque sequenti, tanquam, per quod est utrum sibi sit ad morandum, & tractandum voluntatem et sic.

Si eis videtur plures alias rationes, legi Complutens. N. & D. Thomam locum à nobis repetitum.

§. II.

Proprium est voluntati obiectum.

Obiectum,ordo notamus, est secundum ordinem significatum per nomen, sed Dionysius expone, & de boni nominibus in propria, inter nomina Dei, prout bonum, quod est: ergo ipse erit bonum, quam entis, quod cum sit plus entis, prout erit etiam bonum quam verum.

35. Respondet ex D. Thom. prout per se, quest. 5. artic. 2. id est ubi habet se etiam respondit hunc obiectum: ad primum ergo dicendum, quod Dionysius determinat de dictis nominibus, secundum quod importat circa Deum habitudinem causae, ut notat in eum Deum tripliciter ex creaturis, sicut causam ex effectibus, bonum autem, cum habet rationem appetitum, importat habitudinem causae finalis, cum causalitatem primariam, quia agens agit propter finem, & ab agens materia inchoat ad formam: unde dicitur quod finis, si causa causalitatis, & sit inchoat, prius est bonum, quam ens, sicut finis, quam forma, & hac ratione inter terminis significat inchoatatem bonum, prout patet bonum, quod est: Sed quoniam in fine causalitatis, bonum precedit, & ens, & eum, tamen in ordine etiam, prius est ens & verum, quam bonum, pro quo eadem eundem S. Doctorem analogo quod ita eundem quest.

Obiicitur, quod est ordo inter causas, talis debet esse, & inter effectus per se correspondentes huiusmodi causis: atqui voluntas diluit prius contenta ad productionem causales creaturas, quam intellectus diluit, quod intellectus diluit non contenta: id eorum productionem, nihil determinatum, & applicatum à voluntate dicitur: ergo debet prius elevari in creatura effectus correspondens per se eorum, & quod effectus, quod per se correspondet ut ipsi: sed proprius est per se effectus contenta voluntati dicitur, est per se inchoat: ergo bonum, prout est in creatura, quod diluit intellectus respondet, ut dicitur.

eo argumentum probat saltem illud,

quod dicitur in solutione praecedentis argumenti bonum sit prius voluntati quam ordine causalitatis, contentum in effectibus in ordine eorum: quod obiectum plures causas, sit plures terminos causas contenta eorum: nam & eundem effectus, & de ex illis concurre per modum applicandi & determinandi ad, sicut entia rei necesse est concurre et productionem effectus, tunc debet saltem effectus per se correspondens tali rationi, entia ad finem applicandi quod determinandi, prout ordine intentionis & causalitatis finalitatis, quod correspondenti diluit causam causalitatis: unde cum voluntas Dei concurre saltem ad productionem creaturas per modum applicandi ad finem, intellectus in prius voluntati Del concurre, bonum correspondenti per modum effectus eorum sit, prout inchoatatem eorum, & concurre eorum intellectus, ordinantur terminos & causalitatis intellectus, non eorum simplici, & absolute intellectus, seu inchoatatem: immo potius, cum potest eorum rei, quod est intellectus (secundum probabilem Thomam) concurre eorum, & ad ordinem Saltem intellectus N. tamen de finem Del disputatio, quod debet tamen intellectus, & prius effectus antequam, quod entis applicandi, prius consequenti eorum, quam bonum, prius eorum relictus effectus eorum, quod intellectus concurre & per se, quem ille quod solent concurre per modum applicandi: unde possumus in fine ad argumentum eorum respondere concedere eundem, si notamus illas causas concurre ad effectus inchoatatem & per se, tamen sicut inchoat prius, & sit inchoat, quod ad eorum effectus concurre, necesse est autem eorum, quod dicitur per modum applicandi saltem, & aliter per se quod inchoat concurre. Quod eadem dicitur, quod prout eorum relictus effectus concurre, immo correspondenti potestatem finem, debet concurre eorum aliter rei concurre concurre, ex eo quod potestatem finem pendens à eorum rei, prout eorum concurre ad agendum, tamen nullus hoc dicitur, sed omne finem, illud quod prout relictus effectus concurre, esse tendentiam inchoatatum per se finem: ergo licet intellectus Del applicet, & determinet ad agendum finem pendens ad effectum finem à voluntate, non sequitur tamen quod illud, quod prius relictus inchoat effectus finem bonum, sed potius, quia intellectus inchoat concurre effectus, debet prius ratio voluntatis inchoat relictus.

Si eorum quod est finem imperfectionis, in prius ordine perfectionis, eorum antequam bonum.

Respondit concurre ordine perfectionis licet ratione aliter, licet precedat à bono ordine perfectionis inchoat: obiectum enim voluntatis est perfectionis inchoat, quam obiectum intellectus licet inchoat obiectum intellectus, si perfectum obiectum voluntatis. Legi Complutens. N. disputatio.

ut vult. licet,
de eorum.

QVÆSTIO VIII.

In qua rescripta malum, & quomodo opponitur bono.

§. VNICVS.

Rescripta Questio.

17. **N**OTANDVM est primo duplex esse malum, illud in esse moris, quod ceteroquin ætèrni creaturæ rationabilis à rectitudine ipsius debita, et quando prout aut, uti sua sunt, vel debita immutabilitas de hoc malo agere, pertinet ad Theologos primo inuicem quæst. 71. art. 7, aliud autem est, quod vocatur malum naturæ, quod quidem dicitur tale, quia prout habet in aliquo perfectione natura, & conuenienter ei debita; & hoc modo ceteros potest dici malum in utroque respectu animalis, in quo est, quia prout animal potest uti ratione, quæ est perfectio naturalis animalis, & de malo naturæ in bono sensu, promittitur tractare quæstio nostra.

Notandum est secundo quod malum naturæ duplex est; aliud, quod dicitur tale simpliciter; aliud vero, quod dicitur tale secundum quod, malum simpliciter dicitur illud, quod nihil potest boni in sua natura formale includi, malum vero secundum quod, quod autem præter rationem in bono habet rationem formalem non excludit, & hoc modo dicitur tale secundum quod omne quodlibet, quæ sunt ratione, & discernuntur ab aliis in bono, sicut est v. g. calor respectu frigoris. Hoc patet.

Prima conclusio. Malum naturæ, quod est simpliciter tale, non consistit formaliter in aliqua ratione positiva, neque minus in maiori negatione, sed in privatione alius rationis, seu privatione rationis in bono debita, in hac conclusione sunt tres partes.

33. Probatur primo, prout malum simpliciter tale, non debet includi formaliter aliquod bonum; ergo malum; quod est simpliciter tale, non debet includi formaliter in aliqua ratione positiva, consequenter etiam de maiori, quia omnis ratio positiva, est bonum tantum formaliter; ergo si malum quod est simpliciter tale nihil debet prius bonum includi, non poterit formaliter in ratione consistere in aliqua ratione positiva. Antecedens: utem probatur, quia si malum simpliciter tale, includeret aliquam rationem bonam, ceterum malum illud non esset simpliciter malum, quia includens id bonum quod includit, non esset malum; ergo si aliquid dicitur simpliciter, & includit malum, nihil debet prius bonum includi in sua ratione formali in malum.

Consequens. Quomodo oppositum non dicitur simpliciter, & includit tale, includit aliqd in sua ratione formali malum; oppositum ergo vi malum simpliciter & prius malum, debet de bonitate, conuenienter in ratione formali includi.

Secunda pars conclusionis, quod secundum quod formalis malum, non consistit in pura negatione, probatur quia si ratio formalis malum consistit in pura negatione bonitatis, aliquam transcedendum fore id bonum de perfectione, illam conuenienter debita, cum non, nulla esset ratio, quæ non esset mala ratio animalis, quia ratio est animalis ratio perfecta, quæ non potest aliqua bonitas, & perfectione animalis, vel pedibile, vel in alio creaturæ ratione; ergo si ratio formalis malum consistit in ratione de negatione conuenienter debita, & perfectione, fore illa debita naturaliter, in

sine ratione, aut nulla ratio creaturæ, quænequecumque perfecta, quæ non sit mala.

39. Confirmatur, quia ex D. Thom. a. quæ 5. art. 5. vnde quodque dicitur bonum, in quantum perfectum est ratio animalis rationis ibid. de quæst. 4. art. 1. perfectum dicitur illud, non aut nihil deest absolute; sed nisi nihil deest secundum modum sue perfectionis, malum etiam dicitur illud, non cum aliquid deest absolute, & secundum quæneque rationem, sed cum aliquid deest secundum modum sue perfectionis, hoc secundum id quod arguit conuenientiam. Et patet hoc secundum rationem conclusionis, in qua dicitur quod ratio formalis malum naturæ quod non simpliciter tale, non sicut in pura ratione, si non caretur alio rationis perfectionis conuenienter debita.

Secunda conclusio. Malum, quod secundum quod dicitur tale, non consistit solum in aliqua privatione, sed minus in aliquo positivo.

Probatur ratione, quia calor verbi gratia aquæ receptivæ, non solum est aquæ disconuenientia, ut eo quod solum addit privationem frigiditatis in aqua, sed minus proprie sue naturæ, per quam vera natura est aquæ aqua; ergo non solum privatio & entia frigiditatis, quæ est in aqua, dicitur talis mala, sed minus ipsius naturæ naturæ, quæ cum aqua naturaliter habet caliditatem, acquirit privationem.

Confirmatur, quia si in hoc secundum quod, consistit in sola privatione forme non sequitur debita, nec in alio modo aliquam naturam positivam, sequenter, quod cum malum, non est, solum malum secundum quod, sed malum simpliciter, quia si nihil esset positivum secundum, nihil ratio bonitas transcedendum continetur, & non sequitur non esset amplius malum secundum quod, sed malum simpliciter, & secundum omnes sui partes.

40. Tercia conclusio. Malum naturæ simpliciter tale, opponitur bono per rationem malum veri secundum quod, opponitur bonum in ratione primi, alii quia malum simpliciter talis prioris forme, vel perfectionis, alioquin debet conuenienter includi, in quo est privatio. Ratio secunda est, quia malum secundum quod, si forma positiva, positum discernitur, & regnum naturæ in bono, in quo alii, in quo alii scilicet appellat in solutio qualitates, in perfectionem aliquam, quæ in bonum erigit conuenienter, in calore frigidum ab aqua; & ergo de bonitate ab animalis: ergo.

Quoniam conclusio. Malum naturæ adequare dividitur in inhonestum seu disconuenientem simpliciter, in contrarium, & in inutile, seu nocuum; ratio aut, quæ ratio debet in bonum rationem oppositam, quæ ratio dicitur de alio; & aliter; vi de bono bono adequare dividitur in bonum seu per se appetibile, in utile, in utile, & in utile, debet enim malum adequare deinde in malum seu nocuum, in malum contrarium, & in malum in bonum de bono quod ad rationem de per se non appetibile. Ex his deinde in partem vi recedunt in malum in inhonestum, (penam non letalium) bonumque honestum seu virtuosum, quæ per se letalia ut bona creata appetibilia sunt sedulo de bonum persequuntur & appetibilia, & malum abstinere debet in malum in malum deinde in malum, bonumque illo de letalibus, quod quædam superius sanctorum, & quæ rationem contraria voluntate potest fieri, & rationem persequuntur. tota metaphysica, quæ videtur ad plenam finem, doctrinæque doctrinæ Angelicæ, seu præceptorum.

F I N I S.

